

ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

THE STUDY OF THE ROLES PLAYED BY THE BUDDHISM PROTECTING
CENTRE OF THAILAND ON THE PROPAGATING AND THE
PROTECTING OF BUDDHISM

นางเพชฎา ชะอุ่ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

ศึกษานิตยสารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย
ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

นางเพชฎา ชะอุ่ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

The Study of The Roles Played by The Buddhism Protecting Centre of
Thailand on The Propagating and The Protecting of Buddhism

Mrs. Petchada Cha-um

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

.....
(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ. ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ..... ประธานกรรมการ

(พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ. ดร.)

..... กรรมการ

(พระมหาเกษม ตรีโณ, ผศ. ดร.)

..... กรรมการ

(พระมหาไชวี ทสสนีโย, ดร.)

..... กรรมการ

(พลตรี ดร. วีระ วงศ์สวรรค์)

..... กรรมการ

(ดร. จุฑามาศ วารีแสงทิพย์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระมหาเกษม ตรีโณ, ผศ. ดร. ประธานกรรมการ

พระมหาไชวี ทสสนีโย, ดร. กรรมการ

พลตรี ดร. วีระ วงศ์สวรรค์ กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาบทบาทศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย
ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัย : นางเพชฎา ชะอุ่ม

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

:	พระมหากฤษณะ ตรุโณ, ผศ.ดร. ป.ธ. ๓, พธ.บ., พธ.ม. (ปรัชญา), Ph.D. (Phil.)
:	พระมหาโชวี ทสสนิโย, ดร. ป.ธ. ๗, พ.ธ.บ., ศศ.ม., Ph.D. (Phil.), DODT. (odt.), DM. (Pub.man.)
:	พลตรี ดร. วีระ วงศ์สรรค์ กศ.บ. (เกียรตินิยม), LL.B., วท.บ., ศศ.บ., ศศ.ม., ค.ม., กศ.ด.

วันสำเร็จการศึกษา : ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาบทบาทศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์การวิจัย (๑) บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา (๒) บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในกายเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา (๓) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และได้รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่า :-

๑) ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาปรากฏข้อมูลบางอย่างที่แสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าในฐานะเป็นพระศาสดาผู้ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาและสอนธรรมแก่ชาวพุทธต่างมุ่งมั่นพิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนาไว้อย่างมั่นคง พระพุทธเจ้าทรงมีวิธีการเผยแผ่และปกป้องพระศาสนาของพระองค์ เมื่อมีผู้ทูลถามพระองค์ทรงมีวิธีการตอบแตกต่างกันเฉพาะกรณี ทรงใช้ปาฏิหาริย์ในบางกรณี แต่ทรงยกย่องอนุศาสน์ปฏิหาริย์ การที่ทรงแสดงธรรมจกกับปวัตินสูตรแก่พระปัญจวัคคีย์ เป็นการเริ่มงานเผยแผ่พระศาสนาของพระองค์ในท่ามกลางลัทธิความเชื่ออื่นๆ ที่ยังรากลึกในวิถีชีวิตและสังคมในขณะนั้น ตลอดพระชนม์ชีพพระองค์เสด็จด้วยพระบาทเปล่าไปยังท้องถื่นดินแดนต่างๆ เพื่อแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ หลังพุทธปรินิพพานแล้ว พุทธบริษัทก็ร่วมกันพิทักษ์รักษาพระพุทธพจน์ไว้อย่างหมดจด บทบาทในการเผยแผ่และปกป้อง

พระพุทธศาสนาของพระสาวกผู้ใหญ่ที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ พระอานนท์ พระมหาโมคคัลลานะ และพระสารีบุตร ผู้ทำงานเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็งและจริงจัง

๒) ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย มีบทบาทในการส่งเสริม และปกป้องพระพุทธศาสนา ประสานงานกับองค์กรพุทธ เผยแผ่ธรรม สื่อสารกับประชาชน สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ บำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์ สนับสนุนงานแก่ชาวพุทธทั้งหลาย โดยเป็นตัวแทนของชาวพุทธ และสนับสนุนกิจการงานของศูนย์ฯ เอง

๓) จากการศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขของ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย พบว่า

๓.๑) ปัจจัยด้านบุคลากรศูนย์ฯ (๑)ที่มีความมุ่งมั่นทำงานอุทิศเพื่อพระพุทธศาสนา (๒) ปัจจัยทางสังคม ด้วยศูนย์ฯ มุ่งทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา จึงมีศรัทธาของพุทธบริษัทผู้มีความปรารถนาดีต่อพระพุทธศาสนาเป็นทุนทางสังคมในการดำเนินงาน และ (๓) ปัจจัยด้านการใช้สื่อ ศูนย์ฯ มีสื่อที่เข้าถึงประชาชนหลายๆ ช่องทางทั้งรวดเร็วทั่วถึง ปัจจัยเหล่านี้เอื้ออำนวยให้งานของศูนย์ฯ ดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

๓.๒) แต่มีข้อจำกัดของศูนย์พิทักษ์ฯ ได้แก่ (๑) ข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานะของบุคลากรเนื่องจากในบางกรณีความเป็นบรรพชิต ซึ่งมีวิถีชีวิตเฉพาะและมีวินัยกำกับให้เจริญในไตรสิกขา ทำให้ไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน และโดยปกติชาวพุทธก็มักจะให้เกียรตินิมนต์พระเป็นผู้นำหรือเป็นแกนนำในการปฏิบัติการ (๒) ข้อจำกัดเกี่ยวกับการเงิน ศูนย์ฯ มีงบประมาณในการดำเนินงานไม่แน่นอนและขึ้นต่อศรัทธาของประชาชน จึงไม่คล่องตัวในการปฏิบัติการ

๓.๓) แนวทางการแก้ปัญหาของ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการแก้ไขต่อข้อจำกัดนั้นดังนี้ (๑) ด้านบุคลากร ศูนย์ฯ ได้จัดโครงการอบรมอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา เพื่อผลิตบุคลากรทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้พอต่อการใช้งาน (๒) เกี่ยวกับข้อจำกัดด้านการเงินศูนย์ฯ ได้จัดโครงการระดมทุน โดยจัดทอดผ้าป่าสามัคคีและเปิดช่องทางรับบริจาคให้ผู้ศรัทธาร่วมตั้งเป็นกองทุน

- Thesis Title** : The Study of The Roles Played by The Buddhism Protecting Centre of Thailand on The Propagating and The Protecting of Buddhism
- Researcher** : Mrs. Petchada Cha-um
- Degree** : Master of Arts (Buddhist Studies)
- Thesis Supervisory Committee**
- : Asst. Prof. Dr. Phramaha Kritsana Taruno,
Pali III, B.A., M.A. (Phil.), Ph.D. (Phil.)
  - : Dr. Phramaha Show Tussaneeyo, Ph.D. (Phil.), DODT. (Odt.),
DM. (Publman.)
  - : Major General. Dr. Weera Wongsawn, B.A., B.Ed. (Hons.),
B.Sc., M.Ed., Ph.D.
- Date of Graduation** : July 7, 2011

ABSTRACT

This research is to study the roles played the Buddhism Protecting Centre. The purpose of this research is:- 1) to study the roles about the spread and the protecting of Buddhism in the Buddhist Scriptures, 2) to study the spread and the protecting of Buddhism by the Buddhism Protecting Centre of Thailand, 3) to study the factors, the limitation and the ways to solve the problems.

The researcher has collected the data from the Buddhist scriptures and the related documents. The researcher also collected the data from deep interviews. From the study, it in found that.

1) In Buddhist Scriptures, there are some data showing that the Buddha, as the teacher who established Buddhism and taught the Dhamma to the Buddhists who have intention to protect Buddhism stably. The Buddha has the methods to spread and protect Buddhism. When there was a person who asked Him some questions, He answered differently according to such questions. He also used some miracles in some cases, but the admired the Anusāsanī Miracle. The fact that the Dhammakkappa-vattana Sutta preached by Him to the Pañcavaggiya Monks is the starting of His work of spreading Buddhism in the middle of other creeds which are deep in the ways of lives and societies at that time. The Buddha went to different lands to preach the Doctrines to the educable beings. After the Buddha's passing

away, the Buddhists have protected Buddhism very well. The roles played by the disciples are brought for study at this time are Ven. Ananuda, Ven. Moggallāna, and Ven. Sārīputta both of whom spread Buddhism strongly and heartfully.

2) The Buddhism Protecting Centre is of the roles in supporting and protecting Buddhism, coordinating with the Buddhist Organizations, spreading Buddhism, Communicating with people, supporting the Sanga's activities, supporting the Buddhists, being the representatives of the Buddhist people and supporting its own activities.

3) From the study of the factors associated with success limitation and solutions of the Protecting of Buddhism in Thailand it is found that:-

3.1 The factors relating to the success of the Buddhism Protecting Centre are as follows: (1) the factor about the personals of this centre is that it pays strong attention to work for Buddhism. (2) The social factor is that it pay strong attention to work for Buddhism; so the members of the centre have good wishes to work for Buddhism as the social funs in carrying out their works. (3) The factor in using the media by Buddhism Protecting Centre, is of a significant point in approaching the public in many ways quickly and in updating. These factors help the works of the centre to go to the success.

3.2 The limitation of the Buddhism Protecting Centre is, however, of 2 points: namely (1) The limitation about the state of the personnel, owing to the fact that the centre has both the monks and the lay people who have different ways of life and the administration of the centre is difficult, because the laymen respect the monks. (2) the limitation about the money of the centre is that the centre has uncertain amount of money depending on the people's faith. Thus, the administration of the centre is not in activity.

3.3 The way to solve such the problem is that the centre has managed in the following ways:- (1) the arrangement of the project of protecting Buddhism for both the lay people and the monks to have enough personnel (2) Regarding the limitation of money, the centre set up the protect of collecting the funs by the arrangement of harmonious Phāpā Samuggī and the opening of the way for the people to donate their money to set up the fund.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ เพราะผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก พระมหากษัตริย์ ตรีโกณ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.) ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระมหาโชวี ทสฺสนีโย (ดร.) และพลตรี ดร.วีระ วงศ์สรรค์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ทุกท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาทวี มหาปญฺโญ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.) ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ พระมหากษัตริย์ ตรีโกณ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.), พระมหาโชวี ทสฺสนีโย (ดร.), พลตรี ดร. วีระ วงศ์สรรค์ และ ดร. จุฑามาศ วารีแสงทิพย์ กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ที่เมตตาที่ข้อบกพร่องและแนะนำให้แก้ไขวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเป็นรูปเล่มดังปรากฏ

ขอกราบขอบพระคุณพระเถระและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ พระธรรมเมธาภรณ์ (ระแบบ จิตตภาโณ) ประธานกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย พระเทพวิสุทธิกวี เลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย พลเอก ดร. ธงชัย เกื้อสกุล รองประธานกรรมการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย (ฝ่ายคฤหัสถ์) และ พลตรี ทองขาว พ่วงรอดพันธ์ รองเลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย (ฝ่ายคฤหัสถ์) ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ข้อมูล หนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการทำวิจัย ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก

ขอขอบพระคุณ คุณแจ่มใจ ริมดุสิต สมาชิกศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่คอยให้เอกสาร ข้อมูล ข่าวสารของศูนย์ฯ มาตลอด ขอขอบพระคุณญาติพี่น้อง และเพื่อนๆ ของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจ และร่วมอนุโมทนาต่อการศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่เมตตาให้ความรู้ เอื้อเฟื้อข้อมูลแก่ผู้วิจัย ตลอดเวลาการศึกษา ขอขอบพระคุณ พระมหานพพร อริยภาโณ (สีเนย์) ที่ชวนช่วยช่วยเหลือ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและอุทิศบุญกุศลนี้ แต่บิดามารดาผู้ให้กำเนิดชีวิต อบรมเลี้ยงดูได้ร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานมาจนกระทั่งมีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมจนถึงทุกวันนี้ และผู้วิจัยขอบูชาแต่บุรพการีชนด้วยความกตัญญูทุกเวลา

เพชฎา ชะอุ่ม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๖ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๕
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๕
บทที่ ๒ บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์	
พระพุทธศาสนา	๑๗
๒.๑ การเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า	๑๗
๒.๑.๑ ความนำ	๑๗
๒.๑.๒ พระพุทธปณิธาน : ทรงรับงานเผยแผ่	๒๑
๒.๑.๓ ปาฏิหาริย์กับการปกป้องพระพุทธศาสนา	๒๔
๒.๑.๔ พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร : ก้าวแรกของการเผยแผ่	๒๕
๒.๑.๕ พุทธอุดมการณ์ในการเผยแผ่	๒๘
๒.๑.๖ การสร้างความสนใจเพื่อการเผยแผ่	๒๙
๒.๑.๗ รูปแบบในการเผยแผ่ของพระพุทธเจ้า	๓๓
๒.๑.๘ ทรงปรับตัวเพื่อเป็นนักเผยแผ่	๓๕
๒.๒ บทบาทของพระอานนท์ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา	๓๗
๒.๒.๑ บทบาทในการดำรงรักษาพระสัทธรรม	๓๘

๒.๒.๒	บทบาทของพระอานนท์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๓๙
๒.๓	บทบาทของพระมหาโมคคัลลานะในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา	๔๑
๒.๓.๑	บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔๓
๒.๓.๒	บทบาทในการแสดงธรรมว่าด้วยการทำจิตให้เลื่อมใส	๔๓
๒.๓.๓	บทบาทในการเป็นสมณทูตในทิวโลกและยมโลก	๔๓
๒.๔	บทบาทของพระสารีบุตรในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา	๔๔
๒.๔.๑	บทบาทในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา	๔๓
๒.๔.๒	วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสารีบุตร	๔๕

บทที่ ๓ บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการเผยแผ่ และปกป้องพระพุทธศาสนา

๓.๑	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบทบาท	๔๗
๓.๑.๑	ความหมายของบทบาท	๔๗
๓.๑.๒	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท	๔๙
๓.๑.๓	บทบาทของพุทธบริษัท	๕๒
๓.๒	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย	๕๒
๓.๒.๑	ประวัติและความเป็นมา	๕๓
๓.๒.๒	วัตถุประสงค์	๕๓
๓.๒.๓	เหตุผลและความจำเป็นในการจัดตั้ง	๕๓
๓.๒.๔	การแบ่งส่วนงานของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา	๕๔
๓.๓	บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย	๕๕
๓.๓.๑	บทบาทในการส่งเสริมและปกป้องพระพุทธศาสนา	๕๕
๓.๓.๒	บทบาทในการประสานงานกับองค์กรพุทธ	๖๑
๓.๓.๓	บทบาทในการเผยแผ่ธรรม	๖๒
๓.๓.๔	บทบาทในการสื่อสารกับประชาชน	๖๔
๓.๓.๕	บทบาทในสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์	๖๗
๓.๓.๖	บทบาทในการบำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์	๖๙
๓.๓.๗	บทบาทในการสร้างขวัญแก่ชาวพุทธ	๗๐
๓.๓.๘	บทบาทในฐานะเป็นตัวแทนของชาวพุทธ	๗๒
๓.๓.๙	บทบาทในการสนับสนุนศูนย์พิทักษ์ฯ	๗๓

บทที่ ๔ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการเผยแผ่และ ปกป้องพระพุทธศาสนา	๗๕
๔.๑ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของศูนย์พิทักษ์ฯ	๗๕
๔.๑.๑ ปัจจัยด้านบุคลากร	๗๕
๔.๑.๒ ปัจจัยทางสังคม	๗๖
๔.๑.๓ ปัจจัยด้านการใช้สื่อ	๗๗
๔.๒ ข้อจำกัดของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย	๗๙
๔.๒.๑ ข้อจำกัดด้านการเงิน	๗๙
๔.๒.๒ ข้อจำกัดด้านสถานะของบุคลากร	๘๐
๔.๓ แนวทางแก้ไข	๘๑
๔.๓.๑ แนวทางแก้ไขด้านการเงิน	๘๑
๔.๓.๒ แนวทางแก้ไขด้านสถานะของบุคลากร	๘๒
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๘๔
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๔
๕.๑.๑ บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา	๘๖
๕.๑.๒ บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยใน การเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา	๘๖
๕.๑.๓ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่ง ประเทศไทยในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา	๘๖
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๘๗
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป	๘๗
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะการวิจัย	๘๘
บรรณานุกรม	๘๙
ภาคผนวก	
ก การศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์ฯ จากงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง	๙๕
ข ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในทัศนะของผู้ก่อตั้งและผู้บริหาร ๑๑๑	๑๑๑
ค ข้อบังคับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔	๑๒๗
ง คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหาร	๑๓๕

ณ

จ ตัวอย่างหนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง

๑๓๙

ฉ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

๑๔๑

ประวัติผู้วิจัย

๑๔๓

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. การใช้คำย่อ

พระไตรปิฎกบาลี ที่อ้างอิงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อ้างอิงจาก ฉบับมหาจุฬาเตปิฎกั ๒๕๐๐ พระไตรปิฎกภาษาไทย อ้างอิงจาก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ ปกรณวิเสส อ้างอิงจาก ฉบับมหาจุฬาปกรณวิเสโส อรรถกถาบาลี อ้างอิงจาก ฉบับมหาจุฬาอรรถกถา และ ฎีกา บาลี อ้างอิงจาก ฉบับมหาจุฬาฎีกา มีคำย่อดังนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(บาลี)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภงฺคปาฬิ	(ภาษาบาลี)
วิ.มหา.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.จุ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	จุฬวรรคปาฬิ	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(บาลี)	=	สุตตฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาเวคฺคปาฬิ	(ภาษาบาลี)
ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาพรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปัณณาสกั	(ภาษาไทย)
สั.ส.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิคาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
สั.นิ.	(บาลี)	=	สุตตฺตปิฎก	สังยุตตนิคาย	นิตานเวคฺคปาฬิ	(ภาษาบาลี)
สั.นิ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิคาย	นิตานพรรค	(ภาษาไทย)
สั.ข.	(บาลี)	=	สุตตฺตปิฎก	สังยุตตนิคาย	ขนฺธวาวเวคฺคปาฬิ	(ภาษาบาลี)
สั.ข.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิคาย	ขันธวาวพรรค	(ภาษาไทย)
สั.สพ.	(บาลี)	=	สุตตฺตปิฎก	สังยุตตนิคาย	สพายตเวคฺคปาฬิ	(ภาษาบาลี)
สั.สพ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิคาย	สพายตพรรค	(ภาษาไทย)
สั.ม.	(บาลี)	=	สุตตฺตปิฎก	สังยุตตนิคาย	มหาวารเวคฺคปาฬิ	(ภาษาบาลี)
สั.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิคาย	มหาวารพรรค	(ภาษาไทย)
อง.จก.	(บาลี)	=	สุตตฺตปิฎก	องคฺคตฺตรนิคาย	จกฺกนิปาตปาฬิ	(ภาษาบาลี)
อง.อฎฐก.	(บาลี)	=	สุตตฺตปิฎก	องคฺคตฺตรนิคาย	อฎฐกนิปาตปาฬิ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ธ.	(บาลี)	=	สุตตฺตปิฎก	ขุทฺทกนิคาย	ธมฺมปทปาฬิ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิคาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)

ขุ.เถร. (บาลี) = สุตตนต์ปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถาปาฬิ (ภาษาบาลี)

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

วิ.มหา.อ. (บาลี) = วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา มหาวิภังคอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

วิ.มหา.อ. (ไทย) = วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา (ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.อ. (บาลี) = ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีลขุททกคฤคยอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

ที.ม.อ. (ไทย) = ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีลขันธวรรคอรรถกถา (ภาษาไทย)

สั.นิ.อ. (บาลี) = สัยุดตนิกาย สารัตถปฺปกาสินี นิตานวคคฤคยอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

สั.สพ.อ. (บาลี) = สัยุดตนิกาย สารัตถปฺปกาสินี สพายตนวคคฤคยอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

สั.ม.อ. (บาลี) = สัยุดตนิกาย สารัตถปฺปกาสินี มหาวคคฤคยอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

อง.เอกก.อ. (บาลี) = องคุดตนิกาย มโนรทปฺปฐนี เอกกนิปาตอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

ขุ.ธ.อ. (บาลี) = ขุททกนิกาย ฐมมปทอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

ขุ.เถร.อ. (บาลี) = ขุททกนิกาย ปรมตฺถทีปนี เถรคาถาอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

ขุ.อป.อ. (บาลี) = ขุททกนิกาย วิสุทฺถชนวิลาสินี อปทานอฎฐกถา (ภาษาบาลี)

ฎีกาพระสุตตันตปิฎก

อง.เอกก.ฎีกา (บาลี) = องคุดตนิกาย เอกกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)

๒. การระบุหมายเลขและคำย่อ

การระบุหมายเลขและคำย่อพระไตรปิฎก ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ระบุคำย่อชื่อคัมภีร์ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ที.สี. (บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขุททกคฤคยอฎฐกถา ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ส่วนการระบุหมายเลขและคำย่ออรรถกถา และฎีกา ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ระบุคำย่อชื่อคัมภีร์ เล่ม/หน้า เช่น ขุ.ธ.อ. (บาลี) ๑/๒๑๕/๒๑๖ หมายถึง ขุททกนิกาย ฐมมปทอฎฐกถา เล่ม ๑ ข้อ ๒๑๕ หน้า ๒๑๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเกิดขึ้น และรุ่งเรืองอยู่ในอินเดียเป็นเวลา ๑,๕๐๐ ปี และก็สูญหายไปจากส่วนใหญ่ของอินเดียอันเป็นแหล่งกำเนิดของพระพุทธศาสนา ปัจจุบันเหลือไว้แค่ปูชนียสถานและวัดทางพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดความสะเทือนใจแก่ชาวพุทธเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมองในสายตาของชาวพุทธก็เห็นเพียงแต่กระบวนการเสื่อมและเจริญไปตามเหตุปัจจัย เป็นไปตามหลักสามัญญลักษณ์หรือไตรลักษณ์^๑ “นับแต่ประมาณ พ.ศ. ๒๓๕ เป็นต้นมา โดยกำหนดเวลาประมาณหลังสังคายนาครั้งที่ ๓ นับแต่การส่งสมณทูตไปเผยแผ่พระศาสนา รวม ๙ สายนั้น”^๒ พุทธศาสนาก็เริ่มแผ่ขยายออกจากอินเดียไปสู่ประเทศต่าง ๆ เกือบทั้งทวีปเอเชียและหยั่งรากลงประเทศนั้นๆ อย่างมั่นคง โดยการริเริ่มและโดยความอุปถัมภ์ของพระเจ้าอโศกมหาราช และแล้วพระพุทธศาสนาก็ประสบทั้งภัยภายในและภัยภายนอกถูกคุกคามจนทำให้ต้องเสื่อมไปจากประเทศเปอร์เซีย อินเดีย ปากีสถาน มาเลเซีย บังคลาเทศและอินโดนีเซียเกือบหมดสิ้น ครั้งนั้นพระพุทธศาสนาเกือบสูญไปจากประเทศ ศรีลังกาและญี่ปุ่น

เมื่อลัทธิคอมมิวนิสต์เกิดขึ้นในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาได้รับความกระทบกระเทือนอย่างหนักเหมือนกับจะสูญหายไปจากมองโกเลีย จีนแผ่นดินใหญ่ เวียดนามเหนือ เกาหลีเหนือและทิเบต แม้ในเวียดนามใต้ เขมร ลาว ก็ได้รับความกระทบกระเทือนเป็นอย่างมากและเป็นภัยที่จะเกิดขึ้นใหม่ๆ ไกลประเทศของเราอย่างเห็นได้ชัด แม้พุทธศาสนาในประเทศไทย ลังกาพม่า เกาหลีใต้ ไต้หวัน ญี่ปุ่น เนปาล ภูฏาน และสិងคโปร์ ปัจจุบันนี้ก็กำลังถูกภัยต่างๆ คุกคามอยู่เช่นกัน เมื่อบ้านเมืองถูก ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าปกครองประเทศนั้นๆ ชาวพุทธจำนวนมากได้พยายามหนีภัยจาก ทิเบตเข้าสู่อินเดียและประเทศอื่นๆ ในโลกเสรี^๓

^๑ ดูรายละเอียดใน...ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๑/๑.

^๒ ดูรายละเอียดใน...วิ.มหา.อ. (ไทย) ๑/๖๔-๗๗.

^๓ พระเทพวิสุทธิทักขิ (พิจิตร จิตตฺตโน), *ทำไมพระพุทธศาสนาจึงเสื่อมจากอินเดีย*, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑.

ในประเทศไทย มีพระพุทธศาสนามั่นคงที่สดุในโลก ก็ยังมีภัยหลายด้านที่กำลังคุกคามอันอาจจะทำให้พระพุทธศาสนาต้องสูญไปจากประเทศไทยก็เป็นได้ หากปล่อยให้ภัยเหล่านี้มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งพระพุทธศาสนาในอินเดียเคยเจริญถึงขั้นสูงสุดกว่าประเทศใด ๆ ในโลก ยิ่งถึงความเสื่อมไปเกือบหมดสิ้นได้เลย พระพุทธศาสนาในประเทศไทยก็อาจถึงความเสื่อมเช่นนั้นได้เหมือนกันหากชาวพุทธไทยเรานิ่งนอนใจ ไม่ช่วยหาทางป้องกันภัยต่าง ๆ ประเทศไทยมีองค์กรทางพระพุทธศาสนามากมาย ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เผยแผ่ให้ความรู้ และการศึกษา การปฏิบัติธรรม มูลนิธิต่าง ๆ มีอยู่ทั่วไป มีศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา และไม่กี่ปีมานี้ได้ปรากฏชื่อ “ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย” เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นมาเพื่อปกป้องภัยที่จะเกิดกับพระศาสนา

เมื่อชาวพุทธทั้งพระสงฆ์ และฆราวาสที่มีความเป็นห่วงต่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทยที่กำลังมีภัยทั้งภัยภายในและภัยภายนอก ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) กล่าวไว้ว่า

ภัยภายนอกที่เรามองดูและพูดถึงว่าเป็นภัยต่อพระพุทธศาสนา ถ้าว่าไปแล้วไม่ใช่เป็นภัยต่อพระพุทธศาสนาเท่านั้น เพราะภัยต่อพระพุทธศาสนาก็หมายถึงภัยต่อประเทศชาติสังคมไทยทั้งหมดด้วย ส่วนภัยภายในเกิดจากพุทธบริษัทเอง ที่ไม่รู้ไม่เข้าใจและปฏิบัติไม่ถูกต้อง ตรงตามคำสอนของพระพุทธองค์^๔

ครั้นเกิดเหตุการณ์เสียหายแก่พระศาสนาชาวพุทธส่วนใหญ่มักจะโยนความรับผิดชอบไปให้พระสงฆ์แต่ฝ่ายเดียว ทั้งที่จริงนั้นพุทธบริษัททั้ง ๔ มีภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา ควรร่วมกันพิทักษ์รักษาชำระเสียหายนามันให้หมดไปจากพระพุทธศาสนา ภัยที่เกิดขึ้นแก่พระศาสนา มีรูปแบบที่เปลี่ยนไปแต่มีเป้าหมายคงเดิมคือ ต้องการให้คนไทยเปลี่ยนศาสนามานับถือศาสนาของตน โดยใช้ความพยายามเป็นระยะเวลายาวนานและปัจจุบันที่น่ากลัวคือการรุกรานที่คืบคลานเข้ามาและเป็นอันตรายอย่างมากต่อพระพุทธศาสนา คือ การแทรกแซงทางรัฐธรรมนูญการปกครองและสามารถกำหนดวิถีชาวไทยไว้ในกฎเกณฑ์กติกาของกฎหมายตามที่เขาต้องการได้ จะเห็นว่าเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาอย่างมาก บางคนยังไม่รู้สึกรังเกียจหรือไม่สังเกตหรือมีผลกระทบกับตัวเอง แต่มันจะเห็นชัดในระยะยาวซึ่งมีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทยในหลายรูปแบบ แม้ปัจจุบันชาวไทยกว่าร้อยละ ๙๔ นับถือพระพุทธศาสนา แต่มีชาวพุทธหรือองค์กรพุทธส่วนหนึ่งเท่านั้นที่คอยติดตามเฝ้าระวังที่จะเกิดภัยและช่วยกันหาทางแก้ไขตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเกิดหลังการปฏิวัติรัฐประหารโดยมีพลเอกสนธิ บุญยรัตกลินเป็นหัวหน้าซึ่งท่านเป็นผู้บัญญัติอิสลามคนแรกของประเทศ

^๔ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), ภัยแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕), หน้า ๙, ๔๑-๔๖.

ประเทศไทยที่มีตำแหน่งเป็นถึงผู้บัญชาการทหารบกและทำการปฏิวัติรัฐประหาร วันที่ ๑๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ ในรัฐธรรมนูญบางมาตราส่งผลกระทบต่อความมั่นคงกับพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ซึ่งภัยที่เกิดขึ้นนี้ก็เกิดจากเหล่าพุทธบริษัทกันเองที่ยังไม่ตระหนักถึงภัยจากคนในศาสนิกอื่น ๆ เช่นจากการลบหลู่ดูหมิ่นมีการลอกเลียน บิดเบือนหลักธรรมคำสอน เลียนแบบพิธีกรรม การนำเอาคำที่ใช้ในพระพุทธศาสนาไปใช้กับศาสนาของตน การนำเอาสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาไปใช้อย่างไม่ควรถือ การจะออกกฎหมายสุบที่ธรณีสงฆ์ การนำเอาพระพุทธรูปออกจากที่ตั้งอันเหมาะสมในสถานที่ราชการเมื่อมีคนต่างศาสนาเข้ามาดำรงตำแหน่ง การเรียกเก็บภาษีเมรุ การเปลี่ยนคำนำหน้านามของพระสงฆ์มาเป็นนาย การพยายามที่จะให้มีที่ละหมาดในโรงเรียนวัด การใช้คนต่างศาสนาจำนวนมาก มาทำหน้าที่ปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา

ด้วยปัญหาดังที่กล่าวมาจึงได้เกิดคณะกลุ่มพุทธบริษัทมีมติประกาศจัดตั้ง “ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย” ขึ้นโดยมีสำนักงานตั้งอยู่ภายในคณะใต้ วัดราชาธิวาสวิหาร ด้วยเหตุและผลในอันที่จะป้องกัน จึงต้องดำเนินการตามเป้าหมายสูงสุดเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาและหมายถึงของชาติด้วย การเกิดขึ้นของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยนี้ เป็นการรวมพลังพุทธบริษัทเพื่อปกป้องและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้คงอยู่เป็นมรดกล้ำค่าของปวงชนชาวไทยและเป็นเครือข่ายในการพิทักษ์ต่อสู้เพื่อความถูกต้องแห่งสังฆธรรมตามหลักพระไตรปิฎก ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “สังฆธรรมปฏิรูปยังไม่เกิดขึ้นในโลก ตราบใด ตราบนั้นสังฆธรรมก็ยังไม่เสื่อมสูญไปแต่เมื่อสังฆธรรมเกิดขึ้นบนโลก เมื่อนั้นสังฆธรรมย่อมเสื่อมสูญไป” และดำเนินการตามพุทธจริยาที่ทรงบำเพ็ญมาตลอดพุทธกิจ ๔๕ พรรษา ชาวพุทธได้ศึกษาพุทธประวัติจนทราบการประดิษฐานพระพุทธศาสนาขึ้นในท่ามกลางลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ท่ามกลางสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ และระบบวรรณะ แต่พระพุทธเจ้าก็ทรงงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างสง่างามในท่ามกลางสังคมนั้น จึงนำศึกษาต่อไปว่า บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

เมื่อศูนย์พิทักษ์เกิดขึ้นด้วยความปรารถนาดีของพุทธบริษัทต่อพระศาสนา ซึ่งการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ต้องใช้ทั้งกำลังปัญญา กำลังคน กำลังทรัพย์ และกำลังความสามัคคีของพุทธบริษัทนั่นเอง ด้วยเหตุนี้จึงมีคำถามนำค้นหาคำตอบว่า ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้มีการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาอย่างไร และในระหว่างการทำงานนั้นอะไรคือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์ฯ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูล

เพื่อให้เกิดการพัฒนาในการทำงานของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในกาเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในกาเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

๑.๔ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย หมายถึง ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่ตั้งอยู่ภายในคณะใต้ วัดราชาธิวาสวิหาร กรุงเทพมหานคร ซึ่งชาวพุทธกลุ่มหนึ่งร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อรวมใจคนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา และเพื่อปกป้องพิทักษ์พระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงปลอดภัยให้เป็นแหล่งอำนวยความสะดวกแก่คนไทยและชาวโลกรุ่นต่อไป

๑.๔.๒ การปกป้อง หมายถึง การป้องกัน การห้ามปราม การเฝ้าระวัง และยับยั้งภัยทุกรูปแบบที่จะเกิดแก่พระพุทธศาสนา การพิทักษ์รักษาคำสอนของพระพุทธเจ้าด้วยการศึกษาและปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง

๑.๔.๓ บทบาท หมายถึง ภาระหน้าที่หรือรูปแบบพฤติกรรมที่กระทำให้สัมพันธ์กับสถานภาพของคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเรื่อง บทบาทศุนย์พิทักษ์ พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย โดยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขของศุนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศุนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยจำนวน ๔ ท่าน ซึ่งได้แก่ (๑) พระธรรมเมธาภรณ์ (๒) พระเทพวิสุทธิทิกวี่ (๓) พลเอกธงชัย เกื้อสกุล (๔) พลตรีทองขาว พ่วงรอดพันธ์ และศึกษาบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่และป้องกันพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา เอกสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๒ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเวลาในการศึกษานี้ ในระหว่างปีพ.ศ.๒๕๕๔

๑.๖ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ พระกิตติศักดิ์ ยโสธโร (แก้วเหลา) ได้ศึกษาการศึกษาบทบาทของพระสารีบุตรเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า ในด้านความสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญ ท่านมีความสัมพันธ์กับพระพุทธเจ้าในฐานะ เป็นพระอัครสาวกเบื้องขวา เป็นพระธรรมเสนาบดีเป็นแม่ทัพธรรม กับพระสาวกในฐานะเป็นเพื่อนสหธรรมมิกด้วยกัน เป็นที่ปรึกษาให้ภิกษุ ภิกษุณีเกิดความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยการเป็นผู้แสดงธรรมให้ฟัง รวมทั้งอุบาสก อุบาสิกาด้วย จึงเห็นได้ว่าท่านมีบทบาทมาก ต้องรับภาระในการประกาศพระศาสนาและมีความศานนกิจในหลาย ๆ ด้าน ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ท่านมีวิธีเผยแผ่ในลักษณะ ให้คำแนะนำ ปรึกษา สนทนา ตอบปัญหาข้อข้องใจ และการแสดงธรรม เมื่อได้ฟังจากพระบรมศาสดาแล้วนำไปถ่ายทอดแก่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกอุบาสิกา และบุคคลทั่วไปให้เข้าใจหลักธรรมอันลึกซึ้งด้วยวิธีการบรรยาย อธิบาย ขยายความ เปรียบเทียบ และตอบปัญหาธรรม เป็นต้น จนเป็นที่ไว้วางพระทัยของพระพุทธเจ้า ทำให้บุคคลทั่วไปศรัทธาเลื่อมใสแล้วหันมานับถือพระพุทธศาสนากันอย่างแพร่หลาย มีบางส่วน ท่านนั้นมิได้หันมานับถือพระพุทธศาสนา เพราะยึดติดอยู่กับลัทธิเดิมอย่างแรงกล้า ถึงกระนั้นก็ตาม ก็ได้นับถือในตัวท่านอยู่ก็มีซึ่งเท่ากับได้สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มความเชื่อต่าง ๆ นับเป็นตัวอย่างการประกอบศาสนกิจดำเนินชีวิตและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันได้เป็นอย่างดีบทบาทในการรักษาพระสัทธรรมให้คงอยู่ ท่านกระทำโดยการศึกษาและลงมือปฏิบัติตามหลักธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงไว้ อย่างจริงจัง ท่านเคยกราบทูลเสนอให้พระผู้มีพระภาคเจ้าสังคายนาพระธรรม แต่ในขณะนั้นพระองค์ตรัสว่ายังไม่ถึงเวลา ท่านจึงได้จำแนกธรรม โดยแบ่งไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกต่อ

การศึกษา ในเวลาต่อมายังใช้หลักธรรมที่ท่านแสดงไว้ เช่นในสังคีตสูตร เป็นแนวทางในการทำสังคายนาครั้งแรกหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว^๕

๑.๖.๒. พระมหาสุชญา โรจนญาโณ (ยาสุกแสง) ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” ผลการศึกษาพบว่า (๑) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระมหาโมคคัลลานะได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในลักษณะการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา การสนทนา การตอบปัญหาข้อข้องใจ การแสดงฤทธิ์ โดยรับสนองพุทธบัญชาให้ไปปราบผู้เป็นมิถิฆาฏิ การเป็นสมณทูตในเทวโลกและยมโลก แล้วนำเรื่องราวเหล่านั้นมาบอกแก่ชาวโลก และการแสดงธรรมแก่พุทธบริษัทและบุคคลทั่วไปด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การบรรยาย การอธิบายขยายความ การเปรียบเทียบ การตอบคำถาม (๒) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ พระมหาโมคคัลลานะมีความใกล้ชิดกับพระพุทธเจ้าโดยได้รับตำแหน่งเป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้ายและตำแหน่งเอตทัคคะในด้านมีฤทธิ์มาก และท่านยังเป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้ความอนุเคราะห์ รวมทั้งเป็นผู้ประสานความสามัคคีในภิกษุสงฆ์ ภิกษุณีสงฆ์ และสังฆมณฑลไป นอกจากนี้ท่านยังได้เป็นสมณทูตผู้คอยเชื่อมประสานความสัมพันธ์โลกทั้ง ๓ คือ มนุษยโลกเทวโลก และยมโลก (๓) ด้านการรักษาพระธรรมวินัย พระมหาโมคคัลลานะได้รักษาพระธรรมวินัยไว้ทั้งในส่วนของคันถุระและวิปัสสนาธุระ และหลังจากบรรลุโลกุตตรธรรมแล้วท่านได้อบรมสั่งสอนศิษย์ทั้งหลายให้ประพฤติปฏิบัติตามธรรมอันสมควรแก่ธรรมจนกระทั่งบรรลุญาณุตตมญาณทัสสนะ คือ รู้ยิ่งเห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็นตามความเป็นจริง ดังนั้น พระมหาโมคคัลลานะ จึงเป็นพระเถระที่เป็นแบบอย่างอันเป็นบรรทัดฐานเป็นมาตรฐานแห่งภิกษุทั้งหลาย เป็นพระสาวกที่พุทธบริษัททั้งหลายควรจะประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างของท่าน และนำปฏิบัติข้อวัตรปฏิบัติของท่านมาเป็นแบบอย่างแห่งการประกอบศาสนกิจ การดำเนินชีวิต และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองแผ่ไพศาลยิ่งๆ ขึ้นไป^๖

๑.๖.๓. จรินทร์ ยังสังข์ ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ในกระแสความเปลี่ยนแปลงมีบทบาทหลายด้าน ได้แก่ ด้านการปกครองบริหาร ด้านการเผยแผ่ศาสนาด้วยวิธีการต่างๆ ด้านให้การศึกษาทั้งพระสงฆ์ สามเณร และประชาชน ด้านสาธารณูปการ การบำรุงวัด ด้านสาธารณะสงเคราะห์แก่ประชาชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ บทบาทที่เอื้อต่อรัฐในการปกครอง เป็นเครื่องมือของรัฐ รับนโยบายของรัฐในการ

^๕ พระกิตติศักดิ์ ยโสธโร (แก้วเหลา), “การศึกษาบทบาทของพระสารีบุตรเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๙, หน้า ๘๑-๘๖.

^๖ พระมหาสุชญา โรจนญาโณ (ยาสุกแสง), “การศึกษาบทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๐, หน้า ๑๑๘-๑๒๕.

สั่งสอนให้ประชาชนไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ซึ่งมีผลให้พระสงฆ์ได้รับผลตอบแทนด้านลาภสักการะ เช่น ตำแหน่ง และวัตถุต่าง ๆ เงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้บทบาทพระสงฆ์เปลี่ยนแปลง มาจาก ๒ ด้าน คือ ปัจจัยภายนอก คือ พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเพราะชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสื่อสารมวลชน ค่านิยม ด้านความเชื่อดั้งเดิม รวมถึงการแทรกแซงของรัฐ นักการเมือง นักธุรกิจ เอกชน ปัจจัยภายใน คือ พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเพราะปัจจัยของพระสงฆ์ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของพระสงฆ์ กฎหมายคณะสงฆ์ การประชุมพระสังฆาธิการ และทัศนคติของพระสงฆ์ที่ได้รับการกล่อมเกลามาอย่างยาวนาน^๗

๑.๖.๔. ญัฐชยา สัมเขียวหวาน ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ในจังหวัดราชบุรี มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยพระสงฆ์มีบทบาทในการชี้แนะ ชักชวนราษฎรให้ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการเทศนาสั่งสอน การแสดงธรรม การปาฐกถาธรรม และพระสงฆ์ร่วมกันปลูกต้นไม้ในพื้นที่วัด สถานที่สาธารณประโยชน์ ที่รกร้างว่างเปล่า โดยร่วมกับประชาชนในชุมชน ร่วมกันปลูกต้นไม้ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือวันสำคัญของชาติหรือวันที่ทางราชการกำหนด หลักธรรมและวัตรปฏิบัติมีส่วนสนับสนุนให้พระสงฆ์มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ใน การปฏิบัติตามบทบาทของพระสงฆ์จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายบ้านเมืองจารีตประเพณี รวมทั้งศีล ๒๒๗ ข้อ โดยเฉพาะศีลที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้คือ ข้อ ๖๐ ๖๘ ๑๑๐ ๑๓๗ ๒๑๙ ซึ่งได้กำหนดการปฏิบัติของพระสงฆ์เกี่ยวกับต้นไม้ที่ส่งเสริมให้พระสงฆ์อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาและอุปสรรคของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญคือพื้นที่วัดจะปลูกต้นไม้มีจำกัด กล้าไม้ที่จะนำมาปลูกมีไม่เพียงพอ หรือมีแต่ไม้ตรงกับความต้องการของพระสงฆ์ที่จะปลูก พระสงฆ์ไม่มีความรู้ทางด้านวิชาการในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนบริวารอย่างจริงจังและต่อเนื่อง^๘

๑.๖.๕. จิราหนู วงศ์อุทัย ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนปัญหาโรคเอดส์ กรณีศึกษาพระครูโสภณปริยัติสุธี วัดดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสงเคราะห์ชุมชนของพระครูโสภณปริยัติสุธี ประกอบด้วย การสงเคราะห์ทั้งทางด้านจิตใจ เศรษฐกิจและสังคมไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งมี ๒ รูปแบบคือ การ

^๗ จรินทร์ ยั้งสังข์, “บทบาทพระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทาง”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๑, หน้า ๙๓-๑๐๖.

^๘ ญัฐชยา สัมเขียวหวาน, “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๑, หน้า ๖๙-๙๗.

สงเคราะห์แบบให้เปล่า ได้แก่ การให้ทุนการศึกษา เครื่องอุปโภคบริโภค โฉงศพ และการ ฃาปนกิจสงเคราะห์ ภายหลังจากการดำเนินกิจกรรมการสงเคราะห์ชุมชนในรูปแบบนี้ได้ ระยะเวลาหนึ่ง พระครูโสภณปริยัติสุธี พบว่า การสงเคราะห์แบบให้เปล่าทำให้คนขาดความ ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ได้รับและคุณค่าของตนเอง ทำให้กลายเป็นผู้ที่คั่นเคยต่อการร้องขอ และรอคอยความช่วยเหลือจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสงเคราะห์แบบผสมผสาน ซึ่งเป็นการ สงเคราะห์และการพัฒนา โดยวิธีการระดมทุน การสร้างเครือข่ายพระสังฆาธิการ การสร้าง เครือข่ายโรคเอดส์ในระดับชุมชนผลที่เกิดจากการสงเคราะห์ชุมชนดังกล่าว ปรากฏให้เห็นทาง รูปธรรมโดยสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้แก่ผู้ที่ประสบปัญหาจากโรคเอดส์ได้ในระดับหนึ่ง ทางนามธรรมพบว่าผู้ติดเชื้อมีกำลังใจและศรัทธาในการดำรงชีวิตมากขึ้น และกระตุ้นให้คนใน ชุมชนทั้ง ผู้นำ คณะกรรมการ เพื่อนบ้านผู้ที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ และพระสงฆ์เกิดความ เข้าใจอันดีระหว่างกัน ร่วมกันแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากโรคเอดส์ในชุมชน^๙

๑.๖.๖. ประกิจ ศรีมันทยามาตได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์จังหวัดลำปางในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย ๒๒.๙๐ ปี จำนวนพรรษาเฉลี่ย ๘.๓๙ พรรษา มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับ น้อย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวนพรรษา การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้มี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของพระสงฆ์ในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ป่าไม้คือการสร้างวัดในพื้นที่ป่า จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทางราชการก่อน ขาดการชี้แจงแนะนำให้ประชาชนเห็นคุณค่ารัก ต้นไม้และช่วยกันปลูกต้นไม้และพระสงฆ์ยังขาดความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้^{๑๐}

๑.๖.๗. ประสาท สุขเกษม ได้ศึกษาบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในการขัดเกลาทาง สังคมแก่เยาวชน : ศึกษากรณีค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการที่พระสงฆ์ใช้ในการขัดเกลาคุณธรรมให้แก่เยาวชนนั้น เป็นไปทั้งในลักษณะ ทางตรงคือ การบอกกล่าวหรือการเทศนา หรือกระบวนการอบรมผ่านเทคนิคการเรียนรู้แบบ ต่างๆ และการขัดเกลาทางอ้อมโดยใช้ระเบียบวินัยที่เข้มงวดของค่ายกำหนด ซึ่งกำหนดเป็น แนวทางในการปฏิบัติ ข้อห้ามโดยมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ในส่วนของหลักสูตรที่ใช้ใน

^๙ จิราหนู วงศ์อุทัย, “บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชน ปัญหาโรคเอดส์ กรณีศึกษา พระครูโสภณปริยัติสุธี วัดดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระสาธาณสุขศาสตรมหา บัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๒, หน้า ๘๐-๘๘.

^{๑๐} ประกิจ ศรีมันทยามาต, “บทบาทของพระสงฆ์จังหวัดลำปางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้”, การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, (บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๒, หน้า ๗๗-๘๘.

การอบรมนั้นเป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น โดยพิจารณาตามความต้องการและความเหมาะสมของผู้เรียน ตลอดจนสภาพความเป็นไปในสังคม สารของหลักสูตรมุ่งเน้นการพัฒนากาย อารมณ์และสติปัญญาของผู้เข้ารับการอบรมให้อยู่ในภาวะสมดุล เพื่อให้เกิดปัญญาในการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมมีคุณธรรมตามเป้าหมายหรืออุดมการณ์ของการอบรมซึ่งเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการและศักยภาพที่จะเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองหากได้รับโอกาส และกระบวนการในการเรียนรู้ที่ดีย่อมจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ และการเรียนรู้ที่ดีควรอยู่ภายใต้บรรยากาศที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางคุณธรรมนั้น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและกฎระเบียบที่สอดคล้องกันทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจะสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ดี และอุดมการณ์ในการทำงานของค่ายคือความพยายามในการนำเสนอภาพพจน์ของพระสงฆ์ที่ทำงานเพื่อสังคม ซึ่งเป็นความพยายามในการรื้อฟื้นบทบาทการเป็นผู้นำทางศีลธรรมและจริยธรรมทางสังคมของพระสงฆ์ให้ดำรงอยู่และได้รับการยอมรับจากสาธารณชน^{๑๑}

๑.๖.๘ เกษริน สุขตัว ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : กรณีศึกษาการจัดการป่าต้นน้ำ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการดำเนินงานของท่านพระครูมานัสสีพิทักษ์ และคณะสงฆ์ในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา มีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำได้อย่างดียิ่ง พระสงฆ์ได้ใช้วิธีการหลายรูปแบบในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับชาวบ้าน เช่น การเทศนาสั่งสอนชาวบ้านจะสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติไปด้วยเป็นการให้ความรู้กับชาวบ้าน ทำสื่อแผ่นใส ภาพสไลด์ ฉายวิดีโอ ให้ชาวบ้านได้เห็นเปรียบเทียบระหว่างป่าที่อุดมสมบูรณ์กับป่าที่ถูกทำลาย และรับรู้ถึงผลดีผลเสียที่จะติดตามมาจากการอนุรักษ์ป่าไม้ และทำลายป่าไม้ พระครูมานัสสีพิทักษ์ ได้พาชาวบ้านขึ้นไปบนภูเขาเพื่อไปดูป่าต้นน้ำ เพื่อให้ชาวบ้านเปรียบเทียบสภาพในอดีตกับปัจจุบัน ที่มีความแตกต่างกันมาก หลังจากนั้นชาวบ้านเริ่มยอมรับความจริง นอกจากนี้ท่านพระครูมานัสสีพิทักษ์ ได้ประยุกต์พิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในท้องถิ่น ขึ้นมาเพื่ออนุรักษ์ป่าต้นน้ำและแม่น้ำลำธาร เช่น พิธีสืบชะตาแม่น้ำ พิธีบวชต้นไม้ การทอดผ้าป่ากล้าไม้ การปลูกป่า เป็นการสร้างจิตสำนึกให้กับชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่า เกิดความรักความหวงแหน เห็นประโยชน์ และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำ ตระหนักถึงภัยพิบัติ ที่จะเกิดขึ้นจากการตัดไม้ทำลายป่า

^{๑๑} ประสาท สุขเกษม, “บทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในการขัดเกลาทางสังคมแก่เยาวชน : ศึกษากรณีค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกกระบวน, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๕, หน้า ๙๙-๑๑๑.

ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ และขยายเครือข่ายในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำ และการอนุรักษ์ธรรมชาติสืบต่อไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลานคงความอุดมสมบูรณ์^{๑๒}

๑.๖.๙ บุศรา เกียรติอุตสาหกุล ได้ศึกษาบทบาทคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายต่อการส่งเสริมอุดมการณ์ทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ในสังคมไทยมีบทบาทสำคัญหลายประการ เช่น การเป็นศาสนทายาท สงเคราะห์ประชาชน สร้างเอกภาพและความสามัคคีของคนในชาติ ในสมัยสุโขทัยศาสนาพุทธมีความรุ่งเรืองเป็นอย่างมากโดยเฉพาะสมัยพ่อขุนรามคำแหงและสมัยพระยาสิทธิ์ มีการจัดรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์เป็นส่วนต่างๆ คณะสงฆ์สมัยนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมอุดมการณ์รัฐด้วยการเน้นความเป็นธรรมราชาและจักรพรรดิราช วิธีการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมือง คือ การที่คณะสงฆ์สั่งสอนธรรมไปยังที่ต่างๆ ถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว วิทยาการและเทคโนโลยีตะวันตกได้แพร่เข้ามาในสังคมไทย ทำให้พระวชิรญาณภิกขุ ทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปพระพุทธศาสนาเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา สถาบันการปกครองของไทย และเตรียมสังคมไทยสำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้น ธรรมยุติกนิกายซึ่งเน้นหลักเหตุและผลตามพุทธวจนะดั้งเดิม ไม่ขัดกับวิชาวิทยาศาสตร์แผนใหม่จึงเป็นแนวทางหลักที่พระองค์ทรงใช้ในการรับมือกับสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง ผ่านมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบประชาธิปไตย ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ความชอบธรรมของผู้ปกครองเปลี่ยนจากการเน้นหลักศาสนามาเป็นความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ รัฐบาลต้องการให้คณะสงฆ์เป็นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์รัฐ เพื่อให้ประชาชนรับรู้บทบาทคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในสมัยนี้ได้นำไปสู่การเรียกร้องให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการปกครองคณะสงฆ์เช่นเดียวกับแนวทางการปกครองระบบประชาธิปไตย^{๑๓}

๑.๖.๑๐ สวัสดิ์ รอบรู้ได้ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำทางศาสนามีบทบาทการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนกับประชาชนในฐานะผู้ให้การ

^{๑๒} เกษริน สุขตัว, “บทบาทพระสงฆ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : กรณีศึกษาการจัดการป่าต้นน้ำ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา”, การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๕, หน้า ๘๑-๘๒.

^{๑๓} บุศรา เกียรติอุตสาหกุล, “บทบาทคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายต่อการส่งเสริมอุดมการณ์ทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว”, สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๖, หน้า ๖๖-๑๒๘.

สนับสนุนด้านจิตใจมากที่สุด รองลงมาเป็นบทบาทการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในฐานะผู้ประสานงานและผู้นำตามลำดับ ผู้นำทางศาสนาที่มีปัจจัยด้านอายุมาก อายุการดำรงตำแหน่งนาน มีตำแหน่งเป็นทางการมีความรู้ความเข้าใจในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมาก มีภูมิสำเนาในชุมชน มีการศึกษาสูง และมีจิตสำนึกชุมชนสูง มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมากกว่าผู้นำทางศาสนาที่มีปัจจัยเหล่านี้ น้อย ส่วนผู้นำทางศาสนาพุทธกับผู้นำทางศาสนาอิสลามมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกัน สำหรับความคิดเห็นผู้นำทางศาสนาส่วนใหญ่เห็นด้วยถือเป็นหน้าที่และพร้อมที่จะเข้าไปมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนา คือ ปัญหาที่เกิดจากตนเอง ประชาชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้บังคับบัญชา และงบประมาณ^{๑๔}

๑.๖.๑๑ พระชนวรธรณ์ วรรณสิทธิ์ ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการดำเนินงานเรื่องเอตส์ในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดในการดำเนินงานเรื่องเอตส์ในชุมชนเกิดจากความต้องการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก โดยอาศัยประสบการณ์จากการศึกษาที่ได้รับการปลูกฝังแนวคิดการทำงานเพื่อสังคมด้วยความตั้งใจจริง จึงมีแนวคิดที่จะหากิจกรรมให้ชาวบ้านทำเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แนวคิดที่จะช่วยเหลือให้กำลังใจกับผู้ติดเชื้อและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ทั้งเด็กและผู้สูงอายุแม้ครั้งแรกชาวบ้านจะแสดงความรังเกียจ ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมใดๆ ที่หมู่บ้านจัดขึ้นจึงมีแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อชุมชน เริ่มจากการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสโดยบริจาคสิ่งของ อาศัยความเป็นพระสงฆ์จึงสามารถสื่อสารกับทุกกลุ่มเป้าหมาย เกาะติดสถานการณ์โรคเอตส์และยาเสพติดที่มีมากในชุมชน ใช้การทำงานทั้งเชิงรับและเชิงรุก เริ่มจากการช่วยเหลือผู้ติดเชื้อและขยายผลไปสู่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้านกลุ่มเยาวชน ทั้งด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การสงเคราะห์จิตใจ การอบรมจริยธรรมอาศัยวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเทศนาให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจและปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อในการอยู่ร่วมกัน โดยการทำให้ชาวบ้านดูเป็นแบบอย่างว่าพระสงฆ์ก็สามารถอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อได้อย่างไม่มีปัญหา ถ้ามีความเข้าใจถูกต้องพร้อมทั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้อง^{๑๕}

^{๑๔} สวัสดิ์ ครอบรู้, “บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์), ๒๕๔๖, หน้า ๙๙-๑๑๓.

^{๑๕} พระชนวรธรณ์ วรรณสิทธิ์, “บทบาทพระสงฆ์ในการดำเนินงานเรื่องเอตส์ในชุมชน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๙, หน้า ๑๔๓-๑๕๐.

๑.๖.๑๒ ตรีรัตน์ ปิ่นประยงค์ ได้ศึกษาการศึกษาทบทางของอุบาสกอุบาสิกา ในการบำรุงพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณี การบำรุงพระพุทธศาสนาของผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สายงานธุรกิจระบบส่ง ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสำคัญทางพระพุทธศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถาม รำลึกถึงพระพุทธเจ้าในลักษณะเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ที่พัฒนาฝึกฝนตนจนเป็นอรหันต์ ร้อยละ ๖๔.๔๘ เชื่อว่าพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้มนุษย์รู้จักพึ่งตนเอง ไม่ให้พึ่งสิ่งที่อยู่นอกตัว เช่น สิ่งศักดิ์สิทธิ์อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ ร้อยละ ๘๔.๘๑ มีความเห็นว่าพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต่อสังคมเพราะมนุษย์จะดำรงอยู่ได้อย่างอาศัยศีลธรรมและการพัฒนาจิตด้วย ร้อยละ ๖๔.๔๘ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระวินัยของพระสงฆ์ ของอุบาสก อุบาสิกา ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับพระวินัยพระสงฆ์อยู่ในระดับมาก คือ ไม่ควรอย่างยิ่งที่บุรุษ-สตรี ชักชวนพระเล่นการพนัน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ บุรุษ-สตรีเรียนดีรัจฉานวิชาจากพระหรือบอกเดรัจฉานวิชาแก่พระ สตรี พุดประเล้าประโลม หรือด้วยการแต่งเนื้อแต่งตัวชะเวิกชะวากกับพระ พระประกาศตัวเป็นผู้พิเศษมีอิทธิฤทธิ์เหนือมนุษย์ การปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนาหรือบุญกริยา ของอุบาสก อุบาสิกาผู้ตอบแบบสอบถาม มีการปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ดังนี้ นับถือพระพุทธศาสนาด้วยจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อดำรงชีวิตที่สุขในปัจจุบัน ร้อยละ ๕๐.๖๑ จุดประสงค์ในการทำบุญให้ทานเพื่ออุทิศให้บรรพชน ร้อยละ ๖๑.๓๑ การประพฤติตนอยู่ในศีล ๕ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ร้อยละ ๕๗.๖๖ การนั่งวิปัสสนากรรมฐานและสมาธิปฏิบัติเป็นบางครั้ง ร้อยละ ๕๖.๘๓ จุดประสงค์ของการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและนั่งสมาธิเพื่อความสำเร็จในสิ่งปรารถนา ร้อยละ ๕๑.๐๘ และการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา (บุญกริยาวัตร ๑๐) ด้านทาน การให้ การเผื่อแผ่แบ่งปัน โดยถวายแต่พระภิกษุ สามเณร สงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อมนุษย์ที่มีความจำเป็น สนับสนุนบุคคลและกิจการที่ดีงาม สร้างสรรค์ เช่น มูลนิธิ และการบำเพ็ญอภัยทาน คือบำเพ็ญเมตตาการุณยธรรม ให้ความไม่มีภัยแก่สัตว์ทั้งหลาย ด้วยการไม่รังแก ไม่เบียดเบียน ร้อยละ ๗๙.๕๙^{๑๖}

๑.๖.๑๓ พระครูสิริอาภากร (บุญธรรม) อ่ำภา ได้ศึกษาทบทางเจ้าอาวาสด้านการปกครองและด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม : กรณีศึกษาเจ้าอาวาสในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการปกครองเจ้าอาวาสทุกวัด ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ๕ ตำบลต่างก็ยึดถือหลักพระธรรมวินัยและยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารคณะ

^{๑๖} ตรีรัตน์ ปิ่นประยงค์, “การศึกษาทบทางของอุบาสกอุบาสิกา ในการบำรุงพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณี การบำรุงพระพุทธศาสนาของผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สายงานธุรกิจระบบส่ง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๙, หน้า ๑๕๒-๑๕๙.

สงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยดีงามในหมู่สงฆ์ นอกจากนั้นเจ้าอาวาสทุกวัดยังได้ตั้งกฎระเบียบ กติกาของวัดขึ้นมาอีกเพิ่มเติมอีกนอกเหนือไปจากกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม เพราะเหตุว่า ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปมาก เพราะพระธรรมวินัยและศีลอาจจะไม่ ครอบคลุมได้ทั่วถึง เจ้าอาวาสจึงต้องตั้งกฎระเบียบกติกามารยาทขึ้นมาอีกเพื่อควบคุมความประพฤติ ของพระภิกษุสามเณรให้เป็นไปในทางเดียวกัน^{๑๗}

๑.๖.๑๔ ปานแพร ชาวนนทบุรี ได้ศึกษาบทบาทของพระพุทธศาสนาต่อ กระบวนการผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผล การศึกษาพบว่า ชาวไทยใหญ่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับพุทธศาสนามานาน การอพยพมาอยู่เชียงใหม่ ทำให้มีโอกาสเข้าวัดทำบุญ และสามารถใช้วัดเป็นพื้นที่สำคัญในการสร้างและผลิตซ้ำอัตลักษณ์ ของตนสาเหตุที่ชาวไทยใหญ่เลือกใช้วัดในการดังกล่าวนี้ก็เพราะชาวไทยใหญ่มากมาย เข้า เมืองโดยผิดกฎหมาย การใช้พื้นที่วัดและงานประเพณีที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาจะทำให้สังคมไทย และรัฐไทยไม่มีความระแวงและยอมรับได้ จนอาจกล่าวได้ว่าวัดและพุทธศาสนาเป็นพื้นที่ที่ ปลอดภัยสำหรับชาวไทยใหญ่ที่จะสร้างและผลิตซ้ำอัตลักษณ์ของตน^{๑๘}

๑.๖.๑๕ พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์ ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ทุกวัดได้ ร่วมกันพัฒนาวัดทั้ง ๖ ด้าน คือ การพัฒนาวัดด้านการปกครอง ได้มีการวางมาตรการและออก กฎระเบียบของวัดเป็นไปตามแบบแผนแห่งพระธรรมวินัยและกฎระเบียบของคณะสงฆ์ ให้ พระภิกษุและสามเณรได้ยึดถือและประพฤติปฏิบัติตาม และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมพัฒนาวัด ในรูปของคณะกรรมการวัด การพัฒนาวัดด้านการศาสนศึกษาได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุน พระภิกษุและสามเณร ได้ศึกษาเล่าเรียนในระบบการศึกษาต่างๆ ของคณะสงฆ์และการศึกษา ตามอริยาศัย ทางด้านพระสงฆ์วัดเซตุพนได้จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม แผนกบาลีและแผนกสามัญศึกษาให้แก่พระภิกษุและสามเณรด้วย การพัฒนาวัดด้านการศึกษา สงเคราะห์ ได้ให้ความอุปถัมภ์และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน และทุนอาหารกลางวัน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนแก่สถานศึกษา ได้บรรยายอบรมและเป็นครูพระช่วยสอนตาม สถานศึกษาต่างๆ ทางด้านพระสงฆ์วัดกุฎ้ำ วัดเกตการามและวัดท่าสะอาดได้เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้ง

^{๑๗} พระครูสิริอาภากร (บุญธรรม) อ่ำภา, “บทบาทเจ้าอาวาสด้านการปกครองและด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม : กรณีศึกษาเจ้าอาวาสในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๐, หน้า ๙๔-๑๐๕.

^{๑๘} ปานแพร ชาวนนทบุรี, “บทบาทของพระพุทธศาสนาต่อกระบวนการผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ ของชาวไทยใหญ่ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาค ศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๐, หน้า ๑๙๗-๒๐๔.

โรงเรียนขึ้นในวัด เพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของเด็กเยาวชนในชุมชน และวัดเซตุพนได้ให้บริการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทยแก่ประชาชน การพัฒนาวัดด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ได้ดำเนินการเผยแผ่ศาสนาธรรมด้วยการเทศน์ การอบรมบรรยายให้แก่ประชาชนตามโอกาสและสถานที่ต่างๆ ทั้งในวัดและนอกวัด และได้ร่วมกับประชาชนจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและกิจกรรมประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นเป็นประจำ ทางด้านพระสงฆ์วัดสันป่าข่อย ได้จัดกิจกรรมปาฐกถาธรรมให้แก่ประชาชนทุกวันอาทิตย์ในช่วงเช้าพรหมการ พัฒนาวัดด้านการสาธารณูปการ ได้มีการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุและศาสนสถาน ได้พัฒนาปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ภายในบริเวณวัดและอาคารสถานที่ของวัด และให้ประชาชนได้เข้ามาใช้อาคารสถานที่ของวัดทำกิจกรรมต่างๆ ทางด้านพระสงฆ์วัดเกตการามได้ร่วมกับประชาชนจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นในวัด เพื่อเป็นการอนุรักษ์โบราณวัตถุต่างๆ และเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชุมชน พระสงฆ์วัดท่าสะต๋อย วัดเมืองกาย และวัดสันป่าข่อยได้ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ในด้านศิลปะการแสดงพื้นเมืองและดนตรีพื้นเมือง และการพัฒนาวัดด้านการสาธารณสงเคราะห์ ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ของวัด ได้จัดตั้งมูลนิธิเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวัด การศึกษาของเยาวชนและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรการกุศลต่างๆ และได้ให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์เครื่องอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนที่ยากไร้ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดารและที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นเพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก โดยอาศัยพระมหากรุณาธิคุณและพระปัญญาธิคุณของพระพุทธเจ้าทรงเป็นพระศาสดาประดิษฐานขึ้นและมีพระสงฆ์สาวกพร้อมทั้งพุทธบริษัทร่วมกันพิทักษ์รักษาไว้และสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันด้วยความเพียรพยายาม เมื่อพระพุทธศาสนาแผ่ไปในท้องถิ่นดินแดนต่างๆ และความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย พระสงฆ์ผู้เป็นหลักในการเผยแผ่ธรรมต่อจากพระโอษฐ์ขององค์พระศาสดานั้น นอกจากจะทำหน้าที่สำคัญคือการอบรมสั่งสอนประชาชนแล้วยังมีบทบาทอื่นเสริมพ่วงเข้ามา เช่น บางแห่งพระสงฆ์มีบทบาทในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชนที่ต้องทุกข์ในระดับต่างๆ บางแห่งพระสงฆ์ต้องนำประชาชนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ทั้งนี้ การปฏิบัติทั้งหมดให้เป็นไปเพื่อหลักการที่ว่า บำเพ็ญประโยชน์เพื่ออนุเคราะห์พหุชน จากการศึกษาดังกล่าวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้จะเป็นองค์

ความรู้ประกอบการศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาต่อไป^{๑๙}

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

๑.๗.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑) กำหนดปัญหาและศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์ จากพระไตรปิฎก อรรถกถา เอกสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์

๒) นำข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้านั้น มาจัดกระทำ โดยการจัดหมวดหมู่ เรียบเรียง โดยเทคนิคการบรรยายเป็นความเรียง และสรุป

๓) นำเสนอผลการวิจัยและนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑.๗.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

๑) ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒) ศึกษาตัวอย่างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๓) สร้างแบบสัมภาษณ์จากแนวคิดที่ได้จากข้อ ๑) และ ๒)

๔) นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ และปรับแก้ตามคำแนะนำ

๕) ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น

๖) นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ เรียบเรียง และนำเสนอโดยเทคนิคการบรรยายเป็นความเรียง

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบบทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

---

^{๑๙} พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน”, การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๒, หน้า ๑๙๙-๒๑๗.

๑.๘.๒ ทำให้ทราบบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในกาย
เผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

๑.๘.๓ ทำให้ทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไข
ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแผ่และปกป้อง
พระพุทธศาสนา

บทที่ ๒

บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระศาสนาในท่ามกลางลัทธิความเชื่อต่าง ๆ คำสอนของพระองค์เป็นสิ่งใหม่และเป็นไปเพื่อคลายทุกข์แก่สรรพสัตว์ ทรงปฏิเสธความเชื่อเรื่องเทพเจ้าหรือผู้มีอำนาจผู้บันดาลแล้วทรงแสดงธรรม ทรงถ่ายทอดความเชื่อจากเทพสูงสุดมาเป็นธรรมสูงสุดและทรงเป็นกรรมวาทีคือตรัสเรื่องกรรม โดยเมื่อบุคคลศึกษาเหตุปัจจัยแห่งความเจริญและความเสื่อมอย่างทั่วถึงจนชัดเจนเพียงพอแล้ว ลงมือกระทำเหตุปัจจัยแห่งความเจริญและละเว้นเหตุปัจจัยแห่งความเสื่อม ความเจริญนั้นก็เกิดผลขึ้นจริงตามเหตุปัจจัยนั้น ๆ ไม่จำเป็นต้องรอคอยการดลบันดาลจากเทพเจ้าองค์ไหน ๆ ทั้งหมด การที่ทรงประกาศศาสนาในสังคมที่มีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าเช่นนี้ ย่อมจะมีทั้งผู้ได้รับประโยชน์จากคำสอนของพระองค์จนหันมาอุทิศชีวิตถวาย และมีทั้งผู้เสียประโยชน์จากคำสอนนั้นจนต้องหาวิธีกำจัดพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่พระพุทธเจ้าในฐานะองค์พระศาสดาผู้ประกาศคำสอนก็ทรงมีการปกป้อง คุ่มครองพิทักษ์ รักษาพระศาสนาไว้ได้และต่อจากนั้นพุทธบริษัทก็ร่วมกันทำงานรักษาพระศาสนาไว้ได้ จวบจนปัจจุบัน ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะศึกษา บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา โดยจะศึกษาตามลำดับดังนี้ (๑) การเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า (๒) บทบาทของพระอานนท์ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา (๓) บทบาทของพระมหาโมคคัลลานะในกายเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา และ (๔) บทบาทของพระสารีบุตรเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

๒.๑ การเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า

๒.๑.๑ ความนำ

การเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนาเป็นการปฏิวัติความเชื่อของคนในสมัยนั้น ย้อนหลังไปก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี ในดินแดนที่เรียกว่า “ชมพูทวีป”^๑ ในท่ามกลางความเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ประเสริฐสูงสุด ในท่ามกลางสังคมที่ถูกจัดระดับชนชั้นด้วยระบบวรรณะ คนในสังคมส่วนหนึ่งกำลังลุ่มหลงมัวเมาเสพกามสุข ส่วนหนึ่งกำลังหาผลประโยชน์จากการทำพิธีเช่นสรวงเทพ

---

^๑ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔๔.

เจ้าด้วยการบูชาัญญ และอีกส่วนหนึ่งกลับละทิ้งสังคมไปเป็นฤๅษีชีไพรหรือเที่ยวเร่ร่อนไปแสดง
ลัทธิของตนตามบ้านเมืองต่าง ๆ นั่นเอง เจ้าชายสิทธัตถะได้ประสูติที่สวนลุมพินี ระหว่างกรุง
กบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ เสด็จดำเนินไป ๗ ก้าวแล้ว ทรงเปล่งอาสภิวาจาว่า

เราคือผู้เลิศของโลก เราคือผู้เจริญที่สุดของโลก เราคือผู้ประเสริฐ
ที่สุดของโลก ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก^๒

การที่เจ้าชายสิทธัตถะเปล่งอาสภิวาจาเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษ
มีศักยภาพที่ฝึกหัดพัฒนาจนเป็นผู้ประเสริฐได้ เมื่อพัฒนาตนสมบูรณ์ ก็กลายเป็น “พุทธะ” ซึ่ง
เทพพระเจ้าทั้งหลาย แม้กระทั่งพระพรหมก็จะน้อมนบบูชา และอาสภิวาจาเป็นการปฏิเสธ
ความเชื่อเดิมที่ว่า พระเจ้าเป็นผู้ประเสริฐสูงสุด คำว่า ผู้เจริญที่สุด (เชฎฐะ) เป็นต้นนั้น เป็นคำ
แสดงฐานะของพระพรหม ผู้เป็นเทพเจ้าสูงสุด^๓

หลังจากเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้ธรรมเป็น “พุทธะ” ในเวลา
ต่อมา เป็นเครื่องยืนยันศักยภาพของมนุษย์และแสดงถึง “ธรรมะ” คือความจริงของธรรมชาติที่
ทรงตรัสรู้นั้นแหละยิ่งใหญ่สูงสุด ธรรมะนั้นเมื่อผู้ใดใคร่ครวญเพ่งพินิจปฏิบัติให้เกิดผลจริงจึงก็
ทำให้ผู้นั้นกลายเป็นพุทธะ ธรรมจึงสูงสุดหาใช่เทพเจ้าหรืออำนาจดลบันดาลอันใดไม่ เมื่อธรรม
สูงสุด มีใช่เทพเจ้าสูงสุด มนุษย์จึงเป็นอิสระในตัวเอง หน้าที่มนุษย์จึงย้ายจากการอ่อนวอนขอพร
จากเทพเจ้ามาเป็นการศึกษาและปฏิบัติให้ถึงธรรมด้วยความเพียรพยายามและปัญญาของตน

ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าสูงสุดที่มีมาแต่เดิมก่อนเกิดพระพุทธศาสนา ออกผลในทาง
ปฏิบัติแก่ผู้ถือตามความเชื่อนั้นในรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นที่การอ่อนวอนขอพร เช่นสรวงเทพ
เจ้า สารสำคัญก็คือการเอาใจพระเทพเจ้า วิธีการที่ปรากฏชัดเจนก็คือการบูชาัญญ ด้วยวิธีฆ่า
คนหรือสัตว์เป็นเครื่องบูชา ในการบูชาัญญแต่ละครั้งอาจจะมีการจัดพิธียิ่งใหญ่ จัดเตรียมสัตว์
น้อยใหญ่เพื่อฆ่าเช่นสรวงเป็นเครื่องบูชาเทพเจ้า แต่พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธการบูชาัญญที่มีการ
ฆ่าสัตว์นั้น ไม่ทรงปฏิเสธัญญที่มีการให้เป็นประจำ การให้ตามลำดับตระกูล และการไม่ฆ่าสัตว์
เช่นใน อุชชยสูตร อุชชยพราหมณ์ เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ได้สนทนาปราศรัย
พอเป็นที่บันเทิงใจ พอเป็นที่ระลึกถึงกันแล้วจึงนั่ง ณ ที่สมควร ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า
พระโคตมทรงสรรเสริญัญญของพวกตนหรือ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า

พราหมณ์ เราไม่ได้สรรเสริญัญญไปเสียทุกอย่าง และเราก็ไม่ได้ติเตียนัญญไปเสีย
ทั้งหมด เราไม่สรรเสริญัญญที่มีกิริยา^๔ คือ ัญญที่มีการฆ่าโค ๑ ัญญที่มีการฆ่าแพะ แกะ ๑

^๒ ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๓๑/๑๔.

^๓ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), *วันวิสาขบูชา*, (นครปฐม : วัดญาณเวศกวัน, ๒๕๔๗), หน้า ๗.

^๔ กิริยา ในที่นี้หมายถึงกิจที่จะต้องทำหรือต้องเตรียมการมาก เช่น ต้องฆ่าสัตว์มาก,
อง.จตุกก.อ. (ไทย) ๒/๓๗/๓๔๑.

ยัญที่มีการฆ่าไก่ สุกร ๑ ยัญที่ทำให้สัตว์ต่างๆ ได้รับความเดือดร้อน ๑ ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะพระอรหันต์หรือท่านผู้บรรลอรหัตตมรรคยอมไม่เกี่ยวข้องกับยัญที่มีกิริยาอย่างนั้น

พราหมณ์ แต่เราสรรเสริญยัญที่ไม่มีกิริยา คือ นิจทาน^๕ และอนุกุลยัญ^๖ คือยัญที่ไม่มีการฆ่าโค ๑ ยัญที่ไม่มีการฆ่าแพะ แกะ ๑ ยัญที่ไม่มีการฆ่าไก่ สุกร ๑ ยัญที่ไม่ทำให้สัตว์ต่างๆ ได้รับความเดือดร้อน ๑ ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะพระอรหันต์หรือท่านผู้บรรลอรหัตตมรรคยอมเกี่ยวข้องกับยัญที่ไม่มีกิริยาอย่างนี้^๗

พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสศการบูชายัญแล้วหันมาทรงสั่งสอนส่งเสริมการให้การแบ่งปันกันของคนในสังคม ทรงเปลี่ยนจากการเบียดเบียนกันมาเป็นการเกื้อกูลกัน เมื่อทรงแสดงหลักการให้ทานนี้แล้ว มีประชาชนจำนวนมากเลิกบูชายัญหันไปแบ่งปันกัน ดำเนินตามหลักการใหม่ที่พระองค์ทรงสั่งสอนนั้น ดังเช่น ในกฎทันทสูตร กฎทันทพราหมณ์ผู้ปกครองพราหมณคาม ชื่อว่าขานุมัตต์ ได้จัดเตรียมโคผู้ ลูกโคเพศผู้ ลูกโคเพศเมีย แพะ และแกะ อย่างละ ๗๐๐ ตัว เพื่อฆ่าทำบูชามหายัญ พราหมณ์นั้นได้สนทนาสอบถามกับพระพุทธเจ้าถึงวิธีบูชายัญใหญ่ให้มีผลมาก พระพุทธเจ้าทรงยกเรื่องมาประกอบ สารสำคัญคือการจัดการบ้านเมืองให้สงบเรียบร้อย ราษฎรเป็นอยู่ผาสุก ไม่มีการฆ่าสัตว์และไม่ทำใ้คนใด ๆ เดือดร้อน ผลของพึงวิธีการบูชายัญแบบนี้ พราหมณ์ประกาศตนเป็นอุบาสกแล้วกราบทูลว่า “ข้าพระองค์ได้ปล่อยโคเพศผู้ ลูกโคเพศผู้ ลูกโคเพศเมีย แพะ แกะ อย่างละ ๗๐๐ ตัว ได้ให้ชีวิตแก่สัตว์เหล่านั้น ขอสัตว์เหล่านั้นจงได้กินหญ้าเขียวสด ได้ดื่มน้ำเย็น กระแสลมอ่อนๆ จงพัตถูกตัวสัตว์เหล่านั้นเถิด”^๘

นอกจากนี้ ในสังคมที่พระพุทธเจ้าทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนานั้น มีการจัดระดับชนชั้นของคนในสังคมด้วยชาติกำหนด เรียกว่า วรรณะ ๔ ได้แก่ (๑) กษัตริย์ คือชนชั้นเจ้า เป็นนักปกครองหรือนักรบ (๒) พราหมณ์ ชนชั้นเจ้าตำรา เจ้าพิธี (๓) แพศย์ ชนชั้นพ่อค้า และกสิกร และ (๔) ศูทร ชนชั้นต่ำ จำพวกทาสและกรรมกร^๙

^๕ นิจทาน หมายถึง สลากภัต คือ อาหารที่ถวายตามสลาก หมายถึงเอาสังฆภัตอันทวยกเข้ากัน ถวาย ต่างคนต่างจัดมา เป็นของต่างกัน มักทำกันในเทศกาลที่ผลไม้ไม่ผลิตผลแล้วถวายพระด้วยวิธีจับสลาก, อก.จตุกก.อ. (ไทย) ๒/๓๙/๓๔๐.

^๖ อนุกุลยัญ หมายถึง ทานที่ฟังบูชา ฟังให้ตามลำดับตระกูลโดยลำดับ เพราะเป็นทานที่พ่อ ปู่ ของพวกเราถวายมาแล้ว, อก.จตุกก.อ. (ไทย) ๒/๓๙/๓๔๐.

^๗ อก.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๙/๖๔-๖๕.

^๘ ที.สี. (ไทย) ๙/๓๕๔/๑๔๙.

^๙ ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๗๒/๓๒๑.

พระพุทธเจ้าไม่ทรงตัดสินหรือให้คุณค่าดีเลวของคนด้วยชาติกำเนิด แต่ทรงใช้กรรมเป็นเกณฑ์ตัดสิน คนจะดีหรือเลวขึ้นต่อการกระทำมิใช่เพราะตระกูล^{๑๐} คือ ใครๆ จะเป็นคนเลวเพราะชาติกำเนิด ก็หาไม่ ใครๆ จะเป็นคนประเสริฐเพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ คนจะเลว ก็เพราะการกระทำ ความประพฤติ คนจะประเสริฐก็เพราะการกระทำ ความประพฤติ

กล่าวเฉพาะในสังฆะที่พระองค์จัดตั้งขึ้น เพื่อเปิดโอกาสแก่ผู้ใคร่ศึกษาจะฝึกหัดพัฒนาตน พระองค์ก็ทรงเปิดรับคนทุกระดับ เมื่อบวชแล้วก็ได้ชื่อว่าเป็นสมณศากยบุตรทั้งสิ้น ดังพระคาถาว่า

วรรณะ ๔ เหล่านี้ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ออกจากเรือน
บวชเป็นบรรพชิตในธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศแล้ว ย่อมละชื่อและโคตร
เดิมของตน รวมเรียกว่า ‘สมณศากยบุตร’ ทั้งสิ้น เหมือนมหานทีทุกสาย คือ
คงคา ยมุนา อจิรวดี สรภู มหิ ไหลลงสู่มหาสมุทรแล้ว ย่อมละชื่อและโคตร
เดิมของตนรวม เรียกว่า ‘มหาสมุทร’ ทั้งสิ้น^{๑๑}

พิจารณาในด้านความเป็นอยู่ของคนในสังคัมที่พระพุทธเจ้าทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนา ก็เห็นกลุ่มคนอย่างน้อย ๒ กลุ่ม ตรงข้ามกัน คือกลุ่มชนผู้กำลังลุ่มหลงมัวเมากับการเสพกามสุข และกลุ่มชนที่ละทิ้งสังคัมออกไปแสวงหาความสุขทางจิต โดยออกบวชเป็นฤาษีชีไพร บ้างก็บำเพ็ญตบะทรมานตนจนสุดโต่งคนละด้าน^{๑๒} นอกจากนี้ยังเที่ยวเร่รอนไปบ้านเมืองต่างๆ ถูกเถียงปัญหากันบ้าง ตั้งตนเป็นศาสดาแสดงทัศนะของตน จนปรากฏว่า เกิดมีลัทธิต่างๆ ขึ้นเป็นมาก ซึ่งปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ถึง ๖ ลัทธิ^{๑๓}

จากข้อความที่นำเสนอมานี้ มุ่งแสดงให้เห็นว่า งานประดิษฐานพระพุทธศาสนาและงานเผยแผ่พระศาสนาของพระพุทธเจ้า เริ่มกำเนิดขึ้นท่ามกลางลัทธิความเชื่อเดิม ซึ่งคำสอนของพระองค์ไปแก้ไขความเชื่อเดิมนั้น ได้แก่ (๑) ทรงปฏิเสธเทพเจ้าสูงสุดในฐานะผู้บันดาล แต่ทรงแสดงธรรมคือหลักความจริงของธรรมชาติ มนุษย์มีอิสระจากพระเจ้า โดยทรงมือกระทำการด้วยความเพียรพยายามไม่มัวรอคอยผลดลบันดาลจากพระเจ้า (๒) ทรงปฏิเสธการบูชาัญญู ที่มีการฆ่าสัตว์เป็นเครื่องบูชา แต่ทรงแสดงการให้การแบ่งปันแทนการบูชาัญญู (๓) ไม่ทรงใช้ระบบวรรณะในการตัดสินหรือตีค่าดีเลวของบุคคล แต่ทรงแสดงหลักการกระทำ คือคนจะดีหรือเลวขึ้นอยู่ที่การทำความประพฤติ และ (๔) ทรงประกาศพระศาสนาในท่ามกลางสังคัมที่มีความ

^{๑๐} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๔๔๑/๕๕๓.

^{๑๑} ขุ.อุ. (ไทย) ๒๕/๔๕/๒๖๖.

^{๑๒} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๒-๔.

^{๑๓} ที.สี. (ไทย) ๘/๑๖๕-๑๗๘/๕๓-๕๘.

คิดเห็นแตกต่างกันหลากหลาย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงมีทั้งผู้ได้รับประโยชน์และเสียผลประโยชน์จากคำสอนของพระองค์ ผู้ที่เสียผลประโยชน์โดยตรงก็คือ พราหมณ์ ซึ่งกุมอำนาจ ผูกขาดการเป็นเจ้าพิธีและรับค่าตอบแทนการทำพิธีกรรม ทำให้มีกรณีที่ไม่หวังดีต่อพระศาสนาในรูปแบบต่างๆ แต่ด้วยพระพุทธรูปคุณและลักษณะเฉพาะของพระพุทธรูปเจ้าในฐานะทรงเป็นเจ้าของคำสอนหรือเจ้าของพระพุทธรูปศาสนาก็ทรงหมั่นพระธรรมจักรของพระองค์ให้แผ่ไปไพศาล

๒.๑.๒ พระพุทธรูปนิทาน : ทรงรับงานเผยแผ่

งานเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาของพระพุทธรูปเจ้า เริ่มต้นขึ้นหลังตรัสรู้ ในวันเพ็ญเดือน ๖ ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี โดยกำหนดจากครั้งพรหมอาราธนาให้ทรงแสดงธรรม ดังเรื่องปรากฏในพุทธประวัติ

เมื่อแรกตรัสรู้ พระพุทธรูปเจ้าประทับที่โคนต้นอชปาลนิโครธ ใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลา มีพระรำพึงถึงธรรมที่พระองค์ตรัสรู้นั้นลึกซึ้งยากจะทำความเข้าใจ จึงน้อมพระทัยในทางที่จะไม่ทรงสั่งสอนสรรพสัตว์ ดังข้อความว่า

ธรรมที่เราได้บรรลุแล้วนี้ ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต ไม่เป็นนิสัยแห่งตรรกะ ละเอียด บัณฑิตจึงจะรู้ได้ สำหรับหมู่ประชาผู้รุกรมด้วยอาลัย ยินดีในอาลัย เพลิดเพลินในอาลัย ฐานะนี้ย่อมเป็นสิ่งที่เห็นได้ยาก กล่าวคือหลักอภิปัจจยตา หลักปฏิจจสมุปบาท ถึงแม้ฐานะนี้ก็เป็นสิ่งที่เห็นได้ยากนัก กล่าวคือความสงบแห่งสังขารทั้งปวง ความสลัดอุปธิทั้งปวง ความสิ้นตัณหา วิราคะ นิโรธ นิพพาน ก็ถ้าเราจะพึงแสดงธรรม และผู้อื่นจะไม่เข้าใจซึ่งต่อเรา ข้อนั้นก็จะเป็นเพียงเป็นความเหน็ดเหนื่อยเปล่าแก่เรา จะพึงเป็นความลำบากเปล่าแก่เรา

บัดนี้ เรายังไม่ควรประกาศธรรมที่เราได้บรรลุด้วยความลำบาก เพราะธรรมนี้ ไม่ใช่สิ่งที่ผู้ถูกราคะ และโทสะครอบงำ จะรู้ได้ง่ายแต่เป็นสิ่งพาทวนกระแส ละเอียด ลึกซึ้ง รู้เห็นได้ยาก ประณีต ผู้กำหนดด้วยราคะ ถูกกองโมหะหุ้มห่อไว้จรรู้เห็นไม่ได้^{๑๔}

ความนั้น ท้าวสหัมบดีพรหมทราบความรำพึงของพระผู้มีพระภาคด้วยใจแล้ว ดำริถึงประโยชน์ที่โลกควรจะได้รับจากการทรงแสดงธรรม จึงมาปรากฏต่อพระพักตร์ คุกเข่าขวาลงบนพื้น ประนมมือไปทางพระผู้มีพระภาคเจ้า กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคได้โปรดแสดงธรรม ขอพระสุคตได้โปรดแสดงธรรม เพราะสัตว์ทั้งหลายผู้มีกิเลสจุกจุกในตายน้อยมีอยู่ สัตว์เหล่านั้นย่อมเสื่อมเพราะไม่ได้ระดับธรรม เพราะจักมีผู้รู้ธรรม”^{๑๕}

^{๑๔} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๗๒/๒๒๙-๒๓๐.

^{๑๕} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๗๒/๒๓๐.

ท้าวสหมบดีพรหมกราบทูลดังนี้แล้ว ได้กล่าวคาถาอื่นอีกว่า

ในกาลก่อนธรรมที่ไม่บริสุทธิ์ อันคนผู้มีมลทินคิดค้นไว้ ปรากฏใน
 แคว้นมคธ พระองค์โปรดทรงเปิดประตูมตะนั้นเกิด ขอเหล่าสัตว์จึงฟัง
 ธรรมที่พระสัมพุทธเจ้าผู้ปราศจากมลทิน ได้ตรัสรู้แล้วตามลำดับ

ข้าแต่พระองค์ผู้มีปัญญาดี มีพระสมันตจักขุ บรูษผู้ยืนอยู่บนยอด
 เขาศิลาล้วนฟังเห็นหมูชนได้โดยรอบ ฉันทใด พระองค์ผู้หมดความเศร้าโศก
 แล้ว ก็ฉันทนั้น เสด็จขึ้นสู่ปราสาทคือธรรมแล้ว จักได้เห็นหมูชนผู้ตกอยู่ใน
 ความเศร้าโศก และถูกชาติ ชราครอบงำได้ชัดเจน

ข้าแต่พระองค์ผู้แก้ลวงล้า ผู้ชนะสงคราม ผู้นำหมู่ ผู้ไม่มีหนี้ ขอ
 พระองค์โปรดลุกขึ้นเสด็จจาริกไปในโลก ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระภาค ขอพระองค์
 โปรดจงทรงแสดงธรรม เพราะจักมีผู้รู้ธรรม^{๑๖}

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงทราบคำทูลอาราธนาของพรหม โดยทรงพิจารณา
 เห็นสัตว์ทั้งหลายแตกต่างกันากหลาย ในจำนวนผู้นั้นมีทั้งผู้พอจะฟังธรรมและเข้าใจธรรมที่
 พระองค์จะทรงแสดง มีทั้งผู้ฟังแล้วไม่สามารถเข้าใจในขณะนั้น แต่อาจจะเข้าใจในภายหลัง
 เพราะสัตว์มีความแตกต่างกันากหลายนั่นเอง อุปมาเหมือนบัวบางดอกจมอยู่ในน้ำ บางดอกอยู่
 เสมอน้ำ บางดอกขึ้นพ้นน้ำไม่แตะน้ำ ต่อจากนั้นตรัสตอบท้าวสหมบดีพรหมด้วยพระคาถาว่า

สัตว์ทั้งหลายเหล่าใดจะฟัง จงปล่อยศรัทธา
 เกิดเราได้เปิดประตู มตะแก่สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น
 แล้วท่านพรหม เพราะเราสำคัญว่าจะลำบาก จึงมิได้
 แสดงธรรมที่ประณีตล่องแคล่ว ในหมู่มนุษย์^{๑๗}

คาถานี้ นับเป็นพระพุทธรูปนิทาน คือ ทรงปรารถนาที่จะไขประตูมตะแก่สัตว์
 ทั้งหลายผู้ใคร่ฟัง และแสดงถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้าต่อสรรพสัตว์ ท้าวสหมบดี
 พรหมคิดว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงประทานโอกาสแก่เรา เพื่อจะทรงแสดงธรรมแล้ว จึงถวาย
 อภิวัตพระผู้มีพระภาค กระทำประทักษิณแล้วหายตัวไป ณ ที่นั้น

นับแต่รับคำอาราธนาของท้าวสหมบดีพรหมแล้ว งานเผยแผ่ก็ได้จุดเริ่มต้นแน่นอน
 ต่อจากนั้นพระองค์ก็ทรงบำเพ็ญพุทธกิจด้านการเผยแผ่อย่างต่อเนื่อง ตลอดพระชนมชีพของ
 พระองค์ได้เสด็จในเขตบ้านชานเมือง แสดงธรรมแก่ผู้คนในระดับชั้นต่าง ๆ ชนทุกวรรณะได้รับ
 ฟังธรรมของพระองค์ บ้างก็อุทิศชีวิตถวาย หรือปฏิญาณตนถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่เคารพ

^{๑๖} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๗๒/๒๓๐-๒๓๑.

^{๑๗} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๗๒/๒๓๒.

สูงสุด ตลอด ๔๕ พรรษา แห่งการบำเพ็ญพุทธกิจนั้น มีผู้รู้แจ้งเห็นจริง บรรลุธรรมที่พระองค์ แสดงตามสมควรแก่ตนเป็นจำนวนนับไม่ถ้วน

พระพุทธเจ้าทรงงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาจบจนสิ้นพุทธกาล พระศาสนาหรือ พรหมจรรย์ที่พระองค์ประดิษฐานไว้ในโลกนั้น เป็นปึกแผ่นมั่นคง โดยมีพุทธบริษัทรับผิดชอบ งานต่อจากพระองค์ ข้อความดังจะแสดงต่อไปนี้ มุ่งชี้ให้เห็นว่า ทรงทำหน้าที่พระศาสดาเผยแผ่ พุทธธรรมได้สำเร็จบริบูรณ์

จุนทะ ก็บัดนี้ เราเป็นศาสดาผู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด ขึ้นแล้วในโลก ธรรมอันเรากล่าวไว้ดี ประกาศไว้ดี เป็นเครื่องนำออกจากทุกข์ได้ เป็นไปเพื่อความสงบ ระวัง เป็นธรรมที่เราผู้เป็นสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศไว้ เราทำ ให้สาวกทั้งหลายเข้าใจ อรรถในสัทธรรม ทั้งทำพรหมจรรย์ที่บริบูรณ์ครบถ้วนให้ แจ่มแจ้ง ให้เข้าใจง่าย ให้มีบท ที่รวบรวมไว้พร้อมแล้ว ให้มีผลอย่างปาฏิหาริย์แก่ สาวกเหล่านั้น จนประกาศได้ดีทั่วถึง เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ก็บัดนี้เราเป็นศาสดา เป็นผู้มั่นคง มีประสบการณ์มาก บวช มานาน มีชีวิตอยู่หลายรัชสมัย ล่วงกาลผ่าน วัยมามาก

จุนทะ บัดนี้ มีภิกษุสาวกผู้เป็นเถระของเรา เป็นผู้เจียมแหลม ใต้รับการ แนะนำ แกล้วกล้า บรรลุธรรมอันเกษมจากโยคะ อาจกล่าวพระสัทธรรมได้โดยชอบ อาจแสดง ธรรมให้มีปาฏิหาริย์ ปราบปรบวาทที่เกิดขึ้นให้เรียบร้อยโดยชอบธรรมได้ บัดนี้ มีภิกษุ สาวกผู้เป็นมัชฌิมะของเรา เป็นผู้เจียมแหลม ... บัดนี้ มีภิกษุสาวก ผู้เป็นนวกะของเรา เป็นผู้เจียมแหลม ... บัดนี้ มีภิกษุณีสาวิกาผู้เป็นเถรีของเรา เป็นผู้เจียมแหลม ... บัดนี้ มี ภิกษุณีสาวิกาผู้เป็นมัชฌิมะของเรา เป็นผู้เจียมแหลม

บัดนี้ มีภิกษุณีสาวิกาผู้เป็นนวกาของเรา เป็นผู้เจียมแหลม ... บัดนี้ มีอุบาสก สาวก ผู้เป็นคฤหัสถ์ นุ่งขาวห่มขาว ประพฤติพรหมจรรย์๑ของเรา เป็นผู้เจียมแหลม ... บัดนี้ มี อุบาสกสาวก ผู้เป็นคฤหัสถ์ นุ่งขาวห่มขาว บริโภคกาม๒ของเราเป็นผู้ เจียมแหลม ... บัดนี้ มีอุบาสิกาสาวิกา ผู้เป็นคฤหัสถ์ นุ่งขาวห่มขาว ประพฤติ พรหมจรรย์๓ของเราเป็น ผู้เจียมแหลม ... บัดนี้ มีอุบาสิกาสาวิกา ผู้เป็นคฤหัสถ์ นุ่งขาวห่มขาว บริโภคกาม๔ของ เราเป็นผู้เจียมแหลม จุนทะ บัดนี้ พรหมจรรย์ของ เราบริบูรณ์ กว้างขวาง แพร่หลาย รู้จักกันโดยมาก มั่นคงดี จนประกาศได้ดีทั่วถึง เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย^{๑๔}

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงมีปณิธานแน่วแน่ที่จะเปิดประตูอมตะแก่สัตว์ ทั้งหลาย คือ ทรงแสดงธรรมเพื่อประโยชน์แก่โลก ทั้งที่แรกตรัสรู้พระองค์น้อมพระทัยไปในทาง ที่จะไม่ทรงแสดงธรรม เพราะธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้นั้นยากจะทำความเข้าใจ สัตว์ที่มีกิเลสหนา

^{๑๔} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๗๕/๑๓๕-๑๓๖.

เข้าใจได้ยาก แต่เมื่อทรงพิจารณาถึงสัตว์ผู้พอจะแนะนำได้ ก็มีอยู่บ้าง จึงทรงอาศัยพระมหากรุณาธิคุณแสดงธรรม นับแต่นั้นมาพระองค์ก็เสด็จไปที่ต่างๆ เพื่อเผยแผ่ธรรม งานเผยแผ่นั้นบรรลุผลสำเร็จ เสมือนทรงทำหน้าที่พระพุทธเจ้าได้อย่างสมบูรณ์ คือ ทรงตรัสรู้ธรรมด้วยพระองค์เอง และมีพระสาวก พระสาวิกากี่ฉลัดสามารถรับผิดชอบงานนั้นต่อจากพระองค์

๒.๑.๓ ปาฏิหาริย์กับการปกป้องพระพุทธศาสนา

การที่ทรงเข้าถึงความจริงทางประวัติศาสตร์ของคน สถานที่ บารมีธรรม อันเป็นความเชื่อมโยงกันของอดีตกับปัจจุบัน ความจริงแห่งธรรมที่ทรงตรัสรู้ เมื่อทรงนำเอาธรรมเหล่านั้นมาแสดง ก็กลายเป็นธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงปาฏิหาริย์ ๓ ประการคือ (๑) อิทธิปาฏิหาริย์ เป็นความสำเร็จที่อัศจรรย์ (๒) อาเทศนาปาฏิหาริย์ ทรงทวยใจรู้แจ้งวาทนา บารมีของแต่ละคนได้อย่างอัศจรรย์ และ (๓) อนุศาสน์ปาฏิหาริย์ องค์ธรรมที่ทรงแสดงสั่งสอน ตามควรแก่ฐานะของคนแต่ละคนนั้นเมื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตามที่ทรงสั่งสอน จะสามารถอำนวยผลอัศจรรย์แก่คนเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติโดยใครในกาลใดๆ ก็ตาม พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “แก้วมณี เราทำให้แจ้งปาฏิหาริย์ ๓ อย่างนี้ ด้วยปัญญาอันยิ่งเองแล้วจึงได้ประกาศให้รู้กัน ปาฏิหาริย์ ๓ อย่างคืออะไรบ้าง คือ อิทธิปาฏิหาริย์ อาเทศนาปาฏิหาริย์ และอนุศาสน์ปาฏิหาริย์”^{๑๙}

ข้อที่ควรตระหนักอีกประการหนึ่ง คือเมื่อเราศึกษาการทำงานของพระพุทธเจ้า ที่อำนวยผลแก่ผู้ฟังในระดับต่างๆ ดูแล้วช่างรวดเร็วอย่างไม่น่าเชื่อ ที่เห็นเช่นนี้เป็นเพราะเราได้ศึกษาเฉพาะช่วงการสอนธรรม ฟังธรรม บรรลุธรรมของคนเหล่านั้นทั้งๆ ที่เบื้องหลังของความสำเร็จนั้นมีอยู่ ทั้งส่วนตัวของคนเหล่านั้นและการทำงานเผยแผ่ธรรมของพระพุทธเจ้า นอกจากพระคุณทั้งหลายดังกล่าวแล้ว นอกจากพระคุณทั้งหลายดังกล่าวแล้ว ทุกครั้งที่เสด็จไปโปรดใครในทีใดก็ตาม ทรงทำงานในลักษณะที่คนปัจจุบันใช้คำว่า มีการศึกษาหาข้อมูลในเรื่องนั้นๆ อย่างถูกต้องสมบูรณ์ มีการกำหนดหลักการ วิธีการในการทำงานตามสมควรแก่กรณีของคนฟัง มีการประเมินผลที่ลงตัวอย่างนั้นทุกครั้งไป ท่านแสดงไว้ว่า พระพุทธเจ้าทรงมีพุทธกิจที่สำคัญที่ทรงทำเป็นหลักต่อเนื่องยาวนานอยู่ ๕ ประการในแต่ละวันคือ (๑) ตอนเช้า เสด็จออกบิณฑบาต เป็นการโปรดสัตว์ให้คนเหล่านั้นได้บำเพ็ญบุญ (๒) ตอนเย็น ทรงแสดงธรรมแก่พุทธศาสนิกชนที่มาเฝ้าในรูปแบบต่างๆ (๓) ตอนหัวค่ำ ทรงประทานโอวาทแก่พระภิกษุสามเณร (๔) ตอนดึก ของแต่ละคืนในขณะที่คนทั้งปวงหลับอยู่นั้นทรงตอบปัญหาของ เทวดาทั้งหลายที่มาเฝ้าเพื่อกราบทูลถามปัญหา อย่างที่ปรากฏหลักฐานในเทวดาสังยุต สังยุตตนิกาย เป็นต้น (๕) ตอนใกล้รุ่งของแต่ละคืน ทรงตรวจดูสัตว์โลกที่ควรเสด็จไปโปรดในแต่ละวัน ใครมีบารมีธรรมที่พร้อมจะได้รับผลด้วยการฟังธรรมจากพระองค์ คนเหล่านั้นจะมาปรากฏในชายพระ

^{๑๙} ที.สี. (ไทย) ๙/๔๘๓/๒๑๔.

ญาณของพระองค์ พุทธกิจทั้ง ๕ นี้ ท่านประพันธ์เป็นคาถาเพื่อจำง่าย ไว้ในหนังสือ สวตมนต์ ฉบับหลวง

คาถาภาษาบาลีว่า

ปุปฺพณฺเห ปิณฺฑปาตญฺจ	สายณฺเห ฌมฺมเทสนํ
ปโทเส ภิกฺขุโสภาทํ	อชฺชตฺตเต เทวปญฺหนํ
ปจฺจุสฺเสว คเต กाले	ภพฺพภพฺเพ วิโลกนํ ^{๒๐}

แปลเป็นไทยว่า

เข้าเสด็จไปบิณฑบาต บ่ายทางแสดงธรรม คำประทานโอวาทแก่
ภิกษุ กลางคืนตอบปัญหาเทวดา เวลาจวนสว่าง ตรวจดูผู้ที่ควรและยังไม่
ควรตรัสรู้

จากจุดนี้เอง ที่ทำให้พระองค์ทรงใช้ทศพลญาณดังกล่าว สั่งสอนคนเหล่านั้นในรูปของการสืบสาวไปที่वासนาบารมี อินทรีย์ของคนเหล่านั้นว่า มีความยิ่งหย่อนอย่างไร พื้นฐานจิตในขณะปัจจุบันของคนเหล่านี้เป็นอย่างไรสามารถรับรัฐธรรมนูญด้วยการฟังเรื่องอะไร โดยการแสดงธรรมเหล่านั้นด้วยวิธีใด และเมื่อจบการแสดงแล้วผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้ฟังในระดับใด เมื่อทรงแสดงแก่ใครก็ตาม ผลจะออกมาตามที่ทรงรู้ล่วงหน้าไว้ก่อนแล้ว เพราะเรามองผลจากการฟัง ทำให้รู้สึกว่าเป็นความสำเร็จที่อัศจรรย์ จนบางกรณีอาจจะรู้สึกสงสัยว่าธรรมของพระพุทธเจ้าสามารถมองได้จากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระองค์ในช่วงต้นของพุทธสมัย

๒.๑.๔ พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร : ก้าวแรกของการเผยแผ่

การที่ทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร^{๒๑} แก่ท่านปัญจวัคคีย์นั้นเกิดจากพระญาณที่ทรงมองเห็นทั้งอดีตกาล ปัจจุบันและผลที่จะเกิดหลังจากการแสดงธรรมจบลง เหตุในอดีต คือ การตั้งความปรารถนาของท่านโกณฑัญญะ ที่ต้องการจะเป็นปฐมสาวกของพระพุทธเจ้า อินทรีย์ ๕ ประการมี ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ของท่านเหล่านั้น มีความพร้อมที่จะบรรลุธรรมได้ในห้วงเวลานั้น ในขณะเดียวกัน เมื่อทรงแสดงทางสายกลาง ก็สามารถกระตุ้นความสนใจ ที่จะทำให้การบรรลุธรรมของท่านเหล่านั้นที่มีมาตั้งแต่ต้น การเสนอทางสายกลางที่ศึกษาปฏิบัติ ยังคงอยู่เกี่ยวข้องกับกายและจิตเป็นการพัฒนาหาประโยชน์ทั้งทางกายและจิต จบเมื่อทรงเรียงลำดับของอริยสัจที่เป็นความแปลกใหม่สำหรับท่านเหล่านั้น ลำดับขั้นตอนที่ทำให้พระองค์ทรงตรัสรู้ ตลอดถึงผลการตรัสรู้อันเป็นเป้าประสงค์ทั้งของพระพุทธเจ้าและของท่านทั้งห้า การ

^{๒๐} สวตมนต์ฉบับหลวง อ่างใน พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), *พุทธวิธีในการสอน*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๒๙.

^{๒๑} วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๓/๒๐.

บรรลุนิเวศน์ที่ท่านใช้คำว่า ดวงตาเห็นธรรมจึงเกิดขึ้นแก่ท่านโกณฑัญญะ ท่านจึงได้ชื่อว่าเป็นพยานในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าว่า ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้นั้น สามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดผลแก่คนอื่นเช่นเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นแก่พระองค์ จนพระพุทธเจ้าทรงเปล่งพระพุทธอุทาน ด้วยความโสมนัสในการได้ดวงตาเห็นธรรมของท่านโกณฑัญญะว่า “ผู้เจริญทั้งหลาย โกณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ ผู้เจริญทั้งหลายโกณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ” ดังนั้น คำว่า “อัญญาโกณฑัญญะ” นี้ จึงได้เป็นชื่อของท่านพระโกณฑัญญะนั้นแล^{๒๒}

การสอนธรรมของพระพุทธเจ้าจึงมีลักษณะเหมือนการวางยาแก่คนป่วย จะต้องวางยาไปตามอาการสมุฏฐานของโรคในขณะนั้นๆ ลำดับก่อนหลังจึงมีความจำเป็นมาก หลังจากทรงแสดงธรรมที่ยากต่อการทำความเข้าใจแก่ท่านปัญจวัคคีย์แล้ว พอมาถึงการแสดงธรรมแก่ท่านยสะ บิดา มารดา อติตภรรยาของท่าน กลับแสดงไล่ลำดับจาก ท่าน สีล สวรรค์ โทษของกาม และอันสงส์การออกจากกามพระพุทธองค์จึงทรงแสดงอริยสัจ ๔ เช่นเดียวกับที่ทรงแสดงแก่ท่านปัญจวัคคีย์ ทรงแสดงซ้ำถึง ๒ ครั้งสำหรับท่านยสะ ถ้าจะนำเอาพระธรรมเทศนาที่ทรงแสดงแก่ท่านปัญจวัคคีย์มาแสดงแก่ท่านยสะและบิดาจะเกิดผลอะไรหรือไม่ ก็คงไม่เกิดผลอะไรอีกเช่นกัน เพราะท่านเหล่านั้นเป็นฆราวาส ไม่มีความคุ้นเคยกับหลักธรรมระดับที่ทรงแสดงแก่ท่านปัญจวัคคีย์ จากการทรงแสดงธรรมแก่ท่านปัญจวัคคีย์ ท่านยสะและบิดา ของท่าน ทำให้พบหลักการอีกหลายประการในการแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าคือ

สำหรับท่านปัญจวัคคีย์ ทรงกำราบให้ยอมรับนับถือลดละความกระด้างความไม่เป็นมิตรออกไปก่อน ปรีบอินทรีย์ โดยเฉพาะศรัทธาของท่านเหล่านั้นให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกับปัญญา ก่อนตอนที่พบกันครั้งแรกท่านปัญจวัคคีย์แสดงอาการต่อต้านไม่เชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ความคิด การกระทำ คำพูด ตกลงนัดหมายกัน แสดงให้เห็นความไม่เป็นมิตรชัดเจน ทำให้ต้องขจัดความรู้สึกเช่นนั้นออกไปตามลำดับ คือขจัดความไม่เชื่อ ความเคลือบแคลงสงสัยออกไปตามลำดับ สร้างความสำนึกที่เป็นมิตรต่อพระพุทธเจ้าให้บังเกิดขึ้น จนพร้อมที่จะฟังธรรมและเป็นความพร้อมระดับอยากที่จะฟังธรรมที่รับสั่งว่าพระองค์ได้ตรัสรู้อย่างไร ดังนั้น การแสดงธรรมตอนนี้จึงทรงสร้างผู้ฟังที่เป็นมิตรอย่างน้อยระดับยอมรับนับถือ ศรัทธา พร้อมที่จะฟังคำสั่งสอน ฟังสั่งเกตตอนแรก ท่านปัญจวัคคีย์มีความรู้สึกต่อต้านไม่ยอมรับนับถือ ไม่เชื่อว่าพระพุทธเจ้าเป็นพระพุทธเจ้าเพราะการบำเพ็ญเพียรทางจิต แทนที่จะบรรลุจากการบำเพ็ญทุกกรกิริยา แต่เมื่อได้รับการชี้แจงให้ท่านลองนึกย้อนดูว่าประโยชน์ที่พระองค์เคยรับสั่งมาก่อนหรือไม่ แม้ท่านเหล่านั้นยอมจำนน แต่ยังไม่ปลงใจเชื่อจนพร้อมที่จะฟังธรรมพระพุทธเจ้าก็ยังไม่ทรงแสดงธรรม ทุกครั้งที่ทรงจะแสดงธรรมแก่ใคร อย่างไร จะทรงอาศัยคนเหล่านั้นเป็นฐานในการแสดงธรรมขอพระพุทธเจ้า ที่รับสั่งเองว่า ทรงแสดงธรรมเพื่อให้ผู้ฟังรู้อย่างเห็นจริงในสิ่งที่ผู้ฟังในขณะนั้นๆ ควรรู้ควรเห็น สิ่งที่สำคัญคือ ท่านเหล่านั้นจะต้องมีความพร้อมความสามารถที่จะรู้

^{๒๒} วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๗/๒๕.

ที่จะเห็นธรรมเหล่านั้นทั้งในด้านปริยัติ คือประกาศตนถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก เป็นอริยบุคคลระดับโสดาบันมากที่สุด บรรลุมรรคผลเป็นพระอนาคามีและพระอรหันต์อีกเกือบ ๒,๐๐๐ ท่าน ทั้งนี้เพราะทรงเลือกธรรมมาแสดงเหมาะสมกับอัธยาศัยบารมีของคนเหล่านั้น

การแสดงธรรมแนวนี้ท่านเรียกว่า อนุโลมเทศนา คือการแสดงธรรมค่อยตามจริตอัธยาศัยของคนฟังที่แตกต่างกันมีความหยาบ กลาง ละเอียด แตกต่างกัน แต่สามารถใช้โวหารในการสื่อสารชี้แจงท่านเหล่านั้น สามารถสัมผัสผลจากการฟังตามสมควรแก่พื้นฐานของวาสนาบารมีในอดีตและการศึกษาปฏิบัติของท่านเหล่านั้นในปัจจุบัน

ทรงแสดงธรรมที่มีเหตุที่ผู้ฟังอาจตรงตาม พิจารณาตามจนถึงปฏิบัติตามแล้วจะประจักษ์แจ้งความจริงแห่งธรรมเหล่านั้นด้วยตนเอง ฟังสังเกตตัวอย่างของอริยสาวกยุคแรก ท่านปัญจวัคคีย์ ท่านยสะ บิดา ครอบครัวของท่าน และสหายทั้ง ๕๔ ท่าน ท่านมีศรัทธาเด่นกว่าปัญญา แต่กลุ่มของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ มีปัญญาและศรัทธาเสมอกัน แต่บริวารของท่านมีศรัทธาต่อหัวหน้าเป็นหลักปัญญาเป็นรองในด้านการน้อมศรัทธานั้น ตามปกติแล้วจะเน้นไปที่พระพุทธคุณเป็นหลัก ในขณะที่ฟังนั้นเองจะเห็นอาการของศรัทธาและปัญญาทำงานประสานกัน ลักษณะของคนที่ฟังธรรมจนนำไปสู่ผลตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ทรงแสดงเป็นรูปของกระบวนการทางจิต ความว่า

บุคคลผู้มีศรัทธาย่อมเข้าไปหาสัตบุรุษ เมื่อเข้าไปหาย่อมนั่งใกล้ เมื่อนั่งใกล้ย่อมฟังธรรม ในขณะที่ฟังธรรมย่อมเงี่ยหูลงฟัง ในขณะที่เงี่ยหูลงฟังย่อมพิจารณาข้อความ เมื่อพิจารณาย่อมเกิดความรู้ความเข้าใจ เมื่อเกิดความรู้ความเข้าใจย่อมนำไปประพฤติปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ปฏิบัติตามธรรม ย่อมได้รับผลจากการปฏิบัติตามสมควรแก่เหตุ

ข้อสังเกต การเสด็จไปโปรดพระเจ้าพิมพิสารกับบริวาร^{๒๓} จากหลักฐานในพระไตรปิฎกบอกว่า ท่านเหล่านั้นได้ยินกิตติศัพท์ของพระพุทธเจ้าตามนัยแห่งพระพุทธคุณ ๙ ประการทั้งทราบว่าเป็นพระพุทธรูปแสดงธรรมบริสุทธิ์สมบุรณด้วยอรรถะพยัญชนะ ที่มีความงามทั้งเบื้องต้นท่ามกลางและที่สุด จึงลงมติร่วมกันว่า การได้พบเห็นพระอรหันต์ทั้งหลายเห็นปานนั้นเป็นความดี แล้วชวนกันไปเฝ้าแต่ปรากฏว่า เมื่อมาถึงสำนักพระพุทธเจ้า อาการกิริยาท่าทางของคนเหล่านั้นกลับแตกต่างกัน มีไม่น้อยที่สงสัยว่าระหว่างพระพุทธเจ้ากับท่านอูรุเวลกัสสปะ ใครเป็นอาจารย์ใครเป็นศิษย์กันแน่ พระพุทธเจ้าทรงทราบความคิดของคนเหล่านั้น จึงรับสั่งถามให้พระอูรุเวลกัสสปะแสดงสถานะของท่านตามลำดับปรีบศรัทธาของท่านเหล่านั้น ให้เสมอกับปัญญา ความเพียรใกล้เคียงสมาธิ มีสติระลึกตามธรรมที่ทรงแสดง จบลงด้วยบรรลุมรรคผลครั้งใหญ่ของท่านเหล่านั้น คือเป็นพระโสดาบันถึงแสนหนึ่งหมื่นท่าน ประกาศตนถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะหนึ่งหมื่นท่านแม้การเทศนาคราวนี้ก็สมบุรณด้วยปาฏิหาริย์ครบ ๓ ประการ

^{๒๓} วิ.ม. (ไทย) ๔/๕๕/๖๕.

ที่น่าสังเกตคือ เกิดมีการต่อต้านพระพุทธเจ้า พระอรหันต์กันแล้วเช่นกัน ซึ่งหมายความว่าพระพุทธปณิธานข้อสุดท้ายคือ การแก้ไขปรับปรุงวาทกรรมกล่าวจ้วงจาบต่อพระธรรม พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นให้แก้ไขแล้ว หลังจากทรงประกาศธรรมที่ตรัสรู้แก่ชาวโลกครบ ๗ เดือนโดยการกล่าวหาใส่ร้ายพระพุทธเจ้าในคราวนั้น รัชกาลให้พระอรหันต์เหล่านั้นโต้ตอบ ชี้แจงให้คนทั้งหลายที่กล่าวหาใส่ร้ายได้เกิดความเข้าใจตามความเป็นจริง การกล่าวหาใส่ร้ายแพร่หลายไปเพียง ๗ วันเท่านั้นก็สงบ และนั่นก็คือ วิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าในอีกวิธีหนึ่ง การให้ความเชื่อมั่นว่า พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาที่ทรงประสบความสำเร็จอย่างสูง ในการเผยแผ่และประดิษฐานพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนสามารถยึดถือพระองค์เป็นหลักในการเผยแผ่ สันสอน แนะนำ ธรรมหรือวิชาการด้านอะไรก็ตามสามารถอาศัยหลักการวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าเป็นแนวทาง ในรูปแบบของการเสด็จตามรอยพระบาท ได้เสมอและหลักการเหล่านั้นทรงประทานไว้แล้วในรูปแบบของการสอนให้ฟัง รู้ คิดทำการทรงนำทำ และการดำรงพระชนม์ชีพของพระองค์ทุกชั้นตอนล้วนสามารถยึดถือเป็นหลักได้ทั้งสิ้น

๒.๑.๕ พุทธอุดมการณ์ในการเผยแผ่

อุดมการณ์ หลักการ วิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทรงประทานแก่ พระอรหันต์ทั้งหลาย ที่ทรงส่งไปประกาศพระพุทธศาสนาคราวแรกเมื่อคราวเสด็จประทับ ณ อิสิปตมฤคทายวัน ผู้วิจัยขอยกมาแสดงอีกครั้ง

ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวงทั้งที่เป็นของทิพย์ทั้งที่เป็นมนุษย์ แม้เธอทั้งหลายก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์และของมนุษย์ พวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูลแก่ชนเป็นอันมาก เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่อเป็นการอนุเคราะห์ต่อชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลเพื่อความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ ให้ครบบริบูรณ์ บริสุทธิ์ จงอย่าไปทางเดียวกันสองรูปสัตว์ทั้งหลายจำพวกที่มีรูป คือ กิเลสในจักขุน้อยมีอยู่เพราะไม่ฟังธรรมย่อมเสื่อม ผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมี ภิกษุทั้งหลาย แม้เราจักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม^{๒๔}

พระพุทธดำรัสข้างต้นมีลักษณะเหมือนธรรมเนียมในการสืบสานพระพุทธปณิธานของพระพุทธเจ้า ผู้ปรารถนาจะโดยเสด็จตามรอยพระบาท จำต้องศึกษา พิจารณาน้อมนำมาเป็นหลักในการศึกษา การปฏิบัติ การเผยแผ่ และการดูแลรักษาพระพุทธศาสนาตามลำดับสถานภาพของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ในขณะนั้น คือ ผู้หลุดพ้นจากบ่วงทั้งปวงที่เป็นของ

^{๒๔} วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

ทิพย์และของมนุษย์ นั่นคือ ผลรวมของพระปริยัติสัทธรรม ปฏิบัติธรรมอันนำไปสู่ปฏิเวธ สัทธรรมที่สมบูรณ์

๒.๑.๖ การสร้างความสนใจเพื่อการเผยแผ่

คำว่า พันจากบ่วงทั้งปวงนั้นผลรวมของการทำให้สมบูรณ์ในพระสัทธรรมทั้งสาม ดังกล่าว การวางตน เป็นหลักการปฏิบัติธรรมในระดับละความชั่วประพฤติความดีที่ช่วยให้จิตใจ มีความบริสุทธิ์ประณีตขึ้นไปตามลำดับนั้น ย่อมสามารถเป็นแรงผลักดันให้เกิดการซึมซับความ ซาบซึ้งในความดี ที่ช่วยให้ถือตาม ปฏิบัติตามหลักของการคบหาสมาคมกับคนดี, บัณฑิต, ครูบาอาจารย์, จึงเดินไปตามเส้นทางที่ท่านได้เคยเดินมาแล้ว ในการสอนคือการทำให้อุบัติเป็นตัวอย่าง การเดิน ไปบิณฑบาตตามปกติของพระอัสสชิ สามารถสร้างแรงบันดาลใจอย่างสูงให้เกิดขึ้นแก่ท่าน อุป ติสสปริพาชกจึงนำไปสู่การสนทนา สอบถาม ฟังธรรม บรรลุธรรม สละเพศ ของปริพาชกนำ สมาชิกจำนวน ๒๕๐ รูป เข้าบวชในพระพุทธศาสนา จนกลายเป็นพระอรหันต์ระดับอัครสาวกมี บทบาทสำคัญรองลงมาจากพระพุทธเจ้า แสดงว่าการเคลื่อนไหวที่แสดงความเป็นผู้ดีสามารถ สร้างความประทับใจให้แก่คนทั้งหลายได้มากเช่นเดียวกัน เพราะงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ เน้นไปที่ศาสนธรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้พบเห็นแบบอย่างที่ดีงาม สามารถสร้าง ความประทับใจแก่ผู้พบเห็น หรือแนะนำสั่งสอนเขาได้มากเหมือนกัน

งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา สั่งสอน ประชาสัมพันธ์ โฆษณา โฆษกเป็นต้น จำเป็น ต้องมีจุดสร้างความสนใจ ความประทับใจ เสริมสร้างการทำงานของตนหลายๆ อย่าง กล่าวโดย สรุปลแล้วคนจะให้ความสนใจผู้แสดงธรรมโดยมีจุดเน้นหลัก ๔ ประการคือ

๑) รูปร่าง หน้าตา ทรวดทรงของท่านเหล่านั้น ใครมีรูปร่างสง่างาม ทรวดทรงดี ย่อมสามารถสร้างความสนใจ ประทับใจให้แก่คนที่มีความพอใจ ติดใจในความสวยงาม จุดเด่น ตรงนี้พระพุทธเจ้าทรงมีความสมบูรณ์พร้อมขนาดคนบางคนเป็นผู้ชายแท้ๆ แต่ยังไม่ ยึดติดในความสวยงามแห่งพระสรีระของพระองค์ ในขณะที่เดียวกันบางครั้งรูปร่างนั้นเองกาย เป็นอุปกรณ์ในการสอน ในรูปการมองเห็นเห็นความไม่สวยงามตลอดถึงเอาความสวยงามมา เทียบเคียงกันจนมีความรู้สึกว่ามีที่สิ้นสุด อย่างที่พระพุทธเจ้าทรงใช้เป็นเครื่องมือในการสอน พระวักลี พระนันท และพระนางรูปนันทา พระกนิษฐภคินีของพระองค์ ทั้งนี้เพราะพระพุทธเจ้า ทรงมีพระมหาบุรุษลักษณะ ๓๒ ประการ^{๒๕}

๒) เสียงที่ไพเราะกลมกล่อมน่าฟัง สบายหู สบายใจ^{๒๖} สามารถสร้างความสนใจ ประทับใจ แก่คนที่พอใจติดใจในเสียงที่ไพเราะตามความสนใจของตน ข้อนี้พระพุทธเจ้าทรง สมบูรณ์ด้วยพระสุระเสียงดุจเสียงพรหม คือมีพระสุระเสียงสละสลวยมีเสียงที่ฟังได้ชัดเจนมี

^{๒๕} ที.ปา (ไทย) ๑๑/๒๐๐/๑๕๙.

^{๒๖} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๓๘๗/๔๘๑.

น้ำเสียงไพเราะชวนฟังไม่รู้สึกรึเอื่อ มีน้ำเสียงเหมาะสมกับโสตประสาทของผู้ฟัง มีน้ำเสียงกลมกล่อม มีน้ำเสียงไม่แหบพร่ากระจาย มีน้ำเสียงลึกลับใจผู้ฟัง มีน้ำเสียงกังวานไม่แหบเคঁรือ

๓) ความเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ที่สำนวนบาลีเรียกว่า ลูขัปปมาณิกา คือนิยมสิ่งเศร้าหมอง ไม่สวยงาม สมถะอย่างเครื่องแต่งกายของพระสงฆ์ นักบวชทั้งหลาย

๔) เนื้อหาสาระของพระธรรม วิชาการที่นำมาแสดงชี้แจง จะต้องสามารถสื่อสารติดต่อกับผู้ฟังในขณะนั้นๆ ให้มีความสนใจ พอใจ รู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้ยินได้ฟังเรื่องเหล่านั้นๆ ให้มีความสนใจ พอใจ รู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้ยินได้ฟังเรื่องเหล่านั้น

ในการแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าทุกครั้ง สำหรับชาวบ้านจะสรรเสริญพระธรรมเทศนาโดยนัยดังกล่าว สำหรับพระภิกษุจะมีความรู้สึกเพลิดเพลินยินดีในพระธรรมผลที่ต่อเนื่องภายในจิตใจของท่านเหล่านั้น จะออกมาในรูปของการประกาศตนถึงพระรัตนตรัย บรรลุมรรคผลชั้นต่างๆ จนถึงที่สุด การที่เกิดผลในลักษณะดังกล่าว เพราะหลักธรรมที่ทรงยกขึ้นปรารภแสดง สนทนากับคนฟังในขณะนั้นๆ เป็นเรื่องที่หน้าสนใจ พอใจ สงสัย อยากรู้ การฟังธรรมของคนเหล่านั้นทุกคราวจะพบองค์ธรรม คือ อิทธิบาท ๔ อยู่เสมอ

แสดงธรรมแก่ใคร ที่ไหน เวลาอะไร อย่างไร คำถามทั้งสี่ประการนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก การแสดงธรรมเป็นอันมากพลาดไปเพียงจุดใดจุดหนึ่งที่พระพุทธเจ้าจำแนกพวกพระวาทาที่ทรงสั่ง หรือไม่ควรพูดสำหรับคนทั่วไป ในกลุ่มวาทา ๖ ประเภทนั้นพระพุทธเจ้าทรงรับสั่งเพียง ๒ ประเภทเท่านั้น ซึ่งหมายความว่า คนดีทั้งหลายจะต้องพูดวาทาที่มีลักษณะเช่นนั้นคือ

วาทาใดเป็นวาทาที่ดี เป็นธรรม มีประโยชน์ ผู้ฟังอาจไม่ชอบ ดูกาลสถานที่ ดูว่าควร จะพูดวาทาเช่นนั้นหรือไม่ หมายความว่า คนดีทั้งหลายจะต้องพูดวาทาที่มีลักษณะเช่นนั้น แต่เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนฟัง ทำนองโรคที่ต้องผ่าตัด แม้คนป่วยจะบาดเจ็บก็ตาม แต่เพื่อผลประโยชน์ยาวนานของคนป่วย หมอจึงต้องผ่าตัด

วาทาใดเป็นเรื่องดี เป็นธรรม เป็นประโยชน์ คนฟังชอบใจก็ให้ตรวจสอบเวลาที่ดูว่าควรพูดเรื่องนั้นหรือไม่ เมื่อเห็นว่าสมควรพูด ก็ให้พูดวาทาเช่นนั้นได้^{๒๗}

ในความเป็นใครนั่นเอง จำเป็นที่ผู้เผยแผ่ สั่งสอน เทศน์ปาฐกถา เป็นต้น จะต้องรู้จักเขาชัดเจนพอสมควร โดยไม่ควรลืมการรู้จักตัวตนกับเขาว่า มีสถานะเหมาะสมจะพูดกับเขา ในลักษณะใดจึงจะได้ผลตามที่ตนต้องการจะพูดจะแสดงจากข้อความว่า แสดงแก่ใคร นั่นเอง ทำให้เรามองเห็นองค์ธรรมที่เรียกว่า สัมปปริสัทธิธรรม ๗ ประการ^{๒๘}

ในกรณีนี้ควรตระหนักในสัมปปริสัทธิธรรม ๓ ข้อ คือ อัตตัญญูตา รู้จักตน ในลักษณะที่ท่านบอกว่า ดูตนออกบอกตนได้ ใช้เป็นต้น โดยมีความตระหนักแน่ชัดโดยภาวะเพศวัย กำลัง

^{๒๗} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

^{๒๘} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๐/๓๓๓.

ความรู้ สถานะในขณะนั้นๆ ความถนัด ความสามารถ เป็นต้น เป็นอย่างไรกับคนนั้น กลุ่มคนนั้น ถิ่นนั้น ควรพูด ควรวางตนอย่างไร จึงจะไม่มีปัญหา

ปรีชญฤตา รู้จักกลุ่มคน คณะบุคคลที่ประชุมเพื่อช่วยให้ปฏิบัติตน วางตนเหมาะสมในท่ามกลางคนเหล่านั้น อย่างคติไทยที่ว่า เข้าเมืองตาหลิว ต้องหลิวตาตาม คือให้สามารถปรับตัวเองเข้ากับคนอื่นอยู่ร่วมกับคนอื่นได้และดีด้วย

ปุคคลปโร ปรีชญฤตา รู้จักคน รู้จักพิจารณาคนแต่ละคนว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร อะไรเป็นจุดเด่นจุดด้อยของคนเหล่านั้นอินทรีย์ ๕ ประการดังกล่าวของคนคนนั้นเป็นอย่างไร เป็นต้น

การสั่งสอนการเผยแผ่จะต้องมองไปที่ผลประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้จากการฟังในขณะนั้นๆ ดังนั้น แม้ว่าเรื่องบางเรื่องเป็นธรรม คนฟังชอบใจ เวลาสถานที่อำนวยให้ แต่ถ้าผู้ฟังไม่ได้ประโยชน์ก็ไม่ต้องไปทำมา คำบาลีที่เน้นย้ำเป็นพิเศษ ทั้งการบังเกิดขึ้นของพระพุทธรูปเจ้าการแสดงธรรมของพระองค์ การส่งพระอริยะสงฆ์ ๖๐ รูป ไปประกาศพระพุทธศาสนาดังกล่าวนั้นคือคำว่าอิตถาย ประโยชน์ที่ทรงเน้นได้แก่ ประโยชน์ ๓ ประการคือ ประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์กาลต่อไปตลอดถึงภพชาติต่อไป และประโยชน์สูงสุดคือมรรคผลนิพพาน ที่ตามปกติแล้ว หลักธรรมทั้งปวงของพระพุทธรูปเจ้าทรงแสดงประโยชน์ ลงตัวไว้แล้ว นั่นคือ กุศลธรรม ส่วนเหตุที่สรุปรวมเป็น ไตรสิกขา^{๒๙} อริยมรรคมีองค์ ๘^{๓๐} ประการในส่วนกลุ่มธรรม ๔ ประการที่กล่าวแล้วข้างต้นนั้นในแง่ของการปฏิบัติแล้ว

กลุ่มของทุกขสัจ มีการกำหนดรู้ความจริง แล้วทำใจให้ยอมรับความจริงได้ก็จะเป็นประโยชน์ กลุ่มของสมุทัยสัจ มีการมองให้เห็นโทษประจักษ์แก่ใจแล้วพยายาม ลด ละ บรรเทาสงบ ดับได้ จะเป็นประโยชน์ตามสมควรแก่เหตุในขณะนั้นๆ

กลุ่มของมรรคสัจ มีการมองเห็นว่าเป็นเหตุที่จะให้เกิดผลตามที่ตนต้องการ แล้วลงมือประพฤติในรูปของการปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ปฏิบัติตามธรรมได้เป็นประโยชน์

ข้อควรที่ตระหนักอีกประการหนึ่งคือ วิชาการทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นศาสนธรรมหรือวิทยาการที่เน้นไปทางคติโลกนั้นมีลักษณะเป็นศาสตร์ แต่ความสามารถในการแสดงออกของศาสตร์นั้น โดยการสอน การแสดง การเทศน์ การปาฐกถา เป็นต้นนั้น ถือว่าเป็นศิลป์ คติไทยมีคำกล่าวที่รับรู้กันแพร่หลายว่า ตามปกติแล้ว เรื่องที่นำมาพูดมาแสดงส่วนมากมักเป็นเรื่องเหมือนกันโดยเนื้อหา เช่น คำสอนทางพระพุทธศาสนาเมื่อกล่าวโดยเนื้อหาสาระแล้ว ผลที่พึงประสงค์จากการปฏิบัติคือ ความซื่อสัตย์ ความดีเพิ่มขึ้น ความทุกข์ลดลง ความสุขเพิ่มขึ้นแก่ผู้

^{๒๙} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๗๒.

^{๓๐} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๒๗/๒๕๘.

ปฏิบัติเป็นประการสำคัญ ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่จะพูดอย่างไรให้คนฟังยอมรับ นับถือ และทำตามจนบังเกิดผลตามที่ผู้สอนผู้แสดงต้องการ

การมองคนในรูปของปัจเจกชนหรือกลุ่มคณะ องค์กรก็ตาม ตามปกติแล้วคงมีลักษณะร่วมที่อาจจะยิ่งหย่อนกันอยู่ตามธรรมดา การเทศน์ของพระพุทธเจ้าทรงมองคนเหล่านั้นในด้านอินทรีย์ อริยมุตติจริต อหยาตัย แต่คนทั่วไปคงมองรายละเอียดระดับนั้นไม่ได้

ในขณะที่เดียวกันระดับของอินทรีย์แก่อ่อนที่มีร่วมกันมากบ้างน้อยบ้างจะช่วยให้องค์กรที่แสดงว่าจะเน้นเรื่องอะไรเป็นฐานในการพัฒนาจิตสำนึกของคนเหล่านั้น ให้สามารถสัมผัสสิ่งที่เป็นประโยชน์อันมีลักษณะเกื้อกูล สามารถอำนวยความสะดวกความสุขความทุกข์ของเขาได้ตามสมควรแก่ความสามารถของเขา หรือ เจตน์จำนงของผู้แสดงฟังสังเกตว่า องค์กรธรรม ๕ ประการที่ทรงเรียกว่า อินทรีย์ ๕^{๓๑} บ้าง พละ ๕^{๓๒} บ้าง อย่างอื่นบ้างนั้น เป็นศูนย์รวมของกุศลธรรมส่วนเหตุที่ขาดไม่ได้สำหรับคนที่ต้องการพัฒนาตนนั้นคือ

ศรัทธา ความเชื่อมั่นในพระคุณของพระพุทธเจ้าตามในแห่งพระคุณ ๘ ประการ จนมีพลังมากพอต่อการลด ขจัดความไม่เชื่อ ความเคลือบแคลงสงสัย ที่เริ่มต้นจากพระคุณของพระพุทธเจ้า แล้วกระจายพลังออกไปขจัดความเคลือบแคลงสงสัยในพระธรรม พระสงฆ์ ไตรสิกขา อดีต อนาคต ทั้งอดีต อนาคต และกฎของปฏิจสมุปบาท แม้นจะไม่สามารถรู้จริงได้ แต่เชื่อตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้

วิริยะ ความเพียร ความกล้าหาญ อาศัยพลังของศรัทธาหรือปัญญาก็ตาม พยายามป้องกันขจัดความชั่วทั้งที่ยังไม่เกิดและเกิดขึ้นแล้ว พยายามเสริมสร้างและรักษาความดี ทั้งที่ยังไม่เกิดและเกิดขึ้นแล้ว ขจัดความเกียจคร้าน ความบิดขี้เกียจบิดเบือน อ้างเลศมารยาออกไปจากใจได้ตามลำดับ จนมีความเปลี่ยนแปลงทางจิต คือ บาปน้อยลง บุญเพิ่มขึ้น เป็นผลให้ความทุกข์ต่างๆ ลดลง ความสุขเพิ่มขึ้น

สติ ความระลึกได้ ระลึกรู้ทัน นึกออกทั้งก่อนทำ พูด คิด ขณะกำลังทำ พูด คิด จนถึงหลังจากทำ พูด คิดไปแล้วให้มีพลังในการขจัดความขาดสติ ความพลอเรือ หลงลืมเลอะเลือน จนกลายเป็นคนที่มีความตื่นตัวด้วยความมีสติอยู่ตลอดเวลา

สมาธิ ความตั้งใจมั่น เป็นอาการของใจที่ผ่านการฝึกปรืออบรมมา จนสามารถทำให้สงบอยู่กับภารกิจที่ตนกำลังทำ กำลังพูด กำลังคิด ลด และขจัดความฟุ้งซ่านซัดส่ายของจิต จนสามารถสัมผัสสมาธิได้ลึกซึ้งไปตามลำดับ ไม่มีการเหนียวนิก ตรึงถึงสิ่งที่ตนใคร่ปรารถนาพอใจอย่างที่ใจขาดสมาธิ

ปัญญา ความรอบรู้ในสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริงแยกแยะออกได้ชัดเจนว่า อะไรเป็นบาป อะไรเป็นบุญ อะไรเป็นคุณ อะไรเป็นโทษ อะไรเป็นประโยชน์ อะไรไม่เป็นประโยชน์

^{๓๑} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๔๗๑/๒๕๒๒.

^{๓๒} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๓/๑๗.

อะไรเป็นทางเสื่อม อะไรเป็นทางเจริญ จนถึงอะไรเป็นทางแห่งทุกคติ อะไรเป็นทางสุดคติและทางแห่งมรรคผลนิพพานจนสามารถจัดความหลงในเรื่องนั้นไปได้ตามสมควร

หลักธรรมทั้ง ๕ ประการนี้ ทรงอุปมาเหมือนสหาย ๕ คน องค์ธรรม ๔ ข้อแรกเหมือนบุตรอำมาตย์ ปัญญาเหมือนราชกุมาร ที่ต้องทำงานสนับสนุนกัน เมื่อสหายทั้ง ๕ นั้นไปสู่บ้านของสหายคนใด สหายคนนั้นก็เป็นหลัก คนอื่นก็ส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือ ต่อเมื่อเข้าไปสู่พระบรมมหาราชวังทุกคนต้องอยู่ภายใต้อำนาจของราชกุมาร อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า การที่คนจะทำความดีได้มากน้อยนั้น อาจจะเริ่มที่ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ หรือ ปัญญาก่อนก็ได้ เมื่อเริ่มที่หลักธรรมข้อไหนก่อน ข้ออื่นก็จะช่วยเหลือจนกว่าจะบรรลุผลสูงสุดในขณะนั้นๆ

การเข้าใจคน เข้าใจธรรม ปรับธรรมเข้าหาคน ปรับคนเข้าหาธรรม เพื่อให้คนสามารถได้รับประโยชน์จากธรรมพึงสังเกต คนบางคนไม่มีปัญหาในเรื่องอื่นแต่ศรัทธาอ่อน เช่น ท่านปัญจวัคคีย์ ปุราณชฎิล แต่เมื่อพระพุทธเจ้าทรงปรับศรัทธาขึ้นมา จนประสานสัมพันธ์กับข้ออื่น ๆ ท่านก็สามารถพึงธรรมแล้วบรรลุมรรคผลในที่สุด ท่านยสะไม่มีปัญหาเรื่องศรัทธา พระพุทธเจ้าทรงเน้นที่ปัญญาให้ท่านตรวจสอบความจริงไปตามลำดับ จนสามารถอดพ้นได้จากความวุ่นวาย ความขัดข้อง ที่ท่านหนีมาในที่สุดการที่ผลสูงสุดเกิดขึ้นแม้จะเริ่มที่การพัฒนาปัญญา แต่ต้องเข้าใจว่า หลักธรรมข้ออื่นก็เพิ่มตามไปด้วย พระโมคคัลลานะหลังจากบวชแล้วท่านไม่มีปัญหาเรื่องศรัทธาและปัญญา แต่มีปัญหาเรื่องความเพียร ไปเจริญสมาธิแต่กลับถูกความว่วงครอบงำ ทูลขอให้พระพุทธเจ้าเสด็จไปทรงแนะวิธีแก้ง่วงให้ ซึ่งหมายความว่า ต้องปรับความเพียร ให้ประสานสัมพันธ์กับสมาธิ ท่านปฏิบัติตามก็ได้บรรลุมรรคผล เป็นพระอรหันต์เป็นต้น

๒.๑.๗ รูปแบบในการเผยแผ่ของพระพุทธเจ้า

ในระหว่างการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า พระองค์แสดงธรรมแก่ผู้ฟังในรูปแบบต่างๆ บางกรณีมีผู้ถามข้อสงสัยของตนกับพระองค์ หรือถามปัญหาให้พระองค์แก้ปัญหานั้น ลักษณะการตอบปัญหามีต่างๆ กัน ในสังคีตสูตร^{๓๓} ท่านแยกประเภทปัญหาไว้ตามลักษณะวิธีตอบเป็น ๔ อย่าง คือ

๑) เอกังสพยากรณ์ ทรงชี้แจงแสดงไปแนวเดียว ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าในกาลใดก็ตาม เช่นเป็นไปไม่ได้ที่คนซึ่งทำความชั่วจะได้รับความสุขความเจริญ เพราะการทำชั่วของตน สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ความเกิดเป็นทุกข์ ความแก่เป็นทุกข์ ความตายเป็นทุกข์ เป็นต้น

๒) ปฏิปุจฉาพยากรณ์ ย้อนถามก่อนแล้วจึงตอบ เช่นสังกนิครนถ์มีความเชื่อว่ามีตัวตนที่เที่ยงแท้ถาวร เมื่อพระพุทธเจ้า รับสั่งถามว่า ถ้าเป็นเช่นนั้นสามารถบังคับไม่ให้แก่ เจ็บ

^{๓๓} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๙๖/๒๔๗.

ตาย เป็นต้น ได้ไหม ท่านตอบว่า ไม่ได้ทุกข้อ เมื่อทรงย้อนถามว่า ถ้าอย่างนั้นชั้น ๕ เป็นอิตตาจริงหรือ? ท่านก็ยอมจำนน คำถามแนวนี้มักใช้ในกรณีของคนที่ยกข้ออ้างอวดดีที่หากจะอธิบายให้ฟัง นั่นคือการให้ข้อมูลใหม่แก่เขา เขาจะเถียงได้ตลอดเวลา แต่เมื่อถามให้เขาแสดงความรู้ ความเข้าใจของเขาออกมาโดยไม่ได้รับข้อมูลเพิ่มเติม แต่กลับถูกซักถามซ้ำแล้วซ้ำอีก เขาต้องยอมจำนน ทำให้พร้อมที่จะฟังเหตุผลที่ต้องการชี้แจงในโอกาสต่อไป การเทศนา การแสดงแนวปฏิบัติจนพยากรณ์นี้มีปรากฏมากในพระไตรปิฎก

๓) วิภังชพยากรณ์ คือ การเอาเรื่องที่เขาถามหรือต้องการแสดงมาจำแนกแยกออกให้ชัดเจน แล้วให้รรถอธิบายในเรื่องนั้นๆ จากนั้นจึงตอบไปตามประเด็นที่จำแนกไว้ก่อนแล้ว ๔ รูปนียพยากรณ์ คือ เรื่องไร้สาระ เรื่องเกินวิสัยภาวะ เรื่องที่นำไปสู่การถกเถียงไม่จบสิ้น พระองค์จะไม่ทรงตอบแม้จะมีคนถามก็ตาม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าไม่มีรูปแบบชัดเจน เช่น การที่ทรงสามารถสร้างความสนใจความศรัทธาให้เกิดแก่อุปกาชิวกที่เดินสวนทางกันระหว่างทางเสด็จไปอิสิปตนมฤคทายวัน ที่เรียกว่าพุทธลีลา เท่านั้น แต่กลับเป็นอิริยาบถที่แปลกหน้าสนใจน่าประทับใจแก่คนได้พบเห็น เท่านั้น ก็เป็นการเผยแผ่ธรรมแล้ว

วิธีการการเผยแผ่พระพุทธเจ้าสรุปเป็นรูปแบบหลากหลาย เช่น

๑) อุปนิสินนถา เป็นการนั่งสนทนากัน บรรยายภาคเป็นกันเอง ค่อยๆ เสริมสร้างแนวความคิด ความเห็นไปตามลำดับ อาจจะใช้เวลามากบ้าง น้อยบ้าง ตามสมควรแก่ฐานะของผู้ฟังในขณะนั้นๆ

๒) ธรรมกถา เป็นพระพุทธรังสีสนั้นๆ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ในกรณีที่ผู้ฟัง มีความพร้อมที่จะฟัง คิด พิจารณา ฟังเห็นพระพุทธรังสีประเภทกถาทั้งหลาย คนที่ฟังแล้วคิดตามพิจารณาตามที่ทรงแสดงสนั้นๆ เพียงเท่านั้นก็สามารถบรรลุผลได้แล้ว

๓) โอวาท ทรงประทานเป็นรูปโอวาทสนั้นๆ ในการประกาศธรรม เช่น พระโอวาทปาติโมกข์ ที่แสดงถึงอุดมการณ์ หลักการ วิธีการ ด้วยข้อความเพียง ๓ คาถากึ่งเท่านั้น หรือแม้ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน ที่จัดเป็นปัจฉิมวาจาของพระพุทธเจ้าที่ว่า ภิกษุทั้งหลาย เราขอเตือนเธอทั้งหลายให้ทราบไว้ สังฆารทั้งหลายมีความเสื่อมสลายเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงทำความไม่ประมาทให้สมบูรณ์เถิด ก็เป็นพระโอวาท

๔) อนุสาสนี เป็นคำสอนในลักษณะซ้ำๆ ครั้งแล้วครั้งเล่า ย้ำเตือนอย่างต่อเนื่อง มักจะทรงสอน พุทธบริษัทประเภทนักบวชที่อยู่ใกล้ชิด เช่น รับสั่งแก่พระอานนท์ว่า “อานนท์ เราจะกระหนาบแล้วกระหนาบอีก ใครมีสภาระก็ตั้งอยู่ได้ ใครไม่มีสภาระก็ต้องออกไป”

๕) ธัมมสากัจฉา คือ การสนทนาธรรม บางครั้งเป็นทำนองแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความเห็นกัน บางครั้งมาในรูปของคำถามดังกล่าว ปล่อยให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็น ทรงรองรับความเห็นเขาบ้าง เพิ่มเติมบ้าง ปรับปรุงบ้าง ปฏิเสธบ้าง ตามสมควรแก่กรณี

๖) ธรรมเทศนา คือ การเทศน์หรือแสดง เป็นลักษณะการชี้บอกเหตุเรื่องนั้นๆ ข้อความส่วนมากจะค่อนข้างยาวเช่น พระสูตรในพระสุตตันตปิฎก

ทรงแสดงแนวใดก็ตามสามารถแบ่งเป็นช่วงใหญ่ ๆ ได้ ๓ ช่วง เช่น โครงสร้างในอนัตตลักขณสูตร (๑) อุเทศ บทตั้งคือหัวข้อที่ยกขึ้นมาปรารภ แสดงเป็นหัวข้อสั้น ๆ เช่น รูป ภิภขเว อนตฺตา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูปเป็นอนัตตา (๒) นิเทศ บทขยายความไปตามลำดับ เช่น รูปคืออะไร? รูปเป็นอนัตตาอย่างไร? การทำใจยอมรับความจริงว่ารูปเป็นอนัตตามีผลดีอย่างไร รูป คือ ร่างกายของคนแต่ละคน หรือสิ่งที่เราสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง ๕ คือการเห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหู สูดดมด้วยจมูก ลิ้มด้วยลิ้น ถูกต้องด้วยกาย รูปเป็นอนัตตาอย่างไรนั้นทรงแสดงให้เห็นทั้งในรูปของการปฏิเสธความเป็นอนัตตา และทรงชี้แจงให้เห็นความเป็นอนัตตาของรูปว่า ถ้ารูปเป็นอนัตตาแล้ว รูปจักไม่เป็นเพื่ออาหาร สัตว์ทั้งหลายพึงได้รูปตั้งใจหวังว่าขอรูปร่างนั้นของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด ขอรูปร่างของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย เพราะรูปเป็นอนัตตารูปจึงเป็นไปเพื่ออาหาร สัตว์ทั้งหลายจึงไม่ได้ในรูปตามใจหวัง ขอรูปร่างเป็นอย่างนี้ ขอรูปร่างอย่าได้เป็นอย่างนี้เลย (๓) ปฏินิเทศ บทสรุป ข้อความสำคัญ อันเป็นผลที่ต้องการในเรื่องนั้น ๆ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกเมื่อพิจารณาเห็นอยู่อย่างนี้ ย่อมเบื่อหน่ายในรูป เมื่อเบื่อหน่ายย่อมคลายกำหนดเพราะคลายกำหนดจิตจึงหลุดพ้น เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว ก็เกิดญาณรู้ว่า เราหลุดพ้นแล้ว ดังนี้ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ไม่ได้มี

๒.๑.๘ ทรงปรับตัวเพื่อเป็นนักเผยแผ่

พระพุทธเจ้าทรงแสดงคุณสมบัติของนักเผยแผ่ที่พึงประสงค์ไว้ในโอวาทปาติโมกข์ ถึงหลักการรักษาสถานะของตนไว้ ๔ ข้อ^{๓๔} ได้แก่ (๑) สรรวมระวังตามบทบัญญัติของพระวินัย อันเป็นประจักษ์ฎุมิในการต่อสู้กับกิเลสภายในใจของตนหรือมีแรงกระแทกจากด้านนอก (๒) มตฺตญฺญาตา จ ภตฺตสมฺมึ รู้จักประมาณในการแสวงหาในการรับ ในการบริโภคอาหาร (๓) ปนฺตญฺจ สยนาสนํ พอใจยินดีที่จะอยู่ในสถานที่สงบสงัดจากเสียงรบกวน (๔) อธิจิตฺเต จ อาโยโค มีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการบำเพ็ญเพียรทางจิต

จากที่กล่าวไว้ในตอนต้นว่า การสอน การแสดง การเทศน์ เป็นประเด็นที่ควรมองคือ จะแสดงอะไร แสดงแก่ใคร แสดงอย่างไร แสดงไปแล้วคนฟังจะได้รับประโยชน์อะไร ประโยชน์ที่คนฟังจะได้รับจึงเป็นเป้าหมายสูงสุด

คนที่ทำหน้าที่แสดงธรรม สอนธรรม จึงจะต้องอาศัยคุณสมบัติ ๕ ประการ ที่ทรงแสดงว่าเป็นคุณสมบัติของคนผู้กล่าวธรรมคือ

๑) แสดงธรรมไปตามลำดับ ไม่ตัดลัดให้ขาดความ จึงเป็นวิธีการตามธรรมชาติ เป็นเรื่องที่ต้องทำไปตามลำดับก่อนหลังทั้งนั้น หลักการนี้ทรงแสดงไว้เป็นอันมาก ในธรรมวินัยนี้มีการศึกษา มีการปฏิบัติ มีการบรรลุตามลำดับเหมือนมหาสมุทรที่ลาดลุ่มลึกลงไปตามลำดับ เช่น

^{๓๔} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๙๐/๕๐.

การแสดงธรรมจากเรื่องที่เป็นรูปธรรมไปหาเรื่องที่เป็นนามธรรม จากเรื่องที่คุณฟังแล้วไปหาเรื่องที่คุณยังไม่รู้ จากเรื่องที่คุณใกล้ตัวไปหาเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจ จากสิ่งที่คุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไร้ขอบเขต เป็นต้น

๒) พยายามอ้างเหตุผล ชี้แจง แนะนำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ บางตอนมีปัญหาในเรื่องที่กำลังพูดบ้าง มีปัญหาในตัวผู้ฟังบ้าง จำเป็นจะต้องมีตัวอย่าง นิทาน อุปมา อุปกรณในการสื่อสารติดต่อกับคนฟัง โจนสรุปหรือพิสดารย่อมาศัยการสังเกตตัวคนฟังในขณะนั้น ๆ เป็นประการสำคัญ จากหลักการวิธีการเหล่านี้ แม้พระสูตรที่ทรงแสดงในตอนต้น ๆ สามารถสะท้อนถึงพื้นฐานของผู้ฟังว่า มีจิตตอชยาศัยวาสนาบารมีเป็นอย่างไร เช่น ทรงแสดงอริยสัจ แต่ละข้อแก่ท่านปัญจวัคคีย์ ไม่ได้ทรงขยายความหมายของหัวข้อแต่ละข้อ แต่พอทรงแสดงมหาสติปัญญาฐานสูตรในตอนหลัง ทรงขยายออกไปโดยพิสดาร แสดงว่า ท่านปัญจวัคคีย์มีพื้นฐานทางธรรมสูงกว่าภิกษุที่ฟังมหาสติปัญญาฐานสูตร คุณสมบัติข้อนี้เป็นภาระเน้นให้เห็นถึงปัญหา กรณมาที่ผู้แสดงมีต่อผู้ฟังละ นั่นคือเจตน์จำนง หรืออุดมการณ์ในการประดิษฐานพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า และพระพุทธประสงค์ที่จะให้พุทธบริษัทได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยจิตสำนึกที่ทรงแสดงว่า จงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ชนเป็นอันมากเพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่อเป็นการอนุเคราะห์ต่อชาวโลก เพื่อประโยชน์ เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย หลักการข้อนี้ แม้ท่านที่ครองเรือนก็ทรงสอนแนวเดียวกัน หากใครพัฒนาปัญญาขึ้นมาได้ตามสมควร การครองเรือนของเขาก็จะออกมาในรูปแบบที่แสดงได้ว่า ผู้มีปัญญาอยู่ครอบครองเรือนเพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมา

๓) ตั้งจิตปรารถนาที่จะให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง เป้าหมายในการสอนธรรมของพระพุทธเจ้า คือการทำหน้าที่เป็นที่พึ่งของชาวโลกและเป็นผู้นำของชาวโลก การใดก็ตามที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ฟังได้จะทรงกระทำการนั้น เช่น กรณีที่พระบางรูปมีปัญหาแตกต่างกัน แต่มีความต้องการลาสิกขาด้วยกัน พระพุทธเจ้าทรงกรุณาต่อคนเหล่านั้น ไม่ต้องการให้ท่านลาสิกขา ทรงที่วิธีการหลากหลายแต่มีเป้าหมายอย่างเดียวกัน คือจบลงด้วยท่านเหล่านั้นกลับใจไม่ลาสิกขา ส่วนมากจะบรรลุมรรคผลชั้นต่าง ๆ เช่น พระรูปหนึ่งไม่เห็นผลจากการปฏิบัติธรรม แม้จะบวชมานานแล้ว ทรงปลุกเร้าให้มองเพื่อน ๆ ที่บวชมาด้วยกันสามารถให้คนอื่นเรียกว่า เป็นพระอริยบุคคลในระดับต่าง ๆ ได้แต่ท่านรูปนั้นทำไม่ปล่อยให้คนอื่นเข้าเรียกว่า พระผู้กระสันจะสึกไม่อายุเพื่อน ๆ เขาหรือ ท่านรูปนั้นเกิดตระหนงสูชีวิตขึ้นมาบำเพ็ญเพียร จนบรรลุมรรคผลในที่สุด มีพระหลายรูปที่พอใจ ดิดใจในเพศตรงข้ามอยากสึกไปอยู่ร่วมกัน ทรงมีวิธีให้สติแก่ท่านเหล่านั้น ด้วยการเน้นให้เห็นคุณค่าของการบวช โทษของการครองเรือนบ้าง เล่านิทานเรื่องที่ท่านเหล่านั้นเคยตกอยู่ภายใต้อำนาจผู้หญิงคนนั้นมาในภพชาติปางก่อนบ้าง แสดงให้เห็นโทษของการครองเรือนของคนบางคน ที่สามารถชี้ให้ดูในขณะนั้น ๆ บ้าง นำไปดูซากศพเพื่อเจริญอุสุมธรรมฐานบ้าง จบลงที่ทุกท่านยุติความคิดที่จะลาสิกขาหันมาบำเพ็ญเพียรเจริญสมณธรรมจนกลายเป็นพระอริยบุคคลในที่สุด จากหลักการตรงนี้จึงพบว่า

เมื่อทรงแสดงหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรที่จะต้องปฏิบัติต่อชาวบ้าน จึงทรงเน้นไปที่ การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้าน เป็นหลักภารกิจที่ทรงวางไว้ จึงมีทั้งสังเคราะห์ด้วยธรรมและวัตถุประสงค์ของ ที่สรุปว่าการกระทำอะไรก็ตามที่สามารถเป็นประโยชน์แก่คนอื่นได้ทรงสอนให้ทำสิ่งนั้น หน้าที่ที่วางไว้จึงเป็นเรื่องของการทำประโยชน์แก่ชาวบ้านตามสมควรแก่กรณี คือ เจตน์จำนงในการทำงานเผยแผ่ ข้อนี้สอดคล้องกับพระพุทธรูปที่ตรัสแก่พระอรหันต์ ๖๐ รูป ที่ทรงส่งไปประกาศพระพุทธศาสนาในคราวแรกซึ่งมีลักษณะเหมือนธรรมเนียมของพระพุทธศาสนาเป็นหลักใจที่ศาสนิกทุกฝ่ายควรตระหนักถึงภารกิจของตนและภารกิจที่ต้องทำต่อเพื่อนร่วมโลก

หากนักเผยแผ่ เทศน์ แสดง สอน แนะนำตามหลักการดังกล่าวจะทำให้คนฟังได้รับผลานิสงค์ ตามที่ทรงแสดงไว้ ๕ ประการ^{๓๕} คือ (๑) ผู้ฟังจะได้ฟังสิ่งที่เขายังไม่เคยฟัง (๒) สิ่งใดที่ได้ฟังมาแล้ว แต่ยังไม่เข้าใจชัดจะเข้าใจสิ่งนั้นชัดเจนขึ้น (๓) สามารถลดละบรรเทาความสงสัยลงไปตามลำดับ (๔) สามารถทำความคิดเห็นของคนให้ถูกต้องตามหลักธรรม (๕) จิตใจของผู้ฟังย่อมผ่องใส

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การสอนธรรมนั้นเป็นการทำงานเพื่อคนอื่น อันเป็นส่วนแห่งปรหิตประโยชน์ คือ ประโยชน์อันมีลักษณะเกื้อกูลต่อคนอื่นหลักการแสดงธรรมข้อนี้จึง มีความสำคัญมากดังนั้นการสอนหลักธรรม การเผยแผ่จึงเป็นวิธีการปกป้องพระพุทธศาสนาตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

๒.๒ บทบาทของพระอานนท์ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

การที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นบุคคลเอกอุบัติขึ้นมาบำเพ็ญประโยชน์อันเป็นหน้าที่ของพระองค์จนสำเร็จนั้น จัดว่าเป็นการกระทำความสำเร็จประโยชน์แก่ชาวโลก เป็นการกระทำความสำเร็จในพุทธกิจ^{๓๖} ก็เพราะพระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญกิจของพระองค์อย่างเต็มที่ตลอดชนมายุของพระองค์ แล้วพระสาวกทั้งหลายได้พากันถือเป็นแบบอย่างกระทำสืบกันต่อมา ชาวโลกจึงได้รับประโยชน์จากพุทธกิจ นับว่าพระสาวกของพระพุทธองค์ได้ช่วยส่งเสริมให้พุทธกิจนั้นได้สำเร็จประโยชน์

การที่บุคคลเกิดมาในโลกแล้วได้พบพระพุทธเจ้า หรือได้พบศาสนาของพระองค์ที่เผยแผ่อยู่แล้วมีโอกาสได้ศึกษาแล้วน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติตามสมควรแก่เหตุ ถือว่าเป็นบุคคลที่เกิดในขณะสมบูรณ์ แต่จะได้ประโยชน์จากการที่ได้พบพระพุทธศาสนาและการประพฤติปฏิบัติตามมากน้อยเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับบารมีที่สั่งสมมาแต่อดีตกับการประพฤติปฏิบัติจริงจึงขนาดไหนในปัจจุบัน การที่บุคคลผู้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนาที่เผยแผ่อยู่นั้นก็เนื่องมาจากการที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญพุทธกิจสั่ง

^{๓๕} อก.ปมจก. (ไทย) ๒๒-๒๐๒/๓๔๔.

^{๓๖} อก.เอกก.อ. (ไทย) ๑/๑๔, อก.เอกก.อ. (ไทย) ๑/๑๒๖, อก.เอกก.ฎีกา (ไทย) ๑/๔๙.

สอนเวไนยสัตว์ทั้งหลายแล้วพระสาวกทั้งหลายได้รับช่วงต่อจากพระพุทธองค์ โดยทรงจำคำสั่งสอนแล้วประพฤติปฏิบัติตามจนได้รับผลตามสมควรแก่การประพฤติปฏิบัติและตามสมควรแก่บารมีที่ได้สั่งสมมาในอดีตชาติ และสั่งสอนกันสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นแสงสว่างทางปัญญา สำหรับใช้แก้ปัญหาความทุกข์ได้ตามสมควรแก่เหตุปัจจัย

การที่สาวกของพระพุทธเจ้าได้ศึกษาเรียนรู้แล้วประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนแล้วทรงจำสั่งสอนสืบต่อมานั้นทำให้ประชาชนในแดนสยามประเทศ ได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนาเป็นเวลายาวนานนับพันปี ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชประมาณ พ.ศ. ๓๐๐ โดยพระองค์ได้ทรงอุปถัมภ์เป็นธุระในด้านส่งพระสาวกของพระพุทธเจ้า คือพระโสณเถระกับพระอุตตรเถระพร้อมคณะมาประกาศพระพุทธศาสนา ณ ดินแดนสุวรรณภูมิแห่งนี้ จนพระพุทธศาสนาได้ตั้งมั่นสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน การที่เราชาวไทยได้พบพระพุทธศาสนาได้เรียนรู้คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันนั้น เป็นผลแห่งการที่พระสาวกของพระพุทธเจ้าได้นำคำสั่งสอนอันเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเผยแผ่^{๓๗}

พระสาวกของพระพุทธเจ้าทั้งหลายรูปต่างก็มีวิธีการเผยแผ่และวิธีปกป้องพระศาสนาที่ต่างกัน ต่อไปนี้จะศึกษาบทบาทของพระอานนท์ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

๒.๒.๑ บทบาทในการดำรงรักษาพระสัทธรรม

พระอานนท์ เป็นพระเถระที่มีบทบาทสำคัญในการดำรงรักษาพระสัทธรรมด้วยความคิดที่จะรวบรวมพระสัทธรรมไว้ จึงได้ทูลขอพรข้อที่ ๗ ว่า ถ้าข้าพระองค์มีความสงสัยในเรื่องใดๆ เมื่อใดก็ขอให้ได้เข้าเฝ้าและทูลถามได้ทุกโอกาส เพื่อที่จะได้ตอบคำถามของชนชั้นทั้งหลายว่า พระสูตรนี้ ชาตกนี้หรือ คาถานี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ใคร ที่ไหนและมีเนื้อความว่าอย่างไรเป็นต้น จึงได้ทูลขอพรข้อที่ ๘^{๓๘} ว่า ถ้าพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมแก่ใคร ที่ไหนและเรื่องอะไร ซึ่งข้าพระองค์ไม่ได้อยู่ด้วย ขอให้โปรดเล่าพระธรรมเทศนานั้นแก่ข้าพระองค์อีกครั้ง

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว พระอานนท์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในอันที่จะทูลถามพระพุทธเจ้า เพื่อให้พระพุทธองค์แสดงธรรมที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อตัวท่านเอง พุทธบริษัทและบุคคลอื่นๆ ที่มีใฝ่หัดถือพระพุทธศาสนาได้ทุกโอกาส ซึ่งเรื่องที่ทูลถามนั้นส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการศึกษา อบรม ทรงจำเผยแผ่และดำรงรักษาพระสัทธรรม ตลอดจนถึงเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น

^{๓๗} รังสี สุทนต์, พุทธกิจ : กิจที่พระพุทธเจ้าทรงทำ, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), หน้า ๔-๕.

^{๓๘} ขุ.อป.อ. (ไทย) ๑/๖๔๐/๓๗๓-๓๗๔.

พระอานนท์ มีบทบาทสำคัญในการทูลถามถึงการอุบัติขึ้นแห่งพระพุทธเจ้ามี พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้าตลอดถึงความแตกต่างแห่งบารมีธรรมที่พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ได้ทรงสร้างสมอบรมมาในชาติต่างๆ ความยิ่งหย่อนแห่งความเพียรในการค้นคว้าสัจธรรมในปัจจุบันและครั้งหนึ่งเคย ตอบพุทธดำรัสเรื่องความเกิดขึ้นและความเสื่อมแห่งธรรม ในสาวัดถิ นิทานกล่าวถึงพระพุทธเจ้าตรัสถามพระอานนท์ว่า ถ้าเธอถูกพวกภิกษุถามถึงความเกิดขึ้น ความเสื่อม และความเป็นไปแห่งธรรมชนิดใดปรากฏอยู่เธอจะตอบเขาว่าอย่างไร ท่านได้กราบทูลว่า

ความเกิดขึ้น ความเสื่อม และความเป็นไปแห่งธรรมคือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญานที่ปรากฏแล้วจักปรากฏอีกพระพุทธเจ้าข้าพระพุทธเจ้าตรัสว่าเธอพยากรณ์ถูกต้องแล้ว^{๓๙}

๒.๒.๒ บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปทั่วทุกสารทิศจำนวนคนที่ทำงาน และคนที่หันมานับถือพระพุทธศาสนาก็มีมากขึ้นตามลำดับจนกลายเป็นพุทธบริษัท ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญ ที่ทำให้กองทัพธรรม โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นพระธรรมราชา มีพระสารีบุตรเป็นพระธรรมเสนาบดี พระมหาสาวกทั้งหลายมีพระมหาโมคคัลลานะ เป็นต้น เป็นธรรมเสนา มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระอานนท์ เป็นพระสาวกองค์หนึ่งในบรรดาพระสาวกผู้ที่มีชื่อเสียงเช่นพระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลานะ พระมหากัสสปะ พระมหากัจจายนะ พระอนุรุทธะ พระเวรตตะ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแสดงธรรม สนทนาธรรม โต้ตอบปัญหาธรรมแก่ภิกษุผู้ปฏิบัติธรรมร่วมกันแก่ภิกษุณี ซึ่งมีปรากฏในคัมภีร์ชั้นต้นและชั้นรองๆ ไม่มากนัก แก่อุบาสกอุบาสิกา ผู้ถวายความอุปถัมภ์ด้วยวาจาที่ไพเราะทำให้เกิดความซาบซึ้งในพุทธธรรม แก่บุคคลทั่วไป ให้มีความเข้าใจในพุทธธรรมอย่างถูกต้องและมีบทบาทในการที่จะทูลถามเรื่องเกี่ยวกับการอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก ตลอดถึงความแตกต่างแห่งบารมีธรรมที่ทรงสร้างสมอบรมมา เรื่องเกี่ยวกับพระธรรม ซึ่งมีความหมายลึกซึ้ง ยากแก่การทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด เรื่องเกี่ยวกับภิกษุ ภิกษุณีบริษัท ถึงข้อควรประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย เรื่องเกี่ยวกับอุบาสก อุบาสิกา ผู้ถวายความอุปถัมภ์ จะพึงปฏิบัติให้เหมาะสมกับอาชีพการงาน เรื่องเกี่ยวกับข้อที่ควรปฏิบัติต่อบุคคลที่มีได้นับถือพระพุทธศาสนา เป็นต้น พระอานนท์ได้เคยขณะพักอยู่ที่กุฎาราม เมืองปาฏลีบุตร ได้ตอบคำถามของพระภิกษุที่ถามว่าเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว พระสัทธรรมตั้งอยู่ไม่ได้นานและได้นาน , เสื่อมและไม่เสื่อมนั้น มีอะไรเป็นเหตุว่า

^{๓๙} ดูรายละเอียดใน ส.ช. (ไทย) ๑๗/๓๘/๕๒-๕๖.

พระสังฆกรรมตั้งอยู่ได้นานหรือเสื่อม เพราะบุคคลไม่ได้เจริญ ไม่ได้บำเพ็ญให้มากซึ่งสติปัฏฐานสี่คือไม่พิจารณาเห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิตและธรรมในธรรม ไม่มี ความเพียร ไม่มีสติสัมปชัญญะที่จะกำจัดอกัณหา และโทมนัสพระสังฆกรรมตั้งอยู่ได้นาน หรือไม่เสื่อม ก็เพราะบุคคลได้เจริญ ได้บำเพ็ญให้มาก ซึ่งสติปัฏฐานสี่ คือพิจารณาเห็นภายในกาย เวทนา ในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรมมีความเพียร มีสติสัมปชัญญะกำจัดอกัณหาและโทมนัส ได้เสียได้^{๔๐}

บทบาทของพระอานนท์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพบว่า พระอานนท์มีผลงานด้านการเผยแผ่สรุปได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑) บทบาทโดยตรง คือท่านเผยแผ่พระพุทธศาสนาในลักษณะให้คำแนะนำ ปรีกษา สันทนา ได้ตอบปัญหาธรรมและการแสดงธรรม เป็นต้น โดยท่านได้รับฟังจากพระพุทธเจ้า โดยตรงแล้วนำไปถ่ายทอดหรือเผยแผ่แก่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และบุคคลทั่วไปด้วยวิธีต่างๆ พอสรุปดังนี้ (๑) วิธีบรรยาย เป็นการแสดงธรรมอย่างกว้างๆ ในที่ประชุมใหญ่ มีผู้ฟังเป็นจำนวนมาก ผู้ฟังส่วนมากมักเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจดี และมีศรัทธาเลื่อมใสใคร่ที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (๒) วิธีอธิบายขยายข้อความ เป็นวิธีที่ยกหัวข้อแห่งพุทธธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้สั้นๆ พอเป็นหลักการขึ้นมาอธิบายขยายข้อความนั้น (๓) วิธีเปรียบเทียบ เป็นวิธีอธิบายจากรูปธรรมไปหานามธรรมและยอมรับทั่วไปว่า เป็นวิธีที่ได้ผลมากวิธีหนึ่ง (๔) วิธีตอบคำถาม ท่านมักตอบคำถามด้วยวิธีการต่างๆ เป็นการตอบอย่างพิถีพิถันเพราะหวั่นและเจาะลึกถึงแก่นของคำถามของผู้ถามไปโดยลำดับ การแสดงธรรมของท่าน ทำให้พุทธบริษัท และบุคคลทั่วไปเกิดศรัทธาเลื่อมใส หันมายอมรับนับถือพระรัตนตรัยกันอย่างแพร่หลาย แต่ก็มีบางส่วนที่มีได้หันมานับถือพระรัตนตรัย เพราะยังยึดติดอยู่ลัทธิดั้งเดิม ถึงกระนั้นก็ยังมีความเคารพนับถือในตัวท่านเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งเท่ากับ เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่ม ความเชื่อต่างๆ

๒) บทบาทโดยอ้อม คือ การที่ท่านได้ทูลถามเรื่องราวต่างๆ ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้น ให้พระพุทธองค์ทรงเปิดเผยเรื่องราวที่ ยังไม่ได้เปิดเผยให้ถูกเปิดเผยขึ้น ท่านเองก็ได้รับรู้อย่างสิ้นสงสัยและทรงจำไว้เพื่อนำไปเผยแผ่แก่พุทธบริษัท ตลอดจนถึงบุคคลทั่วไป ดังนั้นกล่าวได้ว่า พระอานนท์ได้รับรู้เรื่องใด ๆ จากพระพุทธเจ้า พุทธบริษัทก็ได้รับรู้เรื่องนั้น ๆ จากพระอานนท์ท่านเป็นสาวกองค์หนึ่ง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็น ที่แพร่หลาย และ รักษา พระสังฆกรรม ทำให้พระสังฆกรรมคงสืบมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ท่านรักษา พระสังฆกรรมไว้ได้ด้วยการศึกษาและความทรงจำในเถรคาถากล่าวว่า ท่านสามารถทรงจำไว้ได้ถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ฉะนั้นในการทำปฐมสังคายนาท่านจึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ วิสัชนาพระธรรม และท่านก็ได้ทำหน้าที่นี้เป็นอย่างดี ด้วยการรวบรวมพระโอวาทและพระธรรม

^{๔๐} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘๘/๑๔๙-๑๕๐.

เทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในที่ต่าง ๆ เสนอต่อที่ประชุมสงฆ์เพื่อให้ช่วยกันพิจารณา จัดเป็นหมวดหมู่ จนกลายเป็นพระสูตร พระอภิธรรมให้ได้ศึกษากันมาจนถึงปัจจุบัน ในการสร้าง ทายาทสืบต่อ ท่านก็เหมือนกับพระสาวกผู้มี ชื่อเสียง อื่นๆ คือการสร้างทายาทผู้สืบต่อใน คัมภีร์สังยุตตนิคาย นิทานวรรและอรรกถา สังยุตตนิคายนิทานวรรคกล่าวว่า ภิกษุผู้เป็นศิษย์ของท่าน เช่น พระสัพพกา มี พระสาพะ พระเวตตะ พระชุชชโสภิตะ พระสาณวาสีสัมภุตะ พระย สกกาณทบุตร เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นพหูสูต (พหูสูต) และศิษย์ของท่านเหล่านี้ ภายหลังได้ เป็นผู้มืบทบาทสำคัญในการทำสังคายนาครั้งที่สอง

บทบาทของพระอานนท์ในการเข้าร่วมทำสังคายนานั้น นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะการทำสังคายนาในครั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า จะขาดพระอานนท์ไม่ได้คือ หลังจากที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ไม่นาน คณะสงฆ์ซึ่งมีพระมหากัสสปเถระเป็น ประธาน ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ที่จะกระทำสังคายนาพระธรรมวินัย โดยเลือกสถานที่ที่ถ้ำสัตตบรรพคูหา แขวงเวภารบรรพตเมืองราชคฤห์เป็นที่กระทำและเลือกพระอรหันต์ได้ ๔๙๙ องค์ โดย เว้นไว้ ๑ องค์ เพื่อพระอานนท์^{๔๑} ซึ่งยังเป็นเสขบุคคลอยู่แต่ท่านเป็นผู้ไม่ลุแก่อำนาจฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ ภายาคติทั้งได้เรียนพระสัทธรรมคือนวัจคัสตฤตศาสน์ สุตตะ เคยยะ เป็นต้น จาก พระพุทธเจ้า โดยตรง^{๔๒} ฉะนั้น ท่านจึงถูกคัดเลือกให้เข้าร่วมทำสังคายนาด้วย รวมพระอรหันต์ ได้ ๕๐๐ องค์^{๔๓} ครั้นเมื่อใกล้กำหนดทำสังคายนา ภิกษุทั้งหลายจึงได้ตกลงกันให้ท่านรีบเร่ง บำเพ็ญสมณธรรมเพื่อให้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ทันเวลาทำสังคายนา^{๔๔} ซึ่งท่านก็ได้ปฏิบัติตาม และได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ทันทำสังคายนา^{๔๕}

๒.๓ บทบาทของพระมหาโมคคัลลานะในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

วิธีการของพระมหาโมคคัลลานะ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นับว่าไม่ด้วยไปว่า พระสาวกรูปอื่นๆ กล่าวคือ ท่านใช้วิธีการเผยแผ่แบบสนทนา แบบบรรยาย แบบถามตอบ ปัญหา และแบบการใช้ฤทธิ์ ซึ่งการใช้ฤทธิ์เป็นวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่แตกต่างจากพระ สาวกบางรูป มีผลทำให้พุทธบริษัทและบุคคลทั่วไปที่ยังไม่มีความเลื่อมใสก็มีความเลื่อมใส และ ที่มีความเลื่อมใสอยู่แล้วก็มีความเลื่อมใสยิ่งขึ้น ทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและมั่ง คั่ง ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ท่านใช้บ่อย เช่น ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบสนทนา พระมหาโมคคัลลานะได้ใช้วิธีการแบบเดียวกับพระพุทธเจ้า นั่นคือ การเริ่มต้นการสนทนาเป็น

^{๔๑} วิ.จ. (ไทย) ๗/๔๓๗/๒๗๕, วิ.มหา.อ. (ไทย) ๑/๗-๘, ที.ม.อ. (ไทย) ๑/๔.

^{๔๒} วิ.จ. (ไทย) ๗/๔๓๗/๒๗๕, ที.ม.อ. (ไทย) ๑/๕, วิ.มหา.อ. (ไทย) ๑/๘.

^{๔๓} วิ.มหา.อ. (ไทย) ๑/๘.

^{๔๔} วิ.มหา.อ. (ไทย) ๑/๑๒.

^{๔๕} วิ.จ.อ. (ไทย) ๗/๔๓๘/๒๗๖.

จุดสำคัญ การเริ่มต้น ที่ดี มีส่วนช่วยในการเผยแผ่ให้สำเร็จเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังสร้างบรรยากาศในการเผยแผ่ ให้ราบรื่นอีกด้วย ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ไม่ทำให้ผู้ฟังเกิดความตึงเครียดหรืออึดอัดแต่ประการใด และในการเผยแผ่ได้มุ่งไปที่เนื้อหาสาระอันก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่นำมาเผยแผ่ ไม่กระทบตนเองและผู้อื่น ไม่ยกตนข่มผู้อื่น ใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวลตั้งใจสอน และเผยแผ่โดยเคารพ และการเผยแผ่คำสอนของท่านแต่ละครั้ง จะมีลักษณะ ลีลาการสอนดำเนินไป ๔ ประการ คือ^{๔๖} (๑) อธิบายขยายความให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง (๒) จูงใจ ให้เห็นจริงตามนั้น และนำไปปฏิบัติจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ (๓) เร้าใจให้แก่วักล้า เกิด กำลังใจ ให้มีความพยายามขยันหมั่นเพียร (๔) ปลอบขโลมใจให้เข้มแข็งร่าเริง โดยมองเห็น คุณประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาแบบสนทนาของพระมหาโมคคัลลานะ เช่น โมคคัลลานสูตร (ว่าด้วยโลกและการเกิด)^{๔๗}

สมัยหนึ่ง พระมหาโมคคัลลานะอยู่ ณ กุฎาคารศาลา ได้กล่าวเนื้อความนี้กับวัจฉ ปริพาชกผู้ถามท่านว่า โลกเที่ยงหรือ โลกไม่เที่ยงหรือ โลกมีที่สิ้นสุดหรือ โลกไม่มีที่สิ้นสุดหรือ ชีวิต กับสรีระเป็นอย่างเดียวกันหรือ ชีวิตเป็นอย่างหนึ่งสรีระเป็นอย่างหนึ่งหรือสัตว์ตายแล้วเกิดอีก หรือ สัตว์ตายแล้วไม่เกิดอีกหรือ สัตว์ตายแล้วเกิดอีกและไม่เกิดอีก หรือ สัตว์ตายแล้วเกิดอีกก็ไม่ใช่ ไม่เกิด ก็ไม่ใช่หรือ

พระมหาโมคคัลลานะได้ตอบว่า ปัญหาเหล่านี้ พระพุทธเจ้า ไม่ทรงพยากรณ์และ ปริพาชกวัจฉโคตร ได้ถามท่านต่ออีกว่า อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ปริพาชกผู้นับถือลัทธิอื่น จึง พยากรณ์ปัญหาเหล่านี้ และอะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พระพุทธเจ้าไม่ทรงพยากรณ์ปัญหา เหล่านี้ พระมหาโมคคัลลานะได้ตอบคำถามของปริพาชกวัจฉโคตรถึงเหตุที่ทำให้ปริพาชกผู้นับ ถือลัทธิอื่น

นอกจากพระพุทธศาสนาพยากรณ์อย่างนั้นว่าเพราะปริพาชกเหล่านั้นยังยึดถือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ แต่ละอย่างว่า “นั่นเป็นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นตัวตนของเรา” ส่วน พระพุทธเจ้า ไม่ทรงพยากรณ์ปัญหาเหล่านั้น เพราะทรงพิจารณาเห็น ตา หู จมูก ลิ้น กาย และ ใจ แต่ละอย่างว่า “นั่นเป็นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นตัวตนของเรา”^{๔๘}

^{๔๖} พระมหาสุขญา โรจนญาโณ(ยาสุกแสง), “ศึกษาบทบาทของมหาโมคคัลลานเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐, หน้า ๑๑๕.

^{๔๗} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๔๑๖/๓๔๓.

^{๔๘} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๔๑๖/๓๔๓-๓๔๔.

๒.๓.๑ บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระมหาโมคคัลลานะได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในลักษณะการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา การสนทนา การตอบปัญหาข้อข้องใจ การแสดงฤทธิ์โดยรับสนองพุทธบัญชาให้ไปปราบผู้เป็นมิถิณาทิฎฐิ การเป็นสมณทูตในเทวโลกและยมโลก แล้วนำเรื่องราวเหล่านั้นมาบอกแก่ชาวโลก และการแสดงธรรมแก่พุทธบริษัทและบุคคลอื่นไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การอธิบาย ขยายความ การเปรียบเทียบ การตอบคำถาม

๒.๓.๒ บทบาทในการแสดงธรรมว่าด้วยการทำจิตให้เลื่อมใส

สมัยหนึ่ง พระมหาโมคคัลลานะได้กล่าวแนะนำพราหมณ์ผู้เป็นหลานชายพระสารีบุตรเกี่ยวกับการทำใจให้เลื่อมใสในพระมหากัสสปะว่า แนะนำพราหมณ์ เชิญท่านไว้พระมหากัสสปะผู้สงบ เว้นจากการทำชั่ว อยู่ในที่สงบ เป็นมุนี เป็นพุทธทายาทผู้ประเสริฐ แม้ในหมู่มนุษย์ผู้ใดเป็นพราหมณ์เกิดติดต่อกันถึง ๑๐๐ ชาต มีความรู้ เล่าเรียนมนต์ขึ้นจบไตรเพท การเรียนเป็นต้นที่กล่าวมาทั้งหมดของผู้นั้น ย่อมมีค่าไม่ถึงเสี้ยวที่ ๑๖ แห่งบุญที่ได้ไหว้พระมหากัสสปะรูปนี้เธออย่าได้รุกรานภิกษุผู้เข้าสมบัติ ๘ ทั้งอนุโลมและปฏิโลมออกจากสมบัติแล้วเที่ยวบิณฑบาตเลย อย่าได้ทำลายตนเองเลยควรที่จะทำจิตให้เลื่อมใสในพระอรหันต์ ผู้คงที่เรียบร้อยมือไหว้เสียเถิด^{๔๙}

๒.๓.๓ บทบาทในการเป็นสมณทูตในเทวโลกและยมโลก

บทบาทของพระมหาโมคคัลลานะเป็นการเป็นสมณทูตนั้น นับว่าน่าสนใจมากเพราะท่านสามารถเที่ยวจาริกไปสนทนากับเทวดาบนสวรรค์และสัตว์ผู้เกิดในยมโลกได้ คำว่า สมณทูต หมายถึง พระอริยบุคคลผู้เป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนา ซึ่งทำหน้าที่เจรจาเรื่องต่างๆ ในมนุษยโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก สมณทูตนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะกิจสำคัญต่างๆ จะสำเร็จได้ต้องอาศัยสมณทูตเป็นตัวประสานที่สำคัญ ถ้าสมณทูตมีความฉลาดสามารถ ย่อมดำเนินกิจการต่างๆ ของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี และยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันทั้งสองฝ่าย ทั้งยังเป็นที่น่าถือเกรงขามของฝ่ายที่ตนจะไปเจรจาด้วย

ในการเลือกสมณะไปเป็นทูต จึงต้องพิถีพิถันพิจารณาให้ได้สมณะผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ซึ่งคุณสมบัติของการเป็นทูตนั้นมี ๘ ประการ คือ ๑. เป็นผู้รับฟังที่ดี ๒. พูดให้ผู้อื่นฟังได้ดี ๓. เรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้เร็ว ๔. มีความจำดี ๕. รู้เอง คือรู้และคาดการณ์ต่างๆ ด้วยไหวพริบบัญญา ๖. ให้ผู้อื่นรู้ดี คือชี้แจงให้เขาหมดความสงสัย ๗. ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่

^{๔๙} ขุ.เถร. (ไทย) ๒๖/๑๑๗๘-๑๑๘๒/๔๑๘-๔๑๙.

เป็นประโยชน์ รู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร ๘. ไม่ก่อการทะเลาะ คือ มีความอดทน ไม่โกรธง่าย^{๕๐} ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ จะหาได้ในพระมหาโมคคัลลานะทุกประการ

เรื่องราวเกี่ยวกับการที่พระมหาโมคคัลลานะได้จาริกไปบนสวรรค์ สนทนากับ เทพบุตรเทพธิดาตามวิมานต่าง ๆ แล้วนำเรื่องราวต่าง ๆ มาบอกเล่าแก่มนุษย์ทั้งหลาย เพื่อเป็นการประกาศให้มวลมนุษย์ทราบว่าคนที่เคยกระทำบุญกุศลไว้ ย่อมได้รับผลบุญกุศลตอบสนอง

๒.๔ บทบาทของพระสารีบุตรในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

๒.๔.๑ บทบาทในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

บทบาทของพระสารีบุตรเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ เป็นจำนวนมาก การแสดงธรรมของท่านในด้านความสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญ ท่านมีความสัมพันธ์กับพระพุทธเจ้าในฐานะ เป็นพระอัครสาวกเบื้องขวา เป็นพระธรรมเสนาบดีเป็นแม่ทัพธรรม กับพระสาวกในฐานะเป็นเพื่อนสหธรรมิกด้วยกัน เป็นที่ปรึกษาให้ภิกษุ ภิกษุณีเกิดความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยการเป็นผู้แสดงธรรมให้ฟัง รวมทั้งอุบาสก อุบาสิกา ท่านมีบทบาทต้องรับภาระในการประกาศพระศาสนาและมีศาสนกิจในหลายๆ ด้าน^{๕๑}

ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ท่านมีวิธีการเผยแผ่ในลักษณะ ให้คำแนะนำ ปรึกษา สนทนา ตอบปัญหาข้อข้องใจ และการแสดงธรรม เมื่อได้ฟังจากพระบรมศาสดาแล้ว นำไปถ่ายทอดแก่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกอุบาสิกา และบุคคลทั่วไปให้เข้าใจหลักธรรม อันลึกซึ้ง ด้วยวิธีการบรรยาย อธิบายขยายความ เปรียบเทียบและตอบปัญหาธรรม เป็นต้น จนเป็นที่ไว้วางพระทัยของพระพุทธเจ้า ทำให้บุคคลทั่วไปศรัทธาเลื่อมใสแล้วหันมานับถือพระพุทธศาสนา กันอย่างแพร่หลาย มีบางส่วนเท่านั้นที่มีได้หันมานับถือพระพุทธศาสนาเพราะยึดติดอยู่กับลัทธิเดิมอย่างแรงกล้าแต่ก็ได้หันถือในตัวท่าน ซึ่งเท่ากับได้สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มความเชื่อต่างๆ นับเป็นตัวอย่างการประกอบศาสนกิจ ดำเนินชีวิตและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

บทบาทในการรักษาพระสัทธรรมให้คงอยู่ ท่านกระทำโดยการศึกษาและลงมือปฏิบัติตามหลักธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงไว้อย่างจริงจัง ท่านเคยกราบทูลเสนอให้พระผู้มีพระภาคเจ้าสังคายนาพระธรรม แต่ในขณะนั้น พระองค์ตรัสว่า ยังไม่ถึงเวลา ท่านจึงได้จำแนกธรรม โดยแบ่งไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกต่อการศึกษา ในเวลาต่อมายังใช้หลักธรรมที่

^{๕๐} วิ.จ. (ไทย) ๗/๓๔๗/๑๔๓, อัง.อฎฐก. (ไทย) ๒๓/๑๖/๑๖๑.

^{๕๑} พระกิตติศักดิ์ ยโสธรโร (แก้วหลง), “การศึกษาบทบาทของพระสารีบุตรเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๙, หน้า ๗๕.

ท่านแสดงไว้ เช่น ในสังคีตสูตร เป็นแนวทางในการทำสังคายนา ครั้งแรกหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว

๒.๔.๒ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสารีบุตร

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้เจริญแพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวางนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าและพระมหาสาวกทั้งหลายทรงใช้วิธีการสนทนา การบรรยายการถาม และการตอบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ การเผยแผ่นั้นต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระของธรรมที่สอน สอนจากสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจง่าย ไปหาสิ่งที่เข้าใจยาก คือด้วยการสวหาเหตุที่ยากลึกลงไป และชี้ทางแก้ไขให้ เป็นต้น

ในการเผยแผ่ธรรมนั้นพระสารีบุตรเถระ ใช้วิธีการแบบเดียวกับเผยแผ่ของพระพุทธเจ้า นั่นคือ การเริ่มต้นสนทนาเป็นจุดสำคัญ การเริ่มต้นที่ดีมีส่วนในการเผยแผ่ให้สำเร็จผลดีเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังได้สร้างบรรยากาศในการเผยแผ่ให้ปลอดโปร่ง เพลิดเพลิน ไม่ให้ตึงเครียดไม่ให้เกิดความอึดอัดใจ แก่ผู้ฟังหรือผู้รับเป็นสำคัญ หนึ่ง การเผยแผ่ได้มุ่งไปที่เนื้อหาสาระให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่นำมาเผยแผ่ ไม่กระทบทั้งตนเองและผู้อื่น ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่มุ่งเสียดสีใครๆ ใช้ภาษาสุภาพนุ่มนวลสละสลวย ไม่หยาบคาย ชวนให้สบายใจ ตั้งใจสอนหรือเผยแผ่โดยเคารพ^{๕๒}

เมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว การเผยแผ่ธรรมของพระสารีบุตรเถระแต่ละครั้งจะดำเนินไปจนบรรลุผลสำเร็จ ถ้ากล่าวถึงลักษณะลีลาในการสอนหรือการเผยแผ่แล้ว จะดำเนินไปในลักษณะ ๔ ประการดังนี้

๑) สันทัสสนา หมายถึง การอธิบายขยายความให้เห็นอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือให้ไปเห็นและดูด้วยตา ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้เป็นอย่างดี

๒) สมาทปนา หมายถึง การจูงใจให้เห็นจริงด้วยตามนั้น ชวนให้คล้อยตามจนต้องยอมรับ และนำไปปฏิบัติจนบรรลุตามวัตถุประสงค์

๓) สมุตเตชนา หมายถึง การร่าใจให้แก่ล้ากล้า เกิดกำลังใจ ให้มีอุตสาหะแข็งขันไม่ย่อท้อ และหาจดหัวต่อความเหนื่อยยากหรืออุปสรรคใดๆ

๔) สัมปหังสนา หมายถึง การชโลมใจให้ชุ่มชื่น ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมด้วยความหวัง เพราะมองเป็นคุณประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติการเผยแผ่หรือการสอนที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ ซึ่งพระสารีบุตรเถระได้นำมาดำเนินการเผยแผ่

จากการศึกษาการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนาในท่ามกลางลัทธิความเชื่ออื่นๆ ทรงปฏิเสฐพระเจ้าและผู้บังคับให้ผลดลบันดาล แล้วทรงแสดงหลักกรรม คือทรงเป็นกรรมวาทีและวิ

^{๕๒} พระราชวรมณี (ประยูรค์ ปยุตโต), เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๐), หน้า ๔๒.

รียววาทิ ทำให้มีทั้งผู้เลื่อมใสสนใจคำสอนพระองค์และผู้ที่ไม่เชื่อผลประโยชน์ พระองค์จึงทรงปกป้องพระศาสนาด้วยการชี้แจงแสดงธรรมปรับปรปวาทนั้นให้ราบคาบ บางกรณีทรงใช้ปาฏิหาริย์ แต่ทรงยกย่องอนุศาสน์ปาฏิหาริย์ การที่ทรงแสดงธรรมจักกับปวัตนสูตรเป็นการเริ่มต้นงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระองค์ทรงลั่นกลองธรรมและหมั้นพระธรรมจักรไปทั่วทุกเขตคามด้วยพระมหากุณาธิคุณ หลังพุทธปรินิพพานแล้วพระสาวกก็พยายามรักษาพระพุทธพจน์นั้นให้บริสุทธิ์บริบูรณ์อย่างเต็มกำลัง

บทที่ ๓

บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

ในการศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้ (๑) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบทบาท (๒) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย และ (๓) บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

๓.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบทบาท

๓.๑.๑ ความหมายของบทบาท

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “บทบาท คือ การทำตามบท การทำตามหน้าที่โดยปริยาย หมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู”^๑

มานิช ตัณวนิช กล่าวว่ บทบาท คือ บทบาทที่ปรากฏจริงและบทบาทที่สังคมคาดหวังว่า บทบาทที่ปรากฏจริง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่บุคคลครองตำแหน่งต่าง ๆ หรือสถานภาพทางสังคมประพฤติปฏิบัติปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวัน เรียกว่า พฤติกรรม บทบาท และบทบาทที่สังคมคาดหวัง หมายถึง การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมที่สังคมหรือองค์กรกำหนดหรือตนเองได้รับการคาดหวัง ตามปทัสถานทางสังคมที่มีอยู่ให้ผู้ที่ดำรงหรือครองตำแหน่งนั้น ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมกฎเกณฑ์ของสังคม^๒

ประกอบ มีโคตรกองได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท ว่าบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น จะถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้าน ซึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และการแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่ที่มีความถูกต้องเหมาะสม

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด), ๒๕๔๒, หน้า ๖๐๒.

^๒ มานิช ตัณวนิช, (๒๕๒๖), หน้า ๑๑, อ้างใน พระบุญประสิทธิ์ ปุณฺณสิทฺธิ (หนูสังข์), “บทบาทของชาวพุทธในการปกป้องพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๕๑, หน้า ๖-๘.

เพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย ๓ ประการ ดังนี้ (๑) ความเข้าใจในบทบาทที่ตนเองแสดงหรือ ปฏิบัติ (๒) ประสบการณ์ของผู้ที่ต้องแสดงบทบาท (๓) บุคลิกภาพของผู้แสดงบทบาท^๓

สุรางค์ จันทน์เอมมนุษย์ทุกคนย่อมมีบทบาทสถานภาพของตนเอง สถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึง ตำแหน่งในแต่ละตำแหน่งจะกำหนดบทบาทไว้ว่ามีอะไรบ้างจะนั้นเมื่อมีตำแหน่งก็ต้องมี บทบาทควบคู่กันไปเสมอ นั่นคือ เมื่อทุกคนมีตำแหน่งก็จะมีสิทธิ์และหน้าที่ (บทบาท) ตามมาตรฐานการปฏิบัติตนตามสิทธิ์และหน้าที่ก็คือการปฏิบัติตามบทบาทหรือ Role ที่ตนได้รับ บุคคลเดียวอาจมีบทบาทได้หลายอย่างแล้วแต่สังคมนั้นๆ จะกำหนดให้^๔

พัทยา สายหู ได้อธิบายว่าบทบาทหน้าที่ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคลและเปรียบเทียบได้เหมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นๆ เป็นตัว (ละคร) อะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย ในความหมายเช่นนี้ “บทบาท” ก็คือ การกระทำต่างๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบไต่ที่ยังอยู่ใน “บท” นั้น^๕

เลวิงสัน (Levingson) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ ๓ ประการดังนี้ (๑) บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบและอื่นๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้บทบาทตามความหมายนี้ คำหนึ่งถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้หน้าที่อันควรกระทำ (๒) บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ (๓) บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางที่บุคคลพึงกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ^๖

จากความหมายของบทบาทจากนักวิชาการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง ภาระหน้าที่หรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ต้องกระทำซึ่งที่ความสัมพันธ์ควบคู่กับตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติตามสถานภาพที่กำหนดขึ้น และยังสอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำตามตำแหน่งหรือสถานภาพที่อยู่กับสังคมหรือหน่วยงานนั้นๆ บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกันอาจจะอยู่ในสังคมเดียวกัน จึงมักจะมีรูปแบบของพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ จะแสดง

^๓ ประขอบ มีโคตรกอง (๒๕๔๑), หน้า ๑, อ้างใน พระบุญประสิทธิ์ ปุณฺณสิทฺธิ์ (หนูสังข์), “บทบาทของชาวพุทธในการปกป้องพุทธศาสนา”, หน้า ๖-๘.

^๔ สุรางค์ จันทน์เอม, (๒๕๒๔), หน้า ๑๓๐, อ้างใน พระบุญประสิทธิ์ ปุณฺณสิทฺธิ์ (หนูสังข์), “บทบาทของชาวพุทธในการปกป้องพุทธศาสนา”, หน้า ๖-๘.

^๕ พัทยา สายหู, (๒๕๒๘), หน้า ๔๗, อ้างใน พระบุญประสิทธิ์ ปุณฺณสิทฺธิ์ (หนูสังข์), “บทบาทของชาวพุทธในการปกป้องพุทธศาสนา”, หน้า ๖-๘.

^๖ Levingson, (1964), pp. 294-295, อ้างใน ประเสริฐ ปอนถิ่น, ผศ., บทบาทพระธรรมจาริกในการสังคมสงเคราะห์ชุมชนบนพื้นที่สูง, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓-๑๔.

พฤติกรรม ไปตามที่คาดว่า ผู้อื่นต้องให้ตนกระทำอะไร อย่างไร ในฐานะที่ตนเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ฉะนั้นบทบาทของบุคคลจึงต้องปฏิบัติไปตามสถานภาพในสถานการณ์ตามสถานภาพนั้นๆ

๓.๑.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

ลินตัน (Linton) ได้ให้แนวคิดเรื่องสถานภาพหรือฐานะ (Status) และบทบาท (Role) โดยให้ความเห็นว่าสถานภาพในนามธรรม หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งซึ่งกำหนดบทบาท ตำแหน่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กันไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เปรียบเสมือนเหรียญ ถ้าด้านหนึ่งของเหรียญคือตำแหน่ง อีกด้านหนึ่งคือบทบาท^๗

เบอโล (Berlo) ได้ให้แนวความคิดของบทบาทไว้ดังนี้ (๑) บทบาทที่กำหนดไว้คือ บทบาทที่กำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง (๒) บทบาทที่กระทำจริง คือบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงเมื่ออยู่ในบทบาทนั้นๆ (๓) บทบาทที่ถูกคาดหวัง คือบทบาทที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่นว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาท^๘

นาเดล (Nadel) นักมานุษยวิทยา ได้เสนอทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ไว้ดังนี้

$$P = a, b, c, \dots, n$$

เมื่อ $P =$ บทบาท

$a, b, c, \dots, n =$ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม

บทบาทก็คือส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีอยู่ ๓ ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributes) ได้แก่ บทบาทชนิดที่แม้จะขาดหายไป หรือมิได้แสดงบทบาทนั้นก็ไม่ได้ทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและจะขาดมิได้ (Required Attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าขาดส่วนสำคัญของบทบาทในส่วนนี้แล้ว จะทำให้บทบาทของตำแหน่งผิดไป^๙

มีด (Mead) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้ (๑) การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (๒) พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความ

^๗ Linton, Ralph. "The study of Man", (New York : d.Appleton Century Grofts, 1964). pp. 113-114.

^๘ Ibid., p. 153.

^๙ Nadel, อ่างใน สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๔๘-๔๙.

เหมาะสมกับการส่งเสริมฐานะของตนเอง (๓) ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้น การเป็นแบบอย่างเพื่อให้การกระทำบางอย่างเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ และ (๔) การประเมินผลการกระทำตามบทบาท สามารถดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยคนอื่น^{๑๐}

เดโซ สวานานนท์ ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งสรุปได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ ๔ ประการ ดังต่อไปนี้ (๑) ฐัสภาพของตนในสังคม (๒) คำหนึ่งถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (๓) คำหนึ่งถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และ (๔) ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง^{๑๑}

ทิตยา สุวรรณชฎ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับฐานะ ตำแหน่ง และบทบาทของ บุคคลในสังคม ไว้ว่ามีฐานะตำแหน่งอยู่จริงในทุกสังคม และมีอยู่ก่อนที่คนจะเข้าไปครอง มีบทบาทที่ควรปฏิบัติเป็นประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง วัฒนธรรมชนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมนั้นๆ เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการ กำหนดฐานะ ตำแหน่ง และบทบาทที่ควรจะเป็น การที่คนเราจะทราบถึงฐานะ ตำแหน่งและบทบาทนั้น ได้มาจากสังคมการณ (Socialization) ในสังคมนั้นๆ บทบาทที่ควรจะเป็นนั้น ไม่แน่นอนเสมอว่าจะเหมือนกับพฤติกรรมจริง ๆ ของคนที่ปกครองตำแหน่งนั้นๆ เพราะพฤติกรรมจริง ๆ นั้น เป็นผลของปฏิภริยาของคนที่ครองฐานะตำแหน่งที่มีบทบาทที่ควรจะเป็นบุคลิกภาพของตนเอง และบุคลิกภาพของคนอื่น ที่เข้าร่วมในพฤติกรรม และเครื่องกระตุ้น (Stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการติดต่อทางสังคม^{๑๒}

สงวน สุทธิเลิศอรุณกล่าวว่า บุคคลผู้สวมบทบาทจะแสดงบทบาทได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อข้องกับองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (๑) วัฒนธรรมประเพณีและความปรารถนาของสังคมที่เกี่ยวข้อง (๒) ลักษณะเฉพาะสังคม (๓) บุคลิกภาพและความจำเป็นของผู้แสดง^{๑๓}

พวงเพชร สุรัตน์กวีกลได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทดังนี้ บทบาทเป็นรูปธรรมเห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาท มี ๓ ด้าน คือ (๑) บทบาทในอุดมคติ (ideal role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวัง ของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำ แต่อาจมีใครที่ทำหรือไม่มีใครทำตามนั้นก็ไม่ได้ (๒) บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (perceived role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิด ด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย (๓) บทบาทที่แสดงออกจริง (actual role) เป็นการกระทำที่

^{๑๐} Mead, C, **Analog VLSI and Neural Systems**, (New York: Addison Wesley, 1989), p.40.

^{๑๑} เดโซ สวานานนท์, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๐๔.

^{๑๒} ทิตยา สุวรรณชฎ, **สังคมวิทยา (Sociology)**, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๔๘.

^{๑๓} สงวน สุทธิเลิศอรุณ, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๔๘.

บุคคลปฏิบัติจริง ขึ้นอยู่ ทบเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย ทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป^{๑๔}

ณรงค์ เสียงประชา ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทดังนี้ บทบาท คือพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลต้องกระทำตามหน้าที่ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียน เป็นตำรวจต้อง พิทักษ์สันติราษฎร์ ทหารต้องเป็นรั้วของชาติ บุตรต้องเชื่อฟังบิดามารดา เป็นต้น เมื่อคนเราติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ย่อมจะต้องแสดงบทบาทหลายบทบาท มากขึ้นตามคู่บท หรือตามสถานภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์อื่นๆ และบางครั้งบทบาท ที่เกิดขึ้นอาจเกิดการขัดแย้งกันได้ เช่น ขณะที่เขาจะแสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชา แต่ผู้ อยู่ใต้บังคับบัญชาในหน่วยราชการที่เขารับผิดชอบเป็นบิดาของเขา ในสถานภาพนี้ที่เป็น บุตรเขาจะต้องเชื่อฟังบิดา ต้องเคารพบิดา ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดความอึดอัด ใจและจำเป็นต้องหาทางเลือกในการปฏิบัติ ลักษณะเช่นนี้จะเป็นปัญหาที่เกิดจากบทบาท ขัดแย้งกัน เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งในสังคม ย่อมจะต้องแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้นๆ ตำแหน่งเดียวกัน แต่ผู้ดำรงตำแหน่งคนละคนอาจมีบทบาทต่างกันไป เพราะต่างคนต่างมีนิสัย ความคิด ความสามารถ การอบรม กำลังใจ มูลเหตุจูงใจ ความพอใจในสิทธิหน้าที่ สภาพของจิตใจและร่างกายที่ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นบทบาทจึงเป็นเพียงรูปการณ์ (aspect) ทางพฤติกรรมของตำแหน่ง ^{๑๕}

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไข ตามสถานภาพของแต่ละบุคคลหรือตำแหน่งหน้าที่ และพฤติกรรมนั้นย่อมมีความผูกพันกับความคิดเห็นของผู้ดำรงตำแหน่ง รวมทั้งความคาดหวังของบุคคลในสังคม ที่มุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นกระทำ ซึ่งอาจแยกการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ตามสถานภาพและตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปมีอยู่ ๒ บทบาท คือ บทบาทจริงและบทบาทที่คาดหวัง

^{๑๔} พวงเพชร สุรัตน์กุล, มนุษย์กับสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๕-๖๖.

^{๑๕} ณรงค์ เสียงประชา, มนุษย์กับสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๖-๑๓๗.

๓.๑.๓ บทบาทของพุทธบริษัท

พุทธบริษัทผู้รับทั้งผิดและชอบต่อพระพุทธศาสนา กล่าวคือ เป็นผู้มีส่วนร่วมกำหนดความเสื่อมและเจริญของพระพุทธศาสนา มีบทบาทเฉพาะตนที่ควรศึกษาและกระทำตามบทบาทให้เกิดผลจริงจัง ดังต่อไปนี้^{๑๖}

- ๑) ศึกษาหลักธรรมของพระพุทธเจ้าจนสามารถทำหน้าที่สืบสานพระพุทธศาสนา
- ๒) น้อมนำเอาพระสัทธรรมเหล่านั้นมาปฏิบัติ สามารถสัมผัสผลของศีล ธรรมะ สมาธิ ปัญญา ตามความสามารถจะกระทำได้
- ๓) นำพระสัทธรรมที่ศึกษาและปฏิบัติมาแล้วไปเผยแผ่ชี้แจงแก่คนที่ยังไม่ศรัทธา และศรัทธาอยู่แล้วด้วยจิตคิดอนุเคราะห์ต่อเขาด้วยความกรุณา
- ๔) ยามใดที่พุทธศาสนาประสบศาสนภัย ชาวพุทธต้องตื่นตัวมีปัญญารู้เท่าทันความจริงแก้ไขการกล่าวร้าย การบิดเบือน การทำอันตรายต่อศาสนาจักรซึ่งเป็นที่ยอมรับของศาสนา ธรรม ศาสนบุคคล ศาสนวัตถุ และศาสนพิธี

จากการศึกษานี้สรุปได้ว่า พุทธบริษัทมีหน้าที่ศึกษาหลักพุทธธรรมให้เข้าใจชัดเจน แล้วปฏิบัติให้เกิดผลจริงจัง พร้อมกันนั้นก็นำธรรมที่ได้อ่านไปเผยแผ่แก่พหูชน เมื่อมีเหตุการณ์หรือกรณีที่ส่งผลเสียต่อพระพุทธศาสนาก็ร่วมกันกำจัดปัดเป่าทั้งพิทักษ์รักษาคำสอนไว้หมดจดบริบูรณ์

๓.๒ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

๓.๒.๑ ประวัติและความเป็นมา

สืบเนื่องจากแนวความคิด เรื่องการปฏิรูปสังคมในประเทศไทย ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การปกครอง การบริหาร ไปถึงการศึกษ พุทธบริษัทได้ร่วมมือกันและมีการประชุมก่อตั้ง ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในรูปขององค์กร เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔ ที่ผ่านมานั้น อันมีสาเหตุมาจาก ที่คณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา หรือ สปศ. ได้ยกร่าง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ขึ้นพร้อมกับยกร่างโครงสร้างการบริหารงาน สำนักงานคณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งได้มอบให้รัฐบาลเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีไปแล้ว เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ หาก พ.ร.บ. และโครงสร้าง ดังกล่าวนั้น ได้ถูกประกาศใช้สมบูรณ์แล้ว อันจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสถาบันพระพุทธศาสนาอย่างรุนแรง อาจกล่าวได้ว่า เป็นการทำลายพระพุทธศาสนาอย่างรุนแรง โดยสิ้นเชิง

^{๑๖} พระเทพดิลก (ระแบบ วิฑูรญาโณ), เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา, (ม.ป.ท. : ๒๕๕๑), หน้า ๙.

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ที่เป็นแหล่งกำเนิดศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชนชาติไทย รวมทั้งเป็นศูนย์รวมจิตใจ ที่นำไปสู่การรวมชนชาติแห่งความเป็นไทย จึงนับได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นมรดกตกทอด ที่บรรพบุรุษไทยได้ปกป้องไว้เพื่อเป็นสมบัติและมรดก อันทรงคุณค่าของชาติไทย และลูกหลานไทยสืบมา มากกว่าร้อยละเก้าสิบของประชาชนคนไทย คือ ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา หรือเป็นพุทธศาสนิกชน และหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนประการหนึ่ง ก็คือการปกป้องคุ้มครองและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา อันเป็นมรดกตกทอด ที่บรรพชนชาวไทยได้รักษาด้วยเลือดเนื้อและชีวิต ดังนั้น พุทธศาสนิกชนคนไทย หรือ พุทธบริษัทไทย จึงควรได้ตระหนักในสถานภาพของพระพุทธศาสนา ภายใต้สภาวะการณ์โลกปัจจุบัน ที่กำลังขับเคลื่อนไปภายใต้โครงสร้างและเงื่อนไขของสังคม ที่นับวันจะมีความหลากหลายทางด้านความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และร่วมกันในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นมรดกล้ำค่า ให้กับลูกหลานไทย ดังเช่นที่บรรพชนไทยได้เคยทำมาแล้วในอดีต^{๑๗}

๓.๒.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อปกป้องรักษาและส่งเสริมเชิดชูพระพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่ชาติไทยและเป็นมรดกอันทรงคุณค่าแก่ลูกหลานไทย
- ๒) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแสวงหาความร่วมมือในการเรียนรู้และศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และเป็นเครือข่ายในการพิทักษ์ต่อสู้เพื่อความถูกต้องและชอบธรรมให้กับพระพุทธศาสนาและบุคลากรของพระพุทธศาสนา รวมทั้งประชาคมพุทธบริษัท
- ๓) เพื่อเผยแพร่หลักธรรมะ และข้อมูลข่าวสารพระพุทธศาสนา ตลอดจนติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหว อันจะเป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนา
- ๔) การดำเนินกิจกรรมของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองแต่อย่างใด^{๑๘}

๓.๒.๓ เหตุผลและความจำเป็นในการจัดตั้ง

- ๑) กระแสสังคมโลกาภิวัตน์ (Globalization) ภายใต้อิทธิพลอารยธรรมตะวันตก ได้เข้ามามีบทบาทและกำหนดวิถีชีวิตคนไทย และนำไปสู่การทำลายระบบสังคมไทยอันมีรากฐานและวัฒนธรรมมาจากพระพุทธศาสนา เป็นตัวกำหนดรูปแบบการดำรงชีวิต ทำให้เกิด ทัศนคติความเชื่อถือแบบตะวันตก ซึ่งเป็นรูปแบบความเชื่อถือบนพื้นฐานที่มีใช้พระพุทธศาสนา อันเป็น

^{๑๗} พระราชกวี (เกษม สณฺฑโต), ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑.

^{๑๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

กระบวนทัศน์ (Paradigm) ที่ก่อตัวภายใต้ บริบท ที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงกับบริบทของสังคมไทย

๒) ในระยะที่ผ่านมา คำว่า ปฏิรูป (Reform) ถูกนำมาใช้กับสังคมไทยอย่างพร่ำเพรื่อ และปราศจากการใช้โยนิโสมนสิการ (การพิจารณา) อันลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนไทยที่จบการศึกษาจากประเทศตะวันตก ซึ่งได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีต่างชาติที่ปราศจากการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของคนไทย มาใช้เป็นฐานในการคิด และ ปฏิรูปทุกอย่าง ที่แสดงออกซึ่งความเป็นไทย ซึ่งกลุ่มคนที่เรียกขานกันว่า นักวิชาการ เหล่านั้นไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของพระพุทธศาสนา และที่สำคัญคือ ขาดจิตสำนึกความเป็นพุทธศาสนิกชน

๓) สังคมไทยถูกกระแสแห่งการปฏิรูปเข้าจัดระเบียบใหม่ ไม่เว้นแม้แต่ สังคมศาสนาหรือกิจการพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ หากเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาคงไม่เป็นไร แต่ที่ผ่านมามันดูเหมือนว่าจะมีเจตนาบางประการแอบแฝงซ่อนเร้น ในอันที่จะลบล้างหรือกลืนพระพุทธศาสนา โดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายต่าง ๆ

๔) พุทธบริษัทจึงควรร่วมมือกันในรูปแบบขององค์กร ที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนและชี้นำสังคมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ให้สังคมได้รับข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง เกี่ยวกับสถานการณ์ของพระพุทธศาสนา จึงได้มีการประชุมก่อตั้ง ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔^{๑๙}

๓.๒.๔ การแบ่งส่วนงานของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา

๑) ฝ่ายบริหาร มีภารกิจเกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ การจัดเตรียมเอกสาร การประชุม การจดบันทึกการประชุม การทำรายงานการประชุม การออกแถลงการณ์เรื่องต่างๆ การเชิญวิทยากร การเชิญกรรมการประชุม การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การจัดทำงบประมาณในการบริหารงานของศูนย์ฯ งานเกี่ยวกับพัสดุครุภัณฑ์ การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดเก็บเอกสารงานธุรการและการประสานงานต่างๆ กับฝ่ายอื่นในการปฏิบัติงานและภารกิจอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๒) ฝ่ายวิชาการ มีภารกิจในการผลิตเอกสารวิชาการ การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา อภิปรายทางวิชาการ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปข้อมูลและการประเมินสถานการณ์ และการประสานงานด้านวิชาการกับฝ่ายอื่น ทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน และภารกิจอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๓) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีภารกิจด้านการประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน ติดต่อบริษัทสื่อมวลชนต่างๆ การแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวและ

^{๑๙} <http://newweb.bpct.org/content/view/15/348/> (๑๑ ม.ค. ๒๕๕๔).

สถานการณ์ต่าง ๆ แก่สื่อมวลชน การบันทึกเทป-ถอดเทปในการฝึกอบรมการประชุมสัมมนา การอภิปราย การต้อนรับผู้มาเยี่ยมศูนย์ฯ และภารกิจอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๔) ฝ่ายทะเบียนและสถิติ มีภารกิจในการจัดเก็บรวบรวมประวัติคณะกรรมการ ประวัติสมาชิก การรับสมัครสมาชิก การทำบัตรสมาชิก การทำบัตรอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา การรวบรวมประวัติอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา การจัดเก็บข้อมูลเอกสารและภารกิจอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๕) ฝ่ายกิจกรรมและสวัสดิการ มีภารกิจในการกำหนดแนวทางแผนการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ การจัดนิทรรศการในงานต่าง ๆ เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญอื่น การทอดผ้าป่าสามัคคี การบริการเครื่องดื่ม อาหารในการจัดประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การจัดสถานที่ และอำนวยความสะดวกประสานงานกับฝ่ายอื่น และภารกิจอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย^{๒๐}

จากการศึกษา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พุทธบริษัทกลุ่มหนึ่งมีความห่วงใยต่อพุทธศาสนาด้วยเล็งเห็นความเสื่อมทรุดกำลังเกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาโดยมีความหวังว่าเมื่อมีการก่อตั้งศูนย์พิทักษ์ฯขึ้นแล้วจะเป็นศูนย์รวมใจของพุทธบริษัทและเป็นจุดเริ่มต้นในการปกป้องพิทักษ์รักษาพระศาสนาให้มั่นคงยืนนานต่อไป

๓.๓ บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยมีบทบาทหลายด้าน โดยส่วนใหญ่ ศูนย์ฯ มีบทบาทในการส่งเสริม พิทักษ์ รักษา และปกป้องพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีบทบาทอื่น ๆ ที่เสริมพวงมากับการส่งเสริม พิทักษ์ รักษาและปกป้องพระพุทธศาสนานั้น ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะศึกษาตามลำดับดังนี้ (๑) บทบาทในการส่งเสริมและปกป้องพระพุทธศาสนา (๒) บทบาทในการประสานงานกับองค์กรพุทธ (๓) บทบาทในการเผยแพร่ธรรม (๔) บทบาทในการสื่อสารกับประชาชน (๕) บทบาทในการสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ (๖) บทบาทในการบำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์ (๗) บทบาทในการสร้างขวัญแก่ชาวพุทธ (๘) บทบาทในฐานะเป็นตัวแทนของชาวพุทธ และ (๙) บทบาทในการสนับสนุนศูนย์ฯ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ บทบาทในการส่งเสริมและปกป้องพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาถูกนำสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ก็ด้วยความเพียรพยายามของพุทธบริษัท ตั้งต้นแต่องค์พระศาสดาผู้ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณาธิคุณและ

^{๒๐} พระราชกวี (เกษม สยุมโต), ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, หน้า ๕.

ปัญญาธิคุณทรงประดิษฐานพระศาสนาไว้เพื่อประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติทั่วโลก ต่อจากนั้นก็ด้วยความเพียรพยายามของเหล่าพระสาวกรุ่นเก่าก่อนที่ศึกษาทรงจำต่อจากพระโอรสผู้มีให้ผิดเพี้ยนขาดตกไปแม้แต่น้อย จนถึงอุบาสกอุบาสิกาผู้มีส่วนร่วมอุปัฏฐากรักษาพระศาสนาไว้อย่างเข้มแข็ง เมื่อมีเหตุที่ชวนเชื่อได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความเสื่อมเกิดขึ้นแก่พระศาสนา ท่านเหล่านั้นก็ร่วมกันชำระให้หมด แม้เพียงคำพูดไม่กี่คำที่จบบ้างพระธรรมวินัย ก็กลายเป็นเรื่องใหญ่โต เป็นเหตุให้พระเถระโบราณจารย์ต้องร่วมกันพิทักษ์รักษาพระศาสนาด้วยการชำระมลทินให้หมดสิ้นไป

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย มีบทบาทในการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยพิจารณาจากผลงานที่ปรากฏเป็นลำดับ ต่อไปนี้ผู้วิจัยนำกรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าศูนย์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย มีบทบาทในการส่งเสริมและปกป้องพระพุทธศาสนา มาแสดงไว้ เพื่อการศึกษาต่อไป

๑) ระหว่างวันที่ ๒-๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้เข้าร่วมกิจกรรม “งานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา” เทศกาลวิสาขบูชา ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ได้จัดให้มีองค์การวิทยาทานที่เกี่ยวกับภัยของพระพุทธศาสนาทุกวัน โดยวิทยากร ผู้ทรงวุฒิที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ แจกเอกสารต่าง ๆ ให้กับชาวพุทธที่มาร่วมงานได้รับทราบ จัดนิทรรศการเรื่องภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา และแนวทางแก้ไข พร้อมกับรับสมัครเป็นสมาชิกศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

๒) ระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ ศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธได้รณรงค์เพื่อให้เกิดผลดีต่อพระพุทธศาสนา รวม ๒ เรื่อง ได้แก่

(๑) รณรงค์ (ร่าง) พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. .... ฉบับ มหาเถรสมาคม ให้ออกมาเป็นกฎหมายใช้บังคับต่อไป เพราะ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ใช้บังคับมานานแล้ว มีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสม กับกาลสมัย จึงสมควรปรับปรุงองค์ประกอบคณะสงฆ์และการปกครองคณะสงฆ์ เสียใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด ๘๘ มาตรา

(๒) รณรงค์ ให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนานิกายของศาสนาหรือลัทธินิยมในทางศาสนา ฯลฯ” ขอแก้ไขใหม่เป็น “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา” เท่านั้น และแก้ไขมาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธ ศาสนา และศาสนาอื่น ฯลฯ” ขอแก้ไขใหม่หรือให้เพิ่มข้อความว่า “พระพุทธศาสนาเป็น ศาสนาประจำชาติ”

๓) ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้ผลิตผลงานวิชาการขึ้น ๑ เล่ม เรื่อง “ประเด็นปัญหาอันตรายต่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทย และนโยบายปกป้องพระพุทธศาสนา” เป็นเอกสารโรเนียวเข้าเล่ม ขนาด ๘ หน้ายกพิเศษ จำนวน ๑๘ หน้า มาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ จนมาถึงปัจจุบัน ชาวพุทธได้ทราบทั่วว่า พระพุทธศาสนามีภัยอะไรบ้าง

๔) กรณี THE DOG BUDDHA, THE CAT BUDDHA ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อประมาณเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งมีภาพประพุทธรูปเป็นหัวสุนัข และหัวแมว เป็นการกระทำที่ลบหลู่ดูหมิ่นคณะพุทธรบรชัษณะสงฆ์ไทย และชาวพุทธทั่วโลก อย่างขาดจิตสำนึก และขาดความรักผิดชอบต่อสังคมมนุษย์ผู้ที่มีอารยธรรม ศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ จึงได้ยื่นหนังสือต่อสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยให้แจ้งไปยังรัฐบาลอเมริกันว่าคณะพุทธรบรชัษณะสงฆ์ไทย ในประเทศไทยไม่พอใจต่อเว็บไซต์ดังกล่าว ต่อมาสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ได้แจ้งให้ศูนย์พิทักษ์ฯ ทราบว่าได้รับการเผยแพร่เว็บไซต์ดังกล่าวแล้ว

๕) เรื่องสูจิบัตร ในงานถวายสัตย์ปฏิญาณตนว่า จะเป็นข้าราชการที่ดี ต่อพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๔ ของกระทรวงศึกษาธิการ ณ บริเวณสนามหน้ากระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่าภาพปกสูจิบัตรเป็นโบสถ์คริสต์ และมีไม้กางเขน ปรากฏอยู่ที่ปกสูจิบัตร เรื่องนี้เกิดขึ้น สมัยนาย สุวิทย์ คุณกิติ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และมี นายจรูญ ชูลาภ ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ จึงได้ทำหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่าไม่เหมาะสม เป็นการทำลายจิตใจของชาวพุทธ ขอให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาผู้รับผิดชอบมาลงโทษต่อไป ซึ่งต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้แจ้งให้ทราบว่าจะไม่ปล่อยให้เกิดเหตุการณ์ เช่นนี้เกิดขึ้นอีกและเจ้าหน้าที่ระดับล่างที่จัดทำสูจิบัตรก็ถูกย้ายไปตำแหน่งอื่นแล้ว

๖) กรณีเอกสาร PRAY TO GET PEACE จัดทำโดย นางจินตนา แสงมณี ซึ่งทำบทสวดมนต์ ในพระพุทธศาสนา และศาสนาอิสลาม ไปรวมกันโดยบิดเบือนเนื้อหา และคำสอนที่ใช้ภาษาบาลี ไปใช้ในศาสนาอื่น ซึ่งเป็นเรื่องไม่ถูกต้องทำให้เกิดการเสียหายต่อพระพุทธศาสนา ศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธจึงได้ทำหนังสือแจ้งให้ผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล ทำการตรวจสอบและระงับการเผยแพร่เอกสารดังกล่าว เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ และ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ผู้บัญชาการตำรวจสันติบาลได้ทำหนังสือแจ้งให้ศูนย์พิทักษ์ฯ ทราบว่าผู้ที่จัดทำเอกสาร PRAY TO GET PEACE ได้เก็บเอกสารที่เหลืออยู่และห้ามนำไปเผยแพร่ต่อบุคคลอื่นอีกต่อไป

๗) การยับยั้งการใช้ภาษาที่ไม่สุภาพต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา เนื่องจากสื่อมวลชน ใช้ภาษาในการเสนอข่าวที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ ในทางที่ไม่สุภาพและไม่ถูกต้องในกรณีที่เกิดเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับพระภิกษุสงฆ์เกิดขึ้น ซึ่งทำให้ประชาชน เยาวชนที่ไม่เคยบวชเรียน และศึกษารัษณะของพระพุทธศาสนามาก่อนรวมทั้งประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นเข้าใจผิดและหมิ่นเหยียดหยามพระภิกษุสงฆ์ได้ ศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ทำหนังสือแจ้งให้สื่อมวลชนทุกแขนงทุกสาขาทราบ ปัจจุบันสื่อมวลชนทุกแขนงทุกสาขา ได้เสนอข่าวที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาโดย ใช้ภาษาที่ถูกต้องสุภาพมากยิ่งขึ้น

๘) การรณรงค์ เร่งรัดเรื่อง (ร่าง) พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ... ฉบับมหาเถรสมาคม ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๔๕ เป็นต้นมา จนถึงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ ได้ทำหนังสือไปถึงรัฐบาลเพื่อเร่งรัดให้รัฐบาล ได้ผลักดันเข้าสู่รัฐสภาให้ทันการพิจารณาในการประชุมสมัยแรกของปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ คณะพุทธบริษัทจำนวน ๒,๕๐๐ คน ได้ไปร่วมยื่นหนังสือที่ทำเนียบรัฐบาลต่อมารัฐบาลได้นำ (ร่าง) พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ... ฉบับ มส. เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เป็นครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๕ โดย ครม. มีมติให้ไปทบทวนใหม่ และมอบให้สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกาเป็นเจ้าของเรื่องซึ่งรัฐบาลได้ออกแถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง ร่าง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ... ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๕ เช่นเดียวกัน และในแถลงการณ์ของสำนักนายกรัฐมนตรีได้แนบเอกสารทางออกกฎหมายคณะสงฆ์แนวทางที่รัฐบาลให้ความเห็นชอบ และยับยั้งร่าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ... เป็นผลงานของมูลนิธิธรรมนิติลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ มาด้วยจำนวน ๕ แผ่น สรุปได้เนื้อหาโดยย่อว่าต้องการแก้ไขพระไตรปิฎกฝ่ายเถรวาท ให้ลัทธินิกายต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๘ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย ฝ่ายเถรวาท (ร่าง) พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ... ฉบับมหาเถรสมาคมจนถึงวันเขียนต้นฉบับนี้ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ก็ยังไม่มีทีท่าว่าจะได้เข้า พิจารณาในรัฐสภาแต่อย่างใด ยังถูกดองอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ทั้งนี้เพราะรัฐบาลไม่ให้ความสำคัญแก่พระพุทธศาสนา มีแต่จะโจมตีพระภิกษุสงฆ์อยู่ตลอดเวลา การอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนาตามมาตรา ๗๓ แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย รัฐบาลยังไม่ได้ปฏิบัติเลย

๙) การจัดงานวันมาฆบูชา ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง โดยศูนย์พิทักษ์ฯและองค์กรเครือข่ายชาวพุทธได้ไปจัดกิจกรรมต่างๆ และแจกเอกสารให้ชาวพุทธได้รับทราบเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา และจัดให้มีการสวดพระโองวาหปาฏิโมกข์ด้วย

๑๐) กรณีศาสนาอื่นรังแกพระพุทธศาสนา วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๖ ได้ทำหนังสือในนามศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ไปถึงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร. สิริกร มณีรินทร์) เกี่ยวกับจดหมายของ นายวินัย สมะอุณ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เรื่องเสนอขอปรึกษา ต่ออธิบดีกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา โดยมีข้อทักท้วง ๑๖ ข้อ และให้ตัดคำว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ” ออกไปนั้น คณะพุทธบริษัท ขอคัดค้านการกระทำดังกล่าวของ นายวินัย สมะอุณ ทุกประการ

๑๑) ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ นายเด่น โต๊ะมีนา สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดปัตตานี ก็ได้นำคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย มาพบผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ มีข้อเสนอขอความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการ ๕ ประการ โดยเฉพาะข้อ ๔ เรื่องผังมโนทัศน์ในสาระ “พุทธศึกษา” ที่กลุ่มตนไม่เห็นด้วย

๑๒) กรณีภาพประกอบเพลงชาติ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ได้ทำหนังสือในนาม ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ไปยื่นต่อนายกร ทัพพะรังสี เกี่ยวกับภาพประกอบเพลงชาติ ทั้งนี้เนื่องจากภาพประกอบเพลงชาติ เวลา ๐๘.๐๐ น. และเวลา ๑๘.๐๐ น. ของสถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ (อสมท.) หรือ Modernine T.V. ออกมาแพร่ ภาพแตกต่างไปจากเดิม และผิดแผกแตกต่างไปจากสถานีโทรทัศน์ ช่องอื่นๆ ของประเทศไทย กล่าวคือ มีภาพสาดดาของศาสนาต่างๆ แต่ไม่มีภาพสาดดาของศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนา ประจำชาติไทย จึงได้ทำหนังสือไปยื่นต่อ นายกร ทัพพะรังสี รองนายกรัฐมนตรี ผู้กำกับดูแล อสมท. ให้พิจารณาดำเนินการแก้ไขสิ่งที่ชาวพุทธ ต้องการต่อไปและทราบว่าได้มีการแก้ไขแล้ว

๑๓) เรื่อง Buddha Bar วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖ ได้ทำหนังสือในนามศูนย์พิทักษ์ พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยไปยื่นต่อเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย ที่ปรากฏ ตามข่าวหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยว่า มีสถานบริการในประเทศฝรั่งเศส เปิดกิจการ “Buddha Bar” ขึ้นบริการลูกค้า ในสถานบริการมีพระพุทธรูป ขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่ ซึ่งเป็นการไม่ เหมาะสม จึงขอให้ทูตฝรั่งเศส แจ้งข่าวดังกล่าวต่อรัฐบาลฝรั่งเศสว่าชาวพุทธในประเทศไทย ไม่ พอใจ ขอให้อัญเชิญพระพุทธรูปออกจากร้าน Buddha Bar ไปประดิษฐานในสถานที่อัน เหมาะสม ต่อไป

๑๔) งานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา วันที่ ๙-๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖ งาน สัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาเทศกาลวิสาขบูชา ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ศูนย์พิทักษ์ฯ และเครือข่ายชาวพุทธ ได้ไปจัดนิทรรศการ และอภิปรายทางวิชาการทุกวัน ซึ่งได้จัดให้มีการ ถ่ายทอดคำอภิปรายทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยและในเครือข่ายวิทยุด้วย ในการนี้ได้มี คณะพุทธศาสนิกชนให้ความสนใจมาฟังการอภิปรายจำนวนมากทุกวัน งานสำเร็จเรียบร้อยเป็นที่ประทับใจของคณะพุทธบริษัทที่ไปร่วมงานในครั้งนี้ เป็นอย่างดี

๑๕) กรณีโครงสร้างและภารกิจของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติด้วยปรากฏ ว่า ในขณะนี้มีนักการเมือง นักบริหาร นักวิชาการ ครู อาจารย์และประชาชนบางกลุ่ม ได้มีการ วิพากษ์วิจารณ์เรื่องสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในแง่ลบอยู่เสมอ โดยไม่มีท่าทีว่าจะยุติ ศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธได้ประชุมปรึกษาหารือกันแล้ว จึงมีมติให้จัดทำ แถลงการณ์ของศูนย์พิทักษ์ฯ ขึ้น ๑ ฉบับ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ซึ่งมีเนื้อหาสาระพอ สรุปลงได้ดังนี้

(๑) ให้รัฐบาลสนับสนุนให้มีสถาบันบริหารจัดการพระพุทธศาสนาที่เข้มแข็งกว่า ที่เป็นมาแล้วในอดีตและปัจจุบัน และต้องผลักดันพระธรรมวินัยไปสู่ประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่าง มีประสิทธิภาพ

(๒) ทำให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีศักยภาพ มีความสามารถในการ พิจารณาปกป้องพระพุทธศาสนาอันเป็นรากแก้ว เป็นมรดกล้ำค่าของปวงชนชาวไทยไว้ให้

มันคงทั้งในส่วนของพระศาสนา ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน และศาสนพิธี อย่าให้มีใครมาลบหลู่ทำลาย

(๓) ให้มีผู้อำนวยการฯ ที่มีความรู้ ความสามารถ มีศรัทธาเป็นสัมมาทิฏฐิอุทิศชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนา ไม่แอบแฝงแสวงหาประโยชน์เพื่อตนและให้ได้มาจากการสรรหา

(๔) ให้มีคณะกรรมการบริหารเชิงนโยบาย (บอร์ด) ซึ่งประกอบด้วยพุทธบริษัท ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ อย่างน้อย ๒๓ รูป/คน เพื่อกลั่นกรองและบริหารงานเชิงนโยบาย

(๕) ให้มีการกระจายอำนาจการปฏิบัติงานไปสู่ภูมิภาคทุกจังหวัดนั่นคือ ให้มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประจำจังหวัด ในทุกจังหวัด (ขณะนี้ครบทุกจังหวัดแล้ว)^{๒๐}

จากข้อมูลที่นำมาแสดงนี้ ผู้วิจัยสรุปเป็นหลักกว้าง ๆ ได้ว่า ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยมีบทบาทในการส่งเสริม พิทักษ์รักษาและปกป้องพระพุทธศาสนา กล่าวคือ เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยจะร่วมกับองค์กรอื่นๆ จัดงานเพื่อส่งเสริมพระพุทธศาสนาในรูปแบบต่างๆ

ในด้านการพิทักษ์รักษาพระศาสนา ศูนย์ฯ ก็มีบทบาทสำคัญในการนั้น เริ่มตั้งแต่เรื่องพื้นๆ ซึ่งเป็นการรักษาภาพพระพุทธศาสนาที่ปรากฏชัดอยู่ภายนอก หรือพยายามรักษาความรู้สึกของชาวพุทธต่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาให้รู้สึกปลอดภัย ไร้ภัย เบียดเบียน เมื่อมีผู้นำสัญลักษณ์หรือสิ่งใดที่สื่อถึงพระพุทธศาสนาซึ่งทำให้ชาวพุทธรู้สึกไม่สบายใจหรือรู้สึกว่าถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ศูนย์ฯ ก็มีบทบาทในการบอกแจ้งให้ระงับเหตุ นั้น ไปจนถึงเรื่องสำคัญนักหนา คือการพยายามรักษาเนื้อตัวแท้ของพระศาสนา คือการรักษาพระพุทธพจน์ เมื่อมีผู้กล่าวร้ายจาบจ้วงธรรมวินัย หรือปนเปื้อนคำสอนอื่นเข้ากับพุทธพจน์ ศูนย์ฯ มีบทบาทในการหาวิธีระงับเหตุ กันสิ่งที่ปนเปื้อนนั่นออกไป และรักษาไว้แต่คำสอนเดิมแท้

จริงอยู่ว่าความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลากหลาย แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าปัจจัยใดที่จะมีส่วนช่วยปกป้องพระศาสนาให้คงอยู่และเจริญวัฒนาต่อไปได้ ศูนย์ฯ ก็พยายามทำปัจจัยนั้นให้เกิดขึ้น ปัจจัยที่มีส่วนทำให้ภารกิจปกป้องพระศาสนาสำเร็จผลประการหนึ่งที่ศูนย์ฯ เล็งเห็นก็คือ กระบวนการทางนิติบัญญัติหรือกฎหมายทั้งกฎหมายทางฝ่ายบ้านเมือง และที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์ ดังนั้น ในระยะหลังนี้จึงเห็นพุทธบริษัท โดยการนำหรือการสนับสนุนของศูนย์พิทักษ์ฯ ออกมาเรียกร้องแสดงความจำนงค์เพื่อให้มีการปรับแก้ บัญญัติใหม่ ทำให้เกิดกฎหมาย หรือข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญเพื่อจะช่วยปกป้องพระศาสนาไว้เพื่อมิให้มีภัยเบียดเบียน

^{๒๐} ดูรายละเอียดใน พระราชกวี (เกษม สฤณโต), ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, หน้า ๑-๓๕.

๓.๓.๒ บทบาทในการประสานงานกับองค์กรพุทธ

พระพุทธศาสนาแผ่ขยายไปถึงท้องถิ่นดินแดนใดและแม้ไปยังชนกลุ่มใด ก็จะมีผู้ได้รับประโยชน์จากพุทธธรรมนั้นมากบ้างน้อยบ้างต่างกัน พร้อมกับการได้รับประโยชน์นั้นก็มีความรู้สึกเห็นคุณค่าหวงแหนอยากรักษาไว้ให้คงทน ด้วยเหตุนี้ จึงมีพุทธบริษัทในท้องถิ่นดินแดนต่าง ๆ และกลุ่มต่าง ๆ รวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรขึ้นมาเพื่อทำงานพระศาสนาในจุดประสงค์ต่าง ๆ เช่นกัน กระจายกันไป มองในแง่หนึ่งการมีองค์กรพุทธเกิดขึ้นมานั้นก็เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความหวังดีต่อพระศาสนาของพุทธบริษัท แต่ในแง่หนึ่งเมื่อตั้งองค์กรขึ้นแล้วก็ควรให้มีความเป็นเอกภาพมีจุดประสานเชื่อมกันระหว่างองค์กรโดยผ่านจุดใดจุดหนึ่ง ฉะนั้น ศูนย์พิทักษ์ฯ จึงเป็นองค์กรที่มีบทบาทในการเชื่อมองค์กรพุทธที่มีอยู่นั้นให้ทำงานร่วมกัน เพื่อพระศาสนาจริงและเกิดประสิทธิภาพ ตัวอย่างงานของศูนย์ฯ ที่แสดงให้เห็นว่ามีบทบาทในการประสานกับองค์กรพุทธ ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

๑) ระหว่างวันที่ ๕-๑๐ เมษายน ๒๕๔๔ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยได้เป็นศูนย์กลางในการเชิญชวน คณะพุทธบริษัท องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ จากทั่วประเทศ ไปยื่นหนังสือต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อแสดงจุดยืนของคณะพุทธบริษัท ที่มีความห่วงใย ที่ถูกภัยจากนิติบัญญัติเสนอกฎหมายที่ไม่ให้ความเป็นธรรมกับพระพุทธศาสนา โดยมีตัวแทนศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ จำนวน ๙ คน ซึ่งเป็นคฤหัสถ์ เข้าพบ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๔ และมีชาวพุทธรอคำตอบอยู่ที่หน้าทำเนียบ และบริเวณถนนนครปฐม ข้างสำนักงานก.พ. จำนวน ไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน

๒) วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เวลา ๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ ห้อง ประชุม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยปริวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้จัดประชุมใหญ่ขององค์กรเครือข่ายชาวพุทธทั่วประเทศ มีบรรพชิตและคฤหัสถ์เข้าร่วมประชุมประมาณ ๖๐๐ รูป/คน โดยมีพระเทพดิลก ประธานศูนย์พิทักษ์ฯ ซึ่งแจกตอบปัญหาต่างๆ ที่ชาวพุทธต้องทราบ^{๒๒}

จากการศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการประสานงานกับองค์กรพุทธ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ศูนย์พิทักษ์ฯ มีบทบาทในการประสานกับองค์กรพุทธ โดยมีการจัดประชุมร่วมกับตัวแทนองค์กรพุทธอื่นๆ หรือประสานกันให้มีพลังในการทำงานร่วมกันอย่างสามัคคี และจากการศึกษานี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า องค์กรพุทธที่จัดตั้งขึ้นในชื่อต่างๆ นั้นควรตั้งอยู่บนฐานสำคัญคือการทำงานเพื่อพระศาสนา ซึ่งเป็นปัจจัยให้พระศาสนาดำรงอยู่เพื่อประชาชนจะได้เรียนรู้และเข้าใจเพื่อนำไปปฏิบัติสิ่งที่รู้ให้เข้าใจต่อไป ไม่ตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาประโยชน์ตนจากภายใต้ชื่อพระพุทธศาสนา

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑-๓๕.

๓.๓.๓ บทบาทในการเผยแพร่ธรรม

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย มีบทบาทในการเผยแพร่ธรรม โดยจัดให้มีการเผยแพร่ธรรมผ่านสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ เพื่อให้ประชาชนได้สัมผัสธรรมรสเกิดประโยชน์โสตถิผล เข้าลักษณะที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนส่งพระสาวกไปเผยแพร่พระศาสนาว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่อชาวอนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์”^{๒๓} ผู้วิจัยจะนำตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าศูนย์พิทักษ์ฯ มีบทบาทในการเผยแพร่ธรรมมาแสดงไว้เพื่อการศึกษาต่อไป

๑) การเผยแพร่ธรรมทางเว็บไซต์ (website) ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการเผยแพร่ธรรม ผ่านเว็บไซต์ ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้โดยไม่ต้องเดินทางมาที่วัด ผู้สนใจสามารถรับชมรับฟังธรรมผ่านเว็บไซต์ และสามารถดาวโหลดหนังสือธรรมะโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด^{๒๔}

๒) การเผยแพร่ธรรมทางสถานีวิทยุ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการเผยแพร่ธรรม ทางสถานีวิทยุโดยการถ่ายทอดสดและรายการที่ถ่ายทอดจากเทปตลอด ๒๔ ชั่วโมง ในคลื่นความถี่ FM ๑๐๔.๒๕ MHz ตั้งอยู่ที่วัดราชาธิวาส กทม. และการเผยแพร่ธรรมทางสถานีวิทยุ พล.ม. ๒ ชื่อรายการว่า ชาวพุทธมีจุดยืน ,ตื่นเกิดชาวพุทธ และธรรมะร่วมสมัยเป็นต้น ช่วงเวลา ๒๓.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. วันจันทร์ถึงวันศุกร์ คลื่น ๙๖๓ A.M. ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูล ข่าวสารข้อมูลทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง และชาวพุทธได้รับทราบข่าวสารข้อมูลทางพระพุทธศาสนาได้ทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

๓) จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่องที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ที่ศาลาการเปรียญ วัดราชาธิวาสวิหาร(ปัจจุบันจัดที่อาคารพิพิธภัณฑน์มหาราชาอนุสรณ์ ๒๐๐ปี ร.๔) เดือนละ ๑ ครั้ง โดยอาราธนา/เชิญ วิทยากรที่เป็นบรรพชิต และคฤหัสถ์ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาเป็นวิทยากร มีคณะพุทธศาสนิกชนมาร่วมรับฟังการอภิปรายครั้งละ ๔๐๐-๕๐๐ รูป/คน

๔) จัดกิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคีและอภิปรายทางวิชาการ เรื่องภัยของพระพุทธศาสนาและแนวทางแก้ไข จัดขึ้นในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ณ สนามด้านหน้าพระอุโบสถ วัดราชาธิวาสวิหาร ภาคเช้า มีการปาฐกถาพิเศษ โดยพระเทพดิลก เรื่องของพระพุทธศาสนาและแนวทางแก้ไข ภาคบ่าย มีการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง “พระพุทธศาสนาสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งได้อย่างไร” เวลา ๑๖.๓๐ น. มีกิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคี เพื่อหาเงินสมทบทุนกองทุนพิทักษ์ปกป้องพระพุทธศาสนา ปรากฏว่ามีคณะพุทธบริษัทบริจาคเงินสมทบทุน ยอดรายรับทั้งหมด ๒,๕๐๐,๔๓๐ บาท (สองล้านห้าแสนสี่ร้อยสามสิบบาทถ้วน)ในงานนี้มีคณะพุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์มาร่วมงานประมาณ ๘๐๐ รูป/คน

^{๒๓} วิ. ม.. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^{๒๔} <http://www.newweb.bpct.org/> (๑๑ ม.ค. ๒๕๕๔).

๕) การเผยแพร่ธรรมะในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เทศกาล วิสาขบูชา ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้ไปจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ (๑) การอภิปรายทางวิชาการ โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ทุกวันมีคณะพุทธบริษัทเข้าฟังการอภิปรายจำนวนมากกว่า ๓๐๐ รูป/คน ทุกวัน (๒) การจัดนิทรรศการเรื่องภัยและอันตรายที่เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนา (๓) แจกเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

๕) จัดอบรมวิทยากรอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๑ จัดอบรมขึ้นระหว่างวันที่ ๒๒-๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ ณ วัดราชาธิวาสวิหาร มีพระภิกษุเข้าอบรม ๖๒ รูป สามเณร ๕ รูป รวม ๖๖ รูป โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) เพื่อให้พุทธบริษัท ได้รับความรู้ความเข้าใจ และติดตามสถานการณ์ทาง พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว (๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้อุทิศตนเพื่อรับใช้พระพุทธศาสนาเป็นไปในแนวทางที่ ถูกต้องอย่างแท้จริง (๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้ทำหน้าที่วิทยากรอาสาสมัครที่มีอุดมการณ์และคุณภาพ (๔) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้มีความรู้ความเข้าใจและเทคนิคการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาไปสู่ชุมชน (๕) จัดอบรมวิทยากรอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๒ จัดอบรม ขึ้นระหว่างวันที่ ๓-๖ เมษายน ๒๕๔๖ ณ วัดราชาธิวาสวิหาร มีพระภิกษุเข้าอบรม ๕๔ รูป สามเณร ๔ รูป คฤหัสถ์หญิง ๒ คน แม่ชี ๑ คน รวม ๖๑ รูป/คน โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับข้อ ๑๒ หน้า ๒๑

๖) การจัดประชุมสัมมนาสมาชิกศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ณ สนามด้านหน้าพระอุโบสถวัดราชาธิวาสวิหาร มีผู้เข้าประชุมสัมมนาทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวน ๕๕๗ รูป/คน กิจกรรมที่จัดได้แก่ การปาฐกถาพิเศษ โดยพระเทพดิลก ประธานกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์ฯ การอภิปรายทางวิชาการ การจัดนิทรรศการ การแจกเอกสารที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาแก่สมาชิก การทอดผ้าป่าสามัคคี ฯลฯ^{๒๕}

จากการศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการเผยแผ่ธรรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ศูนย์ฯ มีบทบาทในการเผยแผ่ธรรมผ่านสื่อต่างๆ ที่เข้าถึงประชาชนได้ ทันสมัยพอสมควร นอกจากนั้นยังมีบทบาทในการเผยแผ่ธรรมโดยการจัดประชุม อภิปราย สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้ เข้าถึงธรรมตามสมควรแก่ฐานะ

^{๒๕} พระราชกวี (เกษม สญญโต), ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, หน้า ๑-๓๕.

๓.๓.๔ บทบาทในการสื่อสารกับประชาชน

คนในยุคที่เรียกว่า ยุคข้อมูลข่าวสาร นี้ หวังกันนักหนาว่าจะมีสื่อเข้าถึงความรู้ที่บรรจุไว้และส่งมาตามสารที่ทรงประสิทธิภาพด้วยมีเทคโนโลยีล้ำสมัยเป็นเครื่องหนุนหลังแล้ว แสวงหาข้อมูลความรู้ได้ตลอดชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตจะสัมฤทธิ์ จะเป็นสังคมอุดมปัญญา^{๒๖} แต่จะด้วยปัจจัยใดจึงทำให้เทคโนโลยีเหล่านั้นกลายมาเป็นเพียงแค่เครื่องอำนวยความสะดวกเพื่อการบำรุงบำเรอ คนส่วนมาก มุ่งใช้เพื่อความสนุกสนานบันเทิงเป็นหลัก จนถึงขั้นลุ่มหลงมัวเมา ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ไม่สามารถหาความรู้ได้ในท่ามกลางข้อมูลข่าวสาร ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องมีสื่อสารแจ้งเตือนให้ประชาชนรู้เท่าทันสถานการณ์

ชาวพุทธไทยหรือรวมถึงคนไทยทั้งชาติ ว่าโดยทั่วไปแล้ว มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ไม่ใ้รู้ ไม่แสวงหาความรู้^{๒๗} ได้แต่แสดงความคิดเห็นไปอย่างไม่มีความรู้ หรือแสดงความคิดเห็นไปตามความรู้สึก ยังไม่ต้องพิจารณาถึงการใ้รู้ ใ้ศึกษาเพื่อเข้าถึงหลักธรรมคำสอน แม้เพียงแค่เหตุการณ์ความเป็นไปของสังคมหรือความเคลื่อนไหวของคนบางกลุ่มที่เกิดผลเสียแก่พระศาสนา ชาวพุทธเองก็น่าจะรู้เท่าทันน้อย ด้วยเหตุนี้ ศูนย์ฯ จึงทำบทบาทในการสื่อสารแจ้งข่าวบอกกล่าวให้ชาวพุทธเพื่อใ้รู้ทันสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระศาสนา รวมไปถึงข่าวสารอื่น ๆ ในสังคม ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานของความรู้ต่อไป

มองในแง่หนึ่งการมุ่งทำมาหาเลี้ยงชีพภายใต้การบีบรัดของสภาพสังคมและเศรษฐกิจ อาจจะมีส่วนทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเท่าที่ควรหรือไม่มีเวลาจะติดตามความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา จึงอาจจะทำให้ประชาชนไม่สนใจความเคลื่อนไหวและข้อสนเทศที่ฝ่ายพระสงฆ์จะแจ้งใ้ทราบ ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยจึงมีบทบาทในการเฝ้าระวังและแจ้งข่าวเกี่ยวกับพระศาสนาหรือข่าวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใ้แก่ประชาชนใ้รับทราบทางสื่อต่าง ๆ ดังตัวอย่างบทบาทของศูนย์พิทักษ์ฯ ในการสื่อสารกับประชาชน เช่น

๑) จัดทำจดหมายข่าวสารจากศูนย์พิทักษ์ฯ เพื่อส่งถึงสมาชิก ของศูนย์พิทักษ์ฯ ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกใ้ทราบข่าวสารข้อมูลทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง

๒) จัดพิมพ์บทพิสูจน์ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ฉบับมหาเถรสมาคม จำนวน ๘๐,๐๐๐ เล่ม เพื่อให้ชาวพุทธใ้รับทราบ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ... ฉบับมหาเถรสมาคมมีข้อดีมากกว่าข้อเสีย ซึ่งคณะสงฆ์แต่งตั้งคณะกรรมการกร่างขึ้นมาจากโดยมีนักกฎหมายชั้นนำของประเทศเป็นที่ปรึกษา เช่นอาจารย์มีชัย ฤชุพันธ์ ศ. ดร. วิษณุ เครืองาม เป็นต้น

^{๒๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), สยามสามไตร, (กรุงเทพฯ : พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓๒.

^{๒๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), เจาะหาความจริงเรื่องศาสนาประจำชาติ, (กรุงเทพฯ : โฟร์พรีนติ้ง จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ก.

๓) ได้จัดทำหนังสือแจ้งไปยังผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เพื่อให้เก็บหนังสือ “เหลือก” ที่มีผู้อบรมอ้างใส่ร้ายป้ายสีว่า “พระมหาโชวี ทสฺสนีโย” เป็นผู้เขียนและศูนย์พิทักษ์ฯ เป็นผู้เผยแพร่ ซึ่งเป็นเรื่องกล่าวเท็จทั้งสิ้น ต่อมาตำรวจสันติบาล ได้แจ้งให้ศูนย์พิทักษ์ฯ ทราบว่าเจ้าพนักงานการพิมพ์ สำหรับกรุงเทพมหานคร ห้ามการขายหรือแจกจ่าย และยึดสิ่งพิมพ์ชื่อ “เหลือก” ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

๔) การจัดประชุมสัมมนาสมาชิกศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ประจำปี ๒๕๔๕ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ณ ศาลากลางเปรียญวัดราชาธิวาสวิหาร เป็นเวลา ๑ วัน มีสมาชิกเข้าสัมมนา จำนวน ๕๐๐ รูป/คน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

(๑) เพื่อให้สมาชิกศูนย์พิทักษ์ฯ ได้รับความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์ทางพระพุทธศาสนาในปัจจุบันอย่างถูกต้อง (๒) เพื่อให้สมาชิกติดตามสถานการณ์ทางพระพุทธศาสนา และช่วยประชาสัมพันธ์ให้ชาวพุทธศาสนิกชนได้รับทราบโดยทั่วกัน และเมื่อมีภัยอันตรายเกิดขึ้นจะได้ช่วยกันพิทักษ์ปกป้องพระพุทธศาสนาให้ปลอดภัยและเจริญรุ่งเรืองตลอดไป (๓) เพื่อให้สมาชิกได้พบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

๕) การบวชภิกษุณี วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ คณะอนุกรรมการด้านสตรี ในคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ โดยมีวุฒิสภา นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช เป็นประธานการประชุม ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนารับฟังข้อมูล ประเด็นการบวชภิกษุณี-สามเณรี ในประเทศไทยซึ่งได้นิมนต์พระภิกษุ และเชิฐนักรักษาการ นักการเมือง อาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ และประชาชนทั่วไป พร้อมพระมโน เมตตตานนโท(ปัจจุบันลาสิกขาแล้ว) ไปให้ข้อคิดเห็นด้วยและเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ก็ได้จัดรับฟังความคิดเห็นจาก กลุ่มพระภิกษุ นักวิชาการอีกครั้งหนึ่ง ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ อาคารรัฐสภา ๒ ซึ่งศูนย์พิทักษ์ฯ ได้ยืนยันตามมติมหาเถรสมาคมที่ ๓๑/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่องการบวชภิกษุณี สิกขมานาและสามเณรี เป็นหลักปฏิบัติว่าด้วยการบรรพชาอุปสมบทหญิงเป็นภิกษุณี สิกขมานาและสามเณรี เป็นหลังปฏิบัติ ทุกประการ และขอให้ท่านประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ทำการตรวจสอบพฤติกรรมของพระมโน เมตตตานนโท ที่มีความคิดเห็นสนับสนุนการบวชภิกษุณีในประเทศไทย ที่ขัดต่อพระธรรมวินัยฝ่ายเถรวาทและกล่าวว่า “ครุธรรม ๘ ประการ ไม่ใช่พระพุทธวจนะ มีที่มาจากศาสนาพราหมณ์ ที่กตขีเสตรีเพศ” เป็นต้น

๖) เริ่มแรกแห่งรอยรั่ว วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้จัดทำหนังสือวิชาการขึ้น ๑ เล่ม ชื่อ หนังสือว่า “เริ่มแรกแห่งรอยรั่ว” ความรู้ว่าพระพุทธศาสนา กำลังมีภัยใคร่จะช่วยแก้ไขนอกจากชาวพุทธกันเอง นักการเมืองจะช่วยได้มากน้อยเพียงใด ดังตัวอย่างในสารบัญชเช่น ถ้าไม่ยกย่องก็อย่าเหยียบย่ำ, มูลเหตุแห่งรอยรั่ว, มติมหาเถรสมาคม, ร่าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ฉบับมหาเถรสมาคม, พระลิขิตสมเด็จพระสังฆราช, ถาม-ตอบ ของคุณมีชัย ฤชุพันธ์, ของดี ของ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฉบับมหาเถรสมาคม, ปกปิดเป้าหมายจริง เปิดเผยเป้าหมายลง,

พระไตรปิฎกฉบับทักษิณ, คณะสงฆ์ไทยหนาวหนัก, ธงไตรรงค์มีความสัมพันธ์กับ พระพุทธศาสนาอย่างไร ฯลฯ

๗) ประวัติการได้มาซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้ผลิตหนังสือวิชาการออกมาอีก ๑ เล่ม ชื่อว่า “ประวัติการได้มาซึ่ง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” เนื้อหาสาระจะเป็นการรวบรวมประวัติความเป็นมาของการ ต่อสู้ที่หน้ารัฐสภาระหว่างวันที่ ๕-๒๐ กันยายน ๒๕๔๕ และเรื่องอื่นๆ ที่น่าสนใจ เพื่อช่วยกัน พิทักษ์ปกป้องพระพุทธศาสนาให้เจริญและมั่นคงตลอดไป

๘) การจัดตั้งมูลนิธิศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา เนื่องจากการดำเนินงานของศูนย์ พิทักษ์ฯ บางครั้งมีปัญหาในแง่การยอมรับของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐ อ้างว่าไม่ถูก กฎหมายในการเสนอเรื่องต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาต่อหน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการบริหาร ศูนย์พิทักษ์ฯ จึงมีมติให้จัดตั้งมูลนิธิขึ้นมาอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งได้ไปยื่นหนังสือขอจัดตั้งมูลนิธิ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา ต่อเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๕ และได้รับอนุญาตให้จัดตั้งมูลนิธิศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๕ ตามหนังสืออนุญาตที่ ต.๓๔๗/๒๕๔๕ ลง วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๕ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ชำรงรักษาและบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา (๒) ส่งเสริมการศึกษาทาง พระพุทธศาสนา (๓) ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (๔) ส่งเสริมการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยความเป็นกลางและไม่ให้การสนับสนุน ด้าน การเงินหรือทรัพย์สินแก่นักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด (๕) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาเป็นผลงานของศูนย์พิทักษ์ฯ พ.ศ. ๒๕๔๕

๘) การเปิดเครือข่ายศูนย์พิทักษ์ฯ ในจังหวัดต่างๆ ขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่พิทักษ์ ปกป้องพระพุทธศาสนา มีดังนี้ (๑) ศูนย์พิทักษ์ฯ สาขาวัดอมรินทราวารี ตำบลโคกยาง อำเภอ ปราสาท จังหวัด สุรินทร์ มีพระสนอง อภานนโท เป็นผู้ประสานงาน (๒) ศูนย์พิทักษ์ฯ สาขาวัด มะค่า ตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง ฯ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีพระอภิการทาน อนทญาโณ เจ้า อาวาสวัดมะค่าใต้ เป็นประธานศูนย์ ฯ พระพิชัย อภิชาติ เป็นผู้ประสานงาน (๓) ศูนย์พิทักษ์ฯ สาขาวัดโบสถ์อำเภอท่าช้างจังหวัดสิงห์บุรี โดยมีพระครูภาคดิตถ์คุณาภิรักษ์ เจ้าอาวาสวัดโบสถ์ เป็นประธานศูนย์ ฯ และมีพระเอกชัย อภินนโท เป็นผู้ประสานงาน (๔) ศูนย์พิทักษ์ฯ สาขาสิรินธรเทพรัตนาราม (วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย) ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีพระครูวิบูลศีลโสภิต รองอธิการบดี มมร. วิทยาเขตสิรินธรฯ เป็นประธาน ศูนย์ฯ และมีนางสุดจิตต์ ทิพย์ถนอม และนายสุวรรณ์ จังหวัดขอนแก่น เป็นผู้ประสานงาน^{๒๔}

^{๒๔} พระราชกวี กวี (เกษม สมณโต), ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, หน้า ๑-๓๕.

จากการศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการสื่อสารกับประชาชน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ศูนย์พิทักษ์ฯ ควรเน้นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนให้เข้าใจหรือมองสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยข้อเท็จจริงล้วน ไม่มีความรู้สึกหรือความคิดเห็นเข้าไปปน ควรเป็นการสื่อสารที่ปลอดการชี้นำ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่พร้อมเสนอต่อปัญญาของแต่ละคน ส่วนเรื่องการตัดสินใจและความคิดเห็นต่อข้อมูลที่เป็นความจริงเช่นนั้น ไม่ใช่บทบาทของใครจะไปก้าวล้ำกำหนดได้

๓.๓.๕ บทบาทในการสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยมีบทบาทในการสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ โดยเฉพาะการติดต่อประสานงานในทางคณะสงฆ์ดำเนินต่อไปได้ ทั้งหนุนเสริมงานของมหาเถรสมาคม เช่น

๑) ทำหนังสือถึงคณะกรรมการมหาเถรสมาคม เพื่อเสนอให้คณะกรรมการมหาเถรสมาคม รับทราบข่าวภัยอันตรายที่เกิดขึ้นต่อพระพุทธศาสนาและแนวทางแก้ไข ซึ่งคณะกรรมการมหาเถรสมาคมได้ดำเนินการไปแล้ว

๒) ปัญหาการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดทั่วราชอาณาจักร ซึ่งคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สมาผู้แทนราษฎร ได้จัดให้มีการประชุมเสวนาขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๖ ณ อาคาร ๒ รัฐสภา ได้เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการพระพุทธศาสนา รวมทั้งศูนย์พิทักษ์ฯ มีผู้เข้าเสวนาทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ประมาณ ๓๐๐ รูป/คน ในการนี้ ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้ทำหนังสือลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ ถึงนายวิชัย ชัยจิตวิณิชกุล ประธานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อเสนอให้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อคณะกรรมการการศาสนาและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวม ๘ ข้อ คือ (๑) ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทำการสำรวจที่ดินทั่วประเทศ ได้แก่ ที่ดินที่ตั้งวัด ที่ธรณีสงฆ์ ที่กัลปนา ให้ทราบจำนวนที่แน่นอนว่ามีกี่ไร่ หรือที่ดินที่ทางราชการขอใช้ เช่า หรือให้เช่า เอกชนเช่า รวมถึงที่ดินวัดร้างของแต่ละวัดโดยแยกประเภทให้เห็นว่า ทางราชการขอใช้ ให้เช่า ที่ที่เอกชนเช่า รวมถึงที่ดินวัดร้าง เป็นการรื้อถอนให้เสร็จสิ้นภายใน ๓ เดือน (๒) ให้สำรวจที่ดินอยู่ที่ หมู่ ตำบล อำเภอ จังหวัดใดบ้าง ตามข้อ ๑ โดยแยกประเภทให้ชัดเจน ตรวจสอบได้ว่าแต่ละจังหวัดมีเท่าไร (๓) เมื่อได้ข้อมูลตามข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้ว นำเสนอคณะกรรมการมหาเถรสมาคมและรัฐบาลให้รับทราบ (๔) ที่ดินที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีอยู่ที่ศาล มีที่ดินของวัดใดบ้าง อยู่ที่ไหนบ้างจำนวนกี่ไร่ (๕) ให้แยกที่ดินที่มีโฉนด และ น.ส.๓ ให้ชัดเจน และถ้าหากหลักฐานจากวัดไม่มี ให้ติดต่อที่สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือกรมที่ดิน ถ้าไม่มีจากสถานที่ดังกล่าว ก็ให้ติดต่อกรมแผนที่ทหาร เพื่อขอภาพถ่ายแผนที่ทางอากาศต่อไป (๖) การทำสัญญาเช่าที่ดินของวัดในแบบสัญญาเช่าต้องระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ว่าเข้าไปทำอะไร เพราะอาจจะนำที่ดินวัดไปใช้ในกิจกรรมส่งเสริมอบายมุขก็ได้ (๗) ให้มีคณะกรรมการจัดการบริหารศา

สนสมบัติของวัดทั่วราชอาณาจักร โดยมีการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ มีน้ำใจอุทิศตนที่จะช่วยเหลือพระพุทธรูปศาสนาอย่างแท้จริง ไม่หาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพรรคพวกจำนวนไม่น้อยกว่า ๙ รูป/คน หรือไม่เกิน ๑๙ รูป/คน กรรมการให้ดำรงอยู่ในตำแหน่งวาระละ ๔ ปี ถ้ามีผลงานดีเด่นให้ต่ออายุได้อีก ๔ ปี สำหรับคฤหัสถ์ ถ้ามีวุฒิด้านธรรมศึกษา นักธรรม เปรียญธรรม หรือมีความรู้ด้านพระพุทธรูปศาสนา หรือจบจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งสถาบันใดสถาบันหนึ่ง จะเป็นผลดีที่สุด ทั้งนี้ให้ประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มาเป็นตัวอย่าง (๘) ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) เข้าไปตรวจสอบการเงินรายรับ-รายจ่ายของศาสนสมบัติกลาง และศาสนสมบัติของวัดทั่วราชอาณาจักร ด้วยเพราะหน่วยงานดังกล่าวมีสำนักงานอยู่ในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ สามารถที่จะขอความร่วมมือให้ตรวจสอบการเงินศาสนสมบัติกลางและศาสนสมบัติของวัดทั่วประเทศได้นอกจากทำหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแล้ว ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้จัดทำแถลงการณ์ขึ้นมาอีก ๑ ฉบับ^{๒๙}

๓) ศูนย์พิทักษ์ฯ แถลงการณ์สนับสนุน มส. กรณี การแต่งกายของ ครู-นักเรียนภายในวัด จากกรณีกลุ่มมุสลิมเพื่อสันติ ได้ยื่นหนังสือขอให้นักเรียนหญิง ๑๗ คน ที่เรียนอยู่ที่ ร.ร.มัธยมวัดหนองจอก แต่งกายตามหลักศาสนาอิสลามคลุมผ้าอิญาบมาโรงเรียน โดยอ้างหลักศาสนาอิสลาม สิทธิตามรัฐธรรมนูญ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากการอ้างสิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องยึดถือการปฏิบัติตามหน้าที่ของคนไทยตามรัฐธรรมนูญด้วย โดยการปฏิบัติตามหลักศาสนา ลัทธิทางศาสนา และความเชื่อของตน แต่จะต้องไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีงาม ตลอดถึงไม่กระทบสิทธิของผู้อื่นด้วย ดังนั้นเมื่อ วันที่ ๒๘ ก.พ. ๕๔ มหาเถรสมาคมได้พิจารณาแล้วมีมติที่ ๒/๒๕๕๔ รับทราบ ตามแนวทางที่อนุกรรมการพระพุทธรูปศาสนาฯ เสนอ คือ (๑) โรงเรียนหรือหน่วยราชการใดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ การใช้พื้นที่ต้องปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี วิถีไทยและวิถีพุทธ และกฎระเบียบของวัด (๒) ให้คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการพิจารณาการแต่งตั้งผู้บริหารของโรงเรียนหรือหน่วยราชการ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ (๓) ควรให้พระสงฆ์ เข้าไปมีบทบาทในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพระพุทธรูปศาสนา หลักคุณธรรม จริยธรรมทุกระดับชั้น (๔) โรงเรียนหรือหน่วยราชการใดขอใช้พื้นที่ของวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ ต้องหารือและได้รับความยินยอมจากเจ้าอาวาส และคณะสงฆ์ผู้ปกครองทุกระดับจนถึงเจ้าคณะจังหวัดก่อน ทั้งนี้ ให้สำนักงานพระพุทธรูปศาสนาแห่งชาติแจ้งมติดังกล่าวและให้มีผลตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป. เมื่อทราบถึงมติดังกล่าว ก็มีการเคลื่อนไหวจากนายปรีดา เชื้อผู้ดี อนุกรรมการการศาสนาอิสลามฯ และสมาชิกจำนวนหนึ่งพยายามคัดค้านมติดังกล่าว และเตรียมการเคลื่อนไหวเพื่อปลุกกระแสคัดค้านต่อไป

^{๒๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑-๓๕.

ในฐานะองค์การทางพระพุทธศาสนาที่ทำงานสนองงานมหาเถรสมาคม ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาจึงออกแถลงการณ์ที่ ๑/๒๕๕๔ เรื่อง สนับสนุนมติมหาเถรสมาคม สนับสนุนมติดังกล่าวทุกประการและยืนยันในการทำงานสนับสนุนมหาเถรสมาคมด้วยความเสียสละและมุ่งมั่นตามแนวพระพุทธศาสนา^{๓๐}

จากการศึกษาสรุปได้ว่า เมื่อมีเหตุการณ์หรือกรณีเกิดขึ้นในสงฆ์หรือในเขตพื้นที่ที่พระภิกษุต้องรับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้องก็ร่วมกันรับรู้และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาไปตามสมควร ศูนย์พิทักษ์ฯ มีบทบาทในการร่วมรับรู้และปฏิบัติการส่งเสริมงานที่เกิดขึ้นในท่ามกลางสงฆ์ โดยทำงานสนองมติมหาเถรสมาคมอย่างต่อเนื่องและมั่นคง

๓.๓.๖ บทบาทในการบำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์

เมื่อมีอุปัทวอันตรายเกิดขึ้นในแผ่นดิน ก็ย่อมกระทบต่อทั้งพระภิกษุและฆราวาสในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้ประสบภัยและแสดงน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ ศูนย์พิทักษ์ฯ จึงมีบทบาทในการบำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์ เช่น

๑) ตั้งแต่วันที่ ๑๙ ต.ค. ๒๕๕๓ ที่ผ่านมาศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ได้จัดส่งเครื่องอุปโภค-บริโภค ไปยังจังหวัดทั่วทุกภาคในประเทศ ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยที่เกิดขึ้น โดยร่วมกับมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ทำการเปิดรับบริจาคเครื่องอุปโภค-บริโภค จากพุทธศาสนิกชนเพื่อนำไปถวายวัดที่ได้รับผลกระทบจากภัยน้ำท่วมครั้งนี้ เบื้องต้นได้รับรายงานว่าได้รับความเสียหายกว่า ๒,๐๐๐ วัด ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ^{๓๑}

๒) เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐ น. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กำหนดให้มีพิธีมอบสิ่งของเครื่องกันหนาว ให้แก่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อถวายเป็นการช่วยเหลือพระภิกษุสามเณรที่ประสบภัยหนาว โดย ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย วัดราชาธิวาสวิหาร ณ ห้องประชุมสี่เหลี่ยม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมี พระธรรมกวี ประธานมูลนิธิศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร เป็นประธานในการมอบสิ่งของเครื่องกันหนาว นายนพรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นประธานรับมอบสิ่งของเครื่องกันหนาว และได้กล่าวถวายเป็นการต้อนรับ ต่อมา นางสาวจันทนา สุทธิเรืองวงศ์ ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน กล่าวรายงานสถานการณ์ ภัยหนาวและแนวทางการให้ความช่วยเหลือ ต่อมาเป็นพิธีรับมอบสิ่งของเครื่องกันหนาว ณ ห้องโถงอาคารหอสมุดพระพุทธศาสนา มหาสิรินาถ โดยมี พระธรรมกวี ประธานมูลนิธิศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร ส่งมอบสิ่งของเครื่อง

^{๓๐} <http://newweb.bpct.org/content/section/1/2/> (๑๑ ม.ค. ๒๕๕๔).

^{๓๑} <http://newweb.bpct.org/content/view/426/2/> (๑๑ ม.ค. ๒๕๕๔).

กันหนาวแก่ นายนพรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พร้อมด้วย พระเทพวิสุทธิกวี เลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร พลตรีทองขาว พ่วงรอดพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการบริหารฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมในพิธีครั้งนี้ด้วย^{๓๒}

จากการศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์ฯ ในการบำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์ สรุปได้ว่า เมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้นมีผลกระทบต่อวัด, พระสงฆ์และชาวบ้าน ซึ่งศูนย์พิทักษ์ฯ ก็ได้คำนึงดูตาย แต่มีบทบาทสำคัญในการบำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์โดยมิได้รองบประมาณของรัฐซึ่งไม่และไม่ทันต่อความต้องการ โดยการนำวัสดุสิ่งของไปช่วยเหลือและแสดงน้ำใจต่อผู้ประสบภัยนั้น ๆทันที

๓.๓.๗ บทบาทในการสร้างขวัญแก่ชาวพุทธ

ว่าโดยทั่วไปมนุษย์ปุถุชนที่ยังไม่ได้ศึกษาฝึกหัดพัฒนาตนเพียงพอ คือยังมีกิเลสหนา เมื่อถูกทุกข์บีบคั้นภัยคุกคามก็ดิ้นรนชวนขวายไปอย่างไร้หลัก สุดแท้แต่เหตุการณ์ทั้งดีและร้ายจะชักเชิดให้พลิกคว่ำพลิกหงายไปอย่างไม่เป็นตัวของตัวเอง ครั้นถึงยามปกติก็นั่งดูตายนอนสบายไม่ทำกิจที่ควรทำ ซื่อว่าตั้งอยู่ในความประมาท

ครั้งโบราณมาแล้วมนุษย์เป็นอันมากเมื่อถูกทุกข์กระทบภัยมาประชิดตัวเข้า บางพวกก็ถือภูเขา ป่าไม้ เป็นต้น เป็นที่ยึดเหนี่ยวใจ แต่การยึดถือสิ่งเหล่านั้นหาได้พ้นทุกข์ไม่ แต่ผู้ใดมาถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นที่พึ่งก็จะพ้นทุกข์ไปได้ ในขั้นนี้จึงกล่าวได้ว่า เมื่อสัตว์ทั้งหลายตกทุกข์ พระรัตนตรัยนี้เองเป็นเครื่องปลดปล่อยแล้วนำสัตว์เหล่านั้นให้พ้นทุกข์ ดังคาถาธรรมบทว่า

มนุษย์จำนวนมาก ผู้ถูกภัยคุกคาม ต่างถึงภูเขา ป่าไม้ อาราม
และรุกขเจดีย์เป็นสรณะ นั้นมิใช่สรณะอันเกษม นั้นมิใช่สรณะอันสูงสุด
เพราะผู้อาศัยสรณะเช่นนั้น ย่อมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวง ส่วนผู้ที่ถึง

พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสรณะ ย่อมใช้ปัญญาชอบ
พิจารณาเห็นอริยสัจ ๔ ประการ คือ ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์
และอริยมรรคมีองค์ ๘ อันเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความสงบระงับทุกข์

นั่นเป็นสรณะอันเกษม นั่นเป็นสรณะอันสูงสุด เพราะผู้อาศัย
สรณะเช่นนั้นย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้^{๓๓}

^{๓๒} <http://newweb.bpct.org/content/view/435/2/> (๑๑ ม.ค. ๒๕๕๔).

^{๓๓} ชุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๘๘-๑๘๙/๗๒.

เมื่อตกอยู่ในภาวะที่หวาดหวั่นกลัวภัย หรืออย่างน้อยรู้สึกไม่ปลอดภัย ผู้ฉลาดก็จะระลึกถึงพระรัตนตรัยเป็นการสร้างขวัญให้กับตนเอง ดังเรื่องมาในรัชคคสูตร^{๓๔} สรุปความว่า

พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับที่พระเชตะวัน กรุงสาวัตถี ตรัสกับภิกษุทั้งหลาย ให้ระลึกถึงพระรัตนตรัย โดยตรัสเป็นเชิงเปรียบเทียบกับเทวดาทั้งหลายระลึกถึงจอมเทพ ในสงครามระหว่างเทพกับอสูร เทวดาทั้งหลายหวาดกลัวที่จะก้าวลงสู่สงคราม ท้าวสักกะจอมเทพจึงตรัสให้เทวดาทั้งหลายแลดูยอดธงของพระองค์ ถ้าไม่แลดูธงของพระองค์ก็ให้แลดูยอดธงของท้าวปชาบดีเทวราช ท้าววรุณเทวราช หรือท้าวอีสานเทวราช เมื่อแลดูแล้วความหวาดกลัวก็หายไปบ้าง ไม่หายไปบ้าง ทั้งนี้เพราะท้าวสักกะจอมเทพก็ยังไม่สิ้นราคะ โทสะ โมหะ เมื่อภิกษุทั้งหลายเข้าไปบำเพ็ญเพียรในป่าแล้วเกิดความหวาดกลัวขึ้นก็ให้ระลึกถึงพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ความกลัวก็จะหายไป พระพุทฺธเจ้าตรัสพระคาถาไว้ว่า

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอทั้งหลายระลึกถึง พระพุทฺธเจ้า พระธรรม และ
พระสงฆ์อยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี
จักไม่มีเลย^{๓๕}

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยจึงมีบทบาทในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ประชาชน ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำประชาชนให้เข้ามาใกล้ชิดพระรัตนตรัย ตัวอย่างการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างขวัญให้แก่ประชาชนของศูนย์ เช่น

๑) จัดกิจกรรมเจริญพระพุทธมนต์เพื่อสันติภาพโลก โดยศูนย์พิทักษ์ฯ ร่วมกับองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๔ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นประธานในพิธี ในการนี้ มีพระเถระผู้ใหญ่ พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา มาร่วมงานประมาณ ๔๐,๐๐๐ รูป/คน ทั้งนี้ เพื่อให้ชาวโลกได้รับทราบ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนากัน ระงับการทำสงครามและฆ่ากันเบียดเบียนกัน เอาจัดเอาเปรียบกันได้ในระดับหนึ่ง

๒) พิธีเจริญพระพุทธมนต์เพื่อสันติภาพโลก ได้จัดขึ้นในวันจันทร์ที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๖ เวลา ๑๒.๐๐-๑๘.๐๐ น. ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ซึ่ง ส.ว.กำพล ภู่มณี ประธานคณะอนุกรรมการการศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการพระพุทธศาสนา วุฒิสภา และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธจัดขึ้น มีพระเถระานุเถระมาร่วมงานกว่า ๕๐๐ รูป คณะพุทธศาสนิกชนมาร่วมงานกว่า ๑๐,๐๐๐ คน ซึ่งสื่อต่าง ๆ ได้ออกข่าวไปทั่วโลกว่า

^{๓๔} ตูรายละเอียดยใน ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๔๗/๓๕๗-๓๖๓.

^{๓๕} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๔๗/๓๖๓.

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ ต้องการให้ประชาชนทั่วโลกไม่ฆ่ากัน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอาไรต์เอาเปรียบกัน ฯลฯ และหลังจากพิธีเจริญพระพุทธมนต์แล้วสงครามสงบลงทันที^{๓๖}

จากข้อมูลที่น่ามาแสดงนี้จะเห็นได้ว่า ในคราวที่บ้านเมืองระส่ำระสาย ประชาชนถูกทุกข์กระทบภัยประชิดตัว ทั้งความไม่สบายใจที่เกิดจากการเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น หรือแม้แต่ทั้งโลกนี้ที่กำลังเรียกหาสันติภาพ แต่กลับปรากฏชัดว่าจุดหมายที่เรียกร้องนั้นยังอยู่ห่างไกลเหลือเกิน เพราะโลกไม่เคยว่างเว้นจากภาวะสงคราม มีเกิดการนองเลือดในสมรภูมิมิรบ ทั้งการฆ่าฟันบีฑากันเองของชนชาติ ศาสนาเดียวกัน ทั้งระหว่างชาติและต่างศาสนา ด้วยเหตุนี้ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย จึงมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ชาวพุทธและชาวโลก

๓.๓.๘ บทบาทในฐานะเป็นตัวแทนของชาวพุทธ

เมื่อมีกรณีที่ชาวพุทธต้องเคลื่อนไหว แสดงความคิดเห็น แสดงท่าที แจ้งความจำนงค์ของตน หรือแม้แต่บอกกล่าวไปยังหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกรณีนั้น ศูนย์พิทักษ์ฯ นี้เองจะเป็นตัวแทนของชาวพุทธดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ ตัวอย่างบทบาทของศูนย์ฯ ในฐานะเป็นตัวแทนของชาวพุทธ เช่น

๑) แลกเปลี่ยนข้อบอกรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้จัดทำแถลงการณ์ขอบอกรัฐบาลที่มีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ (ร่าง) พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ... ฉบับมหาเถรสมาคม เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ พร้อมกับยื่นหนังสือ แสดงความขอบอกรัฐบาล ในการนี้มีชาวพุทธมารวมตัวที่หน้าทำเนียบรัฐบาล และสำนักงาน ก.พ. จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน

๒) การสร้างเขื่อนใกล้สถานที่ ประสูติของพระพุทธเจ้า ศูนย์พิทักษ์ฯ และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธทำหนังสือไปถึงประธานคณะกรรมการต่างประเทศ วุฒิสภา ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๕ ให้แจ้งไปยังเอกอัครราชทูตอินเดีย ประจำประเทศไทย ว่า “พุทธศาสนิกชนในประเทศไทย ห่วงใยที่ประเทศอินเดียจะสร้างเขื่อนรัสสิยาเคอร์ดาลูตัน (RASSIYA KHURDALOAUION) กั้นแม่น้ำ ดานาฟ (DAHAF RIVER) อยู่ใกล้พรมแดนระหว่างอินเดียและประเทศเนปาล จะทำให้บริเวณสวนลุมพินีวัน สถานที่ประสูติของพระพุทธศาสนาจะจมอยู่ใต้น้ำหลังเขื่อนเป็นอ่าวขนาดใหญ่ไปตลอดกาล” ทราบภายหลังว่ารัฐบาลอินเดียกำลังจะระงับการสร้างเขื่อนดังที่กล่าวถึงแล้วนั้น

๓) การขอขมาประมาทให้พระภิกษุไปนมัสการพุทธสังเวชนียสถาน วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ได้ทำหนังสือในนามศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย และ

^{๓๖} พระราชกวี กวี (เกษม สดยโธ), ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, หน้า ๑-๓๕.

องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ไปถึง ดร. วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ให้ตั้งงบประมาณประจำปี ๒๕๔๗ และปีต่อๆ ไป เพื่อให้พระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในประเทศไทยที่ยังไม่เคยไปนมัสการพุทธสังเวชนียสถาน จำนวน ๕ รุ่นๆ ละ ๖๐ รูปๆ ละ ๕๐,๐๐๐ เป็นเวลารุ่นละ ๑๕ วันรวมเป็นเงินรุ่นละ ๓ ล้านบาท

๔) ที่ธรณีสงฆ์ของวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ นางทิพยาภา โกพลรัตน์ พุทธศาสนิกชน ได้มายื่นคำร้องที่ศูนย์พิทักษ์ฯ เรื่องขอให้ตรวจสอบความเหมาะสมในการที่วัดปากน้ำ พิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ธรณีสงฆ์เพื่อสร้างโรงเรียนในเครือข่ายคาทอลิก จึงได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์ฯ ไปเก็บข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้พบเจ้าหน้าที่ศาสนสมบัติ พอสรุปได้ว่า ที่ดินเป็นธรณีสงฆ์ของวัดปากน้ำภาษีเจริญ ซึ่งตั้งอยู่ที่บริเวณถนนหลวง แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เนื้อที่ ๓๘ ไร่ขณะที่ถูกร้องเรียนจะทำสัญญาเช่าระหว่างวัดปากน้ำภาษีเจริญกับนายวีระศักดิ์ เชื้อหอม บริษัทพรเทพมงคล จำกัด จะทำสัญญาเช่า ๓๐ ปี หากได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วจะให้เงินบำรุงวัด ๑๖ ล้านบาท และจะทำสัญญาเช่าเป็นรายเดือนตามภาวะเศรษฐกิจที่สูงขึ้นทุกปี เรื่องนี้ ชาวพุทธทุกท่านน่าจะติดตามว่าเขาจะนำที่ดินแปลงดังกล่าวนี้ไปทำธุรกิจที่เป็นกุศลต่อพระพุทธศาสนาจริงหรือไม่ หรือให้ศาสนาอื่นมาเช่าที่ซึ่งบรรพชนอุทิศถวายไว้ในพระพุทธศาสนา เรื่องนี้ขอฝากให้พระพุทธรักษาช่วยกันติดตามตรวจสอบต่อไป^{๓๗}

จากการศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นตัวแทนของชาวพุทธ สรุปได้ว่า เมื่อชาวพุทธจะแสดงความคิดเห็น ความจำนงค์ จะบอกกล่าว หรือแม้แต่จะขอขอบคุณ ในฐานะเป็นองค์กรพุทธ ศูนย์พิทักษ์ฯ จึงมักจะเป็นผู้ออกหน้าดำเนินการนั้น ๆ แทนชาวพุทธได้เป็นอย่างดี

๓.๓.๔ บทบาทในการสนับสนุนศูนย์ฯ

กล่าวเฉพาะศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยเอง มีการดำเนินงานโดยต้องอาศัยกำลังคนและกำลังทรัพย์จำนวนหนึ่ง เพื่อให้งานของศูนย์ฯ ดำเนินต่อไปได้ จึงมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสมทบทุนตั้งเป็นกองทุน เช่น

โครงการทอดผ้าป่าสามัคคีบูชาพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ โดยศูนย์พิทักษ์ฯ ร่วมกับวัดราชาธิวาสวิหารและองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ เพื่อหาเงินสมทบทุนกองทุนศูนย์พิทักษ์ปกป้องพระพุทธศาสนามีคณะพุทธบริษัทให้ความร่วมมือบริจาค

^{๓๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑-๓๕.

ทรัพย์สินทอดผ้าป่าจำนวนมาก ซึ่งการเตรียมงานไม่นานนัก ได้เงินจำนวน ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท มียอดรายจ่าย ๑๑๖,๖๘๓.๐๐ บาท^{๓๔}

จากข้อมูลที่นำมาแสดงให้เห็นว่า นอกจากศูนย์พิทักษ์ฯจะมีบทบาทในด้านอื่นๆ แล้วยังมีบทบาทในการสร้างสรรค์ สนับสนุน กิจกรรม กิจการ ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯเอง อีกด้วย ซึ่งถ้าศูนย์พิทักษ์ฯ ไม่มีบทบาทในการสร้างสรรค์ตนเองและบทบาทอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว นั้นก็คงไม่มีเช่นกัน

---

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔.

บทที่ ๔

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาท ของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นด้วยความปรารถนาของพุทธบริษัทต่อพระศาสนา มีผู้ศรัทธาร่วมอุดมการณ์จากทุกวงการ สละเวลาและแรงงานเข้าร่วมกิจกรรมตามสมควร แต่เนื่องจากการทำงานด้วยมีศรัทธาเป็นที่ตั้ง มิได้ใช้ทรัพย์สินเป็นที่ตั้ง ศูนย์ฯ จึงมีทั้งข้อดีคือมีปัจจัยอำนวยการของศูนย์ฯ สำเร็จ และมีข้อด้อยหรือมีอุปสรรคบ้างดังจะศึกษาต่อไป

๔.๑ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของศูนย์พิทักษ์ฯ

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ดำเนินงานของตนได้ ตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง จวบจนปัจจุบัน เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่เกิดขึ้นให้เกิดผลสำเร็จหรือมีปัจจัยหลายอย่างอำนวยความสะดวกของศูนย์ฯ ดำเนินต่อไปได้ ผู้วิจัยจำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความความสำเร็จของศูนย์ฯ ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้ (๑) ปัจจัยด้านบุคลากร (๒) ปัจจัยทางสังคม และ (๓) ปัจจัยด้านการใช้สื่อ

๔.๑.๑ ปัจจัยด้านบุคลากร

ศูนย์พิทักษ์ฯ มีบุคลากรที่เข้ามาร่วมงานในการดำเนินการหลายส่วน ทั้งส่วนที่ให้การปรึกษา วางแผน สนับสนุนทั้งกำลังทรัพย์ และฝ่ายมวลชน (สมาชิกและทั่วไป) คือจะมีทั้งพระสงฆ์และฆราวาส ที่มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาดีเพราะส่วนหนึ่งเป็นอาจารย์หรือศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ส่วนฆราวาสก็มีหลากหลาย ทั้งนักการเมืองที่เป็นวุฒิสมาชิกและผู้แทนราษฎร ทั้งข้าราชการ และเอกชนทั่วไป เช่น การที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ดำเนินการ ทางด้านนิติบัญญัติอันจะมีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา จนกระทั่งแก้ไขได้สำเร็จ ก็เพราะมีบุคลากรทางการเมือง ได้มีส่วนช่วยเหลือ เช่น กรณี พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดิน พ.ศ. .. หรือกรณีที่มีการเพิ่มกระทรวง ทบวง กรม ก็ได้เรียกร้องจนกระทั่ง มีการจัดตั้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานราชการสนองงานคณะสงฆ์ และมีอีกหลายๆ เรื่องที่ทำได้สำเร็จผล เพราะมีผู้อยู่ในฝ่ายนิติบัญญัติทำให้รู้ทันต่อสถานการณ์แต่ถ้าเทียบจากศาสนาอื่น เช่น บุคคลกรของศาสนาอิสลาม เขามีบุคลากรที่เป็นนักการเมืองและนักการศึกษาในคนๆ เดียวกันเป็นส่วนใหญ่ เขาจึงสามารถผลักดันกฎหมายอันเป็นผลประโยชน์ขององค์กรศาสนาของเขาได้สำเร็จทั้ง ๆ ที่

ประชากรของเขามีไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ของประเทศ ส่วนบุคลากรบางท่านที่เข้ามามีส่วนช่วยเหลืองานของศูนย์พิทักษ์ฯ ที่ได้สละทั้งกำลังกาย กำลังความคิด และกำลังทรัพย์ ก็มิใช่อยู่หลายท่าน และท่านเหล่านี้ก็ยังคงเป็นผู้ช่วยทำนุบำรุงพระศาสนาทั้งในส่วนอื่น ๆ ที่มีใช่แต่ศูนย์พิทักษ์ฯ เท่านั้น ถ้าดูรายชื่อ จากคณะกรรมการบริหาร กรรมการที่ปรึกษา และกรรมการทั่วไป จะเห็นว่า เป็นบุคลากรที่มาจากหลาย ๆ ส่วนทั้ง พระเถระผู้ใหญ่ อติตข้าราชการ เอกชนทั่วไปและ นักการเมือง เมื่อมีการดำเนินการเรื่องใหญ่ ๆ ของศูนย์พิทักษ์ฯ ก็จะได้รับความร่วมมือจากคนทั้งหลายฝ่ายเหล่านี้ (เมื่อสถานการณ์ที่มีมวลชน)

แต่ถ้ามีการดำเนินการย่อย ๆ ก็จะใช้วิธีการดำเนินการเพียงไม่กี่คนที่มีส่วนในการตัดสินใจ ทั้งนี้ทุกเรื่องที่ศูนย์พิทักษ์ฯ จะดำเนินการอย่างไร ซึ่งพระเทพวิสุทธิกวี (เลขาธิการศูนย์พิทักษ์ฯ) จะต้องร่วมรู้และตัดสินใจเสมอ แม้แต่การขยายศูนย์พิทักษ์ฯ ออกไปต่างจังหวัด จะมีผลดีเพื่อขยายความเข้าใจออกสู่ประชาชนให้กว้างขวางมากขึ้น แต่พระเทพวิสุทธิกวี ได้กล่าวว่า มีบางส่วนที่ไปดำเนินการและไม่เหมาะสม จะมีผลเสียมาถึงส่วนกลางโดยรวมได้ ถ้าดูแลไม่ทั่วถึง เช่นการไปขอรับบริจาค^๑

จากข้อมูลที่น่าเสนอนั้นสรุปได้ว่า ศูนย์พิทักษ์พระพุทธรักษาแห่งประเทศไทยจะดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จได้เพราะมีปัจจัยด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรของศูนย์ฯ มุ่งมั่นทำงานสละเวลาและมีแรงศรัทธาต่อพระศาสนา ร่วมกับศูนย์พิทักษ์ฯ อย่างเต็มที่

๔.๑.๒ ปัจจัยทางสังคม

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธรักษาแห่งประเทศไทย เกิดขึ้นมาเพื่อปกป้องรักษาและส่งเสริมพระพุทธรักษา เป็นเครือข่ายในการพิทักษ์รักษา และเผยแพร่หลักธรรมให้กว้างขวางออกไป^๒ ว่าโดยศูนย์พิทักษ์ฯ มีความปรารถนาดีของพุทธบริษัทต่อพระพุทธรักษา ซึ่งมีศรัทธาเป็นทุนหนุนให้งานดำเนินไปเพื่อบรรลุเป้าหมายคือเพื่อปกป้องพิทักษ์รักษาพระศาสนาให้มั่นคงต่อไป

เมื่อศูนย์เกิดขึ้นด้วยศรัทธาและความปรารถนาดีของพุทธบริษัทต่อพระพุทธรักษา จึงมีผู้คนมากมายในสังคมให้การสนับสนุนเสมือนหนึ่งทำงานรับใช้แทบบาทพระพุทธรองค์ เมื่อมีเหตุที่ศูนย์ฯ จะต้องขอกำลังจากสังคมหรือจากพุทธบริษัท ขอเพียงบอกแจ้งประกาศข่าวให้ทราบเท่านั้น คนในสังคมซึ่งมีศรัทธาเป็นทุนอยู่แล้วก็ลงแรงร่วมใจกันทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ

^๑ สัมภาษณ์พระเทพวิสุทธิกวี, เลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธรักษาแห่งประเทศไทย, (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓).

^๒ สัมภาษณ์ พล.อ.ดร.ธงชัย เกื้อสกุล, รองประธานกรรมการบริหาร ฝ่ายคดีสิทธิ์ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธรักษาแห่งประเทศไทย, (๓ สิงหาคม ๒๕๕๓).

ด้วยเหตุนี้ จุดเด่นหรือปัจจัยที่เอื้อให้งานศูนย์ฯ บรรลุผลสำเร็จก็คือปัจจัยของคนในสังคมของผู้ นับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่นี้เอง กรณีตัวอย่างที่สังคมซึ่งมีศรัทธาเป็นทุนได้ร่วมกันทำ ให้งานของศูนย์ฯ ให้ประสบความสำเร็จที่ชัดเจนก็คือ พุทธบริษัทได้ร่วมกันระดมทุนทอดผ้าป่า สามัคคีเพื่อใช้ในกิจการของศูนย์พิทักษ์ฯ

การได้รับความศรัทธาส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาดำเนินการได้ก็คือ ปัจจัยการเงินที่ ทำให้ ศูนย์พิทักษ์ฯ มาปฏิบัติภารกิจ เคลื่อนไหว เรียกร้อง บอกกล่าวได้สำเร็จในหลายๆ เรื่อง จาก การสัมภาษณ์บุคคลากรของศูนย์พิทักษ์ฯ และ เลขานุการศูนย์พิทักษ์ฯ ที่เหมือนกันก็คือ ปัจจัย ทางการเงินเป็นอุปสรรค ต่อการดำเนินการให้สำเร็จ และความสำเร็จที่ได้มาก็เพราะมีปัจจัย การเงินด้วยเช่นกัน ถึงแม้จะมีขอบเขตจำกัด และในทุกๆ ปีของเดือนกันยายนศูนย์พิทักษ์ฯ จะ ระดมทุนปีละหนึ่งครั้ง โดยการจัดงานทอดผ้าป่าสามัคคีเรียกในวันนี้ว่า “วันมหาสังฆประชาปิติ” อันหมายถึง วันที่เราทั้งหลาย ทั้งฝ่ายบรรพชิต ฝ่ายคฤหัสถ์ ต่างปลื้มปิติที่สามารถคุ้มครอง รักษา พระพุทธศาสนา ได้เป็นผลสำเร็จระดับหนึ่ง คือได้ หน่วยงานทางภาคราชการจะช่วย อำนวยความสะดวกแก่องค์การบริหารกิจการพระพุทธศาสนาคือสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ซึ่งในวันนี้จะมีผู้มาร่วมงานและบริจาคปัจจัย เพื่อเป็นทุนสำหรับดำเนินการของศูนย์ พิทักษ์ฯ และสามารถเชิดความศรัทธาของผู้คนและสมาชิกของศูนย์พิทักษ์ฯ ว่ายังให้การ สนับสนุนอยู่หรือไม่เพียงใด ซึ่งจะสังเกตเห็นว่า ตั้งแต่ศูนย์พิทักษ์ฯ จัดตั้งสถานีวิทยุ F.M. ๑๐๔.๒๕ เพื่อเป็นการสื่อสารบอกกล่าวข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ไปสู่สมาชิกทั้งเก่าและสมาชิก ใหม่ ทำให้มีผู้มาสนับสนุนมากขึ้น

จากที่นำเสนอมานี้ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้งานของศูนย์พิทักษ์ พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยบรรลุถึงความสำเร็จได้ก็คือศรัทธาของพุทธบริษัทที่มีต่อ พระพุทธศาสนา หรือจะสรุปอีกอย่างหนึ่งว่า เพราะได้ปัจจัยทางสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือและ ห่วงใยในพระศาสนา ศูนย์พิทักษ์ฯ จึงดำรงอยู่เพื่อดำเนินงานของศูนย์ต่อไป

๔.๑.๓ ปัจจัยด้านการใช้สื่อ

ตั้งแต่ตั้งศูนย์พิทักษ์ฯ ช่วงเริ่มแรกมีวิธีการใช้สื่อด้วยวิธีการ ทำหนังสือเผยแพร่ (ซึ่ง อยู่ในวงจำกัดจากปริมาณของหนังสือ) การจัดสัมมนาทางวิชาการ เช่น ในวันสำคัญทางพุทธ ศาสนา วันวิสาขบูชา ที่จัดกลางมณฑลพิธีท้องสนามหลวงเป็นเวทีกลางมีการอภิปรายทุกวัน ที่ จัดงานและได้รับการสนับสนุนจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยถ่ายทอดสดออกอากาศด้วย มี การจัดแสดงนิทรรศการเผยแพร่ผลงานของศูนย์พิทักษ์ฯ ที่จัดเป็นเต็นท์ของศูนย์ฯ และยังมี วิทยากรมาพูดในแต่ละวัน รอบๆ ท้องสนามหลวงจะมีการจัดเป็นเต็นท์ขององค์กรพุทธหลาย องค์กร แต่ในส่วนของศูนย์พิทักษ์ฯ จะมีผู้ให้ความสนใจมาก เพราะเป็นวิธีการนำเสนอรูปแบบที่ ต่างออกไปจากหลายๆ องค์กรที่ผู้คนจะชินต่อ การเสนอธรรมะปกติ แต่ของศูนย์พิทักษ์ฯ จะ

นำเสนอเหตุการณ์ปัจจุบันมีเกี่ยวกับการเมืองและองค์กรศาสนาอื่น ที่มีส่วนเกี่ยวพันและกระทบต่อพระพุทธศาสนาเริ่มมีสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ติดตาม บางครั้งจะจัดสัมมนาที่วัดราชาธิวาสวิหาร และผ่านทางวิทยุ ควบคู่ไปด้วย เช่น สถานีวิทยุ A.M. ๑๔๒๒ ที่ได้เข้าเวลาไว้ (ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกหรือผู้ฟังที่มีความศรัทธาห่วงใยต่อสถานการณ์ที่ศูนย์พิทักษ์ฯ นำเสนอ) และช่องทางหนึ่งที่เป็นสื่อกลางผ่านไปถึง ผู้รับชมได้ตลอดเวลา คือ www.bpct.org.th เวลาที่มีเหตุการณ์จะมีสื่อขอสัมภาษณ์ หรือขอให้ชี้แจง บอกกล่าว ทางสถานีโทรทัศน์จะมีบุคคลากรของ ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้มีโอกาสนี้ทำความเข้าใจได้มากขึ้น (สื่อโทรทัศน์ จะมีผู้นิยมมากที่สุด) แต่ศูนย์พิทักษ์ฯ ยังไม่มีสถานีโทรทัศน์เป็นของตัวเอง เหมือนกับของวัดธรรมกาย ที่ขยายการเผยแพร่ออกไปได้มากก็เพราะมีสื่อของตัวเองครบวงจรโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์จะได้ผลมากที่สุด ขณะนี้สื่อที่ได้ผลมากที่สุดของศูนย์พิทักษ์ฯ คือสถานีวิทยุ F.M. ๑๐๔.๒๕ MHZ

บุคลากร ระดับผู้นำของศูนย์พิทักษ์ฯจะมีรายการ เฉพาะของท่านหรือจัดร่วมกันในบางรายการ ท่านพระเทพวิสุทธิกวี (เลขาธิการศูนย์พิทักษ์ฯ) มีรายการของท่านคือรายการ “โลกสดใสด้วยพระธรรม” และมีตอบปัญหาข้อธรรมะทางเว็บไซต์ ส่วนรายการทางทีวี ก็จะมีผู้จัดของสถานีโทรทัศน์ได้ขอความเมตตา ให้ความรู้ทางธรรมอยู่หลายรายการ และรายการที่มีบุคลากรของศูนย์พิทักษ์ฯ ใช้เป็นช่องทางในการบอกกล่าวกับเหตุการณ์ปัจจุบันและมีผู้คนสลับเปลี่ยนมาให้ความรู้ความคิดเห็น โดยผ่านรายการ “ธรรมะออนไลน์” ซึ่งเป็นรายการหนึ่งได้รับความสนใจมากและอีกรายการหนึ่งที่ ดร. พระมหาโชวี ทสฺสนิโย รองเลขาธิการศูนย์พิทักษ์ฯ เป็นผู้ดำเนินรายการคือ “ตื่นเถิดชาวพุทธ” เป็นการเอาเรื่องของพระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นทั้งด้านดีหรือด้านที่ถูกกระทบมาบอกกล่าวให้รู้จึงใช้คำว่า “ตื่นเถิด” ท่านจัดรายการวิทยุมาสิบกว่าปีแล้ว จนเป็นที่รู้จักของญาติ-โยม และพุทธศาสนิกชนที่ติดตามรายการ มีรายการของพลตรีทองขาว พ่วงรอดพันธ์ (รองเลขาธิการศูนย์พิทักษ์ฯ) ชื่อ รายการ “ธรรมะร่วมสมัย” ซึ่งรายการนี้จัดตั้งแต่ยังไม่มีศูนย์พิทักษ์ฯ มีสมาชิกติดตามรายการมานานมีทั้งสมาชิกเก่าและใหม่ และยังคงมาฟังรายการใหม่ เมื่อเปิดสถานีวิทยุของศูนย์พิทักษ์ฯ คือ รายการ “ธรรมในเพลง” ซึ่งมีทั้งเพลงลูกกรุงและลูกทุ่ง ซึ่งผู้จัดจะใช้เวลาบางช่วงสอดแทรกข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พิทักษ์ฯ นอกจากนี้ยังมีอดีตพระอาจารย์ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแต่ได้เสียชีวิตแล้ว คือ ดร.พระมหาต่วน สิริธมฺโม เคย เป็นรองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และผู้เชี่ยวชาญด้านประชาสัมพันธ์ ได้เป็นผู้หนึ่งที่ใช้สื่อในหลายรูปแบบ และเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตัวท่านเป็นสื่อทำงานให้กับศูนย์พิทักษ์ฯ ได้มากขณะที่ท่านมีชีวิตอยู่ และมักจะจัดรายการคู่กับ พระราชปัญญาเมธี (สมชัย กุศลจิตฺโต) ท่านจะเขียนบทความ , จัดรายการวิทยุ , ับบรรยายธรรม ทั้งในประเทศและนอกประเทศ ร่วมงานกับศูนย์พิทักษ์ฯ ตั้งแต่เริ่มต้นเป็นผู้มีความเข้มแข็งท่านหนึ่งในการร่วมต่อสู้เพื่อพระพุทธศาสนา

จากการนำเสนอมานั้นสรุปได้ว่า การที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ทำงานผ่านสื่อมากขึ้นทำให้สื่อสารถึงชาวพุทธได้มากขึ้นเช่นกันเป็นการกระตุ้นหน่วยงานของสังคมไทยหลายหน่วยต้องหันมาปฏิบัติภารกิจงานพระพุทธศาสนาได้มากที่สุดทีเดียว

๔.๒ ข้อจำกัดของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย แม้จะทำงานได้อย่างอิสระ มีศรัทธาของพุทธบริษัทเป็นทุนเดิมหนุนให้งานสำเร็จ แต่ก็มีข้อจำกัดอยู่บ้าง ผู้วิจัยนำเสนอไว้ดังต่อไปนี้ (๑) ข้อจำกัดด้านการเงิน และ (๒) ข้อจำกัดด้านสถานะของบุคลากร

๔.๒.๑ ข้อจำกัดด้านการเงิน

เมื่อได้ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาหลาย ๆ เรื่องก็เพราะได้ปัจจัยการเงินสนับสนุนมาดำเนินการ จากศรัทธาและเห็นปัญหาร่วมกันทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ และจากการจัดงานทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อระดมทุนปีละ ๑ ครั้ง และผ้าป่าย่อย ๆ จากญาติโยม เมื่อมีงานจัดสัมมนาแต่ละครั้ง แต่เหตุที่ปัจจัยการเงินเป็นอุปสรรคนั่นคือการที่ศูนย์พิทักษ์ฯ จะทำงานให้กว้างไกลรวดเร็วและ ขยายเครือข่ายออกไปมันทำได้ยาก เพราะถ้ามีเครือข่ายมาก ศูนย์พิทักษ์ฯ เองก็ต้องมีเงินเข้าไปสนับสนุนให้ทำกิจกรรม. มิเช่นนั้นเครือข่ายจะต้องหาเงินบริจาคมาสนับสนุนงานของเครือข่ายเองซึ่งศูนย์พิทักษ์ฯ ถ้าควบคุมไม่ถึงอาจถูกตำหนิได้

พระเทพวิสุทธิกวี เห็นว่าจะทำให้เกิดปัญหาถึงความไม่เหมาะสมได้ ดังนั้นเครือข่ายที่จะช่วยงานศูนย์พิทักษ์ฯ ก็ควรจะได้รับเงินสนับสนุนจากส่วนกลาง แต่เมื่อศูนย์พิทักษ์ฯ ทำงานใหญ่เมื่อบอกกล่าวออกไปก็มีคนหลังไหลเข้ามาช่วยเหลือ ในแต่ละงานด้วยเหตุที่มีความทุกข์ร่วมกันเรื่องพระศาสนา สาเหตุที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ทำงานเชิงรุก พิทักษ์ ต่อสู้ บางครั้งต้องสู้กับฝ่ายการเมือง ฝ่ายราชการ ทำให้คนที่สนับสนุนปัจจัยล้งเล็ก็เป็นได้ เพราะเกรงจะมีผลกระทบต่อตัวเขา ส่วนองค์กรหลัก คือมหาเถรสมาคมไม่ได้สนับสนุนทางการเงินแต่ให้กำลังใจ จะมีแต่เฉพาะบางรูปที่ให้การช่วยเหลือเป็นส่วนตัว เมื่อทางศูนย์พิทักษ์ฯ ได้ขอความช่วยเหลือไป^๓

จากการนำเสนอมาสรุปได้ว่า ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย มีข้อจำกัดด้านงบประมาณคือไม่มีแหล่งทุนที่รองรับอย่างเป็นระบบและมั่นคง

^๓ สัมภาษณ์ พระเทพวิสุทธิกวี, เลขานุการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓).

๔.๒.๒. ข้อจำกัดด้านสถานะของบุคลากร

ว่าโดยหลักการทั่วไป การทำงานพระศาสนาทั้งหมด ต้องมีพุทธบริษัทร่วมแรงร่วมใจกัน พระพุทธศาสนาหรือพระธรรมจะดำรงอยู่ได้นอกจากจะมีพระศาสดาผู้ทรงประดิษฐานพระศาสนาไว้แล้วก็ต้องมีพุทธบริษัทในการพิทักษ์รักษา ดังที่ท่านแสดงไว้ใน ปาสาทิกสูตร สรุปความได้ว่า

พระธรรม (คือพระศาสนา) บริบูรณ์ สำเร็จผลแพร่หลายกว้างขวาง ต่อเมื่อมีองค์เหล่านี้ครบถ้วนคือ (๑) องค์พระศาสนาเป็นเถระ รัตตัญญู ล่วงกาล ผ่านวัยโดยลำดับ (๒) มีภิกษุสาวกที่เป็นเถระ มีความรู้เชี่ยวชาญ ฝึกฝนอบรมตนอย่างดี แกล้วกล้าอาจหาญ สามารถแสดงธรรมให้เห็นผลจริง กำราบปรปวาท และมีภิกษุสาวกชั้นปานกลางและชั้นนวกะ ที่มีความสามารถเช่นกันนั้น (๓) มีภิกษุณีสาวิกา ชั้นเถรี ชั้นปานกลาง ชั้นนวกะ ที่มีความสามารถเช่นกันนั้น (๔) มีอุบาสกทั้งประเภทพรหมจารี และประเภทครองเรือนเสวยกามสุข ซึ่งมีความสามารถเช่นกันนั้น (๕) มีอุบาสิกาทั้งประเภทพรหมจารี และประเภทครองเรือนเสวยกามสุข ซึ่งมีความสามารถเช่นกันนั้น แต่ถ้าขาดอุบาสิกาแม้เพียงอย่างเดียว พรหมจรรย์ก็ยังไม่ชื่อว่าเจริญบริบูรณ์เป็นปึกแผ่นดี^๔

จากหลักการที่นำมาแสดงไว้เป็นหลักนี้ สรุปได้ขั้นหนึ่งก่อนว่า พุทธบริษัทเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่หรือเสื่อมสูญสิ้นไปของพระศาสนา

จริงอยู่ว่า พุทธบริษัททั้งหมดนั้นแหละ ต้องร่วมกันพิทักษ์รักษาพระศาสนา แต่เมื่อมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ผู้ที่ปรากฏตัวแสดงตนก่อนใครก็เห็นจะเป็นภิกษุบริษัท ถึงในศูนย์พิทักษ์ฯ นี้ก็เช่นกัน เมื่อมีเหตุการณ์หรืองานการที่ศูนย์ฯ ต้องเคลื่อนไหวแสดงตัว สำแดงงานออกมาให้ปรากฏ ก็มีบุคลากรที่เป็นพระภิกษุออกตัวนำหน้า คือเป็นแกนนำในการสำแดงตนเสมอ ซึ่งมองในแง่ข้อจำกัดก็มีอยู่บ้าง ดังจะศึกษาต่อไป

การทำงานของศูนย์พิทักษ์ฯ ถ้าถามว่ามีสำนักพุทธฯ อยู่แล้ว ที่จะสนองงานคณะสงฆ์ก็ให้เข้าใจว่า สำนักพุทธฯ เป็นหน่วยงานราชการ มีกรอบเป็นขอบจำกัดของการทำงานบุคลากรของศูนย์พิทักษ์ฯ ที่เป็นพระสงฆ์ก็มีกรอบของวินัยสงฆ์เป็นขอบจำกัด และที่เป็นอุปสรรคมาก ๆ ก็คือ ชาวพุทธเราอ่อนแอ เคยชินกับการอยู่ในความอุปถัมภ์ เมื่อเกิดมีปัญหา มีภัย พอบอกกล่าวก็ไม่ตื่นตัว มีความประมาท แม้พระสงฆ์จำนวนมากก็ยังมีความคิดว่า ไม่มีใครทำอะไรได้กับพระพุทธศาสนาประชาชนส่วนใหญ่ก็ไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะดูภายนอกพระพุทธศาสนาก็ยังมั่นคงอยู่ หารู้ไม่ว่ากำลังถูกกัดกร่อนให้กลวง. รอวันจะพังทลายเมื่อไรไม่รู้ เพราะอดีตก็มิให้ศึกษา ว่าทำไมพระพุทธศาสนาจึงหมดสิ้นไปจากประเทศต่าง ๆ สมัยก่อนยังมีพื้นดินให้อพยพเมื่อถูกรุกราน แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีที่อพยพแล้วมีแต่ยอมตาย หรือยอมเปลี่ยนแปลงศาสนาตามเขาและการที่จะสร้างความมั่นคง ยึดมั่นให้เกิดขึ้นในใจของศาสนิก. ก็ไม่เหมือนกับ

^๔ ดูรายละเอียดใน ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๗๕-๑๗๖/๑๓๕-๑๓๖.

ศาสนาอื่นเช่นการที่ใครจะไปแต่งงานกับคนของเขาก็ต้องเปลี่ยนเป็นศาสนาของเขา ดังเช่นศาสนาอิสลาม ประชากรโลกของอิสลามจึงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ของพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าให้สิทธิเสรีภาพไม่บังคับให้นับถือไม่มีข้อบังคับศรัทธา^๕

กล่าวโดยสรุปศูนย์พิทักษ์ฯ มีข้อจำกัดด้านบุคลากร เพราะชาวพุทธให้เกียรติพระภิกษุ นิยมให้พระนำหน้าหรือเป็นผู้นำ และตัวพระภิกษุเองนั้นก็มิวิถีชีวิตเฉพาะ มีวินัยกำกับให้เจริญในไตรสิกขามีกฎของฝ่ายปกครองสงฆ์กำกับดูแลและยังต้องอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมืองเหมือนประชาชนทั่วไป แต่เมื่อทำงานในบางกรณี จึงเกิดการติดขัดเพราะสถานะความเป็นพระภิกษุนั่นเอง แต่ถ้ามองกว้างออกไปถึงพุทธบริษัททั้งหมด ไม่ว่าจะบริษัทไหนถ้ามีความรู้ ความเข้าใจชัดเจนเพียงพอต่อสถานการณ์ เรื่องราว และทุกกรณีที่คุณเข้าไปเกี่ยวข้องแล้ว ก็จะเป็นปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและไม่ติดขัด ถ้ามองในชั้นหลังนี้ปัญหาหรือข้อจำกัดจึงอาจจะไม่อยู่ที่ตัวบุคคล ปัญหากลับไปอยู่ที่ปัญหาทางปัญญา คือไม่ใฝ่รู้ ไม่มีความรู้ ไม่รู้เท่าทันเหตุการณ์ เรื่องราว หรือกรณีที่คุณเกี่ยวข้อง จึงได้แต่ปฏิบัติการด้วยความไม่รู้ เป็นไปตามความรู้สึก หรือความคิดเห็นที่ขาดฐานความรู้เท่านั้นและที่มีปัญหาของสังคมไทยอย่างมากคือ ผู้ไม่รู้แล้วชอบชี้ ส่วนผู้รู้ก็ไม่ชี้ให้สังคมรู้

๔.๓ แนวทางแก้ไข

๔.๓.๑ แนวทางแก้ไขด้านการเงิน

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย มีการรับบริจาคเงินและจัดตั้งเป็นกองทุน เปิดโอกาสให้ผู้มีศรัทธาร่วมบริจาคเข้ากองทุนตามกำลังและมีการจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคีประจำปีและจัดย่อยเป็นครั้งคราว^๖ ตัวอย่างเช่น

๑) จัดกิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคีและอภิปรายทางวิชาการ เรื่องภัยของพระพุทธศาสนาและแนวทางแก้ไข จัดขึ้นในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ณ สนามด้านหน้าพระอุโบสถ วัดราชาธิวาสวิหาร ภาคเช้า มีการปาฐกถาพิเศษ โดยพระเทพดิลก เรื่องของพระพุทธศาสนาและแนวทางแก้ไข ภาคบ่าย มีการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง “พระพุทธศาสนาสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งได้อย่างไร” เวลา ๑๖.๓๐ น. มีกิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคี เพื่อหาเงินสมทบทุนกองทุนพิทักษ์ปกป้องพระพุทธศาสนา ปรากฏว่ามีคณะพุทธบริษัทบริจาคเงินสมทบทุน ยอดรายรับทั้งหมด ๒,๕๐๐,๔๓๐ บาท (สองล้านห้าแสนสี่ร้อยสามสิบบาทถ้วน)ในงานนี้มีคณะพุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์มาร่วมงานประมาณ ๘๐๐ รูป/คน

^๕ สัมภาษณ์ พระธรรมเมธาภรณ์, ประธานกรรมการบริหาร ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, (๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓).

^๖ สัมภาษณ์ พระเทพวิสุทธิกวี, เลขานุการ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, (๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓).

๒) โครงการทอดผ้าป่าสามัคคีบูชาพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ โดยศูนย์พิทักษ์ฯ ร่วมกับวัดราชาธิวาสวิหารและองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ เพื่อหาเงินสมทบทุนกองทุนศูนย์พิทักษ์ปกป้องพระพุทธรูปพระพุทธรูปพระพุทธรูปให้มีความร่วมมือบริจาคทรัพย์ทอดผ้าป่าจำนวนมาก ซึ่งการเตรียมงานไม่นานนัก ได้เงินจำนวน ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท มียอดรายจ่าย ๑๑๖,๖๘๓.๐๐ บาท^๗

จากการศึกษานี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า การแก้ปัญหาด้านการเงินของศูนย์พิทักษ์พระพุทธรูปแห่งประเทศไทย เป็นไปโดยการนำจุดเด่นของศูนย์ที่ปฏิบัติจริงทุกครั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่อพระศาสนาศูนย์ฯ ได้เข้าไปแก้ไขได้สำเร็จอยู่หลายเรื่องโดยนำมาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา นั่นก็คือการนำศรัทธาและความหวังใยของพุทธบริษัทที่มีต่อพระศาสนาอยู่เป็นทุนเดิมมาสื่อสารแจ้งข่าวให้ทราบทั่วกันแล้วระดมทุนด้วยการทอดผ้าป่าสามัคคีหรือบอกแจ้งการบริจาคผ่านช่องทางอื่น ในรูปแบบการขอรับบริจาคในแต่ละครั้งและได้จัดตั้งเป็นกองทุนเอาไว้

๔.๓.๒ แนวทางแก้ไขด้านบุคลากร

ต่อปัญหาหรือข้อจำกัดด้านบุคลากรดังที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ทางศูนย์พิทักษ์พระพุทธรูปแห่งประเทศไทยมีแนวทางการแก้ปัญหาและได้ดำเนินการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้น ศูนย์ฯ ได้จัดฝึกอบรมบุคลากรทั้งที่เป็นฆราวาสและบรรพชิตให้ทำหน้าที่อาสาพิทักษ์พระพุทธรูป โดยหวังจะให้พุทธบริษัทได้รับความรู้ความเข้าใจและติดตามสถานการณ์ทาง พระพุทธรูปในปัจจุบัน อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว อุทิศตนเพื่อรับใช้พระพุทธรูปเป็นไปในแนวทางที่ ถูกต้องอย่างแท้จริง ทำหน้าที่วิทยากรอาสาสมัครที่มีอุดมการณ์และคุณภาพ และมีความรู้ความเข้าใจและเทคนิคการเผยแพร่พระพุทธรูปไปสู่ชุมชน กล่าวโดยสรุป สาระสำคัญของการจัดฝึกอบรมก็คือ การสร้างบุคลากรขึ้นมาทำงานนั่นเองอีกประการหนึ่งการที่ศูนย์ฯ มีสถานีวิฑูย์เป็นเครื่องมือสื่อสารจึงใช้สื่อนี้เชื่อมประสานกับบุคคลหลายฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เชิญพิธีกรหลายท่านมาสัมภาษณ์และเชิญมาเป็นพิธีกรงานสัมมนาของศูนย์ฯ โดยมีบุคลากรทางราชการเช่น อธิบดีกรมการศาสนาและจากสำนักพุทธฯ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการมาเป็นวิทยากรอยู่เสมอ ซึ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นการขยายงานของศูนย์ฯ ผ่านบุคลากรดังที่กล่าวมาแล้ว

^๗ พระราชกวี (เกษม สฤณโต), ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธรูปแห่งประเทศไทย, หน้า ๒๓.

^๘ สัมภาษณ์ พระเทพวิสุทธิกวี, เลขานุการศูนย์พิทักษ์พระพุทธรูปแห่งประเทศไทย, (๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓).

การจัดฝึกอบรมอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา เริ่มรุ่นที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒-๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ ณ วัดราชาธิวาสวิหาร มีพระภิกษุเข้าอบรม ๖๒ รูป สามเณร ๕ รูป รวม ๖๖ รูป และมีการจัดอบรมรุ่นต่อๆมา ตามแต่ปัจจัยและโอกาสจะเอื้ออำนวย และมีฆราวาสให้ความสนใจเข้าร่วมอยู่ด้วย

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา ดังนี้ (๑) บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา (๒) บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในกาเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา และ (๓) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและมีข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ บทบาทเกี่ยวกับการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

จากการศึกษาในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พบว่า ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ตั้งแต่พระไตรปิฎก จนถึงคัมภีร์ประกอบปรากฏเรื่องราวและเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า พระพุทธเจ้าและพุทธบริษัทได้เพียรเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนากันอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยพอสรุปตามลำดับได้ดังนี้

๑) การเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ในฐานะทรงเป็นศาสดา ประดิษฐานพระศาสนาไว้เพื่อเกื้อกูลแก่ชาวโลก พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระศาสนาขึ้นในท่ามกลางลัทธิความเชื่อที่แฝงฝังลึกในสังคม ที่ครอบงำทางความคิดและปัญญา ทั้งกุมอำนาจด้านการศึกษาและผลประโยชน์ที่เกิดจากการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ดังนั้นการประกาศพระศาสนาจึงทำให้มีผู้ได้รับประโยชน์จากคำสอนของพระองค์ บ้างก็อุทิศชีวิตบวชถวายแด่พระองค์ บ้างก็ปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะ มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งสูงสุด บ้างก็หันมาอุปถัมภ์บำรุงกิจการของพระพุทธศาสนา พร้อมกันนั้นก็ยังมีผู้เสียผลประโยชน์จากคำสอนของพระองค์ โดยกลุ่มคนที่เชิดชูคำสอนเรื่องพระเจ้าหรือผู้มีอำนาจในการอำนวยผลดลบันดาล เพราะพระองค์ทรงเผยแผ่ธรรมโดย ยกย่องธรรมเป็นใหญ่ ทรงเป็นกรรมวาที และวิริยวาที ปฏิเสธพระเจ้าและการอ่อนวอนขอพรจากเทพไท้ไร้เหตุผลทั้งสิ้น เมื่อมีผู้ทูลถามพระองค์ทรงใช้วิธีการตอบที่หลากหลาย ได้แก่ เอกังสพยากรณ์ ทรงชี้แจงแสดงไปแนวเดียว ปฏิปุจฉาพยากรณ์ ทรงย้อนถามก่อนแล้วจึงตอบ วิภังชพยากรณ์ ทรงจำแนกแยกแยะออกตอบทีละประเด็น ส่วนลักษณะการแสดงธรรม

ของพระองค์ ทรงแสดงโดยขึ้นต่อสถานการณ์นั้นๆ หรือทรงเลือกใช้วิธีเฉพาะกรณี เช่น อุปนิสินนภกา ประทับนั่งสนทนาอย่างเป็นกันเอง ธรรมกถาทรง ตรัสสั้นๆ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ โอวาท ทรงประทานคำสอนโดยการตักเตือน อนุสาสนี ทรงสอนซ้ำๆ และฉมมสากัจฉา ทรงสนทนาถามตอบธรรม ในบางกรณีเมื่อมีเหตุที่ผู้ไม่หวังดีพยายามทำการย่ำยีพระพุทธศาสนา พระองค์จำเป็นต้องแสดงปาฏิหาริย์ แต่ทรงยกย่องอนุสาสนีปาฏิหาริย์ คือ ปาฏิหาริย์ที่เกิดจากการแสดงธรรม การแสดงฉมมจักกัปปวัตตนสูตร นับเป็นการหมุ่ดวงล้อมธรรมจักรให้หมุ่ไปทั่วทุกเขตคาม ตลอดพระชนม์ชีพ พระองค์เสด็จด้วยพระบาทเปล่าสั่งสอนประชาชนให้ได้ลิ้มธรรมรส หลังจากพุทธปรินิพพานพระสงฆ์สาวกก็พิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนาไว้ด้วยความเพียรพยายาม ดังจะศึกษาต่อไป

๒) บทบาทของพระอานนท์ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา มีเรื่องราวในคัมภีร์ว่า ท่านพระอานนท์ มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธพจน์ซึ่งเป็นเนื้อตัวแท้ของพระพุทธศาสนา ท่านสามารถทรงจำพระพุทธพจน์ได้ทั้งหมด เมื่อถึงคราวสังคายนาครั้งที่ ๑ ท่านก็มีบทบาทสำคัญในการวิสังขนาพระธรรม ต่อที่ประชุมพระอรหันต์ผู้ร่วมทำสังคายนานั้น

๓) บทบาทของพระมหาโมคคัลลานะในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา มีเรื่องราวในคัมภีร์ว่า ท่านพระมหาโมคคัลลานะ พระอัครสาวกเบื้องซ้าย เป็นเลิศในด้านมีฤทธิ์มาก ท่านเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา การสนทนา การตอบปัญหาข้อข้องใจ และการแสดงฤทธิ์โดยรับสนองพุทธบัญชาให้ไปปราบผู้เป็นมิถิชาติภูฏี การเป็นสมณทูตในเทวโลกและยมโลก แล้วนำเรื่องราวเหล่านั้นมาบอกแก่ชาวโลก และการแสดงธรรมแก่พุทธบริษัทและบุคคลอื่นไปด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การบรรยาย การอธิบาย ขยายความ การเปรียบเทียบ การตอบคำถาม

๔) บทบาทของพระสารีบุตรในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา มีเรื่องราวในคัมภีร์ว่า ท่านพระสารีบุตร พระอัครสาวกเบื้องขวา เป็นเลิศในด้านปัญญา เป็นพระธรรมเสนาบดี สามารถแสดงธรรมได้เสมอเหมือนกับพระพุทธเจ้าทรงแสดงเอง ในการเผยแผ่ธรรมนั้น พระสารีบุตรเถระ ใช้วิธีการแบบเดียวกับเผยแผ่ของพระพุทธเจ้า นั่นคือ การเริ่มต้นสนทนาเป็นจุดสำคัญ การเริ่มต้นที่ดีมีส่วนในการเผยแผ่ให้สำเร็จผลดีเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังได้สร้างบรรยากาศในการเผยแผ่ให้ปลอดโปร่ง เพลิดเพลิน ไม่ให้ตึงเครียดไม่ให้เกิดความอึดอัดใจ แก่ผู้ฟังหรือผู้รับฟังเป็นสำคัญ หนึ่ง การเผยแผ่ได้มุ่งไปที่เนื้อหาสาระให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่นำมาเผยแผ่ ไม่กระทบทั้งตนเองและผู้อื่น ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่มุ่งเสียดสีใครๆ ใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวลสละสลวย ไม่หยาบคาย ชวนให้สบายใจ ตั้งใจสอนหรือเผยแผ่โดยเคารพ

๕.๑.๒ บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในกายเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

๑) ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้นโดยพุทธบริษัทที่มีความปรารถนาดีต่อพระพุทธศาสนา เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อปกป้องรักษาและส่งเสริมเชิดชูพระพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่ชาติไทยและเป็นมรดกอันทรงคุณค่าแก่ลูกหลานไทย เป็นศูนย์กลางในการแสวงหาความร่วมมือในการเรียนรู้และศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และเป็นเครือข่ายในการพิทักษ์ต่อสู้เพื่อความถูกต้องและชอบธรรมให้กับพระพุทธศาสนาและบุคลากรของพระพุทธศาสนา รวมทั้งประชาคมพุทธบริษัท โดยเผยแผ่หลักธรรมและข้อมูลข่าวสารพระพุทธศาสนา ตลอดทั้งติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหว อันจะเป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนา มีสำนักงานศูนย์ฯ อยู่ภายในคณะใต้ วัดราชาธิวาสวิหาร แขวงวรวิหาร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ปัจจุบัน พระเทพวิสุทธิกวี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ศูนย์พิทักษ์ฯ แบ่งส่วนงานออกเป็น ๑) ฝ่ายบริหาร ๒) ฝ่ายวิชาการ ๓) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ๔) ฝ่ายทะเบียนและสถิติ และ ๕) ฝ่ายกิจกรรมและสวัสดิการ

๒) จากการศึกษาบทบาทศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย สรุปได้ว่า ศูนย์พิทักษ์ฯ มีบทบาทดังต่อไปนี้ (๑) การส่งเสริมและปกป้องพระพุทธศาสนา (๒) การประสานงานกับองค์กรพุทธและองค์กรอื่น ๆ (๓) การเผยแผ่ธรรม (๔) การสื่อสารกับประชาชน (๕) การสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ (๖) การบำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์ (๗) การสร้างขวัญกำลังใจแก่ชาวพุทธ (๘) การเป็นตัวแทนของชาวพุทธ และ (๙) การสนับสนุนงานของศูนย์ฯ เอง

๕.๑.๓ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา

๑) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ จากการศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่เอื้อให้งานของศูนย์ฯ สำเร็จลงได้ ได้แก่

(๑) ปัจจัยด้านบุคลากรศูนย์ฯ มีบุคลากรที่แตกต่างหลากหลายโดยเฉพาะที่เด่นชัดคือ ท่านเหล่านั้นต่างมุ่งมั่นสละเวลาแรงงานและแรงใจให้กับศูนย์พิทักษ์ฯ เพื่อการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาด้วยแรงศรัทธา

(๒) ปัจจัยทางสังคม เนื่องจากศูนย์ฯ เกิดขึ้นด้วยความปรารถนาดีของพุทธบริษัท โดยเห็นภัยที่จะเกิดต่อพระพุทธศาสนา จึงมีความศรัทธาเป็นทุน และด้วยการปฏิบัติงานอย่างจริงจังของศูนย์ฯ จึงทำให้

ศูนย์ฯ เป็นที่รวมของผู้ที่มีความปรารถนาดีต่อพระศาสนา เมื่อมีการบอกแจ้งข่าวสารต่าง ๆ สังคมชาวพุทธก็พร้อมจะร่วมทำงานถวายแด่พระพุทธเจ้าในผู้ร่วมอุดมการณ์เดียวกันของศูนย์พิทักษ์ฯ

(๓) ปัจจัยด้านการใช้สื่อ ศูนย์พิทักษ์ฯ มีสื่อในการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารกับประชาชนอย่างทั่วถึงทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นและเอื้อต่อการทำงานให้ศูนย์พิทักษ์ฯ ประสบความสำเร็จ

๒) ข้อจำกัด ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ได้แก่

(๑) ข้อจำกัดด้านการเงิน การดำเนินงานของศูนย์ฯ ในบางกรณีต้องใช้งบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน แต่ศูนย์ฯ มีรายได้ที่ขึ้นต่อศรัทธาของประชาชนเป็นส่วนใหญ่และจากพระเถระบางรูป ซึ่งท่านเหล่านั้นก็มีภาระทางด้านศาสนสงเคราะห์อยู่แล้ว จึงทำให้ไม่คล่องตัวในการใช้จ่าย (ไม่ปรากฏว่าศูนย์ฯ ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ)

(๒) ข้อจำกัดด้านสถานะของบุคลากร ซึ่งบุคลากรของศูนย์ฯ มีทั้งพระภิกษุและคฤหัสถ์ แต่ด้วยสถานะความเป็นพระภิกษุจึงทำให้พระภิกษุทำงานไม่สะดวก เนื่องจากมีข้อปฏิบัติและมีวิถีชีวิตเฉพาะต้องอยู่ภายใต้กฎของมหาเถรสมาคมและกฎหมายบ้านเมืองซึ่งต่างจากคฤหัสถ์ อยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมืองอย่างเดี๋ยวจึงและคนส่วนใหญ่ มักจะให้ความยกย่องศรัทธาให้พระภิกษุเป็นผู้นำเสมอ

๓) แนวทางแก้ไข

(๑) แนวทางแก้ไขด้านการเงิน ศูนย์ฯ ได้จัดโครงการต่าง ๆ เพื่อระดมทุนสำหรับใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ฯ โดยจัดเป็นโครงการทอดผ้าป่าสามัคคีปีละครั้ง และเปิดโอกาสให้ผู้มีศรัทธาร่วมบริจาคจัดตั้งเป็นกองทุนผ่านช่องทางต่าง ๆ และบอกบุญให้ร่วมกันเป็นการเฉพาะงานไปแต่ละครั้ง

(๒) แนวทางการแก้ไขด้านสถานะของบุคลากร ซึ่งศูนย์ฯ ได้จัดโครงการฝึกอบรมอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา เพื่อสร้างบุคลากรใหม่ ๆ ขึ้นมารับงานสืบต่อกันไปโดยประสานสัมพันธ์ความร่วมมือกับบุคลากรหลากหลายให้มาช่วยงานของศูนย์ฯ เฉพาะงานแต่ละครั้งไป

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) บุคลากรรับผิดชอบงานเฉพาะเรื่อง คือสมาชิกของศูนย์พิทักษ์ฯ มีผู้ที่พร้อมจะช่วยงานให้ศูนย์ฯ ดังนั้นศูนย์ฯ จึงควรแบ่งงานรับผิดชอบเฉพาะเรื่องเพื่อติดตามงานที่ทำไว้ให้ทันต่อสถานการณ์ เพราะบางเรื่องจะไม่สำเร็จในช่วงสั้น ๆ ต้องใช้เวลา เช่น การเรียกร้องให้บรรจุคำลงในรัฐธรรมนูญ “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ” ช่วงที่รอโอกาส ศูนย์ฯ สามารถทำการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และให้เข้าใจถึงเหตุผล เมื่อ

ถึงวันที่พร้อม ความสำเร็จก็จะง่ายขึ้น และศูนย์ควรทำความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายอื่นๆ ถึงความร่วมมือในการทำงานเดียวกันเพื่อพระพุทธศาสนาให้มั่นคงต่อไป

๒) ศูนย์พิทักษ์ฯ ควรจัดกิจกรรมให้มากขึ้นและบ่อยๆ ซึ่งก็ทำอยู่แล้วแต่ยังไม่พอ ต้องให้โอกาสคนที่พร้อมจะช่วยงานแต่มีประสิทธิภาพโดยเชิญชวน ให้คนที่เข้ามามีความสัมพันธ์กับศูนย์พิทักษ์ฯ ด้วยความศรัทธาและหลังจากนั้นจะเกิดความร่วมมือ

๓) ให้มีฝ่ายทำงานด้านการประสานงานเพื่อทำความเข้าใจกับสมาชิกด้วยกันแบบ มิตรไมตรี โดยขยายแนวความคิดหาความร่วมมือกับงานของศูนย์พิทักษ์ฯ ปัจจุบันองค์กร เครือข่ายยังไม่กว้างไกลเท่าที่ควร (อาจจะเพราะมีข้อจำกัด) แต่ก็ควรหาวิธีสลายข้อจำกัดนั้นได้

๔) การใช้สื่อ ถึงแม้ศูนย์พิทักษ์ฯ จะมีสื่อเพิ่มขึ้น แต่สื่อทางด้านโทรทัศน์ ยังมีน้อย มาก ยังต้องอาศัยสื่อขององค์กรอื่นอยู่ในบางครั้ง ควรหาวิธีนำผลงานที่เด่นชัดของศูนย์ พิทักษ์ฯ เช่นการจัดสัมมนาวิชาการและการเสวนา หัวข้อต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์มากนำไปออกสื่อ ให้เพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

๕) ศูนย์พิทักษ์ฯ เปิดอบรม เกี่ยวกับภัยพระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีต เรียนรู้ปัจจุบัน ป้องกันอนาคต ให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปจนกระทั่งมีสามารถเป็นวิทยากรได้ เพื่อนำไปสู่ ประชาชนให้เข้าใจอย่างเป็นรูปธรรม

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะการวิจัย

๑) ควรศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยที่สังคมไทย คาดหวัง เพื่อศูนย์ฯ จะได้ทบทวนบทบาทของตนและนำไปพัฒนาให้สอดคล้องกับความ คาดหวังของสังคม

๒) ควรศึกษาแหล่งทุนที่ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยควรจะได้รับ ความอนุเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการนำเงินทุนมาใช้เพื่อการพัฒนาของศูนย์ฯ ให้ก้าวหน้าและ มั่นคงต่อไป

๓) ควรศึกษาประสิทธิภาพการฝึกอบรมอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา ในการ พัฒนาบุคลากรที่เข้มแข็งเพื่อเป็นแนวทางในการจัดอบรมของศูนย์ฯ ครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ . พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

_____ . อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และโรงพิมพ์วิญญูญาณ, ๒๕๓๒-๒๕๓๔.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล. (ชุด ๗๑ เล่ม). พิมพ์ครั้งที่ ๒.

นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กรมศิลปากร. หนังสือประมวลข้อมูลเกี่ยวกับจารึกพ่อขุนรามคำแหง. กรุงเทพฯ :
สำนักหอสมุดแห่งชาติ, ๒๕๔๗.

ณรงค์ เส็งประชา. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๔๑.

เดโช สวานานนท์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๑๘.

ทิตยา สุวรรณะชฎ. สังคมวิทยา (Sociology). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗.

ปราณี กุลละวณิชย์. ผศ. ดร., วิวัฒนาการเลขไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.

ผ. กิตติสารโร. แห่งพุทธานุพุทธประวัติ. พระนคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๘๕.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตธมาโณ). พุทธวิธีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓
กรุงเทพฯ : บริษัท แปดสิบเจ็ด จำกัด, ม.ป.ป.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตธมาโณ) . เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา, ม.ป.ท., ๒๕๕๑.

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตมาโณ) . ทำไมพระพุทธศาสนาจึงเสื่อมจากอินเดีย. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระเทพวิสุทธิกวี, ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). กัณฑ์แห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๕.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). เจาะหาความจริงเรื่องศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพฯ :

โพธิ์พินิตติ้ง จำกัด, ๒๕๕๐.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). สยามสามไตร. กรุงเทพฯ : พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๒.

พระมหาโชวี ทสฺสนีโย, ดร., กรณี พ.ร.บ. จักรูป (ฮุบ) ที่วัด. กรุงเทพฯ : ศูนย์พิทักษ์

พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๗.

พระราชกวี. ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระราชวรมณี (ประยูร ปยุตฺโต). เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธ

ธรรม, ๒๕๓๐.

พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตฺโต). “ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับเอกราชของอินเดีย

และไทย” รวมบทความวิชาการทางการพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตฺโต). กรณี พ.ร.บ. จักรูป(ฮุบ)ที่วัด. กรุงเทพฯ : ศูนย์พิทักษ์

พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๗.

พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. มนุษย์กับสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ประวัติและผลงาน ดร.พระมหาต่วน สิริธมฺโม,,

กรุงเทพฯ : ๒๕๕๑.

รังษี สุหนต์. พุทธกิจ : กิจที่พระพุทธเจ้าทรงทำ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย, ม.ป.ป.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ : นาน

มีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒.

(๒) วิทยานิพนธ์

เกษริน สุขตัว. “บทบาทพระสงฆ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : กรณีศึกษาการจัดการป่าต้นน้ำ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา”. **การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

จรินทร์ ยังสังข์. “บทบาทพระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทาง”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

จิราณัฐ วงศ์อุทัย. “บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชน ปัญหาโรคเอดส์ กรณีศึกษาพระครูโสภณปริยัติสุธี วัดดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

ณัฐชยา สัมเขียวหวาน. “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑.

ตรีรัตน์ ปิ่นประยงค์. “การศึกษาบทบาทของอุบาสกอุบาสิกา ในการบำรุงพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณี การบำรุงพระพุทธศาสนาของผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สายงานธุรกิจระบบส่ง”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

บุศรา เกียรติอุตสาหกุล. “บทบาทคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายต่อการส่งเสริมอุดมการณ์ทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว”. **สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาไทยศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

ประกิจ ศรีมันทยามาศ. “บทบาทของพระสงฆ์จังหวัดลำปางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้”. **การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

ประสาธ สุขเกษม. “บทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในการขัดเกลากายทางสังคมแก่เยาวชน : ศึกษากรณีค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

- ปานแพร เซาว์นประยูร. “บทบาทของพระพุทธรูปศาสนาต่อกระบวนการผลิตซ้ำทางอัตลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.
- พระกิตติศักดิ์ ยโสธโร (แก้วหลง). “การศึกษาบทบาทของพระสารีบุตรเถระในการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธรูปศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- พระกิตติศักดิ์ ยโสธโร (แก้วเหลา). “การศึกษาบทบาทของพระสารีบุตรเถระในการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธรูปศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- พระครูสิริอาภากร (บุญธรรม) อ่ำภา. “บทบาทเจ้าอาวาสด้านการปกครองและด้านการเผยแผ่ศาสนธรรม : กรณีศึกษาเจ้าอาวาสในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.
- พระชนวรรธน วรรณสิทธิ์. “บทบาทพระสงฆ์ในการดำเนินงานเรื่องเอดส์ในชุมชน”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.
- พระบุญประสิทธิ์ ปุณฺณสิทธิ์ (หนูสังข์). “บทบาทของชาวพุทธในการปกป้องพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพัฒนาสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๑.
- พระมหาจิตติภัทร อาลธมฺโม (จันทร์คุ่ม). “การศึกษาบทบาทของพระอาณัติในการเผยแผ่พุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธรูปศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- พระมหาจิตติภัทร อจลธมฺโม. “การศึกษาบทบาทของพระอาณัติในการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธรูปศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์. “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน”. **การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒.

พระมหาสุชญา โรจนญาโณ(ยาสุกแสง). “ศึกษาบทบาทของมหาโมคคัลลานเถระในการเผยแผ่พระพุทธรศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธรศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พระมหาสุชญา โรจนญาโณ (ยาสุกแสง). “การศึกษาบทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผยแผ่พระพุทธรศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธรศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

วุฒินันท์ กันทะเตียน. “พระสงฆ์กับการเมือง : แนวคิดบทบาทในสังคมไทยปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๑.

สวัสดี รอบรู้. “บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏราชนครินทร์, ๒๕๕๖.

(๓) สัมภาษณ์

พระธรรมเมธาภรณ์, ประธานกรรมการบริหาร ศูนย์พิทักษ์พระพุทธรศาสนาแห่งประเทศไทย,
(๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓)

พระเทพวิสุทธิกวี, เลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธรศาสนาแห่งประเทศไทย, (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓)

พล.อ.ดร. ชงชัย เกื้อสกุล, รองประธานกรรมการบริหาร ศูนย์พิทักษ์พระพุทธรศาสนาแห่งประเทศไทย, ฝ่ายคดีหัสต์(๓ สิงหาคม ๒๕๕๓)

พล.ต. ทองขาว พ่วงรอดพันธ์, รองเลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธรศาสนาแห่งประเทศไทย,
ฝ่ายคดีหัสต์(๑๒ เมษายน ๒๕๕๓)

(๔) สารนิเทศจาก World Wide Web (www)

<http://www.newweb.bpct.org/> (๑๑ มี.ค. ๒๕๕๔)

<http://newweb.bpct.org/content/section/1/2/> (๑๑ มี.ค. ๒๕๕๔)

<http://newweb.bpct.org/content/view/426/2/> (๑๑ มี.ค. ๒๕๕๔)

<http://newweb.bpct.org/content/view/435/2/> (๑๑ มี.ค. ๒๕๕๔)

๒. ภาษาอังกฤษ

Linton, Ralph. **"The study of Man"**. New York. d.Appleton Century Grofts, 1964.

Mead, C. **Analog VLSI and Neural Systems**. Addison Wesley. New York, 1989.

ภาคผนวก ก

การศึกษามติของศูนย์พิทักษ์ฯ จากงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์ฯ จากงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อก่อตั้งศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยขึ้นแล้ว มีพุทธบริษัทจำนวนหนึ่ง ตั้งแต่พระสงฆ์จนถึงชาวบ้านทั่วไป ได้เข้ามาร่วมงานกับศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง หลายท่านทำงานอย่างจริงจัง จนเป็นที่รู้จักทั่วไป ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะประมวลผลงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ ซึ่งทำงานด้านการส่งเสริม พิทักษ์ รักษา และปกป้องพระพุทธศาสนา มาแสดงไว้ เพื่อการศึกษาต่อไป โดยนำมาศึกษา ๖ ท่าน ดังนี้

- (๑) พระศรีปริยัติโมลี
- (๒) พระศรีญาณโสภณ
- (๓) พระครูวินัยธรธีรวิทย์ ฉนฺทวิชฺโช
- (๔) พระมหาต่วน สิริธมฺโม ดร.
- (๕) พระมหาโชวี ทสฺสนีโย ดร.
- (๖) พระสวัสดิ์ วชิรปญฺโญ

๑) พระศรีปริยัติโมลี

พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตฺโต) ปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์ที่ พระราชปัญญาเมธี บทบาทของท่านขณะนั้นที่ยังทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ท่านเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งที่ยังทำงานตั้งแต่แรกตั้งศูนย์ฯ และทำงานในบทบาทการเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาทุกรูปแบบ เช่นการเขียนบทความ การรับนิมนต์ไปสถานการศึกษาเพื่อบรรยายธรรมถึงภัยพระพุทธศาสนา การจัดรายการวิทยุหลายสถานี เช่น สถานีวิทยุรัฐสภา, สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย, รายการวิทยุของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ทางสถานีโทรทัศน์หลายช่องเพื่อตอบปัญหาธรรมต่างๆ แต่ทุกครั้งท่านจะบอกถึงภัยพระพุทธศาสนาและทางออก ครั้งหนึ่งผู้วิจัยเคยติดตามบทบาทของท่านที่หน้ารัฐสภาเพื่อเรียกร้องให้ตั้งกระทรวงพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยร่วมกับคณะสงฆ์และชาวพุทธจำนวนมาก จนเป็นที่สนใจของสื่อหลายแขนง ท่านเป็นตัวแทนของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยไปออกรายการโทรทัศน์ เพื่อชี้แจงถึงเหตุผลที่มาเรียกร้องจนได้เป็นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ท่านสามารถสื่อออกไปเพื่อทำความเข้าใจกับสื่อต่างประเทศซึ่งอาจจะไม่เข้าใจถึงบทบาทของพระสงฆ์ไทยในรูปแบบนี้ ท่านเป็นอดีตรองอธิการบดี ฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท่านให้ทรรศนะแนวคิดในทางการเมือง

ไว้ว่า” “คนจะเข้าใจผิดอยู่เป็นจำนวนมากในเรื่องศาสนากับการเมือง โดยความเป็นจริงแล้วไม่มีใครอยู่ได้โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือสถาบันอะไรก็ตามต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง”

“ในเมื่อสังคมเรียกร้องต้องการให้พระสงฆ์ช่วยเหลือ เช่น ช่วยเหลือคนที่เป็นโรคเอดส์เป็นต้น แล้วทำไมถึงไม่ให้พระสงฆ์เข้าไปช่วยเหลือการเมืองบ้าง เพราะการเมืองก็เป็นปัญหาหนึ่งของสังคมหากพระสงฆ์ได้ช่วยเหลือคนก็มองว่าวัดได้เปิดประตูช่วยคน แม้แต่การเมืองก็ตาม เมื่อถึงจุดหนึ่งซึ่งสำคัญ สังคมก็น่าจะมาทำความเข้าใจกับพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์ควรจะเกี่ยวข้องกับการเมืองในขอบเขตแค่ไหนเพื่อพระสงฆ์จะได้ทราบว่าปฏิบัติตนได้อย่างไรแค่ไหนในสถานการณ์หนึ่ง พระอาจช่วยเหลือได้เต็มที่ เช่น ครั้งหนึ่งเราเคยเสียบ้านเมืองคราวรบกับพม่า พระสงฆ์ก็ต้องมาฝึกทหารให้ ต้องนำกองทัพในสมัยก่อน”

“สิทธิและหน้าที่ของพระสงฆ์ทางการเมืองต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญระบุว่า พระสงฆ์ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง แต่สิทธิการพูด การแสดงออกไม่มีห้ามไว้ ฉะนั้นพระสงฆ์จึงมีสิทธิในการพูดทางการเมือง”

“การไม่พูดเรื่องการเมืองยอมทำได้ แต่ในความรู้สึกแล้วตระหนักว่า ปัญหาของบ้านเมืองของประเทศชาติ ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจการเมืองไม่มั่นคง เหล่านี้พระสงฆ์คิดว่าปัญหาอยู่ที่คุณภาพของคน การขาดคุณภาพไม่ใช่ขาดการศึกษาไม่ใช่ขาดผู้เชี่ยวชาญไม่ใช่ขาดเทคนิควิธีการ แต่จุดสำคัญของปัญหา คือ การขาดศีลธรรมที่ทำให้เกิดวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ศีลธรรมเป็นยาครอบจักรวาล หากเราแก้ตรงนี้เท่ากับแก้ทุกระบบของปัญหาในสังคมไทย”

ทุกครั้งที่ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยได้มีกิจกรรมคัดค้าน, เรียกร้อง, นำเสนอ, และเสวนาธรรมทางวิชาการในงานวันสำคัญของพระพุทธศาสนา

ท่านจะร่วมด้วยอย่างแข็งขัน. และยังนำมาเขียนบทความหรือหนังสือเพื่อขยายความเข้าใจ เช่น “บันทึกเหตุการณ์หน้ารัฐสภาเมื่อกันยายน ๒๕๕๔”, “สงฆ์กับการเมือง (Monks and Politics)” “ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับเอกราชของอินเดียและไทย” (Significance of Buddhism and Independence of India and Thailand)^๒ ในบทความนี้ท่านได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า

“ผ่านพระพุทธศาสนา อินเดียและประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างลึกซึ้ง แม้อินเดียจะกล่าวว่าตนเองเป็นฮินดู แต่อินเดียก็เชิดชูพระพุทธศาสนา และพระพุทธเจ้าสูงมาก เช่น บนธงชาติอินเดียมีรูปพระธรรมจักร ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา แม้แต่ตรา

^๑ วุฒินันท์ กันทะเตียน, “พระสงฆ์กับการเมือง : แนวคิดบทบาทในสังคมไทยปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๑, หน้า ๑๕๑-๑๕๓.

^๒ พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตโต), รวมบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๐๖.

แผ่นดินก็เป็นรูปเสาวโคก ซึ่งก็เป็นศิลปะของพระพุทธรูปศาสนานั่นเอง อาจกล่าวได้ว่า โดยเนื้อหาสาระแล้ว อินเดียนก็เป็นชาวพุทธนั่นเอง” และท่านได้เขียนบทความลงในหนังสือของศูนย์พิทักษ์พระพุทธรูปศาสนาแห่งประเทศไทย คือ “กรณี พ.ร.บ. จัดรูป(ฮูป)ที่วัด”(ประมวลเหตุการณ์คัดค้าน พ.ร.บ.) ซึ่งท่านได้เขียนโดยยกตัวอย่างบางตอนไว้ว่า ร่างพ.ร.บ.ฉบับนี้ พวกท่านดูรีบเร่ง ลูกลี้ลูกกลน เช่นออกมา อย่างผิดสังเกตถ้าไม่มีกุศลเจตนา จะเป็นแมวขโมยย่องกินปลาอย่างแล้ว ร่างพ.ร.บ.พิเศษแบบนี้จำเป็นต้องขอความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคมตัวแทนของคณะสงฆ์ไทย และควรทำประชาพิจารณ์หรือลงประชามติกันก่อน จึงจะเป็นการชอบด้วยหลักการทั้งทางโลกและทางธรรม

นอกจากนี้ยังมีประเด็นปลีกย่อยอีกมากที่ควรแก่การพิจารณา เช่น องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินส่วนจังหวัด...(ม.๑๑ และ ม.๑๓ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน (๖) ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าฯ และตัวแทนหน่วยราชการในระดับจังหวัด, ตัวแทนเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิรวม ๑๙ คน เป็นคณะกรรมการ ส่วนในกรุงเทพมหานครก็มีคณะกรรมการท้องถิ่นเพื่อการนี้คล้ายๆ กัน (ม.๑๒) คณะกรรมการชุดนี้ ก็ไม่มีตัวแทนของคณะสงฆ์หรือของพระพุทธรูปศาสนารวมอยู่ด้วยเหมือนกับคณะกรรมการชุดใหญ่ระดับชาติที่กล่าวทักท้วงมาแล้ว คณะกรรมการระดับท้องถิ่นนี้จะลงไปปฏิบัติการในพื้นที่ ย่อมให้คุณให้โทษแก่วัดวาอารามได้มากที่สุด เช่น กรณีการยึดจะย้ายทั้งวัดและที่วัด ถ้าคณะกรรมการระดับจังหวัดในพื้นที่ที่มีชาวพุทธอยู่อาศัยเบาบาง เช่น สามสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โอกาสที่จะมีตัวแทนจากศาสนาอื่นมาเป็นกรรมการก็เป็นไปได้ง่าย และพร้อมกันนี้โอกาสที่วัดพระพุทธรูปศาสนาจะถูกยึดหรือสั่งให้ย้ายออกจากพื้นที่นั้นๆ ก็เป็นไปได้ง่ายเช่นกัน ขอให้ท่านรองพิจารณาดูร่างพ.ร.บ.จัดรูปที่ดิน...พ.ศ...ฉบับนี้ มีปัญหาจริงๆ ในตอนนี้ แม้ที่ประชุมมหาเถรสมาคม เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๗ ก็ได้ออกเป็นมติมาแล้วว่า “รับไม่ได้” เพราะขัดกับพระธรรมวินัยเป็นต้นเหตุให้พระสงฆ์ต้องอาบัติถ้าพระสงฆ์ละเลยไม่ช่วยกันรักษาวัดวาอาราม และที่ดินสมบัติของพระศาสนา อีกประการหนึ่ง ที่ดินวัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง เป็นสมบัติแห่งศรัทธา อยู่ตรงไหนก็อยู่ตรงนั้น ไม่ควรแลกเปลี่ยนกับแปลงอื่นหรือโยกย้ายถ่ายโอนกันไปอื่นเป็นอันขาด ข้อนี้เคยมีกรณีคล้ายๆ กันนี้หลายเรื่องเข้าสู่การประชุมมหาเถรสมาคมแล้ว แต่ท่านก็ไม่เคยอนุมัติสักรายหนึ่งเลย ตอนนี้ชาวพุทธทั่วประเทศทั้งพระเจ้าพระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาต่างรู้สึกวิตกกังวลต่อสถานการณ์นี้มาก ทราบดีว่า ประเทศของเรา กำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์มากมายหลายด้าน ท่านนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร และคณะรัฐมนตรี ก็เห็นตเห็นน้อยมากพออยู่แล้ว แต่ก็ต้องขอเรียกว่า ชาวพุทธทั่วประเทศก็อยู่อย่างสงบเงียบไม่มีปากมีเสียงมาตลอดเวลาอันยาวนาน คราวนี้มีคนกลุ่มหนึ่งได้ใช้เล่ห์เหลี่ยมลบล้างทางนิติบัญญัติมาทำลายวัดวาพระศาสนา “เรียกว่า มาเผาบ้านเผาเมืองกันแล้ว” อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน อย่างนี้ชาวพุทธคงนิ่งเงียบต่อไปไม่ได้แล้ว วิธีของพุทธก็เน้นหนักในความรัก ความเมตตาและอหิงสธรรมอยู่เป็นปรกติแล้ว คิดว่าความรุนแรงจากน้ำมือของชาวพุทธคงไม่มี

แน่นอน แต่จะห้ามมิให้เคลื่อนไหวแสดงออกในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ เห็นที่จะหลีกเลี่ยงยากแล้ว

ถ้าท่านนายกฯ และรัฐสภา ไม่รีบถอดสลักระเบิดเวลาตามคำร้องขอขององค์กรชาวพุทธทั่วประเทศที่ให้ถอดข้อความเกี่ยวกับที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลางตามที่ยกวางไว้ออกให้หมดทุกมาตราและวรรคตอนโดยเร็ว จึงขอเรียนฝากมาถึงท่านนายกรัฐมนตรี ด้วยว่า ชุมชนพุทธและคณะสงฆ์ขออุใจท่านนายกฯ อีกสักครั้งหนึ่ง อาจเป็นครั้งสุดท้ายแล้ว สมมุติถ้าไม่เป็นตามที่ขอร้องแบบพีๆ น้อยๆ แล้วถึงเวลานั้นรัฐบาลชุดนี้อาจมีข้ออยู่ในช่วงขาลงหรือยกท่าน แต่จะได้อยู่ในช่วงขาขึ้นเลยแน่ๆ คือ ขาสองนั้นขึ้นบนศีรษะ สิ่งที่ลงแทนคือศีรษะ ศีรษะกลับดิ่งลงๆ (อะวังสิโร) ไปตามยถากรรมอย่างแน่นอน

๒) พระศรีญาณโสภณ

พระศรีญาณโสภณ ปัจจุบันสมณศักดิ์ พระราชญาณกวี (๕ ธันวาคม ๒๕๕๓) ท่านเป็นกรรมการของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระรามเก้า และท่านยังทำโครงการ ศาสนทายาทของวัดพระรามเก้า จนกระทั่งพัฒนาก้าวหน้าขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง ท่านทำหนังสือเผยแผ่ธรรม เช่น อภัยทาน ฯลฯ และทำละครออกทางสถานีโทรทัศน์เกี่ยวกับกรรม เพื่อให้คนดูสำนึกต่อการทำดี ชั่ว ท่านมีทีมงานที่เข้มแข็งทางด้านสื่อ จึงทำให้ผลงานเป็นที่รู้จักของชาวพุทธได้เร็ว และโดยส่วนตัวท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีความรู้ และมีบทบาทของการเผยแผ่ได้เข้ากับสมัย สื่อกับวัยรุ่นให้เข้าใจธรรมได้ดี หรือเข้าได้กับทุกวัยที่ติดตามงานเผยแผ่ของท่าน สถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนได้นิมนต์ ท่านเทศนาธรรม เช่น ทางวิชาการ ท่านก็จะสอดแทรกให้ทราบถึงภัยพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ เมื่อศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย จัดสัมมนาเชิงวิชาการหลายครั้ง ท่านจะพูดถึงภัยพระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้อย่างลงลึกถึงเหตุ แบบไม่เกรงกลัว ทำให้คนฟังเข้าใจอย่างดี ส่วนการจัดโครงการบวชเรียนของสามเณรเป็นโครงการศาสนาทายาท ท่านวางระบบการเรียนสามเณรเพื่อจะให้เป็นคนดีมีคุณภาพและดูแลพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็งต่อไป

๓) พระครูวิเชียรธีรวิทย์ จนฺทวิชิโข

บทบาทของท่าน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ อยู่วัดราชาธิวาสวรวิหาร เป็นกำลังหลักทางด้านสื่อ คือ เป็นผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุ F.M. ๑๐๔.๒๕ ของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา มีรายการที่ท่านดำเนินรายการประจำคือ รายการธรรมออนไลน์ และรายการเสียงธรรมจากปลายด้ามขวาน รายการนี้จะเข้าถึงเหตุการณ์ที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลกระทบต่อพระสงฆ์และชาวพุทธ จากการกระทำของโจรก่อการร้ายที่จ้องทำลายหวังให้ชาวพุทธหมดไปจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีการฆ่า เผา วางระเบิด ซึ่งมีข่าวให้ทราบอย่างต่อเนื่อง แต่ข่าวที่ออกมาให้สังคมรู้จากสื่อหลัก ของประเทศกลับพูดแต่เรื่องที่โจรก่อการ

ร้ายกระทำนั้นเป็นการหวังแบ่งแยกดินแดน แต่ไม่กล้าฟันธงว่าชาวพุทธถูกลอบฆ่าเพราะต้องการขับไล่ ดังนั้น รายการของท่านจึงเป็นสื่อกลาง นำบุคคลและเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง มาพูดบอกกล่าว ให้ผู้ฟังได้รับทราบถึงเหตุการณ์อันแท้จริง และท่านก็จะร่วมกับชาวพุทธที่มีจิตเมตตา ผ่านรายการของท่าน รับผิดชอบต่อปัจจัย เพื่อนำไปช่วยวัดและชาวพุทธ ทั้งกรณีจากโครงการร้ายหรือภัยจากน้ำท่วมซึ่งร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในภาวะน่าเป็นห่วงอย่างมาก ของการดำรงอยู่ และโดยเฉพาะผู้นำและคณะรัฐบาลก็อ่อนแอ ผู้ที่ไม่ปรารถนาดีต่อพระพุทธศาสนาก็ได้โอกาสรุกหนักทุกรูปแบบ เช่น รุกทางการเมือง ให้มีผลทางกฎหมาย เพื่อให้องค์กรของตนเองได้เปรียบ รายการของพระวินัยธร ชีรวิทย์ ฉนุทวิฑโร จึงต้องการจะสื่อให้ทางรัฐบาลฝ่ายความมั่นคงหรือสื่อให้ชาวพุทธได้ทราบถึงสถานการณ์อันแท้จริง เพื่อจะได้ช่วยกันปกป้องพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีประชากรชาวพุทธอยู่ประมาณร้อยละ ๒๐ และอิสลาม ร้อยละ ๘๐ ซึ่งเขาพยายามจะเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาเป็นข้ออ้าง ว่าถ้าจะให้เหตุการณ์สงบต้องเอา การศาสนา นำการทหารและการเมือง (แต่เวลาให้สัมภาษณ์ออกสื่อเขาไม่พูดว่าศาสนานั้นคือศาสนาอะไร)

๔) พระมหาต่วน สิริธมฺโม, ดร.

บทบาทของท่าน ดร.พระมหาต่วน สิริธมฺโม (ปัจจุบันท่านได้มรณภาพแล้วตั้งแต่วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ท่านเป็นกรรมการบริหารของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ทำงานด้านเผยแผ่ประชาสัมพันธ์ เป็นอย่างดีจะเห็นได้จากบทบาทที่ท่านนำเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ หนังสือ สื่อแขนงต่าง ๆ มีวาทะที่ให้อารมณ์ขันแก่ผู้ฟัง เป็นพระนักเผยแผ่และต่อสู้ปกป้องพระพุทธศาสนา ในหลายรูปแบบร่วมกิจกรรมกับศูนย์พิทักษ์ฯ พร้อมกับคณะกรรมการหลาย ๆ ท่าน ทำให้เป้าหมายหลายเรื่องบรรลุผลสำเร็จ ผู้วิจัยได้เคยเข้าร่วมในการเรียกร้องต่อรัฐบาล ร่วมกับศูนย์พิทักษ์ฯ ก็จะได้เห็นท่าน ดร.พระมหาต่วน ในการปราศรัยนำเสนอ เรียกร้องอย่างอารมณ์ขันในขณะที่เหตุการณ์น่าจะเป็นความเครียด แม้แต่การจัดรายการวิทยุหลายรายการจะจัดคู่กับพระราชบัญญัติแม่สี ท่านสามารถพูดธรรมะควบคู่กับการเมืองแทบเป็นเนื้อเดียว และส่งต่อเนื้อหาพร้อมกับพระราชบัญญัติได้เป็นอย่างดี ท่านช่วยเหลืองานคณะสงฆ์ทั้งที่เปิดเผยและเบื้องหลัง เช่น ครั้งที่บ้านเมืองกำลังอยู่ในขั้นวิกฤต เมื่อสมัยพฤษภาคมปีพ.ศ. ๒๕๓๕ พลตรี จำลอง ศรีเมือง ประท้วงขับไล่รัฐบาล ท่านได้รับการขอความเมตตาจากนายกรัฐมนตรีนพคุณ พลเอก สุจินดา คราประยูร ให้ทำความเข้าใจกับผู้สื่อข่าวต่างประเทศซึ่งเข้าใจผิดว่า เหตุการณ์นี้ มีมหาเถรสมาคมสนับสนุนรัฐบาลและฝ่ายประท้วงมีฝ่ายสนับสนุนคือกลุ่มสันติอโศก ในหนังสือประวัติและผลงาน ดร.มหาต่วน สิริธมฺโม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ ดร.

พระมหาด่วน สิริธมโม และในหนังสือเล่มเดียวกันนี้ ในคำปรารภ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึง ผลงานหน้าที่ของท่านซึ่งผู้วิจัยขอนามากล่าวไว้ในบางส่วน ดังนี้

ดร.พระมหาด่วน สิริธมโม เป็นพระเถระผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นนักเทศน์ นักปาฐกถา ในส่วนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ เป็นวิทยากรอบรม พระธรรมทูตสายต่างประเทศ เป็นผู้อำนวยการสำนักธรรมวิจัยเป็นคณบดีคณะพุทธศาสตร์เป็นรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เป็นรองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ และเผยแผ่ เป็นผู้ชำนาญการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นทูตสันติภาพ เป็นวิทยากรพระธรรมเถิกแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ เป็นคณะกรรมการเผยแผ่ศีลธรรมทางสื่อมวลชน เป็นกรรมการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เป็นผู้แทนมหาเถรสมาคมในการประสานงานความได้แย้ง ณ ประเทศอินโดนีเซีย เป็นผู้แทนสภาวิทยาลัยในการประสานความขัดแย้ง เขมรสามฝ่าย ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่สหรัฐอเมริกา เป็นประธานโครงการร้อยดวงใจศิลปิน เพื่อพระพุทธศาสนาในชุดพระธรรมนำเพลง นับได้ว่า ดร.พระมหาด่วน เป็นพระเถระที่เสียสละทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ เพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยรวมมาโดยตลอด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ^๓

๕) พระมหาไชว์ ทสฺสนีโย, ดร.

ปัจจุบันท่านเป็นรองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการกิจการพระพุทธศาสนา สภาผู้แทนราษฎร เป็นอาจารย์พิเศษบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและ เป็นรองเลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เป็นพระสงฆ์ รุ่นใหม่ ทำงานอย่างเข้มแข็งเป็นรูปแบบเชิงรุก หลากหลายลีลาตามสถานการณ์ของเรื่อง จนมีฉายาว่า “ไม้หน้าสาม” บทบาทของท่านเป็นที่รู้จักของชาวพุทธ เพราะท่านเป็นนักจัดรายการวิทยุ มาสิบกว่าปี เป็นรายการธรรมแบบประยุกต์ถึงลูกถึงคน คือนำเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาหรือที่มีผลกระทบมาแล้วสู่ให้ฟัง และท่านเป็นผู้หนึ่งที่ออกมาให้การต่อสู้ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์พิทักษ์ฯ และกับชาวพุทธทุกครั้ง ที่มีเรื่องต่างๆ อันจะนำมาซึ่งความเสียหายต่อพระพุทธศาสนาแห่งในประเทศไทย จนเป็นที่รู้จักของสื่อหลายแขนงท่านเองก็ถูกวิพากษ์ทั้งในเรื่องดีและไม่ดี ซึ่งเป็นเรื่องปกติของผู้ทำงานอย่างจริงจัง บางสื่อที่ติดตามสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับเหตุการณ์หลายๆ ครั้งก็จะเข้าใจ ในเหตุและผล โดยเฉพาะเอกลักษณ์ในตัวท่านระยะหลังมานี้บ้านเมืองมีปัญหาการเมืองอย่างหนักโดยเฉพาะหลังจากทหารทำการ

^๓ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประวัติและผลงาน ดร.พระมหาด่วน สิริธมโม, กรุงเทพฯ: ๒๕๕๑.

ปฏิวัตินวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ บทบาทของท่านเริ่มมีนักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่เป็นการร่วมกันเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ คือ ต้องการให้บรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ การจัดรายการวิทยุของท่านจึงหนีไม่พ้นบทบาทของพระสงฆ์กับการเมือง แต่เป็นประโยชน์เพื่อพระพุทธศาสนาที่มั่นคง รายการที่จัดในสถานีวิทยุ A.M. ๑๔๒๒ คือ รายการตื่นเถิดชาวพุทธ (ความหมายของท่านต้องการสื่อให้ชาวพุทธ ได้ทราบถึงสถานการณ์อันจะเป็นภัยต่อพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้ช่วยกันป้องกัน) รายการนี้เปิดพร้อมกันในเวลาเดียวกันกับ F.M. ๑๐๔.๒๕ อีกรายการในสถานี F.M. ๑๐๔.๒๕ ของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย รายการธรรมออนไลน์ และตื่นเถิดชาวพุทธ ดร.พระมหาโชวีได้เคยร่วมออกไปนำการคัดค้านการแสดง นิทรรศการภาพเขียนที่ไม่เหมาะสมคือ “ภิกษุสันดานกา” ซึ่งเป็นภาพที่ไม่เกิดการสร้างสรรค์ให้กับสังคมและทำให้เกิดความดูหมิ่นเหยียดหยามต่อพระพุทธศาสนาได้ ท่านร่วมคัดค้านกับชาวพุทธหน้ากระทรวงมหาดไทยที่มีรัฐมนตรีไม่ใช่ชาวพุทธและย้ายพระพุทธรูปออกจากที่ตั้งเดิมร่วมเรียกร้องที่หน้ารัฐสภาขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติ กำลังประชุมลงมติมีการเปลี่ยนแปลงกฎกระทรวง ขอให้มีการตั้งกระทรวงพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย จนกระทั่งได้มา เป็นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และเป็นตัวแทนศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา ร่วมกับชาวพุทธ ยื่นหนังสือของพระเทพดิลกประธานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาฯ ต่อนายวิรุฬ เตชะไพบูลย์ ประธานคณะกรรมการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอให้พิจารณาคำพูดอันไม่เหมาะสม ของนายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ได้กล่าวจาบจ้วง ลบหลู่เอาพระนามพระพุทธเจ้าไปเปรียบเทียบกับ เชิดชู อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีเป็น “อภิสิทธิ์ตะ” สุดท้ายนายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ได้เข้ามาทำการขอขมาโทษต่อมหาเถรสมาคม และยังมีอีกหลายเรื่องที่ดร.พระมหาโชวี ได้ทำหน้าที่ของพระสงฆ์ในฐานะรองเลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เพื่อปกป้องพระพุทธศาสนาผู้วิงวอนนำตัวอย่างบทความบางส่วนที่พระมหาโชวีได้เขียนไว้ โดยร่วมกับชาวพุทธที่หน้ารัฐสภาคัดค้านการที่รัฐบาลกำลังจะออกพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ...ซึ่งเกี่ยวข้องกับที่วัด ธรณีสงฆ์หรือศาสนาสมบัติกลาง ไว้ดังนี้

ผลกระทบจากกฎหมายร่างพ.ร.บ.จัดรูปที่ดินฉบับนี้ ใครก็ตามว่าจะเป็นคนเอกชนหรือพระสงฆ์องค์เจ้าชาวพุทธ ไวยาวัจกรหรือเจ้าของที่ดินใดถ้ามีอาการไม่เห็นด้วย เกิดการคัดค้าน หรือโวยวายขึ้นมาเมื่อเห็นไม่เป็นธรรม ผลก็คือ^๔

ในหมวด ๘ บทกำหนดโทษ ในมาตรา ๘๓ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการส่วนจังหวัดหรือผู้ตรวจการสมาคมตามมาตรา ๒๖ หรือพนักงานเจ้าหรือผู้ซึ่งพนักงานเจ้าที่มอบหมาย หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลดังกล่าวตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง

^๔ พระมหาโชวี ทสฺนโนโย, ดร., กรณีย์ พ.ร.บ. จัดรูป (สุข) ที่วัด, (กรุงเทพฯ : ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๗), หน้า ๓๓-๓๔.

หรือผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๕๗ (๑) หรือ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

แนวปฏิบัติ : ๑. องค์การชาวพุทธนำโดยศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย จะมีมาตรการ คือ ส่งหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีหรือผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง เพื่อให้ยับยั้งการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ ถ้ารัฐบาลยังดึงดันโดยไม่ฟังคณะสงฆ์ และชาวพุทธประกาศออกมาอย่างไม่สนใจ น่าจะเป็นปัญหาต่อจาก ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่รัฐบาลนี้ได้สร้างผลงานขึ้นมา คะแนนที่คิดจะครองประเทศ ๒๐ ปี น่าจะไม่ใช้แน่นอนเพราะความเอือมระอาจากชาวพุทธ และน่าจะเป็นขาลงที่ไม่ยอมโง่หัวขึ้นมาดูฟ้าสูงแผ่นดินต่ำได้อีก (๒) จัดส่งร่างกฎหมายฉบับอัปยศดังกล่าวนี้ แก่เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับชั้น ตลอดจนชาวพุทธทั้งในประเทศและต่างประเทศได้รับทราบ ศึกษาเพื่อให้รู้ถึงพิษภัยที่จะเกิดแก่พระพุทธศาสนาอย่างไม่เคยปรากฏมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ของชาติไทย เพื่อกำหนดทิศทางในการเลือกคนที่จะมาเป็นผู้บริหารประเทศในครั้งต่อไปว่าควรที่จะเลือกคนประเภทใดพรรคการเมืองใดมาเป็นตัวแทนของตนในอนาคต (๓) จัดให้มีการคัดค้านอย่างขนานใหญ่ในหมู่ชาวพุทธ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นการสอนบทเรียนสำหรับผู้บริหารที่มีมิฉฉาฏฐิติ อย่อย่าให้อนุชนคนรุ่นต่อไปเอาเยี่ยงอย่าง อย่าเฝ้ารัฐสภาเพราะเป็นภาษีของ ชาวพุทธโดยส่วนมาก ควรเผากิเลสในใจคนให้สิ้นซาก

รัฐบาลโดย สส.และ สว.ข้าราชการประจำ ที่เป็นชาวพุทธซึ่งยังมีเปอร์เซ็นต์โดยส่วนมากอยู่ในขณะนี้ แต่ทำงานหลายอย่างโดยอาศัยฐานของการเมืองเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงพระพุทธ ศาสนาเลยอย่างนี้ถือว่าเป็นบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่มีจิตสำนึกของความเป็นพุทธอย่างแท้จริงเลยแม้แต่น้อยไม่เหมือน ๓ จังหวัดภาคใต้ที่เขาทำงานเพื่อศาสนาของตนถึงมันจะมีผลกระทบต่อการ ตำรวจ ครู นักเรียน ประชาชนอย่างไรก็ตาม สร้างสถานการณ์ต่าง ๆ นานา ทุกประเภทเพื่อหลักการของศาสนา トラบใดที่พุทธยังมีเปอร์เซ็นต์มากที่อยู่ในประเทศไทยท่านผู้ทรงเกียรติทั้งหลายยังยิ้มกันได้ ถ้าเปอร์เซ็นต์ลดลงน้อยเมื่อไรท่านจะยิ้มไม่ออกจะหาแผ่นดินอยู่หรือแผ่นดินเพื่อกลบหน้าลำบากรัฐบาลไม่ว่าท่านจะนับถืออะไรก็ตาม ถ้าจะคิดใหม่ทำใหม่ควรคิดและทำในเรื่องที่สร้างสรรค์ อย่อย่าให้มีผลกระทบกระเทือนต่อพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นจิตสำนึกกลางของสังคมไทย ควรทำงานด้วยเจตนาบริสุทธิ์ ถึงแม้จะไม่มีคนคอยจ้องคอยจับตาดูอยู่ตลอดเวลาทุกคนก็จะนอนตาหลับไม่อยู่ในอาการที่หวาดผวาไม่อยู่ในอาการที่ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันหวาดระแวงการทำงานของกันและกันอย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้ตื่นเถิดพระสงฆ์ ตื่นเถิดชาวพุทธ อย่อย่ามัวหลับหูหลับตาหลับไหลกันอยู่เลย

๖) พระสวัสด์ วชิรปญโญ

พระสวัสด์ วชิรปญโญ ท่านได้ร่วมงานกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ตั้งแต่เป็นฆราวาส ช่วยงานอยู่ที่ศูนย์ฯ ซึ่งตั้งอยู่ที่วัดราชาธิวาส จนกระทั่งได้บวชเป็นพระภิกษุ และเป็นกรรมการเลขานุการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาภาคใต้ วัดหน้าเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ท่านจะทำหน้าที่เผยแพร่ในพื้นที่หรือที่อื่น ๆ ที่มีโอกาส เช่น ทำการอบรม เขียนบทความบอกกล่าวสถานการณ์แก่สมาชิกชาวพุทธและพระภิกษุ ให้ทราบอยู่เสมอ ขอยกตัวอย่างบทความ เรื่อง พระพุทธศาสนาสัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทยอย่างไร What's the relationship between Buddhism and Thai Culture? ของท่านมาแสดงไว้ดังนี้

พระพุทธศาสนาเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมไทย ซึ่งร้อยละ ๙๕ มาจากพระพุทธศาสนาได้แก่ คำสั่งสอนจากคัมภีร์ในพระไตรปิฎกเช่น อริยาบถ และศีลอันอ่อนน้อมช้อย นุ่มนวลตลอดจนความเมตตาปราณี เอื้ออารีต่อกัน ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความมีไมตรีต่อกันของคนไทย โดยเฉพาะ การยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ล้วนได้รับอิทธิพลอย่างสูง มาจากคำสอนในพระพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานทั้งสิ้น

ประกอบกับพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักใน ๓ สถาบันของชาติ (ชาติ พระศาสนา พระมหากษัตริย์) ซึ่งบรรพบุรุษของชาติไทยเราได้ยอมรับนับเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยก็มีรากฐานที่สำคัญมาก มาจากพระพุทธศาสนา จนอาจกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นมรดกล้ำค่า คู่บ้านคู่เมืองชาวไทยต่างมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันจนสามารถดำรงอธิปไตยของชาติไว้ได้ เพราะมีพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นกล่าวที่สำคัญที่สุดทำให้เกิดเอกภาพในชาติ นำประเทศให้รอดพ้นจากภัยพิบัติมาจนถึงปัจจุบันแต่เนื่องจากในปัจจุบัน การเรียนการสอนเรื่อง “พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย” ในสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีน้อยมากหรือบางสถานศึกษา ไม่มีการเรียนการสอนแต่อย่างใด จนกระทั่งเยาวชนและประชาชนทั่วไปกำลังจะลืมพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย และได้รับวัฒนธรรมจากต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งจะขอยกตัวอย่างเรื่องสำคัญของพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย มาเสนอสัก ๔ เรื่อง ได้แก่^๕

๑) พระพุทธศักราช พุทธศักราช หรือ พ.ศ. ก็หมายถึง ปีที่นับตั้งแต่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เรื่องพระพุทธศักราช เป็นพระราชดำริและพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้ทรงประกาศใช้ตั้งแต่ปีพระพุทธศักราช ๒๔๕๖แต่นำแปลกใจที่ไม่มีใครใส่ใจและให้ความสำคัญมากนัก มีแต่ตัวเลขปีพุทธศักราชเท่านั้น ไม่มีคำว่า “พ.ศ.” “พุทธศักราช” หรือ “พระพุทธศักราช” ตามหลังเดือนแต่อย่างใด เช่น ๑

^๕ พระสวัสด์ วชิรปญโญ, พระพุทธศาสนาสัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทยอย่างไร, (ม.ป.ท.: ม.ป.ป.), หน้า ๕-๑๐.

มกราคม ๒๕๕๑ จึงขอเชิญชวนคนไทยให้ช่วยกันเขียน ที่เกี่ยวกับ วัน เดือน ปี ช่วยเพิ่ม พ.ศ. หรือพระพุทธศักราช เข้าไปด้วย อย่างละเอียดทั้งเอกลักษณ์ของชาติ ถ้าท่านใดใช้คำว่า พระพุทธศักราช จะเป็นการให้เกียรติและเทิดทูลพระพุทธศาสนามากที่สุด ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ก็ใช้คำว่า พระพุทธศักราช ถ้าท่านใดใช้คำว่า พระพุทธศักราช จะเป็นการให้เกียรติและเทิดทูลพระพุทธศาสนา มาก ถ้าใช้คำว่า “พ.ศ.” ก็จะอยู่ในระดับปานกลางดีกว่าไม่มีอะไรเลย ระดับต่างๆ ก็มี หรือเกรงกลัวจะไม่ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง ก็มี การกระทำเหล่านี้พิจารณาได้ว่าขาดจิตสำนึกของการเป็นคนไทยที่แท้จริง

๒) ธงไตรรงค์ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้ทรงออกแบบธงไตรรงค์ ได้ทรงกำหนดไว้ให้สีธงแต่ละสีเป็นสัญลักษณ์ของสถาบันทั้งสามว่า “สีขาว” หมายถึง “พระไตรรัตน์และธรรมะคัมภีร์ไทย พระไตรรัตน์” หรือ พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งหมายถึงพระพุทธศาสนา แต่ในปัจจุบันคนไทยบางกลุ่มหรือ ในสถานศึกษาในหลายจังหวัดไม่มีการเชิญธงไตรรงค์ขึ้น-ลง และร้องเพลงชาติไทยก็มีมากขึ้นทุกวัน จำนวนกว่า ๑๐๐ โรงเรียนไม่เคารพต่อธงไตรรงค์ พยายามแปลความหมาย “สีขาว” เป็นสีของศาสนาที่พวกเขาเหล่านั้นนับถือด้วยเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ของสถาบันทั้งสาม ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ปรากฏอยู่ในหนังสือดุสิตสมิต ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๖๑ หน้า ๔๒ เรื่อง “เครื่องหมายแห่งธงไตรรงค์” ความว่า

“ขอรำรำพรรณบรรยาย	ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด	
ขาว คือ บริสุทธิศรีสวัสดิ์	หมายพระไตรรัตน์
และธรรมะคัมภีร์ไทย	
แดง คือ โลहितเราไชรั	ซึ่งยอมสละได้
เพื่อรักษาชาติศาสนา	
น้ำเงิน คือ สีโสภา	อันจอมประชา
ธ โปรดเป็นของส่วนองค์	
จัดริ้วเข้าเป็นไตรรงค์	จึงเป็นสีธง
ที่รักแห่งเราชาวไทย	
ทหารอวดารนำไป	ยงยุทธวิชัย
วิชิตก็ชูเกียรติสยามฯ”	

ดังนั้น ถึงเวลาแล้วที่คนไทยทุกหมู่เหล่าต้องกลับมาทบทวนเรื่องความหมายของธงไตรรงค์หรือธงชาติไทยเสียใหม่ให้ถูกต้อง สอนลูก หลาน เหลน โหลน ให้รู้เรื่องประวัติศาสตร์

ไทยที่เกี่ยวกับสถาบันชาติ สถาบันพระพุทธศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ อย่าวให้เข้าทำนองที่ว่า เกิดบนแผ่นดินไทยแต่ใจเป็นทาส รับใช้ต่างชาติตลอดเวลา ทั้งที่อาศัยอยู่บนแผ่นดินไทย อยู่ภายใต้ร่มเงาของพระพุทธศาสนา กลับมาสำนึกในบุญคุณ พยายามกระทำการบางสิ่งบางอย่างในลักษณะไม่หวังดีต่อสถาบันชาติ สถาบันพระพุทธศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ขอให้ยึดถือพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เป็นแนวปฏิบัติจึงจะถูกต้อง

อนึ่ง การที่ทางราชการกำหนดให้มีการเคารพธงชาติทุกวัน วันละ ๒ เวลา คือ เข้าเวลา ๐๘.๐๐ น. เย็นเวลา ๑๘.๐๐ น. เป็นเรื่องที่ดีงาม เป็นการฝึกให้ คนไทยมีวินัยได้ระลึกถึงสถาบันชาติ พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ ขณะได้ยินเพลงชาติหรือการเชิญธงชาติ คือ ต้องเคารพอย่างจริงใจและระลึกถึงสถาบันทั้งสามดังกล่าวด้วย ชาวไทยทุกหมู่เหล่าจงตระหนักว่า ธงไตรรงค์เป็นธงพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ อันเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทยมาเป็นเวลา ช้านานแล้ว เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาไทยอันสุขุมลุ่มลึก

๓) **ตัวเลขไทย** ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ คนที่เกิดในแผ่นดินไทย อยู่เมืองไทย ทำมาหากินในเมืองไทย ต้องเขียนตัวเลขไทยให้เป็น ต้องพยายามเขียนทุกวันให้ติดเป็นนิสัย เพราะตัวเลขไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ตัวเลขไทยเกิดขึ้นพร้อมกับอักษรไทยใน สมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แล้วค่อยวิวัฒนาการมาถึงปัจจุบัน^๖

๔) **ภาษาไทย** เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของชาติ ภาษาเป็นสื่อให้ติดต่อกันและทำให้วัฒนธรรมอื่น ๆ เจริญงอกงามขึ้น อีกทั้งยังเป็น ศูนย์กลางยึดเหนี่ยวจิตใจรักและผูกพันคนในชาติให้เป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน เป็นชาติเดียวกัน

ต้นกำเนิดของภาษาไทย อักษรไทย มาจากพระมหากษัตริย์ที่มีอัจฉริยะด้านอักษรศาสตร์เป็นเลิศ คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อพระพุทธศักราช ๑๘๓๕^๗ และมีวิวัฒนาการมาจนถึงยุคปัจจุบัน ชาติไทยเราจึงมีภาษา ใช้เองซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาถึงพวกเราทุกคน

พระองค์ ให้ความสำคัญกับภาษาไทยเป็นอย่างยิ่งกล่าวคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงเสด็จฯไปเป็นประธานและทรงร่วมอภิปรายกับผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๕๐๕ ทรงเปิดอภิปราย ในหัวข้อ “การใช้ภาษาไทยปัจจุบัน” กระแสพระราชดำรัสในครั้งนี้มีข้อความบางส่วนว่า “ภาษาไทยนั้น เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง คือ เป็นทางสำหรับความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่

^๖ ปราณี กุลละวณิชย์, ผศ. ดร., วิวัฒนาการเลขไทย, (กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖), หน้า ๘-๑๔.

^๗ กรมศิลปากร, หนังสือประมวลข้อมูลเกี่ยวกับจารึกพ่อขุนรามคำแหง, (กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓.

สวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี.เราโชคดีที่มีภาษาเป็นของตนเองมาแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะด้านในการรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือ ให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบประโยค นับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สามคือความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติใหม่มาใช้ สำหรับคำใหม่ที่ตั้งขึ้นมีความจำเป็นในทางวิชาการไม่ใช่น้อย แต่บางคำที่ง่าย ๆ ก็ควรจะมีความจะใช้คำเก่า ๆ ที่เรามีอยู่แล้ว ไม่ควรจะมาตั้งศัพท์ใหม่ให้ยุ่งยาก...”

ต่อมาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้เสนอให้รัฐบาลไทยจัดตั้ง “วันภาษาไทย” ขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๕๔๒ กำหนดให้วันที่ ๒๙ กรกฎาคมของทุกปีเป็น “วันภาษาไทยแห่งชาติ” ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ เพื่อเฉลิมพระเกียรติและสนองพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านในด้านภาษาไทย อันเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุ ๖ รอบ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้สถาบันการศึกษา องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดจนประชาชนชาวไทยได้ตระหนักในความสำคัญของภาษาไทยและใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและรักษาภาษาประจำชาติไว้ให้คงามยั่งยืนตลอดไป

แต่ก็มีบางคน บางกลุ่ม ที่เกิดในแผ่นดินไทย ทำมาหากินในประเทศไทยจนร่ำรวย แต่ไม่ยอมเรียนภาษาไทย พูดภาษาไทย ใจเป็นทาส รับใช้ต่างชาติตลอดเวลา ซึ่งเป็นอันตราย เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติมากที่สุด จึงอยู่การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้หลายภาษาเป็นเรื่องที่ดี นายกย่อง แต่ภาษาไทยอันเป็นภาษาแม่ของเรา เป็นวัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ที่คนไทยทุกคนเกิดในแผ่นดินไทย ต้องรับรู้ต้องใส่ใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

ที่นำเสนอมาทั้ง ๔ เรื่อง เป็นเรื่องใกล้ตัวทั้งสิ้น ขอเชิญคนไทยทุกหมู่เหล่า ช่วยกันปฏิบัติจริง เพราะเอกลักษณ์ชาติซึ่งแสดงออกถึงความเป็นไทย มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง อันมีพระพุทธศาสนาเป็นเสาหลักหนึ่งที่เชื่อมโยงทางด้านจิตใจ ให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีงาม เกิดประโยชน์แก่ชาติไทยอย่างมหาศาลในทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น บุคคลที่เกิดในแผ่นดินไทยต้องมีความกตัญญูทวดที่ต่อสถาบันชาติ สถาบันพระพุทธศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์ เพื่อให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ก็จะทำให้แผ่นดินนี้เกิดสันติสุข เกิดสันติภาพตลอดไป

ท่านยังเล่าเขียนต่ออีกว่า จากการศึกษาบทประพันธ์ของ “หลวงพ่อกุศลทาสกิกขุ” หรือ “พระธรรมโกศาจารย์” เรื่อง “ถ้าศีลธรรมไม่กลับมาโลกาวินาศ” ซึ่งท่านได้ประพันธ์ไว้ประมาณ ๓๐ ปีแล้ว ก่อนหลวงพ่อกจะละสังขาร เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เรื่องนี้ผู้เขียนสมัยที่เป็นฆราวาสอยู่ ได้นำท่านศาสตราจารย์ ดร. ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ ประธาน ที่ปรึกษา

กรรมการพัฒนาสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้นและคณะนักวิชาการจากกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการประมาณ ๒๐ คน ไปเยี่ยมและกราบนมัสการ “หลวงพ่อพุทธทาสภิกขุ” ณ สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ. สุราษฎร์ธานี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาในภาคใต้ตอนบน และภาคใต้ตอนล่าง สำหรับภาคใต้ตอนบนจัดประชุมสัมมนา ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อปิดการประชุมสัมมนาแล้ว ก็ไปเยี่ยมและนมัสการหลวงพ่อพุทธทาสภิกขุ ดังคำถามและคำตอบที่ยังจำได้อยู่ว่าดังนี้

ศาสตราจารย์ ดร. ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ ถามว่า กระผมได้ติดตามผลงานวิชาการของหลวงพ่อพุทธทาส มากกว่า ๒๐ ปีแล้ว และเมื่อสมัยที่ดำรงตำแหน่งรองประธานใหญ่องค์การยูเนสโก (UNESCO) ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ลูกศิษย์คนหนึ่งได้ส่งบทประพันธ์ของหลวงพ่อพุทธทาสไปให้อ่านคือบทกลอนที่ว่า “ถ้าศีลธรรมไม่กลับมาโลกาวินาศ” ไม่ทราบว่าจะเป็นการมองโลกในแง่ร้ายหรือเปล่า ขอได้โปรดเมตตา อธิบายขยายความให้คณะที่มาวันนี้เข้าใจ และนำไปประพฤติปฏิบัติต่อไป

หลวงพ่อพุทธทาสภิกขุ ตอบว่า “ไม่ได้มองโลกในแง่ร้ายหรอก แต่เป็นการเตือนสติคนทั่วโลกว่าอย่าประมาท เพราะว่าขณะนี้ทั่วประเทศในโลกนี้ สอนเรื่องศีลธรรมกันน้อยมาก ประชาชนส่วนใหญ่จะ เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ ไม่ค่อยมีเมตตาเอื้ออารีซึ่งกันและกัน ประเทศที่เป็นมหาอำนาจจะเอาเปรียบประเทศที่เล็กกว่าในทุกเรื่องทุกด้าน ไม่ว่าจะเรื่องการเมือง เรื่องสังคม เรื่องเศรษฐกิจ ฯลฯ แม้แต่ในประเทศไทยของเราก็สอนเรื่องศีลธรรมกันในโรงเรียนน้อยมาก จะทำให้เกิดปัญหาวิกฤตทางสังคมที่รุนแรงยิ่งขึ้น เช่น เรื่องการทุจริต การฉ้อราษฎร์บังหลวง การไม่ซื่อสัตย์สุจริต การเห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ จิตใจคนจะเหี้ยมโหด มากยิ่งขึ้น การช่วยเหลือเกื้อกูลจะหมดไป อาชญากรรมจะรุนแรงยิ่งขึ้น แล้วต่อไปไม่ว่ารัฐบาลไหนก็จะแก้ไขปัญหาลำบากขึ้น การพัฒนาประเทศชาติก็มุ่งเน้นไปสู่ วัตถุนิยม และ บริโภคนิยม มีการแข่งขันเอารอดเอาเปรียบกันทุกวงการ เพราะฉะนั้นควรจะมีการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทุกรัฐบาล เพราะถ้าเยาวชนเหล่านั้นเติบโตไปเป็นนักการเมือง ก็จะเป็นนักการเมืองที่มีศีลธรรม คุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง เป็นนักการเมืองที่น่ายกย่อง น่านับถือ น่ากราบไหว้ ซึ่งการที่จะให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นได้ในสังคมไทยจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้ดี เน้นศีลธรรม คุณธรรมนำหน้า ไม่ใช่จัดการศึกษาแบบสุนัขหางด้วน”

๗) อาจารย์ ดร. สนิท ศรีสำแดง

ปัจจุบันท่านได้เสียชีวิตแล้ว แต่ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ท่านได้ทำคุณประโยชน์ต่อวงการพระพุทธศาสนาไว้มากมาย เป็นอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง เป็นผู้มีความรู้ทางธรรมจบเปรียญธรรมเก้าประโยค ความรู้ทางโลกจบนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์ท่านได้ใช้ความรู้ทั้ง

สองด้านช่วยเหลืองานพระพุทธศาสนาเมื่อยามมีภัยที่เข้ามาทางด้านนิติบัญญัติ ท่านได้ทำหน้าที่เต็มกำลังขณะที่ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ได้ร่วมต่อสู้กับองค์กรพุทธและชาวพุทธคัดค้านกฎหมายหลายเรื่องที่จะรื้อถอนและกระทบต่อพระพุทธศาสนา ถึงแม้สุขภาพท่านไม่ค่อยจะดีนักแต่การทุ่มเททำงาน ความเสียสละนั้นสูงส่งมาก การเผยแพร่ของท่านก็ทำในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเขียนบทความเชิงกฎหมายกับพระพุทธศาสนา หรือ กฎหมายสงฆ์ให้ความรู้ต่อพระสงฆ์และฆราวาสอย่างต่อเนื่องและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของท่านโดยการจัดรายการทางสถานีวิทยุอยู่หลายสถานี ชื่อเสียงของท่านเป็นที่รู้จักกันดีในวงการสงฆ์และชาวพุทธ ท่านเคยร่วมงานทางการเมือง แต่ไม่เคยทอดทิ้งปัญหาทางพระพุทธศาสนา นับเป็นบุคคลที่น่ายกย่องคนหนึ่งในวงการของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

๘) วุฒิสมาชิก ดร. กำพล ภูมณีน

ปัจจุบันท่านเป็นคณะกรรมการบริหาร(ฝ่ายคฤหัสถ์) ของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เป็นชาวพุทธที่มีความสำคัญอย่างมากขณะดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิก เป็นผู้นำการต่อสู้ร่วมกับชาวพุทธต่อสถานการณ์บ้านเมืองอันมีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา เช่น การนำปัญหาของกฎหมายเข้าสภา เกี่ยวกับ พ.ร.บ. จัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อที่ดินของพระพุทธศาสนาทั่วประเทศโดยร่วมกับชาวพุทธคัดค้านข้อความในกฎหมายอันจะเกิดผลกระทบต่อที่ดินของวัดออกไปจนกระทั่งสำเร็จ ร่วมรณรงค์กับชาวพุทธขอจัดตั้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในสมัยรัฐบาลพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย และร่วมรณรงค์กับชาวพุทธให้บรรจุคำว่า "พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ" เมื่อครั้งมีการร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และอีกหลายเรื่องที่ท่านได้ทำหน้าที่ขณะเป็นวุฒิสมาชิก ทำคุณประโยชน์ให้กับพระพุทธศาสนาด้วยการกระทำอันมุ่งมั่นของท่านจึงเป็นที่รักและเคารพของชาวพุทธ ท่านเป็นตัวอย่างของนักการเมือง นับถือพุทธศาสนาที่เอาจริงเอาจังต่องานพระศาสนา เพราะจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจะต้องเกี่ยวพันกับการเมืองที่ไม่ทอดทิ้งพระพุทธศาสนา เหมือนกับพระมหากษัตริย์คุ้มครองพระพุทธศาสนาเมื่อครั้งประเทศมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

จากการศึกษาบทบาทของศูนย์พิทักษ์ฯ จากงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยที่ยกมาศึกษานั้น ส่วนใหญ่เป็นพระเถระที่ทรงคุณวุฒิและคฤหัสถ์ที่มีความรู้ มุ่งทำงานให้กับการปกป้องพระพุทธศาสนา เมื่อมีเหตุการณ์ที่กระทบต่อสิทธิ จิตใจของชาวพุทธหรือกระทบต่อหลักการของพระพุทธศาสนา ท่านเหล่านี้ก็จะเคลื่อนไหวแสดงตัวออกมาในแบบต่างๆ ทั้งการปรากฏตัวพร้อมกับการอธิบายชี้แจง สอบถาม หรือแม้แต่พบปะสนทนากับคู่กรณีนั้นๆ ทั้งการอธิบายด้วยการเขียนเป็นเอกสารต่างๆ

เมื่อในยามไม่มีภัยก็ทำงานเผยแผ่ให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านสื่อหรือช่องทางที่พอมีบ้าง แต่รวมความแล้วการทำงานของท่านสะท้อนถึงบทบาทศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยที่มุ่งคุ้มครอง ส่งเสริม พิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนาไว้อย่างเหนียวแน่น

ภาคผนวก ข

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในทัศนะของผู้ร่วมก่อตั้งและผู้บริหาร

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในทัศนะของผู้ร่วมก่อตั้งและผู้บริหาร

การศึกษาศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ร่วมก่อตั้งและผู้บริหารศูนย์พิทักษ์ระดับสูง จำนวน ๔ ท่าน เป็นพระภิกษุ ๒ รูป และคฤหัสถ์ ๒ ท่าน แล้วนำข้อมูลมานำเสนอเป็นความเรียงตามลำดับ ดังนี้

- (๑) พระธรรมเมธาภรณ์
- (๒) พระเทพวิสุทธิกวี
- (๓) พล.อ.ดร.ธงชัย เกื้อสกุล
- (๔) พล.ต.ทองขาว พ่วงรอดพันธ์

๑) พระธรรมเมธาภรณ์

พระธรรมเมธาภรณ์ (สมณศักดิ์เดิม พระเทพดิลก) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นประธานกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย^๑ บทบาทของท่านทำงานให้กับพระพุทธศาสนาในประเทศไทย อย่างเข้มแข็ง ที่เด่นชัดเป็นพระนักเทศน์ชื่อดัง ท่านได้เป็นประธานก่อตั้งศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยที่วัดบวรนิเวศวิหาร บางลำพู ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๗ ด้วยเหตุของการเสด็จมาของโป๊ปจอห์น ปอลด์ที่ ๒ เพื่อการขยายองค์การศาสนาคริสต์ในประเทศไทย ท่านเป็นพระสงฆ์ที่ทำงานในเชิงรุก ทั้งส่งเสริมและพิทักษ์ ปกป้องศาสนามาตลอดจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ที่คณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษาหรือที่รู้จักในนาม สปศ. ได้ยกร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขึ้น พร้อมกับยกร่างโครงสร้างการบริหารงานสำนักงานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งได้มอบให้รัฐบาลเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีไปแล้ว หากพระราชบัญญัติและโครงสร้างการบริหารนั้นถูกประกาศใช้โดยสมบูรณ์แล้วจะมีผลกระทบต่อสถาบันพระพุทธศาสนาอย่างรุนแรงจึงเป็นที่มาของการเขียนหนังสือ “ไม่ยกย่องก็อย่าเหยียบย่ำ” จึงได้มีการร่วมก่อตั้งศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยขึ้นแต่บทบาทส่วนใหญ่ไปอยู่ที่พระเทพวิสุทธิกวี (ช่วงก่อตั้งศูนย์ฯ สมณศักดิ์คือ พระราชาภิ) ซึ่งเป็นเลขานุการศูนย์พิทักษ์ฯ ท่านได้ออกไปดำเนินการเกี่ยวกับการประท้วงและการเสนอ การปกป้องพระศาสนาต่อเหตุการณ์ของเรื่องที่เขากระทบพระศาสนา ซึ่งพระธรรมเมธาภรณ์ ท่านจะเมตตาาร่วมด้วยทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง เช่น การ

^๑ สัมภาษณ์ พระธรรมเมธาภรณ์, ประธานกรรมการบริหาร ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, (๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓).

สนับสนุนกำลังทรัพย์ ความคิดเห็นเสนอแนะเป็นสื่อให้ผ่านไปถึงศาสนิกโดยการเขียนบทความ หนังสือชี้แจงออกรายการวิทยุที่ท่านได้มีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุของศูนย์พิทักษ์ฯ รายการของ มหาวิทยาลัยศรีประทุม หรือทางวิทยุ A.M. ๑๔๒๒ ฯลฯ ท่านได้รับนิมนต์ไปให้ความรู้ในหลาย แห่ง เช่น สถาบันการศึกษา สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย, องค์กรเอกชน, หน่วยงานของรัฐบาล เป็นต้น นอกจากนี้ท่านจะให้ธรรมะแก่ผู้ฟังแล้วท่านและมักจะให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาทั้งทางตรงและทางอ้อมผู้วิจัยก็เป็นผู้หนึ่งที่ติดตาม บทบาทของท่าน ในเหตุการณ์หลายเรื่องที่เป็นข่าวดังที่เกี่ยวข้องกับพระศาสนา อันจะนำมาซึ่ง ความเสื่อมเสียต่อพระพุทธศาสนา ท่านจะไม่วางเฉยต่อการให้ความรู้จริงกับประชาชนทราบ เช่น เรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อมีผู้วาดรูปชื่อ “ภิกษุสันดานกา” จากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๕๓ และได้รางวัลประกาศนียบัตรเกียรติยศอันดับหนึ่งประเภทจิตรกรรม ซึ่งเป็นภาพไม่ เหมาะสม ทำให้เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามต่อพระสงฆ์อันจะนำไปสู่ความเสื่อมศรัทธาของ ศาสนาที่ไม่เข้าใจซึ่งขณะนั้นศูนย์พิทักษ์ฯ ร่วมกับชาวพุทธออกมาทักท้วงให้งดการแสดงภาพ อีกต่อไป และมีเรื่องสำคัญช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๓ นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม เป็นอดีต ประธานศูนย์คุณธรรม (ซึ่งเป็นกำลังหลักของกลุ่ม ลัทธิสันตอโศก ซึ่งกลุ่มนี้มีวิถีปฏิบัติตน เลียนแบบสงฆ์อยู่หลายเรื่อง) ซึ่งได้กล่าวในงานสัมมนาของพรรคประชาธิปัตย์โดยยกย่องนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีเป็น “อภิสิทธิ์ดัดละ” ทางศูนย์พิทักษ์ฯ ได้ทำหนังสือประท้วง ไปที่คณะกรรมการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งท่านได้เขียนหนังสือ ชี้แจงถึงความไม่เหมาะสมผ่านตัวแทนของศูนย์พิทักษ์ฯ ไปด้วยและสุดท้ายก็ได้รับการขอขมา จากนายไพบูลย์ต่อมหาเถรสมาคม

พระธรรมเมธาภรณ์ ได้แสดงทัศนะว่า การที่ศูนย์พิทักษ์ฯ มีกรรมกรส่วนใหญ่เป็น พระสงฆ์และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งเพราะมีปัญหาร่วมกันของ พระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นหลายเรื่องมันเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการ เช่น เกี่ยวกับการออก กฎหมาย ที่มีผลกระทบต่อพระศาสนา ซึ่งชาวพุทธในส่วนอื่นอาจจะไม่เข้าใจ ดังนั้นจึงเกิด การรวมตัวของผู้มีอุดมการณ์เดียวกัน ซึ่งมีทั้งประโยชน์ก็มาก อุปสรรคก็มี พระสงฆ์ที่มาจาก มหาวิทยาลัยสงฆ์ที่เคยเป็นศิษย์ต่างก็รับรู้เหตุผลร่วมกัน มันเป็นความคิดสื่อสารกันได้ติดต่อกัน เข้าใจ อีกส่วนเป็นศิษย์ที่ลาสิกขาไปแล้วก็ยังเข้ามาาร่วมกันการที่ไม่มีคนนอกมาร่วมมากนักมิใช่ จะกีดกัน เพราะทุกอย่างมันต้องมีค่าใช้จ่าย ต้องใช้เงินของพระกันเอง เพราะมีความร่วมรู้เห็น เสมอกัน และเสียสละที่แรกจะใช้สถานที่ของศูนย์ส่งเสริมที่วัดบวรฯ และแบ่งงานทำกับ บทบาท ของศูนย์พิทักษ์ฯ แต่เห็นว่าไม่เหมาะสมเกรงจะกระทบสมเด็จพระสังฆราชที่ท่านประทับอยู่ที่วัด บวรฯ จึงลงเอยที่วัดราชาธิวาสวิหาร พระเทพวิสุทธิทักกวี (ขณะนั้นเป็นพระราชาภิ) เป็นผู้ช่วยเจ้า อาวาส โดยได้รับการสนับสนุนจากท่านเจ้าอาวาส พระธรรมกวี ช่วงนั้นเป็นชั้นเทพซึ่งท่านเป็น พระหัวก้าวหน้า กล้าหาญ ได้ถูกปฏิบัติงานเป็นสำนักงานของศูนย์พิทักษ์ฯ พื้นที่ของวัดก็มีความ

พร้อม พระเทพวิสุทธิกวี ก็รับอาสาอินดี เพราะท่านยังหนุ่มคล่องตัว กล้าหาญ งานก็ดำเนินไปได้ด้วยดี มีความศรัทธาเล็กๆ น้อยๆ จากชาวบ้านมาช่วยเหลือ

อุปสรรคใหญ่ของศูนย์ฯ ก็คือ ศูนย์พิทักษ์ฯ ทำงานเชิงรุกมีการเคลื่อนไหวเป็นรูปธรรมมีการประท้วงซึ่งศูนย์ส่งเสริมทำไม่ได้ ท่านก็เลยต้องช่วยอยู่เบื้องหลัง เมื่อยามจำเป็นต้องลงทุน ท่านและสมาชิกของศูนย์ส่งเสริมก็มีมติร่วมกันช่วย เช่น เหมือนคราวสร้างสถานีวิทย์ (F.M. ๑๐๔.๒๕) ที่วัดราชาธิวาสวิหารจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

อุปสรรคเรื่องเงินที่มาใช้ในการดำเนินงานเป็นเรื่องหลักขาดความคล่องตัว ปัญหาที่มีอยู่มาก ถ้ามีเงินสนับสนุนก็พอจะเคลื่อนไหวได้สูงทางด้าน การเงินในบางครั้งมีงานจำเป็นต้องทำก็เป็นหนักก่อน ค่อยมาใช้ทีหลัง ผู้ร่วมงานส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการเก่งข้อมูลการพูดแต่หาเงินไม่เป็น เกรงสมาคม ท่านก็ให้การเห็นชอบ เมื่อเสนอเรื่องที่จะทำให้ท่านทราบ แต่การเงิน ท่านก็ไม่ค่อยมีให้สนับสนุนเท่าไรนัก เพราะแต่ละรูปก็มีค่าใช้จ่ายของท่านมากอยู่แล้ว งานทางด้านสังเคราะห์ต่างๆ ที่ต้องทำ เหมือนบรูซไปรษณีย์ที่คอยส่งต่อเงินจากญาติโยมไปสู่สาธารณกุศล แต่ถ้ากิจการอันใดจำเป็นเมื่อเรียนให้ท่านทราบ ท่านก็ทำได้ในวงจำกัดของความเป็นพระที่ทำได้ เงินที่จะได้รับจากรัฐบาลก็ไม่มีเหมือนผีซ้ำด้ามพลอย ท่านมีส่วนร่วมด้วยศูนย์พิทักษ์ฯ แต่ช่วงแรกๆ สองปีหลังมานี้เมื่องานเข้าที่ก็อยู่เป็นประธาน เรื่องงานที่ทำพระเทพวิสุทธิกวีก็มีรายงานมาให้ทราบ เรื่องที่ศูนย์พิทักษ์ฯ เข้าไปมีบทบาทช่วยแก้ไขสถานการณ์ก็มีอยู่หลายเรื่อง ที่สำเร็จ เช่น เรื่องพระราชบัญญัติ เรื่องที่ดินวัดจะเอาไปทำศูนย์การค้าหลายเรื่องต้องไปถามพระเทพวิสุทธิกวี ตั้งแต่ตั้งศูนย์พิทักษ์ฯ มาจนถึงปัจจุบันได้มีการพัฒนามามากก็จริงแต่ก็ยังไม่พอใจเพราะความคิดมันกว้างไกล อยากจะมีศูนย์พิทักษ์ฯ คลอบคลุมไปทุกจังหวัดโดยทำความเข้าใจกับคนในท้องถิ่นให้ยอมรับและส่วนกลางต้องมีเงินสนับสนุนไปให้ สถานีวิทย์ต้องมีคลื่นไปไกลเพื่อการสื่อสารเข้าไปถึง การหาคนสอนให้เข้ามาช่วยงานยังพอหาได้ แต่ก็มาลงที่ไม่มีเงิน เช่น เพราะทุกอย่างจะเดินไม่ได้มันต้องมีค่าใช้จ่ายอย่างสถานีวิทย์ต้องทำงานตลอดทั้งวันมีค่าใช้จ่าย ค่าซ่อมบำรุง ค่าน้ำ-ค่าไฟ

ถามว่าทางศูนย์พิทักษ์ฯ ได้เข้าไปร่วมกับทางการเมืองหรือไม่ นั่น ก็มีกรรมการบางท่านได้เข้าไปเป็นคณะกรรมการทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แต่โดยส่วนตัวท่านค่อนข้างถือกับเรื่องที่ได้เข้าไปร่วมตั้งแต่มีการปฏิวัติรัฐประหารทางกรรมการ ทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมเคยเชิญก็ไปเพียงครั้งเดียว เพราะรังเกียจถึงวิธีการที่มาของรัฐบาลเมื่อสมัยรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ไม่ไปร่วมเลยแต่สมัยรัฐบาลคุณสมัคร์ได้ให้ความร่วมมือเพราะคุ้นกันช่วยเหลือกันมานานทางศาสนาถ้าคุณสมัคร์ยังอยู่ต่อไปความร่วมมือทางพระศาสนาจะต่อเนื่องไปได้ดี พอมารัฐบาลคุณสมชายก็อยู่สั้นไปสองคนนี้อยู่ในวิสัยที่พูดกันได้และเขามาจากการได้มาของประชาชนซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่แต่มารัฐบาลนี้ก็ได้เข้าไปร่วม ทั้งคุณชวน คุณสุเทพ ตั้งแต่เป็นรัฐบาลก็ไม่ได้คุยกัน (รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

ส่วนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยต้องอย่าลืมว่าเขาเป็นหน่วยงานข้าราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีซึ่งมอบให้รองนายกฯ กำกับดูแล สำนักพุทธฯ ต้องรับงบประมาณจากการผ่านมติของรัฐมนตรี งบประมาณจะให้กับทางพุทธศาสนาซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศกับไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่ไม่เหมือนกับขององค์กรอิสลาม คริสต์ เช่น การไปเมกกะ ของศาสนิก แต่ละมีรัฐบาลต้องจัดงบประมาณหลายร้อยล้านบาทบริการรับส่งเครื่องบินเป็นลำๆ ไม่เสมอภาคกัน แต่ของชาวพุทธจะไปสังเวชนียที่อินเดียต้องจัดการกันเอง สิ่งเหล่านี้มันเกิดเพราะพญาคติ ความกลัวอิสลามทั้งๆ ที่ไม่ใช่คนส่วนใหญ่ ซึ่งที่ชาวพุทธของประเทศมี ๙๔ กว่าเปอร์เซ็นต์ คงจะเป็นปัญหาอีกนานสำหรับเรื่องนี้

ความคิดของศูนย์พิทักษ์ฯ ที่จะผลักดันให้สถาบันของสงฆ์มีหลักสูตรให้พระสงฆ์ฆราวาสได้ศึกษาถึงภัยที่จะเกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อจะช่วยกันปกป้องภัยของพระพุทธศาสนาต่อไปนั้น มีความคิดฝันมานานแล้ว ให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการพิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนา การเผยแผ่การดูแลพระศาสนาให้มั่นคง ให้มีความตื่นตัวรู้เท่าทันอันตรายที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและจะเกิดขึ้นต่อไปให้รู้การแก้ไขข้อบกพร่องว่าเหตุใดจึงพ้นจากภัยได้ และอะไรจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้พระพุทธศาสนาสิ้นสูญ แต่ตอนนี้ทำได้แค่ทำหนังสือแจกจ่ายออกไปซึ่งมันไม่เพียงพอ มันต้องใช้ทุนมากเพราะถ้าจะทำเป็นสถาบันต้องประกอบด้วยเรื่องหลัก ๔ ข้อ คือ ๑. ผู้ดำเนินการ ๒. คณะทำงาน ๓. เนื้อหา ๔. งบประมาณ ซึ่งทั้ง ๔ ข้อ จะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากข้อ ๔ เพราะมันจะเกิดได้ต้องมีงบ ถ้ารัฐบาลจะช่วยได้ก็ไม่ยาก เพียงแต่ตั้งงบประมาณสัก ๒ เปอร์เซ็นต์ จะตั้งเป็นสถาบันหรือวิทยาลัย หรือจะเป็นคณะ แต่ครูบาอาจารย์มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองยังไม่ค่อยมองเรื่องนี้ แต่ได้มีสอจดแทรกอยู่ในวิชาอื่น

ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้พัฒนาจากเดิมโดยการใช้สื่อมากขึ้นแต่มันต้องเช็คเรตติ้ง ศูนย์ฯ จะทำเองก็ได้แต่ก็ต้องกลับมาที่การใช้ทุน สื่อที่น่าจะทำได้ผล คือเปิดการอบรมอภิปราย สัมมนา คนก็เพิ่มขึ้นแต่ผลเสียคือมีคนหน้าเดิมประมาณร้อยละ ๗๐ สถานที่ก็จำกัดเมื่อมีคนเพิ่มขึ้นสถานที่ก็ไม่พอสมาชิกมีเพิ่มขึ้นแต่จะเท่าไรนั้นมาน้อยเพียงใดต้องไปดูข้อมูลที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ข้อมูลที่ให้มาคิดว่าครอบคลุมพอสมควรส่วนจะเพิ่มเติมให้ไปสัมภาษณ์คนที่อยู่ใกล้กับแต่ละเหตุการณ์

๒) พระเทพวิสุทธิกวี

พระเทพวิสุทธิกวี เดิมดำรงสมณศักดิ์ พระราชาภิ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย เลขานุการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ท่านให้สัมภาษณ์^๒ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

การเกิดขึ้นของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยเปรียบเหมือนการเกิดแบบ “โอปปาติกะ” คือเกิดแบบไม่คิดจะเกิด แต่เนื่องจากช่วงนั้นมีเรื่องปฏิรูปสังคมไทย ในด้านการเมือง เศรษฐกิจการปกครอง การบริหารไปจนถึงการศึกษา รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ มาตรา ๘๑ กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ บังคับให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา จำนวน ๙ คน มีอายุการทำงาน ๓ ปี โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ไปเกี่ยวโยงกระทบต่อ “สถาบันพระพุทธศาสนา” โดยรายงานพระพุทธศาสนาทั้งหมดรวมทั้งองค์กรคณะสงฆ์ไปอยู่ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรม ๓๗ คน ซึ่งเป็นคฤหัสถ์ และยังมีศาสนิกในศาสนาอื่นมาเป็นกรรมการด้วย

ด้วยเหตุผลทั้งหลายทั้งปวงอัน ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง มีการหมกเม็ดเรื่องพระพุทธศาสนาไว้ด้วย ในการนี้คณะสงฆ์ ประกอบด้วย พระเทพดิลก พระราชาภิ พระศรีญาณโสภณ พระมหาโชวี ทสฺสนีโย และคณะศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง และศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เริ่มเคลื่อนไหวเรียกร้อง เพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างการบริหารนั้น โดยมีการประชุมย่อย ขององค์กรพุทธฯ มีข้อเสนอว่า ถ้าไม่มีการแก้ไขปรับปรุงต้องขอแยก “สถาบันพระพุทธศาสนา” พร้อมทั้งงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นหน่วยงานอิสระชื่อว่า “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” ต่อมาวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๔ มหาเถรสมาคมมีมติตั้งผู้แทน มส. เพื่อศึกษาและประสานงานกับ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ซึ่งไม่สามารถตกลงกันได้ขัดแย้งทางความคิดกันอย่างหนัก องค์กรพุทธศาสนาจัดประชุมใหญ่ที่หอประชุมกองทัพบก วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ประมวลปัญหาต่างๆ และกำหนดแนวทางต่อสู้มีมติ ๕ ข้อ เพื่อเสนอต่อรัฐบาลกลุ่มองค์กรพุทธฯ มีหลักคือ บุคลากรมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เปรียญธรรมสมาคม และอุบาสก อุบาสิกาจัดประชุมใหญ่ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔ ที่หอประชุมมหาวิทยาลัยมหามงกุฎวิทยาลัย มีการประชาสัมพันธ์ให้ พุทธบริษัททราบทั่วกันถึงข้อเรียกร้อง ๕ ประการ และกำหนดวันยื่นข้อเสนอวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๔ ที่ทำเนียบรัฐบาล

คณะกลุ่มพุทธบริษัทมีมติจัดตั้ง “ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย” ขึ้น โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่วัดราชาธิวาสวิหาร เป็นสำนักงานประสานงาน งานแรกที้ออกไป

^๒ สัมภาษณ์ พระเทพวิสุทธิกวี, เลขานุการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓).

เรียกร้อง จึงสำเร็จมา ๑ ข้อ คือ ให้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษา ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ส่วนหน่วยงานราชการ “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” ประสบความสำเร็จจากการเรียกร้องขณะมีการแก้ไข พ.ร.บ. ปรับปรุงทบวง กรมฯ ในวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕ โดยคณะวุฒิสภาชุดใหญ่ได้บัญญัติให้มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ต้องใช้เวลาการเรียกร้องขององค์กรพุทธฯ และคณะพุทธบริษัทรวมกัน ๑๖ วัน ที่หน้ารัฐสภา

พระเทพวิสุทธิกวี ได้กล่าวว่า การที่ศูนย์พิทักษ์ฯ มีบุคลากรของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งได้มาร่วมกันเพราะเข้าใจปัญหาหรือมีทุกข์ร่วมกันถึงภัยที่เกิดกับพระพุทธศาสนาในประเทศไทยในหลายๆ ด้าน ศูนย์พิทักษ์ฯ ต้องทำหน้าที่ ป้องกัน ป้องกัน และกำจัดในเรื่องที่จะกระทบต่อพระพุทธศาสนา เช่น เรื่องที่กรุงเทพมหานครมี รองผู้ว่าราชการนัถือศาสนาอิสลาม ชื่อ นายวัลลภ สุวรรณดี ซึ่งมาจากพรรคการเมือง พยายามให้เปลี่ยนนโยบายของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่เป็นโรงเรียน “วิถิปุทธ” ให้เป็นโรงเรียน “วิถีธรรม” ศูนย์พิทักษ์ฯ เข้าไปคัดค้านจึงยุติไปและทางศูนย์พิทักษ์ฯ ได้รับเกียรติให้มีบุคลากรเข้าไปเป็นที่ปรึกษาผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร อยู่สองปีสามารถทำให้มีโครงการให้พระสงฆ์ที่สอน ศิลธรรมในกรุงเทพฯ เดินทางไปศึกษาธรรมที่อินเดียโดยงบประมาณของ ก.ท.ม. ส่วนอุปสรรคของศูนย์พิทักษ์ฯ ต้องประสานกับชาวพุทธที่ประมาท ติดสบายนัคนเคยต่อการได้รับความอุปถัมภ์ ถ้าการอุปถัมภ์ให้ถูกกาลเวลามันก็ดีมีประโยชน์ ไม่ตื่นตัวหรือรับรู้ต่อภัยที่เกิดขึ้น แม้พระสงฆ์จำนวนมากก็ยังไม่เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดีพอ ศูนย์พิทักษ์ฯ ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ นักการเมืองที่มีหน้าที่ทางนิติบัญญัติ ก็ช่วยไม่ได้เพราะขาดความรู้ ความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา ศูนย์พิทักษ์ฯ เข้าไปมีบทบาทแก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาได้หลายเรื่อง

มหาเถรสมาคม ท่านก็รับรู้กับงานที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ที่ได้ทำ ถ้าเป็นเรื่องสำคัญๆ ก็ต้องถวายรายงาน และได้เมตตาให้คำปรึกษาหรือช่วยปัจจัยบ้างเฉพาะบางรูปเป็นส่วนตัว แต่จะช่วยเหลือจากองค์กรนั้นไม่มีท่านก็ให้กำลังใจและไว้วางใจ ปัจจัยการเงินที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ใช้จ่ายนั้นก็จากศรัทธาญาติโยม จากการทอดผ้าป่าระดมทุนปีละ ๑ ครั้ง หรือถ้ามีงานที่ต้องเคลื่อนไหวก็มีมาช่วยกันทุกฝ่ายเป็นงานๆ ไป ค่าใช้จ่ายของศูนย์พิทักษ์ฯ เดือนหนึ่งตกประมาณ ๕๐,๐๐๐ หมื่นต่อเดือน เพราะมีสถานีวิทยุ F.M. ๑๐๔.๒๕ ทำงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อส่งข่าวสารข้อธรรมะให้ถึงผู้ฟังทางบ้านและได้ใช้เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ของศูนย์ฯ ด้วย มีค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ ที่ช่วยงาน ฯ ลข

เรื่องงบประมาณก็มีปัญหาต่อการทำงานบ้างพอสมควรการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจะต่างกับองค์กรอื่น เพราะงานของศูนย์พิทักษ์ฯ บางครั้งต้องสู้กับทางการเมืองรัฐบาลทางราชการ กระทบหลายฝ่าย คนที่จะสนับสนุนก็คิดหน้าจะจะมีเรื่องมากระทบถึงเขาหรือไม่ จะขอความช่วยเหลือจากใครเขาก็ไม่กล้า ถ้าเทียบจากต่างศาสนาเขามีทุนสนับสนุนจากต่างประเทศ ข้อสำคัญเราต้องปลุกคนของเราให้ตื่นขึ้นมาช่วยกัน แต่ก็ยากมากๆ ทำให้นึกถึง

พระเจ้าอโศกมหาราช ที่พระสงฆ์หย่อนยานพระธรรมวินัย พระองค์ขอร้องให้พระสงฆ์หันมาทำสังฆกรรมก็ไม่ได้ผล จนมีเรื่องราวนำไปสู่การทำ “สังคายนาครั้งที่ ๓” คือพระเจ้าอโศกเป็นศาสนูปถัมภ์ เปรียบเรื่องนี้แล้วนึกถึงคนไทย “ไม่เห็นโลงศพ ก็ไม่หลั่งน้ำตา” ก็จะได้มาช่วยกันห้ามโลงศพ ส่วนการเพิ่มลตศาสนิกพระพุทธรูปเจ้าไม่มีนโยบายบังคับให้มานับถือแต่ต้องมาด้วยศรัทธา ซึ่งเป็นศาสนาแห่งเสรีภาพ ทางศาสนาพุทธยังมีโอกาสกับคน ๗๐๐-๘๐๐ ล้านคนที่เขายังไม่มีศาสนา และยังมีบางประเทศเช่น ออสเตรเลีย เมื่อเร็วๆ นี้มีการเผาโบสถ์คริสต์แล้วมานับถือพุทธโบสถ์ร้างก็มีมาก มีการซื้อโบสถ์มาสร้างวัดก็หลายที่

บุคลากรของศูนย์พิทักษ์ฯ ที่เป็นฆราวาสเข้าไปเป็นกรรมการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ส่วนพระสงฆ์เป็นได้เพียงที่ปรึกษา คือ ช่วยดูแลในส่วนที่จะออกกฎหมายเกี่ยวกับศาสนา บางครั้งเขาไม่รู้จริงๆ คือว่าอ่อนแอไม่รู้เรื่องศาสนาของตนสร้างปัญหาและเสียเปรียบพระสงฆ์จึงต้องรับมาเป็นที่ปรึกษา ไม่เหมือนอิสลาม หรือคริสต์ เขามีคนของเขาที่เข้มแข็งอะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรของเขาจะผลักดันกฎหมายให้ได้มา ตัวอย่างเช่น กรณีจะออกกฎหมายจัดรูปที่ดิน ดีที่รู้ว่ารู้เสียก่อนจึงรวมตัวชาวพุทธคัดค้านหน้ารัฐสภา ๓ วัน (ผลเสียถ้ากฎหมายนี้ผ่านไปได้มีสิทธิ์เสียที่วัดอีกจำนวนมากเพราะมีกฎหมายรับรอง) การที่คนขององค์กรศาสนาเข้าไปอยู่ในฝ่ายการเมืองก็น่าจะมีคามจำเป็น เพราะหลายองค์กรเขามีคนของเขาเข้าไปทำงานในสภาผู้แทนราษฎรเช่น คนของศาสนาอิสลาม คริสต์ วัดธรรมกาย สันติอโศก เมื่อมีเรื่องอะไรที่กระทบต่อเขาก็ต้องสู้ให้รอดพ้นไปได้หลายเรื่อง แต่ถ้าเราคอยไปฟังคนอื่นที่ไม่เข้าใจมักจะได้คำตอบว่า “มันละเอียดอ่อน อย่าไปยุ่ง” เราเสียเปรียบตลอด

ตั้งแต่ตั้งศูนย์พิทักษ์ฯ มากก็ได้พัฒนาพอสมควรเช่น มีเครือข่ายของศูนย์พิทักษ์ฯ ในต่างจังหวัด ๑๒ เครือข่ายก็อาจมีปัญหาอยู่บ้างก็แก้ไขกันไป การพัฒนาการใช้สื่อเป็นเครื่องมือ เช่น มีเครือข่าย ๗๐ สถานี มีสถานีวิทยุของศูนย์พิทักษ์ฯ คือ F.M. ๑๐๔.๒๕ เมื่อก่อนต้องเช่าสถานีอื่น ถูกควบคุมบ้างเมื่อพูดในบางเรื่อง เขามีเจ้าหน้าที่ควบคุม การมีสถานีวิทยุเป็นสื่อจะได้ผลมาก ทำให้สมาชิกทราบข่าวได้ดี เมื่อมีเรื่องอะไรสามารถเรียกสมาชิกได้เร็ว และยังมีอินเทอร์เน็ต สื่อได้ทั่วโลก มีข้อมูลของศูนย์พร้อม เครือข่ายของศูนย์ฯ ยังไม่กว้างนัก เพราะมีทั้งข้อดี-ข้อเสีย ถ้าทำงานไม่เหมาะสมจะเป็นภาพลบ เช่น นำชื่อของศูนย์พิทักษ์ฯ ไปหาเงินบริจาค

การทำงานร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ อึดอัดใจ เนื่องจากติดกรอบกับระบบราชการ เสนออะไรไปไม่ค่อยได้น้ำได้เนื้อเท่าที่ควรมันน่าจะเป็นองค์กรอิสระ จะเข้มแข็งขึ้น งานของสำนักพุทธฯ มีกฎหมายวิธีการปฏิบัติคือ เป็นเลขานุการทำหน้าที่สนองงานมหาเถรสมาคม ถ้ามีคนของสงฆ์ทำงานร่วมขนานไปด้วยก็ดี แต่ต้องมีกรอบงานให้ชัดเจน แนวความคิดเรื่อง “มหาคณิสรรณ” มันเป็นเรื่องหนึ่ง แต่ต้องดูให้งานให้ดีก็ไปได้แต่ต้องขยับไปที่ละขั้นตอน ทำแบบปฏิบัติเลยคงยาก อยากให้ทำงานแบบ “สภาวุฒิ” สมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นที่ปรึกษา เพราะส่วนใหญ่ท่านอายุ ๘๐ ขึ้นไปและยังลุยงานหนักอยู่แต่ถ้าเป็นมหาคณิสรรณ คือ คณะผู้ทำงานต่างๆ แทนคณะสงฆ์มี ๔ กรม ซึ่งมีงานมากเช่น การศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณณะ

ประโยชน์ แต่การสาธารณสุขสงเคราะห์ มหาเถรสมาคมจะทำได้ดี เพราะท่านมีบารมีมาก จะได้รับความร่วมมือจากญาติโยม

การที่จะผลักดันให้สถาบันสงฆ์มีหลักสูตรการสอนให้พระสงฆ์และฆราวาสได้ศึกษาถึงภัยต่อพระศาสนาที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน นั้น ที่มหามงกุฎมีเปิดสอนเป็นรายวิชา เช่น พระพุทธศาสนากับโลกปัจจุบันในหลักสูตรปริญญาตรีมีสอดแทรกอยู่ในหลักสูตรนี้ มีให้พระสงฆ์ทั่วประเทศเข้าอบรมก็ได้ผลพอสมควร แต่ในมหาวิทยาลัยอาจมีปัญหาเพราะคิดไม่เหมือนกัน ต้องอยู่ที่นโยบายของผู้บริหารที่จะกล้าหาญ แต่มีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับเวลาและงบประมาณ เพราะต้องขอจากรัฐบาลไม่แน่ว่าจะผ่านหรือไม่ การพิมพ์เป็นเอกสารแบบย่อ คนไทยก็ไม่ค่อยอ่านแต่เมื่อพิมพ์เป็น จุลสารบอกความจริงก็ตกใจกัน สื่อสารผ่านวิทยุได้ผลมากกว่า ค่าใช้จ่ายจะมากแค่ช่วงแรก ปัจจุบันสถานีวิทยุ F.M. ๑๐๔.๒๕ กำลังจะเลี้ยงตัวได้พอมิญาติโยมมาช่วยในส่วนอื่นก็ค่อยหารายได้มาเพิ่มเพราะขณะนี้ค่าใช้จ่าย ๕๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน ตอนนี้มีหลักสูตรระยะสั้นของสำนักพุทธฯ ให้ระดับสังฆาธิการทั่วประเทศเข้าการอบรม เมื่อพระเข้าใจก็ได้บอกญาติโยมต่อไปให้เข้าใจว่า เราคือใคร ทำอะไร อยู่ได้อย่างไร ศูนย์พิทักษ์ฯ เคยเปิดอบรม ๓-๗ วัน อยู่หลายรุ่น ตอนนี้อยู่หยุดเพราะติดเรื่องเวลาและงบประมาณ

ขณะนี้ศูนย์พิทักษ์ฯ ก็ยังมีสมาชิกหนาแน่นอยู่เพราะจะรู้ได้โดยการสนับสนุนจากการจัดผ้าป่าสามัคคีปีละ ๑ ครั้งสามารถทดสอบได้ การที่จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลนั้นก็ยังไม่ มีว่าจะเป็นการ “ไทยเข้มแข็ง” คิดว่าถ้าพุทธไม่เข้มแข็งไทยก็เข้มแข็งไม่ได้ ในพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นแกนนำรัฐบาล ธรรมชาติของเขาจะเน้นแต่ทางการเมือง ส่วนอดีตนายกทักษิณ ถ้ามีโอกาสกลับมาเมืองไทยคงจะได้ช่วยพระศาสนาบ้าง เพราะเห็นประกาศขอตายที่ประเทศไทยแสดงว่าคนมีเงินมีทุกอย่างจะตายที่ไหนก็ได้ แต่ถ้าคิดจะกลับมาตายบนแผ่นดินพุทธศาสนาแสดงว่าก็คงจะเห็นคุณประโยชน์อยู่

บทบาทของกรรมการหลายท่านก็ไม่ค่อยปรากฏตัวแต่ก็สามารถทำให้สมาชิกมั่นใจไว้วางใจศูนย์พิทักษ์ฯ ส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของพระสงฆ์นำหน้า พระเทพวิสุทธิทักขิ ก็เป็นที่รู้จักและได้รับความไว้วางใจให้อำนาจการมอบหมายงานจากคณะทำงานแทนสมเด็จพระสังฆราชได้เมื่อยามที่จะต้องติดต่อทำงานสำคัญของพระพุทธานุศาสน์ ศูนย์พิทักษ์ฯ มีส่วนผลักดันการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับภัยพระพุทธานุศาสนาพอสมควร ซึ่งไม่ค่อยจะมีหน่วยงานไหนทำอย่างจริงจัง แม้แต่มหาเถรสมาคมบางท่านก็ยังเข้าใจว่าควรจะเป็นเรื่องของรัฐบาล ซึ่งท่านยังชินอยู่กับระบบอุปถัมภ์ซึ่งมีส่วนที่จะทำให้เกิดเข้มแข็งแต่ ถ้าไม่ดีก็คือ อุปถัมภ์จนอ่อนแอก็เป็นได้

สิ่งที่พระเทพวิสุทธิทักขิ ได้ฝากข้อคิดไว้ให้กับผู้วิจัยคือ ให้ทำวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องชัดเจน เพื่อนำไปเผยแพร่ข่าวสารให้ปรากฏเป็นข้อมูลหลักฐานอ้างอิงประวัติศาสตร์ ดังพระพุทธานุศาสนาไม่เป็นพิษภัยกับใคร แต่ถ้าโดนพิษเข้ามาและยังรักษาตัวเองไม่ได้ก็จะสูญสิ้นเหมือนในอดีต ยุคนี้เป็นยุคแห่งการแข่งขันรวดเร็ว ต้องช่วยกันรักษามิให้มีภัยเกิดขึ้น แต่ถ้ามีภัยต้องประกาศให้คนรู้เพื่อป้องกัน ต้องให้การศึกษาและเข้าใจในพระพุทธานุศาสนาที่แท้จริง เพื่อ

พัฒนาและเผยแพร่ให้กว้างไกล ให้คนศรัทธาเลื่อมใสโดยจะหยุดนิ่งไม่ได้เพราะทุกศาสนาเขามีวิธีการเผยแผ่ของเขาให้รวดเร็วเข้าถึงศาสนิกในทันทีเช่นกัน ส่วนคณะสงฆ์ก็ต้องสร้างพระที่มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อบอกประชาชนทุกระดับต้องแสดงบทบาทให้นักการเมืองระดับท้องถิ่นขึ้นมาถึงระดับประเทศว่า ถ้าคุณไม่เอาพระพุทธศาสนาที่อยู่คู่บ้านคูเมืองมาจนทุกวันนี้คุณเองก็จะอยู่ลำบากและประชาชนจะไม่เลือกคุณเช่นกัน

๓) พล.อ.ดร.ธงชัย เกื้อสกุล

พล.อ.ดร. ธงชัย เกื้อสกุล รองประธานกรรมการบริหาร ฝ่ายคฤหัสถ์ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย^๓

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ พลเอกธงชัย เกื้อสกุล ที่รัฐสภาอาคาร ๒ ขณะที่ท่านไปทำหน้าที่ฐานะ นายกสมาคมทำคุณประโยชน์เพื่อพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย และฐานะรองประธานศูนย์พิทักษ์ฯร่วมกับเครือข่ายชาวพุทธหลายองค์กร ร่วมกันยื่นหนังสือของพระดิลก (ประธานกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์ฯ) ต่อประธานคณะกรรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอให้พิจารณาคำพูดของนายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ซึ่งเป็นคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศ (คสป.) กรณีกล่าวขย่งนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีว่า “การสร้างความปลอดภัยหรือปฏิรูปประเทศ ถ้าทำได้จะเป็น “อภิสิทธิ์ถดถะ” พลเอกธงชัยและชาวพุทธที่ได้ไปรวมตัวคัดค้านไม่เห็นด้วยกับ คำพูดดังกล่าวไม่เหมาะสม ถือเป็น การกล่าวจาบจ้วง ในพระนามของพระพุทธเจ้า ควรถูกประณามจากชาวพุทธทั้งประเทศ ขอให้คณะกรรมการดำเนินการบางอย่างต่อนายไพบูลย์ เพื่อไม่ให้เป็นที่เยี่ยงอย่างของคนอื่น เพราะนายไพบูลย์เป็นผู้มีวุฒิปาฐะสูงเคยเป็นถึงอดีตรองนายกรัฐมนตรีและเคยเป็นประธานศูนย์คุณธรรม ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน และจัดตั้งโดยรัฐบาลดังนั้นนายไพบูลย์ควรจะแสดงความรับผิดชอบอย่างสูงต่อการกระทำของตน

พลเอกธงชัย ได้กล่าวถึงบทบาทที่เข้ามาร่วมกับศูนย์พิทักษ์ฯในช่วงหลังการก่อตั้งศูนย์ฯ แต่ทำงานให้กับศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ตั้งอยู่ที่วัดบวรฯ มานานแล้วสมัยเมื่อยังรับราชการทหารอยู่งานใดที่เป็น การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาดีงาม ก็จะทำในนามของศูนย์ส่งเสริมฯ แต่ถ้ามีเรื่องอันเป็นปัญหาและมีภัยต่อพระพุทธศาสนา ก็ต้องออกมาแสดงบทบาทปกป้องคุ้มครอง เช่น ช่วงที่ศูนย์พิทักษ์ฯร่วมกับชาวพุทธหลายองค์กรและเครือข่าย เรียกร้องต่อรัฐบาลให้ตั้งกระทรวง แต่ได้เป็นสำนักงานพุทธฯ ก็ถือเป็นความสำเร็จระดับหนึ่งของศูนย์ หรือการเรียกร้องออกพ.ร.บ. ปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา ถึงแม้จะยังไม่สำเร็จก็ยังทำต่อ เพื่อผลักดันให้ประสบผลสำเร็จ การคัดค้านนักเขียน นักวาดรูปอันไม่เหมาะสม คือภาพ

^๓ สัมภาษณ์ พล.อ.ดร. ธงชัย เกื้อสกุล, รองประธานกรรมการบริหาร ฝ่ายคฤหัสถ์ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, (๓ สิงหาคม ๒๕๕๓).

“ภิกษุสันดานกา” ให้ยับยั้งการแสดงภาพในทุกที่ได้สำเร็จ หรือการอบรมสัมมนาได้จัดทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชาวพุทธตื่นตัว ให้กลับมายึดมั่นในหลักธรรมอันแท้จริงให้รู้ภัยเพื่อช่วยกันปกป้อง คຸ້ມครองพระพุทธรศาสนา ในส่วนตัวท่านคาดหวังและพยายามมาหลายครั้งเกี่ยวกับกฎหมายอุปถัมภ์คຸ້ມครองพระพุทธรศาสนาให้สำเร็จ แต่ร่างหลายฉบับทำส่งไป เช่น ของสำนักพุทธฯ ก็ยังถูกส่งคืน แต่ถ้ารัฐบาลเห็นความสำคัญ ก็ควรจะสนับสนุนร่างใดก็ได้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของพุทธรศาสนา แต่นี้รัฐบาลไม่หยิบยกขึ้นมาทำต่อเลย

ผู้วิจัยถามถึงสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งท่านเคยรับราชการทหารและทำคุณงามความดีให้กับพระพุทธรศาสนามาก่อน อยากเห็นบทบาทของทหารอย่างไรในปัจจุบัน ซึ่งท่านเห็นว่าทหารเองก็ต้องยึดหลักการทำงานเพื่อสถาบันหลัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน ซึ่งทหารก็ต้องมีบทบาทในการอุปถัมภ์ คຸ້ມครองพระพุทธรศาสนาให้มั่นคง โดยเฉพาะตัวผู้นำกองทัพควรจะยึดหลัก พุทธรธรรมเป็นทางนำ เพื่อจะปกป้องลูกน้องด้วยศีลธรรม จริยธรรมให้ดีงาม เพื่อชาติบ้านเมืองมีความสุข ไม่ควรมักใหญ่ใฝ่สูง ถ้าได้ปกป้องบุคคลระดับผู้นำที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมก็ไม่ถูกต้อง พลเอกธงชัย เกื้อสกุล เห็นว่าบทบาทของศูนย์พิทักษ์ฯ ก็เป็นเพียงองค์กรหนึ่งที่ทำเนื้องานได้ด้วยตัวเองควรประสานกับองค์กรอื่นๆ เพื่อให้เป็นกำลังเข้มแข็งและเพื่อเป็นหลักในการนำต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ควรจะมีเครือข่ายครอบคลุมทั่ว ๗๖ จังหวัด เพราะทุกจังหวัดก็มีปัญหามากบ้างน้อยบ้าง เครือข่ายเข้มแข็งก็จะปกป้องคຸ້ມครองพระพุทธรศาสนาได้ รัฐบาลควรจะหันมาดูแลชาวพุทธสนับสนุนงบประมาณ เช่น การการจัดงานวันสำคัญทางพระพุทธรศาสนา อย่าคิดว่าองค์กรพุทธทั้งหลายจะหาเงินได้เองและไม่เกื้อหนุนอย่างนั้นก็คิดผิด ถ้ารัฐบาลสนับสนุนองค์กร NGO ได้ก็ควรสนับสนุนองค์กรของชาวพุทธ ซึ่งเหมือนเป็นงาน NGO ของพุทธเช่นกันเพราะที่ผ่านมาเราสู้ด้วยตัวเอง จ่ายเงินเองทำด้วยใจรักศรัทธา

๔) พล.ต.ทองขาว พ่วงรอดพันธ์

พล.ต. ทองขาว พ่วงรอดพันธ์ รองเลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธรศาสนาแห่งประเทศไทย^๔ ได้มีส่วนร่วมงานกับศูนย์พิทักษ์ฯตั้งแต่ก่อนจะร่วมตั้งศูนย์ฯ ช่วงนั้นท่านยังรับราชการทหาร เป็นอนุศาสนาจารย์อยู่ที่กองทัพบก ปัจจุบันได้ปลดเกษียณอายุแล้ว แต่ก็ได้มาร่วมงานกับศูนย์พิทักษ์ฯและได้เป็นผู้อำนวยการสถานีวิทยุของศูนย์พิทักษ์ฯ F.M. ๑๐๔.๒๕ เป็นผู้ดำเนินรายการอยู่เช่น ธรรมะร่วมสมัย มองโลกมองธรรม ธรรมะออนไลน์ ธรรมในเพลง เป็นต้น ท่านได้ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยถึงการเข้าร่วมก่อตั้งศูนย์พิทักษ์ฯ ด้วยสาเหตุดังที่พระเทพวิสุทธิกวีได้ให้สัมภาษณ์ไว้พลตรีทองขาว พ่วงรอดพันธ์ เป็นศิษย์เก่าเคยเป็นอาจารย์

^๔ สัมภาษณ์ พล.ต. ทองขาว พ่วงรอดพันธ์ รองเลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธรศาสนาแห่งประเทศไทย, (๑๒ เมษายน ๒๕๕๓).

พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้ร่วมงานส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ ฆราวาส เกี่ยวพันกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง เป็นผู้รู้ประวัติพระพุทธศาสนาที่กำลังมีภัย และเป็นคนรุ่นใหม่ไฟแรง ถือเป็นเครดิตของศูนย์พิทักษ์ฯ ในบทบาทที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ทำไป ทำให้เกิดตื่นตัวขึ้นมาก พบอุปสรรคอย่างมาก ก็คือ ชาวพุทธส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงภัยและก็ตายใจเหมือนต้นไม้ใหญ่ที่กำลังถูกมอด หนอน ซอนไช วันหนึ่งต้นไม้ก็ล้ม เมื่อปี ๒๕๒๗ องค์กรคริสต เขาประกาศเป้าหมายว่าปี ๒,๐๐๐ จะทำให้ประเทศไทย เปลี่ยนคนนับถือพุทธเป็นคริสต์ โดยที่เขาจะใช้วิธีแบบ “ไดอะล็อก” คือ ใช้วิธีแบบสร้างมิตรและผสมกลมกลืน ไม่ว่าจะใช้เวลานานเท่าไร เป็นการทำงานร่วมกันของสององค์กร คือ องค์กรทางศาสนาของเขา และองค์กรเอกชน เรียกว่า “NGO” คนไทยคุ้นกันดีเพราะมีหลายองค์กร แต่ที่เด่นชัดเมื่อคราวที่มีการปฏิรูปการศึกษา ทางเราติดตามเรื่องราวกันมาก่อนจนกระทั่งตั้ง “ศูนย์พิทักษ์ฯ” เพื่อดำเนินการจัดการแก้ไขจนสำเร็จ และต่อมาก็ทำเรื่องกฎหมายที่จะ “ซุบที่ดินวัด” เพื่อจะเอามาทำธุรกิจหาทางออกกฎหมายแต่เราก็แก้ไขกันทัน หรือหน่วยงานราชการที่ได้มาคือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ช่วงนั้นได้มีท่านวุฒิสมาชิก กำพล ภูมฉวี อาจารย์สนธิ ศรีสำแดง (เสียชีวิตแล้ว) เป็นกำลังหลักที่เข้มแข็งทางกฎหมาย มีโอกาสชี้แจง เรื่องจึงตกไป ถือเป็นงานชิ้นโบว์แดงเรื่องบรรจุคำว่า “ศาสนาประจำชาติ” เป็นศาสนาประจำชาติ ก็ยังเรียกร้องแต่ยังไม่สำเร็จ ทั้ๆที่คนส่วนใหญ่ต้องการดูจากผลสำรวจ แต่มีขบวนการสร้างความเท็จ เช่น กลุ่ม ดร. เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ให้ผลออกมาว่าคนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย

เรื่องที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ทำไปและรอว่าจะสำเร็จก็ยังมีอยู่หลายเรื่องสิ่งสำคัญต้องให้ชาวพุทธทั้งพระสงฆ์และฆราวาส รับรู้เรื่องราวความเป็นจริงถึงภัยพระศาสนา พระสงฆ์ต้องศึกษาโดยมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง มีหลักสูตรพิเศษ ๑ ปี เพื่อให้เจ้าอาวาสวัดทั่วประเทศมีโอกาสเข้ามาเรียน เพื่อนำความรู้ ความเข้าใจ ไปดูแลพระศาสนา เป็นความริเริ่มของพระเถระ อาจจะได้นแนวคิดซึ่งมีผลจากการทำงานของศูนย์พิทักษ์ฯ คาดหวังอยากให้เด็กวัยรุ่นได้ศึกษาถึงระดับมหาวิทยาลัย ถ้าเราได้กฎหมายจากรัฐธรรมนูญเป็นศาสนาประจำชาติ ก็จะฝากแนวความคิดให้เป็นวิชาบังคับ ตอนนั้นก็พูดไปเรื่อยเพื่อกระตุ้นผลักดันออกไปมหาเถรสมาคมท่านก็ยินยอมในบทบาท เพราะทุกครั้งเราก็ทำรายงานให้ท่านทราบพระเทพวิสุทธิกวีก็ได้รับความไว้วางใจให้อยู่ในคณะเลขานุการมหาเถรสมาคม ท่านก็ให้กำลังใจ บางครั้งก็มีน้ำมันหยอดให้บ้าง (หมายถึงปัจจัย) ถ้าเทียบกับต่างศาสนาเขาก็มีองค์กรสนับสนุน ส่วนความคิดของชาวพุทธ เข้าวัดก็บูชาศรัทธาพระพุทธรูปเจ้าปัจจัยก็เป็นของแต่ละวัด ถ้ามีการนำเงินมารวมเป็นส่วนกลางบ้าง แล้วนำมาบริหารงานพระศาสนา เพื่อปกป้องส่งเสริม ก็ดีมากกว่าไม่รู้ชาตินี้จะได้เห็นไหม? คนรุ่นใหม่ต่อไปก็คงจะหาวิธีกัน ส่วน “ธนาคารพุทธ” ถ้าทุกวัดมีใจดวงเดียวกัน มีเงินรวมกันและมีกรรมการบริหารซึ่งเป็นชาวพุทธ ถ้าจะสร้างวัด โบสถ์ ฯลฯ ก็ใช้เงินส่วนนี้จะเป็นประโยชน์ แต่วัดที่มีรายได้มาก ๆ อาจจะไม่พอใจ การทำงาน กำลังใจก็มี แต่กำลังทรัพย์ก็ต้องใช้ ศูนย์ฯ เหมือนหน่วยรบแต่ไม่มีเสบียงต้องหากันเอง เหมือนสังหารไปสู้รบก็มีโอกาสตายแต่เพราะทำด้วยใจ

อาสา เมื่อทำสำเร็จก็เกิดปีติอิ่มใจ มีเท่าไรก็ทำเท่านั้น ถ้าเทียบจากการสร้างศาสนวัตถุที่ใช้งบประมาณมหาศาล ส่วนของศูนย์พิทักษ์ฯ จัดงานผ้าป่าหนึ่งวันแต่ใช้หนึ่งปี วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทางศูนย์พิทักษ์ฯ ก็เป็นฝ่ายรับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการจัดสัมมนาวิชาการ ทางการเมืองเคยเข้าไปเป็นอนุกรรมการอยู่หลายองค์คณะ มันก็ดีเพราะอยู่ในเหตุการณ์มีโอกาสชี้แจงในด้านการใช้สื่อมีผลมาก สมาชิกเพิ่มขึ้นเห็นได้ชัด เมื่อมีสถานีวิทยุของเราเอง การทำงานร่วมกับสำนัก พุทธฯ ไม่ค่อยเข้าหากัน เขาเป็นระบบราชการ เราทำเป็นระบบเอกชน คณะสงฆ์ต้องมีหน่วยงานทำแทนเหมือนเป็นหูเป็นตา มือเท้า แต่สำนักพุทธจังหวัดก็โอนมาจากหน่วยงานอื่นศูนย์พิทักษ์ฯ ก็คงเก็บเป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องผลักดันกันต่อไปงานฝ่ายเลขาธิการ ของมหาเถรสมาคมโดยกฎหมายก็คือ ผู้อำนวยการสำนักพุทธ เมื่อก่อนเป็นตำแหน่งอธิบดีกรมการศาสนา เกิดขึ้นสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องการจะคุมพระความจริงไม่ควรเพราะบางเรื่องเป็นเรื่องของพระ น่าจะมีเลขานุการฝ่ายพระอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าเรื่องไหนฆราวาสไม่ควรรู้ ก็ให้เป็นเลขาธิการของพระทำหน้าที่ พลตรีทองขาว เคยสอนวิชา “ปัญหาพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน” ผู้ที่มีความรู้เรื่องนี้ยังน้อย ควรแก้ไขปัญหาก่อนที่จะเป็นปัญหาใหญ่ ในวันข้างหน้า บุคคลากรในมหาวิทยาลัยสงฆ์เมื่อพูดถึงเรื่องภัยเรื่องปัญหาของพระพุทธศาสนามักจะไม่พูดข้างในแต่จะพูดกันใตงนอก แม้แต่การทำสื่อให้กว้างออกไป ยังสื่อของธรรมกาย สันติอโศก หรือของวัดสังฆทานก็ไม่ได้ คณะสงฆ์ที่จะทำสื่อได้เองเพื่อเผยแผ่พูดกันมานานแล้ว ทั้งที่มีเงิน เพราะเห็นเจ้าหน้าที่สำนักพุทธฯ ทุ่มไปใช้ก็มี

ถ้าจะหวังสื่อ Free TV ซึ่งเป็นหลักส่วนใหญ่ชาวศาสนาเขาจัดไว้ให้หลังเที่ยงคืน เอาไว้ให้เทวดาฟัง ส่วนความคาดหวังของศูนย์พิทักษ์ฯ ก็ปรารถนาจะให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมทุกงานที่เป็นกิจกรรม อยากให้ชาวพุทธ มีความสนใจและเข้าใจปัญหาของพระพุทธศาสนา และช่วยกันอย่าตายใจ เพราะเห็นว่าวัดใหญ่โต สวยงาม เรามีวัดเยอะแยะ ให้คิดว่ามหาวิทยาลัยนาลันทาที่อินเดีย บูโรพุทโรที่อินโดนีเซีย ใหญ่โตมโหฬาร ยังล่มสลายได้ เงินรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวนมากมาจากการท่องเที่ยววัด รัฐบาลมีรายได้ แต่ให้บูรณะวัดนิดเดียวผลประโยชน์ให้วัดน้อยมาก ต้องชวนช่วยหาเงินบูรณะวัดเอง ศูนย์พิทักษ์ฯ จะเข้มแข็งได้ก็ต้องพึ่งคนที่มีความตั้งใจร่วมกันทำงานและมีอุดมการณ์เดียวกัน.

๕) บทสรุปวิเคราะห์

จากการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้เกี่ยวข้องกับผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ทั้ง ๔ ท่านผู้วิจัยสรุปวิเคราะห์ได้ดังนี้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประธานศูนย์พิทักษ์ฯ เลขาธิการศูนย์พิทักษ์ฯ และกรรมการบริหารที่เกี่ยวข้องของศูนย์พิทักษ์ฯ จะพบว่าศูนย์พิทักษ์ฯ มีความพร้อมทางด้านบุคลากร ทั้งคณะสงฆ์และฆราวาสในระดับหนึ่ง ที่แต่ละท่านมีจุดร่วมเดียวกันในการที่รู้ถึงปัญหาของพระพุทธศาสนา ที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย จึงได้รับความร่วมมือในทุกรูปแบบ

เช่นสถานที่วัดราชาธิวาสวิหาร ปัจจัยดำเนินการจากฆราวาส ที่มีความพร้อมและพระเถระานุเถระจำนวนมากที่เข้าใจปัญหาและให้โอกาส ค่าใช้จ่ายต่างๆ ก็ได้รับบริจาคจากชาวพุทธอย่างต่อเนื่อง มากบ้างน้อยบ้าง ถึงแม้จะมีอุปสรรค โดยจากการเปิดใจของพระเทพดิลกและพระเทพวิสุทธิกวี จะพบว่า เป็นเพราะงานของศูนย์พิทักษ์ฯต้องไปกระทบกับบุคคลอื่น เช่น กับบุคคลากรทางการเมือง บุคลากรทางราชการ กับองค์กรต่างศาสนา จึงมีผลทำให้ผู้ที่บริจาคช่วยเหลือ บางท่านไม่กล้าที่จะช่วย หรือ ช่วยแบบไม่เปิดเผยตัวก็มี ไม่เหมือนกับศาสนาอื่นที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากนอกประเทศเหตุผลนี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่ง ที่การพัฒนาบทบาทของศูนย์พิทักษ์ฯต้องเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ถ้ามีเรื่องด่วนที่ต้องมีการรวมตัวของมวลชน ก็จะได้รับความช่วยเหลือทางด้านทุนแบบเฉพาะกิจ ส่วนทุนที่ได้รับมาดำเนินการกิจกรรมได้ส่วนใหญ่มาจากการทอดผ้าป่าสามัคคี “วันมหาสังฆประชาปิติ” ซึ่งตรงกับเดือนกันยายนของ ทุกปี คือเป็นวันครบรอบปีของการต่อสู้ ที่รวมกับศูนย์พิทักษ์ฯ และชาวพุทธ อันได้มาซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ในการนี้ศูนย์พิทักษ์ฯ ได้จัดให้มีการบำเพ็ญกุศล อุทิศแก่ผู้ร่วมเรียกร้องที่เสียชีวิตไปแล้ว ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ เช่น (ดร.พระมหาด่วน สิริธมโม อาจารย์สนธิ ศรีสำแดง และคนอื่นๆ หลายท่าน) และรวบรวมจดุปัจจัยสำหรับใช้จ่ายในการพิทักษ์ปกป้องเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

ส่วนความร่วมมือของศูนย์พิทักษ์ฯกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติก็พอมีอยู่บ้าง แต่มีข้อจำกัด เพราะสำนักงานพุทธฯ เป็นหน่วยงานราชการทำงานเพื่อสนองงานคณะสงฆ์ และมีกฎเกณฑ์ระเบียบทางราชการกำกับอยู่ส่วนการเข้าไปมีบทบาทร่วมกับการเมืองนั้น บุคลากรของศูนย์พิทักษ์ฯ เข้าไปเป็นอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ในส่วนนี้มีผลดีทำให้รู้ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับทางนิติบัญญัติ เช่น กรณี พ.ร.บ. จัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ.. ถ้ากฎหมายผ่านสภานิติบัญญัติไปได้เสียก่อน ปัญหาเกิดขึ้นกับกรณีสงฆ์ทั้งประเทศแน่นอน ส่วนกฎหมายที่เื้อื่อต่อศาสนาอื่น เช่นกฎหมายที่เื้อื่อต่อศาสนาอิสลาม ผ่านทางสภานิติบัญญัติไปได้หลายเรื่องถึงแม้จะต้องใช้เวลาหลายรัฐบาล แต่เขามีบุคลากรที่เกาะติดทุกเรื่องและคนของเขาทำงานทางการเมือง และเพื่อการศาสนาของเขา อย่างเช่นกฎหมายธนาคารอิสลาม กฎหมายอาหารฮาลาล พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ เป็นต้น

นำแปลกั้ทั้งๆที่ประเทศไทยคนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา เมื่อจะดำเนินเรื่องพระราชบัญญัติเกี่ยวกับพุทธศาสนาหลายๆ เรื่องจะไม่ผ่านทั้งๆ ที่ผู้มีหน้าที่ผ่านกฎหมายในสภาล้วนแต่นับถือพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เรื่องเหล่านี้องค์กรหลักทางพระพุทธศาสนาควรจะหันมาพิจารณาและหาหนทางแก้ไขโดยด่วน เนื่องจากบุคลากรของศูนย์พิทักษ์ฯ เป็นนักวิชาการของสถาบันสงฆ์ทั้งสองแห่ง ควรจะผลักดันให้มีหลักสูตรภัยพระพุทธศาสนา และวิธีป้องกันภัยมิใช่เพียงแต่เรียนรู้แต่หลักธรรม แต่ไม่มีวิธีที่จะรู้การอยู่รอดกับโลกยุคปัจจุบัน เพราะในอดีตพระพุทธศาสนาสูญสิ้นจากหลายๆ ประเทศมาแล้ว

ปัจจุบันศูนย์พิทักษ์ฯ ได้มีการพัฒนาการใช้สื่อที่ได้ผลดีเข้าถึง ชาวพุทธและประชาชนทั่วไปมากขึ้น เช่นการทำหนังสือเอกสาร เสวนาธรรม บอกรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่ดูเหมือนจะยังไม่เพียงพอต่อปริมาณของประชากรที่นับถือพุทธ ดังนั้นจึงต้องสร้างครูผู้สอนพระพุทธศาสนาอย่างมืออาชีพ มีใจอย่างอาชีพครู เพราะวิชาที่เรียนรู้ส่วนมากเป็นวิชาที่นำไปใช้ประกอบอาชีพ เพื่อสนองสังคมเท่านั้น เพราะการศึกษาที่แท้จริงนั้นเป็นตัวการปรับกระบวนการพัฒนาของสังคมและเป็นผู้นำให้สังคมได้ ถ้าครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างลงลึกจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาของสังคมไทยที่ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาได้มาก

หลายเรื่องที่ศูนย์พิทักษ์ฯ ทำแล้วประสบความสำเร็จ และบางเรื่องก็ยังไม่สำเร็จ เพราะบางเรื่องต้องใช้ความร่วมมือกับองค์กรพุทธอื่นๆ เงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การทำงานของศูนย์พิทักษ์ฯต้องชะลอ ต่อเมื่อพร้อมก็ดำเนินต่อได้ และถ้าเป็นเรื่องที่ไม่ต้องใช้ปัจจัยมากก็จะดำเนินการได้ทันที เช่น การคัดค้านการจัดแสดงภาพ “ภิกษุสันดานกา” การยื่นคำร้องต่อกรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ให้นาย ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ขอขมาพระรัตนตรัยที่ได้จาบจ้วงกล่าวเปรียบเทียบ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็น “อภิสิทธิ์ตะกะ” ซึ่งหลายๆ เรื่องถ้าปล่อยปละละเลย ไม่ทำหน้าที่ที่ทักท้วงจะมีผลต่อการถูกดูหมิ่น เหยียดหยาม พระพุทธศาสนาได้ และเรื่องที่ถูกเบียดเบียนจากศาสนาอื่นเช่น มีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่นับถือศาสนาอิสลาม จะให้มีห้องละหมาดในโรงเรียนวัด และให้เปลี่ยนชื่อคำว่าโรงเรียนวิสุทธิพุทธ เป็นโรงเรียนวิสุทธิธรรมเป็นต้น ก็ได้รับการแก้ไข

การทำงานของศูนย์พิทักษ์ฯ จะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากพระเถระผู้ใหญ่ เพราะงานหลักที่ศูนย์พิทักษ์ฯทำ เป็นการปกป้องศาสนาบุคคลขององค์กรหลักทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเพื่อความมั่นคงด้วยเช่นกัน เช่นมีกลุ่มคนกระทำการจาบจ้วงเกี่ยวกับกรณีการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชขณะพระองค์ท่านทรงประชวร ซึ่งสมเด็จพระราชาคณะที่มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ที่สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้ เป็นประธานในที่ประชุมแทน ซึ่งในตำแหน่งนี้เจ้าพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ โดยทำหน้าที่แทนมาก่อนหน้านั้นเป็นคราวๆ มาตั้งแต่ต้นแล้ว

เมื่อมีการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชนั้นก็ถูกกลุ่มคนกล่าวจาบจ้วงอย่างรุนแรงทำให้เกิดการเข้าใจผิดออกไปในวงกว้าง พระเทพวิสุทธิกวีในฐานะเลขาธิการศูนย์พิทักษ์ฯได้ทำเรื่องเหล่านี้ให้ปรากฏและชี้แจงจึงเป็นที่มาของหนังสือ “อะไรคือความถูกต้อง?” นี่คือตัวอย่างของการทำหน้าที่ปกป้องศาสนาบุคคลทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการสบประมาท มหาเถรสมาคม อันเป็นองค์กรตามกฎหมาย เป็นองค์กรบริหารสูงสุดของคณะสงฆ์ในประเทศไทย และเรื่องที่พระสงฆ์และชาวพุทธ ถูกฆ่า เผา ทำลายวัด ที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทั้งพระสงฆ์ชาวพุทธ ข้าราชการครู ทหารถูกฆ่าจำนวนมาก ศูนย์พิทักษ์ฯได้ทำหน้าที่ประสานความช่วยเหลือทั้งสิ่งของทั้งข้อมูล ต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจกับสังคมโดยรวม ซึ่งต่างจากสำนักข่าวในสื่อหลักของบ้านเมืองไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นจริงได้หมด จึง

เป็นที่มาของการจัดทำหนังสือ “สัญญาอันตรายที่คนไทยพุทธต้องรู้” ในรูปเล่มมีภาพที่พระสงฆ์ถูกฆ่า เผา อย่างหน้าสังเวช และมีเนื้อหาที่บอกกล่าวให้รู้ความจริงที่เกิดขึ้นและมีสัญญาอันตรายต่อพุทธศาสนาในประเทศไทยว่า กลุ่มคนองค์กรใดมีส่วนที่จะกระทำการอันนี้ได้เพราะประวัติศาสตร์ที่พุทธศาสนาในประเทศไทยอินเดียสูญสิ้นถูกทำลายก็มาจากกลุ่มคนประเภทนี้ที่ใช้วิธีการเหมือนกันทั้ง ๆ ที่เหตุการณ์ผ่านมาเป็นพันกว่าปีแล้ว และนอกจากที่มาของหนังสือนี้แล้วก็ยังเป็นที่มาของการจัดรายการผ่านสถานีวิทยุคลื่นศูนย์พิทักษ์ฯ F.M. ๑๐๔.๒๕ ชื่อรายการ “เสียงธรรมจากปลายด้ามขวาน” จัดทุกวันเสาร์เวลา ๑๓.๓๐ น. ถึงเวลา ๑๕.๐๐ น. โดยบุคลากรของศูนย์พิทักษ์ฯ ประสานกับผู้ปฏิบัติงานในที่พื้นที่เช่น ทหาร ครู พระสงฆ์ เป็นต้น บอกกล่าวให้ผู้ชมทางบ้านได้ฟังซึ่งแทบจะไม่มีสถานีใดจัดได้แบบนี้และสิ่งหนึ่งที่ศูนย์พิทักษ์ฯ จะพูดถึง “ผู้ก่อความไม่สงบ” ทางภาคใต้ซึ่งทางการได้พูดเช่นนั้นแต่ศูนย์พิทักษ์ฯ จะใช้คำว่า “โจรก่อการร้าย”

จากการที่ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และคำสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่า ศูนย์พิทักษ์ฯ เป็นองค์กรหนึ่งทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยซึ่งมีอยู่หลายองค์กรมีวิธีการดำเนินงาน ที่ต่างจากองค์กรอื่นๆ ที่ส่วนใหญ่เน้นไปทางเรียกศรัทธา และทางหลักธรรมที่ควรรู้ แต่ศูนย์พิทักษ์ฯ เน้นไปทางด้านปกป้อง พิทักษ์ เผยความจริงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา แม้แต่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องก็ทำได้แค่หน้าที่ของตน แต่มีได้บอกกล่าวสู่ประชาชนให้ทราบจะเห็นได้ว่าชาวพุทธจำนวนมากไม่ทราบว่าเกิดเหตุการณอะไรเกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาผู้วิจัยหวังว่าอย่าให้สายเกินไปที่จะแก้ไข ก่อนที่พระพุทธศาสนาจะสูญสิ้นไปจากประเทศไทยเหมือนกับประเทศอื่นๆ ในอดีต

ภาคผนวก ค

ข้อบังคับ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อบังคับ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔^๑

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า ข้อบังคับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๒ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งอื่นใดเกี่ยวกับศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ซึ่งมีใช้อยู่ก่อนข้อบังคับนี้ประกาศใช้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน ข้อ ๓ ข้อบังคับนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประธานกรรมการได้ลงนามประกาศใช้เป็นต้นไป ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้ ศูนย์ หมายถึง ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ประธานกรรมการ หมายถึง ประธานกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย กรรมการ หมายถึง กรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยสมาชิก หมายถึง สมาชิกศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

หมวด ๒

ชื่อ เครื่องหมายและที่ตั้งสำนักงาน

ข้อ ๕ ชื่อศูนย์

๕.๑ ชื่อภาษาไทย ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ใช้อักษรย่อว่า ศพศ.

๕.๒ ชื่อภาษาอังกฤษ The Buddhism Protection Center of Thailand ใช้อักษรย่อว่า BPCT.

ข้อ ๖ เครื่องหมายของศูนย์เป็นสัญลักษณ์ดังภาพด้านล่างนี้

๖.๑ วงล้อจักรธรรม หมายถึง จักรคือ ธรรมที่พระพุทธเจ้าให้หมุนไปแล้ว และต้องช่วยกันหมุนต่อไป

๖.๒ มือ สองข้างจับล้อหรือจักร คือธรรม หมายถึง

- เราต้องช่วยกันประคับประคองธรรมจักรให้หมุนต่อไป

- เราทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์จะไม่ยอมให้ธรรมจักรหลุดลอยออกไปจาก

แผ่นดินไทยและจะขับเคลื่อนสู่ชาวโลกทั้งมวล

---

^๑ พระราชกวี (เกษม สมญูโต) , ประวัติและผลงานศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔๕.

ข้อ ๗ ที่ตั้งสำนักงานศูนย์พิทักษ์ฯ สำนักงานของศูนย์ตั้งอยู่ที่ วัดราชาธิวาสวิหาร (คณะใต้) ถนนสามเสน ๙ แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

หมวด ๓

วัตถุประสงค์ของศูนย์

ข้อ ๘ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๘.๑ เพื่อปกป้องรักษาและส่งเสริมเชิดชูพระพุทธศาสนา ให้คงอยู่คู่ชาติไทย และเป็นมรดกอันทรงคุณค่าแก่ลูกหลานไทย

๘.๒ เพื่อเป็นเครือข่ายในการแสวงหาความร่วมมือในการเรียนรู้ และศึกษา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และเป็นเครือข่ายในการพิทักษ์ต่อสู้เพื่อความถูกต้องและชอบธรรม ให้กับพระพุทธศาสนาและบุคคลากรของพระพุทธศาสนารวมทั้งประชาคมพุทธบริษัท

๘.๓ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหว อันจะเป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนา

๘.๔ การดำเนินการของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองใด ๆ

หมวด ๔

การบริหาร

ข้อ ๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย" มีจำนวนตามความจำเป็นทำหน้าที่บริหารงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๐ คณะกรรมการบริหารศูนย์ตามข้อ ๙ ประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร เลขาธิการ รองประธานกรรมการบริหาร รองเลขาธิการ และกรรมการ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารงาน ศูนย์อาจจัดให้มีตำแหน่งอื่น ๆ หรือจัดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์ ซึ่งจำเป็นต่อการบริหารงานของศูนย์ได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ข้อ ๑๑ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของศูนย์ ภายใต้วัตถุประสงค์แห่งข้อ ๘ ของข้อบังคับนี้ และอำนาจที่ว่านี้ให้รวมถึง

๑๑.๑ กำหนดนโยบายและแผน ออกระเบียบ ประกาศ และคำสั่งในการบริหารกิจการของศูนย์และดำเนินการตามนโยบาย

๑๑.๒ ควบคุมดูแลการเงินและทรัพย์สินทั้งหมดของศูนย์

๑๑.๓ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
 ๑๑.๔ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่ทำประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา เป็นที่
 ปรีกษาหรือเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์

๑๑.๕ ปฏิบัติงานอื่นใดเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ตามที่กำหนดไว้ใน
 ขอบบังคับนี้

ข้อ ๑๒ ประธานกรรมการบริหารศูนย์มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑๒.๑ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการบริหาร
 ๑๒.๒ เรียกประชุมคณะกรรมการ
 ๑๒.๓ ลงลายมือชื่อในเอกสาร สรรพหนังสือ อันเป็นหลักฐานของศูนย์ ทั้งนี้
 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของศูนย์ ประธานกรรมการของศูนย์อาจมอบอำนาจในการทำ
 นิติกรรมสัญญาและในการอรรถคดีให้รองประธาน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ หรือกรรมการ
 ดำเนินการได้

๑๒.๔ แต่งตั้งหรือถอดถอนเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

๑๒.๕ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ระบุไว้ในขอบบังคับและมติที่ประชุมของ
 คณะกรรมการ

ข้อ ๑๓ เลขานุการศูนย์มีหน้าที่เป็นผู้แทนของศูนย์ในการติดต่อกับบุคคลภายนอก
 เพื่อสลับกิจกรรมของศูนย์ ในการทำนิติกรรมสัญญาใด ๆ ของศูนย์ ตามที่ประธานกรรมการ
 ศูนย์ มอบหมาย โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการ

ทั้งนี้ หน้าที่ดังกล่าวนี้ให้รวมถึงการควบคุมดูแลงานธุรการและงานการประชุม
 ติดต่อบริษัทต่าง ๆ ทั่วประเทศ ดำเนินงานตามขอบบังคับและระเบียบของศูนย์ นัดประชุมกรรมการ
 ตามคำสั่งของประธานกรรมการศูนย์ จัดทำรายงานการประชุม และรายงานกิจการของศูนย์

ข้อ ๑๔ กรรมการบริหารศูนย์มีสิทธิเข้าร่วมประชุมอนุกรรมการ ที่คณะกรรมการ
 แต่งตั้งขึ้น ตามข้อ ๑๑.๓

หมวด ๕

สมาชิกและการสิ้นสภาพของสมาชิก

ข้อ ๑๕ สมาชิกของศูนย์มี ๓ ประเภท คือ

๑๕.๑ สมาชิกสามัญ ได้แก่ ผู้ที่มีความศรัทธายึดมั่นในพระพุทธศาสนา และได้
 สมัครเป็นสมาชิกโดยความเห็นชอบของศูนย์แล้ว

๑๕.๒ สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ พระภิกษุ สามเณร และแม่ชี ที่ได้สมัครเป็น
 สมาชิกโดย ความเห็นชอบของศูนย์แล้ว

๑๕.๓ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่ต่อสู้เพื่อพระศาสนาเป็นที่ประจักษ์หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา หรือผู้มีอุปการคุณต่อศูนย์ ซึ่งคณะกรรมการมีมติให้เป็นสมาชิก ของศูนย์

ข้อ ๑๖ คุณสมบัติของสมาชิก

๑๖.๑ เป็นผู้มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปในวันที่สมัคร

๑๖.๒ เป็นผู้มีความศรัทธายึดมั่นในพระพุทธศาสนา

๑๖.๓ เป็นผู้ตั้งมั่นในศีลธรรม มีความประพฤติเรียบร้อย และประกอบสัมมา

อาชีพ

๑๖.๔ ยินยอมปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของศูนย์

ข้อ ๑๗ การสิ้นสุดภาพของสมาชิก

๑๗.๑ ตาย

๑๗.๒ ลาออก

๑๗.๓ คณะกรรมการลงมติเป็นเอกฉันท์ให้พ้นจากสมาชิกภาพ

๑๗.๔ ขาดคุณสมบัติของความเป็นพุทธศาสนิกชน

ข้อ ๑๘ การสมัครเป็นสมาชิกผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๑๖ ประสงค์จะสมัคร เป็นสมาชิกของศูนย์ ให้ยื่นใบสมัครได้พร้อมบำรุงค่าสมาชิกตามที่กรรมการกำหนด

ข้อ ๑๙ สิทธิของสมาชิก

๑๙.๑ มีสิทธิเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์

๑๙.๒ มีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมและได้ทราบความเคลื่อนไหวที่ศูนย์จัดขึ้น

๑๙.๓ มีสิทธิประดับเครื่องหมายของศูนย์โดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการ

ศูนย์

๑๙.๔ มีสิทธิจัดตั้งชมรมผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนา

๑๙.๕ มีสิทธิในการขอวิทยากร หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิจากศูนย์ เพื่อให้บริการทาง

วิชาการแก่สมาชิกของชมรม

ข้อ ๒๐ หน้าที่ของสมาชิก

๒๐.๑ ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งของศูนย์

๒๐.๒ ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการ

๒๐.๓ แสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่การดำเนินงาน ของศูนย์

๒๐.๔ แจ้งการย้ายสถานที่ติดต่อกับฝ่ายทะเบียนของศูนย์

หมวด ๖ อนุกรรมการ

ข้อ ๒๑ คณะกรรมการบริหารอาจแต่งตั้งหรือถอดถอนอนุกรรมการได้ ตามความเหมาะสม โดยจะแต่งตั้งให้เป็นคณะอนุกรรมการประจำ หรือเพื่อการใดการหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ เพื่อการนั้นก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารไม่ได้แต่งตั้ง ประธานอนุกรรมการ เลขานุการ หรือ อนุกรรมการในตำแหน่งอื่นไว้ ก็ให้คณะอนุกรรมการแต่ละคณะแต่งตั้งกันเองดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ คณะอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริหารศูนย์ มอบหมายรายงานผลการดำเนินการ และเสนอความคิดเห็นประกอบรายงานและภารกิจที่ได้รับ มอบหมายต่อ คณะกรรมการบริหาร

ข้อ ๒๒ คณะอนุกรรมการประจำอยู่ในตำแหน่งตามระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหารกำหนด ส่วนคณะอนุกรรมการอยู่ในตำแหน่งจนกว่าจะเสร็จงานที่ได้รับมอบหมายให้กระทำ

หมวด ๗ การประชุมของศูนย์

ข้อ ๒๓ การประชุมมี ๒ ประเภท คือ

๒๓.๑ การประชุมคณะกรรมการบริหาร

๒๓.๒ การประชุมใหญ่สมาชิก ประกอบด้วยการประชุมใหญ่สมาชิกสามัญ และการประชุมใหญ่สมาชิกวิสามัญ

ข้อ ๒๔ การประชุมคณะกรรมการบริหาร เป็นการประชุมตามความจำเป็นเพื่อให้การบริหารและ การดำเนินกิจกรรมของศูนย์ได้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนกำหนดการประชุมให้เป็นไปตามที่ประธานกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๕ การประชุมคณะกรรมการบริหาร ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการบริหาร ถ้าประธานไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการศูนย์ปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่ประธานกรรมการบริหารและรองประธานกรรมการบริหารไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีหนึ่งเสียง ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๒๖ การประชุมใหญ่สมาชิกศูนย์

๒๖.๑ คณะกรรมการบริหารต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญสมาชิกประจำปี ทุก ๆ ปี อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

๒๖.๒ การประชุมใหญ่วิสามัญสมาชิกอาจมีได้ เมื่อประธานกรรมการบริหาร หรือ สมาชิกของศูนย์ไม่น้อยกว่า ๕๐ คน แสดงความประสงค์ไปยังประธานกรรมการบริหาร หรือผู้ทำการแทนขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้

๒๖.๓ การประชุมใหญ่ตามข้อ ๒๖.๑ และข้อ ๒๖.๒ ให้เลขาธิการศูนย์แจ้ง สถานที่ วันเวลาและวาระการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร ให้สมาชิกทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗ วัน และประกาศแจ้งกำหนดการประชุมไว้ ณ สำนักศูนย์

ข้อ ๒๗ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานของศูนย์ ในการประชุม คณะกรรมการบริหาร ศูนย์อาจเชิญหรืออนุญาตให้บุคคลที่เห็นสมควรเข้าประชุมเพื่อชี้แจงหรือ ให้คำปรึกษาแก่ที่ประชุมได้

หมวด ๘

การเงิน การบัญชี และการตรวจสอบ

ข้อ ๒๘ ประธานกรรมการบริหารมีอำนาจ อนุมัติสั่งจ่ายเงินได้คราวละไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน) ในกรณีที่วงเงินเกินจำนวนดังกล่าวต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหาร เว้นแต่ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนให้อยู่ในดุลพินิจของประธานกรรมการบริหาร เพื่ออนุมัติสั่งจ่าย แต่ทั้งนี้ต้องรายงานให้คณะกรรมการทราบในการประชุมคราวต่อไป เลขาธิการมีอำนาจเบิกจ่ายเงินได้ คราวละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาท)

ข้อ ๒๙ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๓๐ ให้คณะกรรมการกำหนดระเบียบว่าด้วยการเงิน การบัญชีและทรัพย์สินของ ศูนย์ ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ว่าด้วยการเงินนอกจากที่ได้กำหนดไว้แล้วใน ข้อบังคับนี้

ข้อ ๓๑ ให้มีผู้ตรวจสอบบัญชีภายใน ซึ่งคณะกรรมการเห็นชอบและแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีภายใน จากผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต เป็นกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ศูนย์

ข้อ ๓๓ ผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานของศูนย์ เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามประธานกรรมการ กรรมการ เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของ ศูนย์ได้

หมวด ๙
การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

ข้อ ๓๓ การแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ จะกระทำได้โดยเฉพาะที่ประชุม คณะกรรมการบริหาร และมติให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อบังคับ ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่เข้าประชุม

ข้อ ๓๔ การเลิกศูนย์จะเลิกได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุมใหญ่สมาชิก ยกเว้นเป็นการเลิกเพราะเหตุแห่งกฎหมาย ทั้งนี้มติของที่ประชุมใหญ่สมาชิกสามัญที่ให้เลิกศูนย์ จะต้องมีความเห็นเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของสมาชิกสามัญที่เข้าประชุม

ข้อ ๓๕ หากศูนย์ต้องเลิกไปไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ทรัพย์สินของศูนย์ที่เหลืออยู่หลังจากที่ได้ชำระบัญชีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้ตกเป็นของ วัดที่ศูนย์ตั้งอยู่

หมวด ๑๐
บทเบ็ดเตล็ด

ข้อ ๓๖ การตีความในข้อบังคับนี้ ให้คณะกรรมการศูนย์ โดยเสียงข้างมากของจำนวนกรรมการที่เข้าประชุมเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔

(พระเทพดิลก)

ประธานกรรมการบริหาร

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก ง

คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหาร^๑

คำสั่งศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

ที่ ๐๐๑/๒๕๕๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

เพื่อให้กิจการของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยดำเนินไปอย่างมั่นคงเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีศักยภาพยิ่งขึ้น เกิดผลดีแก่งานพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองพระพุทธศาสนาโดยรวม อาศัยมติที่ประชุมกรรมการบริหารศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อ วันจันทร์ ที่ ๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๑ ขอแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและคณะที่ปรึกษา ดังนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. พระพรหมเมธี
๒. พระพรหมดิลก
๓. พระธรรมกวี
๔. พระธรรมสุธี
๕. พระธรรมสิทธินายก
๖. พระเทพญาณวิศิษฐ์
๗. พระเทพปริยัติเมธี
๘. พระเทพโมลี
๙. พระราชพิพัฒนาทร
๑๐. พระราชญาณปรีชา
๑๑. พระราชญาณวิสิฐ
๑๒. พระราชปริยัติวิมล

คณะกรรมการบริหาร

๑. พระธรรมเมธาภรณ์ ประธานกรรมการ
๒. พระเทพวิสุทธิกวี เลขาธิการ
๓. พระรัตนเมธี รองประธานกรรมการ

^๑ <http://newweb.bpct.org/content/view/12/351/> (๑๒ มี.ค. ๒๕๕๔).

๔. พระราชญาณกวี กรรมการ
๕. พระศรีวิสุทธิญาณ กรรมการ
๖. พระครูธีรสารปริยัติคุณ กรรมการ
๗. พระครูศรีชยาภีวัฒน์ กรรมการ
๘. พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ กรรมการ
๙. พระครูสุวรรณวิจิตร กรรมการ
๑๐. พระครูสรภัญญ์ประกาศ กรรมการ
๑๑. พระมหา ดร.ไชว้ ทสฺสนีโย กรรมการ และรองเลขาธิการ
๑๒. (ไม่ปรากฏนาม) กรรมการ
๑๓. พระครูปลัดเถรานุวัฒน์ กรรมการ
๑๔. พระมหา ดร.บุญธรรม สัจจิตโต กรรมการ
๑๕. พระครูปลัดมารุต วรมงคลโล กรรมการ
๑๖. พระครูปลัดกวีวัฒน์ กตปุญโญ กรรมการ
๑๗. พระครูธรรมธร ดร.แอ้ว สุขุมปาโล กรรมการ
๑๘. (ไม่ปรากฏนาม) กรรมการ
๑๙. พระมหา ดร.สุเทพ อากิจจโน กรรมการ
๒๐. พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ กรรมการ
๒๑. พระมหาสุวัฒน์ สุวฑฺฒโน กรรมการ
๒๒. (ไม่ปรากฏนาม) กรรมการ
๒๓. พระมหาบุญช่วย ปญฺญาวชิโร กรรมการ
๒๔. พระอาจารย์มนตรี จิตฺตกาโร กรรมการ
๒๕. พระอาจารย์สวัสดิ์ วชิรปญฺโญ กรรมการ
๒๖. พระอาจารย์เอกชัย อภินฺโท กรรมการ
๒๗. พระครูปลัดสมควร ปชฺุโขโต กรรมการ
๒๘. พระครูประสาทสุตาคม กรรมการ
๒๙. พระครูวินัยธรธีรวิทย์ ฉนฺทวิโช กรรมการ /ผู้ช่วยเลขาธิการ

คณะกรรมการบริหาร ฝ่ายคฤหัสถ์

๑. พล.อ.ดร.สมคิด จงพะยูหะ รองประธานกรรมการ
๒. พล.อ.ดร.ธงชัย เกื้อสกุล รองประธานกรรมการ
๓. ดร.สุขพัฒน์ ทองเพ็ญ รองประธานกรรมการ
๔. พล.ต.ทองขาว พ่วงรอดพันธ์ รองเลขาธิการ
๕. อ.ชำนาญ นิสารัตน์ กรรมการ

๖. นอ.สมโพธิ์ ผลเต็ม กรรมการ
๗. อ.ดลสวัสดิ์ชาติเมธี กรรมการ
๘. รศ.จำนง คันทริก กรรมการ
๙. ผศ.เสถียร วิพรมหา กรรมการ
๑๐. นางการะเกด แทนกิจการกุล กรรมการ
๑๑. นางจิรวรรณ เบญจางจาร์ กรรมการ
๑๒. ดร.กำพล ภู่มณี กรรมการ
๑๓. อ.ถนอม บุตรเรือง กรรมการ
๑๔. อ.สรรคชัย พรหมฤาษี กรรมการ
๑๕. นายอนุภูมิ โชเกษม กรรมการ
๑๖. นางขจรจิตร ส่องไพศาล กรรมการ
๑๗. นางสุรียา แซ่จู้ กรรมการ
๑๘. พต.วิศิษย์ วงศ์ภิรมย์ กรรมการ
๑๙. นายนั้นทภาพ บรรจบพุดซา กรรมการ
๒๐. นางอัมพร เกียรติโสภณ กรรมการ
๒๑. นายสุนทร เจนจบ กรรมการ และเลขานุการ
๒๒. นางสาวอชิรญาณ์ ฉัตรภูริพัฒน์ กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

(พระเทพดิลก)

ประธานกรรมการบริหาร

ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างหนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ ๖๔๒๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุฯ ท่าพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. โทรสาร ๐๒-๒๒๒๐๖๘๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์

กราบเรียน พระเดชพระคุณพระเทพดิลก

ด้วย นางเพชรดา นามสกุล ชะอุ่ม เลขประจำตัวนิสิต ๔๘๖๑๐๕๑๑๒๕ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษายุทธศาสตร์พหุวัฒนธรรมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย” ในการทำวิจัย มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาและวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการ บัณฑิตวิทยาลัย จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์ท่าน โดยเวลาตามแต่ท่านจะพิจารณาเห็นสมควร ซึ่งนิสิตจะมาประสานงานด้วยตนเอง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

กราบเรียนด้วยความเคารพอย่างสูง

พระศรีสิทธิมนูณี

(พระศรีสิทธิมนูณี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐๒-๒๒๒๐๖๘๐

<http://gds.mcu.ac.th>

นางเพชรดา ชะอุ่ม โทร. ๐๘๙-๗๖๑๙๓๒๗

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาบทบาทศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (๑) บทบาทเกี่ยวกับการเผยแพร่และปกป้องพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา (๒) บทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในกายเผยแพร่และปกป้องพระพุทธศาสนา และ (๓) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในการเผยแพร่และปกป้องพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยประเด็นสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

๑) ท่านคิดว่า ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย มีบทบาทอะไรต่อสังคม พระพุทธศาสนา และพุทธบริษัท

๒) ท่านคิดว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาของศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนา มีอะไรบ้าง

นางเพชรดา ชะอุ่ม

ผู้สัมภาษณ์

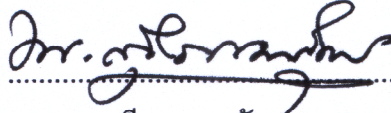
ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : นางเพชฎา ชะอุ่ม^๑
เกิด : ๑๑ มิถุนายน ๒๕๓๗
สถานที่เกิด : อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
การศึกษา : คหกรรมศาสตรศึกษา (ผ้าและเครื่องแต่งกาย)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
เข้าศึกษา : พ.ศ. ๒๕๕๘
สำเร็จการศึกษา : -
ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ ๑๕๓/๕๓๘ ถนนจรัลสนิทวงศ์
แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด
กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

---

^๑ เมื่อแรกเริ่มศึกษาผู้วิจัยชื่อ “เพชรดา” ต่อมาได้ดำเนินการขอเปลี่ยนชื่อตัว เป็น “เพชฎา” โดยนายทะเบียนท้องที่ สำนักงานเขตบางพลัด ออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว เลขที่ ๕๗๗/๒๕๕๓ แบบ ช.๓ ให้ ณ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

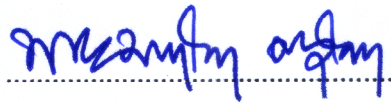

(พระสุธีธรรมานันด์, ผศ. ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์..... ประธานกรรมการ

(พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ. ดร.)

กรรมการ

(พระมหากฤษณะ ตรุโณ, ผศ. ดร.)

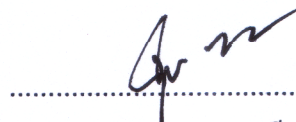
กรรมการ

(พระมหาไชว ทสสนิโย, ดร.)

กรรมการ

(พลตรี ดร. วีระ วงศ์สวรรค์)

กรรมการ

(ดร. จุฑามาศ วารีแสงทิพย์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	พระมหากฤษณะ ตรุโณ, ผศ. ดร.	ประธานกรรมการ
	พระมหาไชว ทสสนิโย, ดร.	กรรมการ
	พลตรี ดร. วีระ วงศ์สวรรค์	กรรมการ